WILLIAM THACKERAY

BÂLCIUL DEŞERTĂCIUNILOR

VOLUMUL I

UN ROMAN FĂRĂ EROU

* * *

19.63

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Traducere de
Constanţa Tudor
Şi
Ion Frunzetti

Prefaţă şi tabel cronologic de
Vera Călin

PREFAŢĂ

După unii etimologi, cuvântul „snob” provine din prescurtarea cuvintelor „sine nobilitate” (fără nobleţe). Strict etimologic, un snob e, prin urmare, un om fără nobleţe, un om lipsit de blazon. În Anglia de după revoluţia burgheză, cuvântul a căpătat însă implicaţii mult mai complexe, iar snobismul a devenit un fenomen de mari proporţii, reprezentând mentalitatea unui întreg grup social. Aşa se explică de ce William Makepeace Thackeray – un scriitor încadrat în „strălucita şcoală actuală de romancieri din Anglia, ale căror pagini fine şi elocvente au dezvăluit lumii mai multe adevăruri politice şi sociale decât toţi politicienii, publiciştii şi moraliştii de profesie la un loc” – şi-a încheiat perioada începuturilor literare cu o Carte a snobilor. Dar preocuparea lui pentru fenomenul snobismului nu se reduce la atât. Fără a forţa adevărul, putem afirma că toate romanele realistului englez tratează despre snobi şi snobism şi că ironia corozivuluisatiric a lovit cu deosebire acest morb social.

Tipul snobului, al omului lipsit de titlul nobiliar şi luptând din răsputeri să cucerească dacă nu titlul, cel puţin echivalenţa lui, echivalenţă exprimată în influenţă, maniere, limbaj, era extrem de caracteristic pentru Anglia de după revoluţia burgheză, unde o clasă mijlociebogată, stăpână pe destinele ţării, resimte atracţia fascinantă a desenelor heraldice. Noii meşteri ai plusvalorii de după glorioasa revoluţie din 1688 – cum îi numeşte Marx în *Capitalul* odată cu ascensiunea pe scara

socială, adoptă convenţiile, prejudecăţile, comportamentul celor pe care i-au împins în planul al doilea al vieţii publice. Noii înnobilaţi – prin decret sau încuscrire – consultă cu veneraţie *The Peerage* – **genealogia familiilor nobiliare iar copiii lor sunt crescuţi în spiritul respectului faţă de manierele aristocratice, a căror imitare e practicată cu aplicaţi. Paralel cu adoptarea formelor de viaţă nobiliară, burghezia cinică luptă pentru desfiinţarea ultimelor privilegii feudale, acele privilegii pe care le mai menţinea o stare strigător de anacronică. E vorba de situaţia electorală, de disproporţia între echilibrul real al forţelor sociale şi sistemul parlamentar învechit. În lupta pentru reforma electorală, pentru desfiinţarea „burgurilor putrede" şi mutarea centrului de greutate în alegeri de pe întinsele moşii pustiite pe noile centre industriale, burghezia antrenează şi proletariatul, pozând în campionul drepturilor întregului popor englez. Reforma electorală din 1832** *(BIU of Reform)* **reprezintă o puternică lovitură dată nobilimii de către burghezie. În viitor, burghezia, stăpână pe destinele Angliei, va avea şi în Parlament cuvântul hotărâtor. Dar reforma electorală reprezintă o limpezire şi în raporturile dintre burghezie şi noua categorie de exploataţi, născută de pe urma revoluţiei industriale; proletariatul înşelat, proletariatul, care nu-şi poate spune cuvântul în alegeri (alegători şi aleşi putând fi doar cei ce plătesc un anumit cens), nu va mai păstra de-acum încolo iluzii. Mişcarea chartistă, prima mişcare organizată a proletariatului din lume, este răspunsul pe care muncitorimea devenită conştientă îl dă în deceniul 1840-1850 burgheziei**

înscăunate la putere.

Aşa încât Thackeray e contemporan nu numai cu burghezimea ambiţioasă şi negociind strălucirea blazonului nobiliar, negociere amplu descrisă în opera lui, dar şi cu asaltul dat **de clasa muncitoare împotriva citadelei burgheze, cu mişcarea chartistă, de care a stat departe şi Căreia nu i-a făcut loc în opera sa. Rămânând însă lucidul critic, al burgheziei, Thackeray a înţeles că istoria acestei clase sociale, istoria snobismului englez e incompletă dacă ea nu e urmărită din momentul apariţiei fenomenului pe firmamentul vieţii sociale. De aici interesul romancierului pentru secolul al XVIII-lea şi istoria lui, pentru acel „a doua zi" de după revoluţia burgheză puritană. Romancier istoric, Thackeray a studiat cu pasiune veacul în care se consolida Anglia burgheză. E epoca în care, lepădând aspra îmbrăcăminte puritană, necesară în lupta împotriva unei nobilimi parazitare şi frivole, burghezul englez se gândeşte să îmbine puterea şi averea cu agrementele oferite de tradiţiile nobiliare, tradiţii pe care noul îmbogăţit le vede transfigurate poetic. Dispreţuind propriul său trecut de muncă înverşunată şi câştig, invidiind şi mimând pe deţinătorii unei tradiţii seculare de Viaţă oţioasă şi inutilă, burghezul devine snob. Iată de ce snobismul devine la Thackeray tipic pentru o epocă, din istoria Angliei, iată de ce, aşa cum mărturiseşte el însuşi, dorinţa de a scrie despre snobi a devenit necesitate imperioasă pentru acest realist.**

Cine era scriitorul care s-a Vrut cronicarul snobismului englez? William Makepeace Thackeray era fiu şi nepot de funcţionar civil colonial. S-a născut în 1811 la Calcutta şi, deşi a părăsit de

timpuriu India, i-a rămas întipărită atmosfera din cercurile civile şi militare coloniale engleze. A descris aceste cercuri în unele din romanele sale, odată cu figurile de militari şi civili din serviciul colonial, adesea idealizate (Dobhuk din *Bâlciul deşertăciunilor,* **colonelul Newcome** *din Familia Newcome).* **Copil încă, e trimis pentru studii în Anglia, unde burghezia respira uşurată după eliberarea de sub tensiunea la care o ţinuseră campaniile lui Napoleon. „Vasul nostru – îşi aminteşte Thackeray într-un pasaj din** *Cei patru Georges* **– a ancorat pe O insulă în drumul spre patrie. Servitorul meu negru m-a luat la plimbare printre stânci şi peste dealuri, până când am ajuns la o grădină în care se zărea un om. «Ăsta-i el, spuse negrul, ăsta-i Bonaparte! Mănâncă trei oi în fiecare zi şi pe toţi copiii care-i cad în mână!»".**

În Anglia, viitorul romancier a frecventat diverse şcoli, şi peste tot l-a însoţit sentimentul unei înstrăinări şi al unei singurătăţi care nu l-a părăsit niciodată în niciuna din instituţiile de învăţământ britanice. Sentimentul se datora timidităţii extreme, stângăciei şi nesiguranţei băiatului, dar şi unui sistem educativ rigid şi anacronic, care a jignit sensibilitatea atâtor viitori scriitori şi artişti.

Atunci, în anii de şcoală şi universitate, Thackeray a fost contemporan cu gloria celui care a primit titlul de as al dandysmului englez, cu ofiţerul George Brummel, favorit al prinţului de Wales. Înainte de a cunoaşte dizgraţia, în care l-a prăbuşit cu uşurinţă fostul lui protector, Brummel a apucat să formuleze un cod nescris, dar nu mai puţin riguros, pe care l-au urmat cu sfinţenie generaţii de *dandy.* **Brummel cucerise cercurile înalte londoneze**

prin ostentaţia lui voit distinsă în îmbrăcăminte. Această „frondă vestimentară se asocia însă foarte bine, în cazul lui şi al discipolilor săi, cu un respect specific britanic al convenţiilor. Dandysmul se reducea în fond la o graţie studiată a fiecărui gest, la afectarea unui cinism elegant. Printre admiratorii lui Brummel se numărase la un moment dat Byron, care adoptase, din dorinţa de a scandaliza o lume pe care o dispreţuia, atitudinea, atât de superficială în protestul ei, a *dandy-ului.* **Cât de uşor se împăca această atitudine cu complezenţa faţă de opinia burgheză ne-o arată faptul că dandysmul a intrat, mai târziu, spre mijlocul veacului, în compoziţia pseudorevoltei, a „revoltei în genunchi", practicată de poeţii decadenţi.**

Atitudinea *dandy-***ului se deosebeşte numai aparent de cea a snobului, deşi adepţii dandysmului se plasau pe ei înşişi la antipodul snobismului. Un snob adoptă cu servilism tradiţiile şi convenţiile unei categorii sociale a cărei vechime îi dă complexe de inferioritate, un** *dandy* **scandalizează cu distincţie şi dezinvoltură burghezia dispreţuită de el pentru stângăcia şi neeleganţa parvenită cu care încearcă să-şi creeze tradiţii şi convenţii. Fenomenele se înrudesc, şi respirând în şcoală şi Universitate atmosfera dandysmului, Thackeray îşi face ucenicia de viitor cronicar al snobismului.**

La Cambridge, unde intră în 1829, nu reuşeşte să-şi ia diploma în ştiinţe juridice, dar colaborează, la revista Universităţii, intitulată, într-o primă versiune, *Snobul.* **Pleacă apoi în străinătate (Germania şi Franţa), pentru a studia desenul şi pictura. Dacă în acest domeniu n-avea să atingă culmile pe care le-a atins ca prozator, avea să**

devină un îndemânatic ilustrator,» excelând în caricatură. Şi-a ilustrat propriile sale romane şi pe unele ale lui Dickens, vădind în desen ca şi în literatură acelaşi ochi de caricaturist care prinde cu deosebire grotescul, ridicolul întâmplărilor şi tipurilor umane.

Fiindcă moştenir ea părintească şi-a cheltuit-o grabnic în investiţii nereuşite, iar încercarea de a întemeia două periodice a dat greş, Thackeray se afla din prima tinereţe în faţa obligaţiei stringente de a-şi câştiga existenţa. Încearcă să facă acest lucru cultivând ambele talente cu care se simţea înzestrat: colaborând în calitate de desenator şi scriitor umorist la diverse publicaţii. Ancorează câtăva vreme la revista umoristică *Punch,* **unde văd lumina tiparului, curând după apariţia revistei (1841), primele lui lucrări: dialoguri, schiţe, scrisori umoristice, pamflete politice, ca şi desenele şi caricaturile sale. Timp de zece arii a servit cu fidelitate revista, încredinţându-i o mare parte din opera lui. Aici apare, în 1846-1847, în foileton, lucrarea care-l impune opiniei literare:** *Cartea snobilor.*

Creaţia lui Thackeray, nu foarte abundentă dacă o comparăm cu cea a contemporanului său, Charles Dickens, a fost adesea stânjenită de îndoielile care-l frământau pe romancier cu privire la autenticitatea vocaţiei lui literare!

Ea nu s-a desfăşurat lin şi fără chinuri, ci a fost întunecată adesea de reale suferinţe. Rebel faţă de orice disciplină metodică, trăind – succesiv perioade de mare vitalitate – în care stilul de viaţă al scriitorilor secolului al XVIII-lea, atât de viu evocat în *Umoriştii englezi,* **devenea al lui – şi altele de**

singurătate şi incertitudine faţă de valabilitatea operei sale, Thackeray n-a fost scutit nici de lovituri venite dinafară. Satira lui incisivă, ironia lui usturătoare, rechizitoriul burgheziei şi nobilimii conţinute în romanele lui n-au întâmpinat, cum e firesc, o primire entuziastă din partea opiniei oficiale. Recenzenţii şi comentatorii erau zgârciţi în aprecieri elogioase şi uneori o tăcere absolută răspundea marilor creaţii ale romancierului realist. De asemeni, existenţa intimă i-a fost întunecată de o tragedie, care l-a urmărit o viaţă întreagă. Iată – din 1840, soţia lui, o irlandeză cu care se căsătorise, – sub cele mai favorabile auspicii, cu patru ani în urmă, dă semne de alienaţie mintală. Vreme îndelungată, boala aceasta şi-a pus pecetea pe viaţa romancierului. A fost o viaţă de muncă încordată, de grave răspunderi contractate faţă de soţia bolnavă şi cele trei fiice, o viaţă cu satisfacţii puţine de ordin material sau imoral.

Cele cinci mari romane, care i-au hotărât locul în rândurile marilor realişti ai secolului *(Bâlciul deşertăciunilor* – **1847-1848,** *Pendennis* **– 1848-1890,** *Henry Esmond* **– 1852,** *Familia Newcome* – 1853-**1855,** *Cei din Virginia* **– 1857-1859) au fost rezultatul unei munci aspre, apăsate de incertitudini, despre care mărturisesc contemporanii.**

În 1846-1847 apar, la început neiscălite, în revista umoristică *Tunch,* **foiletoanele reunite în urmă sub titlul** *Cartea snobilor***. E prima operă în care recunoaştem trăsăturile marelui realist şi ironist, după încercările neegale ale începutului. În prima lor versiune foiletoanele erau de o vehemenţă neobişnuită, atenuată ulterior chiar de autor, în perioada care urmează după 1848» când violenţa**

satirică scade. Generalitatea tipurilor schiţate în *Cartea snobilor* **explică frenezia cu care publicul a purces la căutarea cheilor, iar forţa ironiei, care de la Swift nu-şi mai găsise în Anglia un mânuitor atât de violent, s-a lovit adesea de impermeabilitatea cititorului filistin, care, descoperind cu satisfacţie cheia unei scrieri satirice, e departe de a se recunoaşte pe sine în tipul evocat.**

Pe lângă sensul, amintit mai înainte, al noţiunii de snob, Thackeray acordă termenului şi un sens etic: „Cel ce admiră în mod josnic un lucru josnic e un snob". Mărturisind că nu poate defini termenul, el subliniază principala trăsătură morală a snobului: impostura. Ea este esenţa unei societăţi care se conduce după liste de ranguri, în care „lordolatria" e un articol de crez. Cu o înverşunare care-i caracterizează satira, Thackeray urmăreşte snobismul în toate domeniile vieţii sociale. El subliniază grotescul etichetei de la curte, absurditatea prejudecăţilor izvorâte din snobism, copleşeşte cu sarcasmul său cronicile mondene ale revistelor, adevărate breviare ale snobismului, şi compară creierul comprimat şi deformat de această presă, al cititorului mijlociu, cu picioarele chinezoaicelor torturate în pantofi prea mici.

Pentru a sugera răspândirea largă a bolii în societatea suprapusă engleză, Thackeray imaginează o vastă tipologie a snobismului. El vorbeşte despre snobi politici, snobi literari, snobi universitari, snobi clericali, snobi de ţară şi snobi citadini, snobi de teatru şi snobi de club. În pasajele care sugerează ridicolul mimării aristocraţiei de către proaspeţii îmbogăţiţi, găsim sâmburele viitoarelor mari romane, şi în special al *Bâlciului*

deşertăciunilor. **Goana după un arbore genealogic a devenit, în rândurile burgheziei, un fenomen social. Cu bani şi-l poate confecţiona orice fiu de bancher, cu condiţia ca această izbândă să fie sanctificată de un stil de viaţă corespunzător.**

Scriitorul care se fereşte să dea o definiţie a snobismului îi arată cu subtilitate esenţa socială în pasaje ca următorul şi dovedeşte prin astfel de cuvinte a fi înţeles dinamica societăţii engleze contemporane cu el: „Bătrânul Pump[1] mătură în prăvălie, aleargă după comisioane, devine funcţionar de încredere şi apoi unul din asociaţii firmei. Pump al doilea devine patronul întreprinderii, adună bani peste bani şi-şi însoară fiul cu fiica unui conte. Pump al treilea continuă să fie bancher, dar principala lui misiune este să devină tatăl lui Pump al patrulea, care apare sub înfăţişarea unui aristocrat în lege, îşi ocupă locul în Camera Lorzilor ca baron Pumpington, iar neamul lui stăpâneşte ereditar asupra naţiunii snobilor".

În 1847-1848, Thackeray dă romanul *Bâlciul deşertăciunilor,* **în care critica falselor valori sociale, tabloul realist al claselor posedante şi verva satirică ating o perfecţiune niciodată realizată până atunci sau după aceea în creaţia romancierului. Vehemenţa demascatoare a cărţii trebuie s-o asociem, firesc, cu atmosfera anului 1848, care în Anglia, ca şi pe continent, a însemnat un moment de afirmare a forţelor democrat-populare. Este anul când mişcarea chartistă, eşuată în urmă din cauza tendinţei reformiste mic-burgheze, imprimată de lideri, atinge apogeul. La Londra şi, mai ales, în**

[1] Numele ales e şi el sugestiv. Pump aminteşte de verbul *to pump,* a pompa.

nordul industrial, amploarea mişcării muncitoreşti duce Anglia până în pragul revoluţiei. Deşi Thacheray este departe de chartism, ecoul mişcării proletare ca şi cel al revoluţiilor populare europene trebuie să fi străbătut până la el. Şi dacă înrâurirea mişcării proletariatului englez n-a fost atât de puternică încât să-l facă pe romancier a aduce problemele exploatării capitaliste în literatură, anul 1848 a răsunat destul de grav în conştiinţa lui Thackeray pentru a-l determina să scrie cel mai sarcastic rechizitoriu al claselor suprapuse din creaţia lui.

Titlul romanului *Bâlciul deşertăciunilor* **aminteşte de o temă alegorică adesea folosită de scriitorii ce denunţau o strâmbă alcătuire socială. E vorba de compararea societăţii cu un bâlci, cu un târg, în care totul se vinde şi se cumpără, în care negustorii îşi strigă marfa în faţa dughenelor şi-şi înşală muşteriii. Comparaţia e ispititoare prin multiplele ei posibilităţi. Învălmăşeala bâlciului sugerează haosul social, stridenţa mărfurilor expuse, ca şi a vocilor negustorilor, stridenţă menită să acopere calitatea îndoielnică a mărfurilor, evocă ipocrizia socială, iar necinstea târgurilor încheiate, mercantilismul lumii burgheze. Histrionismul intră şi el în compoziţia alegoriei. De aceea, imaginea bâlciului devine cu deosebire frecventă în literatură din momentul afirmării relaţiilor burgheze. O găsim, astfel, în Anglia, îndată după revoluţia burgheză, în opera lui Bunyan, care, cu pietate populară şi în scrieri alegorice, a arătat corupţia ce-o întâlneşte în drumul său prin viaţă sufletul omului simplu. În călătoria alegorică a pelerinului lui Bunyan („Călătoria pelerinului”), Bâlciul deşertăciunilor**

este o etapă care prilejuieşte autorului accente patetice, de indignare. Aci, în cartea lui Bunyan, a găsit Thackeray sugestia titlului romanului său.

Imaginea o regăsim în trecut şi în prima parte a lui *Faust* **de Goethe. În** *Noaptea Walpurgiei***, vrăjitoarea cu mărunţişuri îşi desface marfa funestă, îndemnându-şi clienţii să cumpere obiectele ei aducătoare de vrajbă şi moarte.**

Alegoria bâlciului a avut o succesiune bogată. A folosit-o într-o piesă alegorică şi Romain Rolland, pentru a reda haosul, corupţia, frenezia sfârşitului societăţii burgheze *(Lilulli).*

Din prefaţa intitulată *în faţa cortinei***, Thackeray ne lămureşte înţelesul alegoriei: „Aici se mănâncă şi se bea mult, oamenii, se drăgostesc, se hârjonesc, râd, sau, dimpotrivă, fumează, înşală, se iau la trântă, dansează sau scârţâie din vioară; vezi fanfaroni care-şi fac loc cu coatele, fanţi care aruncă ocheade femeilor, pungaşi de buzunare, poliţişti în urmărire, şnapani urlând în faţa dughenelor... Da, acesta este Bâlciul deşertăciunilor; nu e desigur un loc moral şi nici foarte vesel, deşi foarte gălăgios". Astfel de rânduri explică viziunea lui Thackeray asupra societăţii contemporane cu el, viziune grotescă, dar şi melancolia pe care o inspiră această perspectivă, melancolie ce însoţeşte ca un curent subteran descrierea satirică a Bâlciului şi izbucneşte uneori sub forma unui scepticism dizolvant! „Un om reflexiv din fire, care umblă printr-o astfel de expoziţie, socotesc că nu va fi copleşit de veselia lui sau de a celorlalţi. Un episod hazliu sau plăcut îl poate mişca sau amuza; ici-colo, un copil drăguţ uitându-se la o baracă de turtă dulce... dar impresia generală e mai curând de melancolie decât de voie**

bună”. Până la urmă, romancierul se vede pe sine sub înfăţişarea unui păpuşar care-şi pune în mişcare marionetele: Becky, Amelia, Dobbin sunt păpuşile lui, cărora le va imprima viaţă pe acest fond al Bâlciului.

Subtitlul cărţii *Bâlciul deşertăciunilor* **este** *Un roman fără erou***. Şi subtitlul poate folosi tuturor romanelor lui Thackeray, chiar şi celor istorice. Dându-ne o cronică a societăţii dominate de criterii burgheze (din secolul al XVIII-lea până în zilele sale), Thackeray n-a descoperit decât idealuri mediocre, scopuri meschine şi egoiste. O astfel de societate i se părea incompatibilă cu eroismul, şi el nu l-a atribuit nici chiar celei mai curate şi mai iubite dintre figurile sale, lui Esmond.**

Acest subtitlu trebuie să-l asociem însă şi cu o tendinţă generală a personalităţii literare a lui Thackeray: aceea de a sfâşia iluzia romantico-sentimentală, răspândită de epigonii romantismului englez. Ca antidot faţă de romantismul facil al acestora, Thackeray se întoarce ca spre un izvor dătător de sănătate spre realismul viguros al scriitorilor veacului al XVIII-lea, din a căror operă a sorbit vitalitate şi vervă satirică, pe care i-a evocat în pagini de antologie în *Umoriştii englezi ai secolului al XVIII-lea.* **Şi iarăşi trebuie să vedem în acest subtitlu un protest împotriva idealismului eroic răspândit de cărţi ca** *Eroii şi cultul eroilor* **(1841) a lui Carlyie, pentru care însănătoşirea societăţii nu poate fi decât darul unei personalităţi puternice.**

Cine împinge înainte această comică istorie, cum îşi numeşte Thackeray romanul, care sunt personajele cărţii?

În primul rând, umbrindu-le pe toate celelalte prin

forţa personalităţii ei, Rebecca Sharp, Becky. Axându-se în jurul acestui personaj feminin, a cărui ascensiune şi decădere o «descrie, *Blidul deşertăciunilor* **devine istoria unei parveniri.**

În literatura realismului critic, tipul arivistului social joacă un rol de seamă. Lăsându-l în urmă pe Moliere, care în *Burghezul gentilom* **şi** *Preţioasele ridicole* **descrie fenomenul parvenitismului social aşa cum îl îngăduia secolul al XVII-lea, amintim în treacăt de romancierii secolului al XVIII-lea, care au făcut un loc însemnat în opera lor acestui fenomen. Aşa, de pildă, Fielding în** *Jonathan Wild* **dă viaţă unui ambiţios lipsit de scrupule, unui bandit, a cărui carieră o asimilează cu cea a unui om politic, şi-şi încheie moralizator romanul arătând execuţia personajului său. Tema reapare în** *Ţăranul parvenit* **a lui Marivaux. Literatura secolului al XIX-lea abundă însă în figuri de arivist. Ei înaintează cu uşurinţă pe scara onorurilor şi a puterii într-o societate atât de deschisă ascensiunilor miraculoase precum cea burgheză, şi tot atât de propice prăbuşirilor subite. Stendhal descrisese un ambiţios de un tip superior în Julien Sorel. Deţinător al unei adevărate forţe morale, Sorel este nevoit să-şi calculeze fiecare mişcare a ascensiunii sale într-o societate care nesocoteşte meritele reale. Dar calculul nu e perfect, fiindcă nu prevede intervenţia pasiunilor, şi Julien Sorel e condamnat. Mai mlădios, mai lipsit de scrupule, deşi nu lipsit de forţă, e Eugene de Rastignac al lui Balzac. Ambiţia lui de a cuceri cetatea Parisului, pe care o provoacă la luptă într-o noapte hotărâtoare, se realizează prin compromisuri şi abjecţiuni. Lista arivişti̇lor din literatura secolului al XIX-lea e lungă, şi ea nu se**

încheie cu Bel-Ami al lui Maupassant, care-şi întrece în abjecţiuni predecesorii, pentru că ascensiunea lui se petrece într-o societate putredă cum e cea burgheză intrată în faza imperialistă.

În romanul lui Thackeray ne aflăm în faţa unui arivist feminin, cu mijloace de parvenire mai slabe, dar şi mai puternice decât ale unui arivist masculin. Becky Sharp este fata unui pictor famelic şi a unei dansatoare franceze, deci o oaie neagră ce nu putea să găsească un loc onorabil nici în societatea burgheză, nici în cea nobiliară engleză, ambele îngrădite de convenţii şi apărându-şi fiinţa cu prejudecăţi riguroase. Becky cunoaşte înjosirea încă din şcoală, din distinsul pension al domnişoarei Pinkerton, adevărată universitate a snobismului, unde e tolerată pentru cunoştinţele ei de limba franceză şi unde plăteşte cu umilinţă cinstea dea frecventa aceeaşi şcoală ca şi vlăstarele marii burghezii şi ale nobilimii. Becky are precocitatea mizeriei şi e interesant de notat că, dacă personajelor lui Dickens sărăcia le acordă o generozitate exemplară, Thackeray – cu mai puţine iluzii în această privinţă – arată cum experienţa mizeriei înăspreşte şi poate duce la cel mai crunt arivism social. Becky este, prin urmare, o snoabă, de vreme ce-şi propune lucid să asalteze pe rând fortăreţele diferitelor stări sociale superioare stării ei. Sunt mulţi snobi în romanul acesta. Becky Sharp, fată de dansatoare pariziană, îşi atribuie din adolescenţă o origine nobiliară, plasându-şi strămoşii francezi undeva în Gasconia; Joseph Sedley, fiu de negustor, funcţionar civil în India, se laudă cu prietenia lui Brummel, asul dandysmului; Rawdon Crawley, descendent al unei decăzute

familii nobiliare, viitorul soţ al Rebeccăi, face greşeli grosolane de ortografie, dar e desăvârşit la jocul de cărţi, vânătoare, dueluri sângeroase.

Dar să urmărim ascensiunea, care o înalţă pe fata dansatoarei şi a pictorului din situaţia de pensionară gratuită a domnişoarei Pinkerton la cea de *lady* prezentată reginei Angliei. Prăbuşirea ei, mai rapidă, e un fenomen banal, care în romanul lui Thackeray nu se deosebeşte de dizgraţia oricărei curtezane.

Ascensiunea Rebeccăi se produce în etape, căci, fire Calculată şi bună strategă, fosta elevă a domnişoarei Pinkerton nu-şi propune de fiecare dată decât scopuri realizabile. După ce a ieşit din curtea şcolii, unde n-a fost scutită de nicio umilinţă, nici chiar de grimasa servitorilor şi rânjetul vizitiului, care ridică cu dispreţ cufăraşul vechi şi bătut de ploi al pensionarei gratuite, familia Ameliei, suava, blânda, pura ei colegă, i se pare un paradis pentru câştigarea căruia merită să lupţi. Şi Becky, cu inteligenţa care o caracterizează şi mai ales cu darul neîntrecut al mimetismului, indispensabil oricărui arivist, îşi începe urcuşul. Flexibilitatea inteligenţei ei îi îngăduie să joace orice rol, începând cu» cel al copilei naive şi ingenue, pe care i-l sugerează persoana Ameliei. Performanţa e remarcabilă, dacă ne gândim la capacitatea de ură a Rebeccăi. Din clipa când intră cu Amelia în cupeul care trebuie să le ducă pe proaspetele absolvente în casa avută a negustorului Sedley, Becky Sharp devine o fiinţă tandră, răspunzând pe acelaşi ton efuziunilor şi sensibilităţilor Ameliei. Tot acum, în cupeu, încolţeşte în mintea Rebeccăi gândul de a se

căsători cu fratele Ameliei, Jos, despre care nu ştie decât că este un influent şi avut funcţionar civil întors din India la căminul părintesc. Şi comentariul ironic al scriitorului, comentariu cu care el îşi însoţeşte permanent personajele, subliniază printr-o falsă justificare strategia Rebeccăi: „Dacă Rebecca, în adâncul inimii ei, luase hotărârea să-l cucerească pe acest grăsun cocon aş, eu nu cred, doamnelor, că avem dreptul s-o condamnăm; deşi ocupaţia de a vâna bărbaţi este, în general, încredinţată de către tinerele fete, cu o sfiiciune care le prinde de minune, mamelor lor, să ne amintim că domnişoara Sharp nu are nici mamă şi nici tată care să-i pună la cale asemenea delicate afaceri, şi dacă nu s-ar îngriji ea singură de căutarea unui soţ, nu s-ar găsi nimenea, în toată lumea asta mare, care s-o scutească de asemenea osteneală”.

Dorinţa de parvenire care o stăpâneşte pe Becky înăbuşă în sufletul ei cele mai fireşti reacţii şi aspiraţii tinereşti. Hotărârea luată pe nevăzute în cupeu nu poate fi zdruncinată de apariţia prea puţin seducătoare a leneşului, stângaciului, ridicolului Jos Sedley, pe care anii de viaţă sedentară în serviciul civil indian l-au făcut inapt de a inspira sentimente amoroase. Dar Becky cântă cu sentiment romanţe pentru a ajunge, prin straturile de grăsime, până la inima fiului de negustor. Ea ciripeşte în cor cu candida Amelia şi intră cu convingere în pielea fetiţei romantice. Tentativa eşuează şi, în clipa când pătrunde în calitate de guvernantă pe poarta castelului familiei Crawley, Rebecca Sharp îşi propune cucerirea unei alte lumi, cu alte mijloace strategice şi tactice. Cu inteligenţa ei practică, ştie

să se facă indispensabilă bătrânului Crawley, să se impună rigidului Pitt Crawley, şi cu mijloace de seducătoare experimentată, să-l cucerească pe Rawdon Crawley, vlăstar plin de speranţă, dar fără mijloace, al vechii familii nobiliare. Căsătoria secretă cu Rawdon îi aduce, în prima instanţă, doar titlul nobiliar şi făgăduiala unei ipotetice moşteniri din partea viclenei, bogatei şi mult linguşitei mătuşi, domnişoara Crawley. Strălucirea blazonului familiei Crawley, oricât ar fi de ispititoare, n-o poate orbi pe Becky, şi de aceea împrăştiatul „incapabilul Rawdon Crawley e supus unei instrucţii severe în vederea cuceririi averii domnişoarei Crawley.

În familia Crawley se cer calcule mai complicate, o strategie mai complexă decât în familia burghezului Sedley, şi Becky, apreciată pentru inteligenţa şi umorul ei de domnişoara Crawley atâta vreme cât era guvernantă, respinsă în clipa când, intrusă în lumea nobiliară, devine o ameninţare, începe o adevărată campanie. Ea dictează scrisorile docilului ei bărbat către mătuşa venerată, îi corectează acestuia greşelile de ortografie, are grijă să-i ridice prestigiul în ochii familiei. Fiecare gest, fiecare pas e rezultatul unui calcul lucid. Nicio umbră de sentiment nu tulbură precizia calculului: „Dacă romanul acesta e un roman fără erou, să ne fie îngăduit să cerem cu stăruinţă cel puţin o eroină. Niciun bărbat din armata engleză care pornise în marş, nici chiar marele duce nu putea fi mai rece sau mai stăpân pe el în faţa temerilor şi greutăţilor ca neîmblânzita femeiuşcă a aghiotantului". Perspectiva de a rămâne văduva unui erou căzut pe câmpul de luptă n-o înspăimântă *pe* Becky. Un calcul minuţios îi arată că vânzarea cailor *şi* efectelor

soţului căzut, împreună cu pensia de văduvă îi vor îngădui să întâmpine cu demnitate doliul. Dar Rawdon Crawley nu cade pe câmpul de bătălie, şi ambiţiile Rebeccăi ţintesc tot mai sus. Legătura cu Depravatul lord Steyne, care şi-a câştigat marchizatul la jocul de cărţi, îi deschide uşile celor mai distinse saloane. Rebecca se bucură de o celebritate cu atât mai prodigioasă cu cât e susţinută de o bază materială infimă. Moştenirea domnişoarei Crawley e departe, şi doar prin împrumuturi obţinute de la servitori face Becky Sharp faţă obligaţiilor ce decurg din noua-i poziţie. Rawdon Crawley nu mai este colonelul Crawley, ci soţul doamnei Crawley. El se ocupă de copilul neglijat de o mamă egoistă, el face comisioanele soţiei, devine un servitor fidel. Eşafodajul acesta strălucitor ridicat de Becky cu tenacitate de cârtiţă se prăbuşeşte însă brusc. Într-o singură noapte, Becky pierde tot: soţ, amant, avere, strălucire. În această sancţionare a imoralităţii recunoaştem presiunea moralei riguroase şi puritane a Angliei victoriene, căreia nu o dată i-a plătit şi Thackeray tribut. Ceea ce urmează e decăderea Rebeccăi, pe care o regăsim jucând cărţi, trăind mizer şi înnodând legături întâmplătoare şi degradante în localităţile balneare şi oraşele continentului. În perioada decadenţei ea se agaţă de speranţa salvării prin căsătoria cu acelaşi placid şi obez Jos, dar legea inexorabilă a căderii corpurilor nu poate fi stăvilită.

Pe cine opune Thackeray acestui demon al arivismului? Pe Amelia? Personaj desuet moştenit odată cu resturile sentimentalismului burghez al secolului al XVIII-lea (până şi numele e o

moştenire), Amelia e atât de neconvingătoare, încât până şi Thackeray se arată sceptic cu privire la rolul ei neutralizator. Prietenă tandră, fiică devotată, logodnică îngăduitoare, soţie fidelă, mamă care nu precupeţeşte sacrificiul, Amelia rămâne o apariţie fadă şi inconsistentă, o urmaşă a eroinelor lui Richardson, înrudită cu făpturile angelice, eternele victime de melodramă. Ea scrie interminabile scrisori de dragoste logodnicului şovăielnic, scrisori despre care autorul notează că erau pline de repetiţii şi concepute într-o gramatică îndoielnică. Cu toate că o ironizează adesea închipuindu-şi Bâlciul deşertăciunilor căscând când citeşte povestea ei), Thackeray nu şovăie să folosească cele mai uzate şabloane sentimentale în legătură cu suava lui creatură. După moartea lui George, Amelia se desparte de copilul iubit şi-l încredinţează bogatului burghez Osborne. Seara priveşte din stradă fereastra luminată a odăii copilului, apoi se duce acasă şi-l visează pe micul Georgy. E o fiică ideală, şi, după falimentul tatălui, îngrijeşte de acesta, înfruntând sărăcia şi dispreţul opiniei publice etc., etc.

Nici Dobbin loialul, bunul Dobbin, prietenul lui George, Dobbin, care o iubeşte din umbră pe Amelia şi o cucereşte în ultimele pagini ale romanului, nu echilibrează prin prezenţa lui balanţa romanului ce înclină mereu spre personajele negative. Dobbin e un personaj care poate figura cu cinste într-un roman al lui Dickens. E un umil, un modest, pentru care sacrificiul e o condiţie firească. E stângaci şi neîndemânatic, dar are o inimă de aur, şi se întoarce din India, unde a slujit ca ofiţer, pentru a o salva pe Amelia nu numai de sărăcie, dar şi de

amintirea lui George Osborne, soţul ei mort. Totuşi, Dobbin ocupă un loc prea mic în economia romanului, e un om cu un orizont prea limitat pentru a deveni un erou în această carte fără eroi. Traiectoria Rebeccăi Sharp străbate societatea engleză şi, însoţind-o în drumul ei, poposim în case de negustori avuţi sau faliţi, de bancheri, nobili scăpătaţi şi lorzi influenţi.

Tragedia lui Sedley, prăbuşit la bursă prin forţa puternicului Osborne, redă ceva din esenţa unei epoci de ascensiuni fabuloase şi crahuri zdrobitoare. Sedley e ruinat. La licitaţia prin care i se scoate în vânzare averea, bătrânul Osborne, fostul lui funcţionar, autor al ruinei lui, cumpără vinurile faimoase din pivniţa fostului său patron. Din momentul ruinei lui Sedley, căsătoria lui George Osborne cu Amelia e ameninţată. Bătrânul Osborne, snob iremediabil, care consultă *Peerage-ul* **după fiecare nouă cunoştinţă, şi-şi înfloreşte conversaţia cu numele tuturor lorzilor pe care i-a întâlnit vreodată, socoteşte căsătoria fiului său cu fiica fostului patron, devenit falit, o mezalianţă. E noua versiune a tragediei lui Romeo şi a Julietei în lumea mediocră şi mercantilă a Angliei victoriene. Noii Capuleţi şi Montague se exprimă în cifre: „E categoric însă că, până când nu văd pe masă cele zece mii de lire ale Ameliei, nici vorbă de însurătoare!" Tragedia lui Sedley, Thackeray o integrează în şuvoiul larg al evenimentelor politice. Speculaţiile lui sunt zădărnicite de reîntoarcerea lui Napoleon din primul exil; de reactualizarea primejdiei pe care o reprezentau războaiele napoleoniene pentru burghezia engleză: „Da, Napoleon îşi joacă cea din urmă carte, iar fericirea**

bietei şi micuţei Emmy Sedley e legată, într-un fel sau altul, de această ultimă încercare”.

Din lumea lui Osborne, distanţa până în cea a posesorilor de blazon nu e mare, şi ambiţia celor ca Osborne e tocmai desfiinţarea ei. De altfel, posesorii de blazon nu se opun. Când află ştirea căsătoriei nepotului ei cu o guvernantă săracă, domnişoara Crawley exclamă: „Cu gradul şi cu **distincţia lui, s-ar fi putut însura cu fata vreunui berar care să-i aducă un sfert de milion!” Dar să urcăm mai departe alături de Becky scara socială.**

Într-o scrisoare, Rebecca rezumă cu precizia ei obişnuită atmosfera din castelul unde a intrat ca guvernantă: *„Lady* **Crawley lucrează veşnic la împletitura ei.** *Sir* **Pitt se îmbată în fiecare seară... Domnul Crawley ne citeşte întotdeauna câte o predică înainte de a merge la culcare... În această lâncezeală se aşteaptă două evenimente: moartea bătrânului Crawley, care-l va transforma pe Pitt în lord, şi moartea domnişoarei Crawley, al cărei testament pândit cu înfrigurare trebuia să fericească una din ramurile familiei.**

În lumea lordului Steyne, ultima etapă a ascensiunii Rebeccăi, aparenţele sunt mai fastuoase, pentru că ascund realităţi şi mai groaznice: un fiu degenerat, un tată depravat. Să fii invitat la un bal la „Gaunt House” este o cinste pentru oricine. „E un om imoral – spune un lord vorbind despre Steyne surorii sale – dar dă-l naibii, are cel mai bun Sillery sec din Europa!” Cu scepticismul lui obişnuit, autorul comentează: „Într-un cuvânt, oricine se duce la acest mare om – fireşte, oricine e invitat: aşa cum tu, cititorule (să nu spui nu), sau eu, scriitorul acestor rânduri, m-aş

duce, dac-aş avea o invitaţie". Alături de Becky pătrundem în empiricul regalităţii botanice. Republicanul Thackeray, care a scris în *Cei patru George* **pagini de virulenţa unui pamflet antiregalist, nu-şi** stăpâneşte **nici aici ironia: „Care au fost împrejurările întrevederii între Rebecca Crawley, născută Sharp, şi imperialul ei stăpân, nu se cuvine să relateze o pană atât de slabă şi neexperimentată ca a mea. Ochiul orbit se închide în faţa acestei idei măreţe. Respectul plin de lealitate şi decenţa spun chiar şi imaginaţiei să nu privească prea iscoditor şi îndrăzneţ în sacra sală de audienţe, ci să se retragă în grabă, tăcută, respectuoasă, cu plecăciuni adânci dinaintea augustei prezenţe". Prezentarea satirică a lumii posedante justifică deplin titlul şi subtitlul romanului. Thackeray nu lasă cititorului nicio iluzie cu privire la posibilitatea sentimentelor autentice, a acţiunilor dezinteresate, a unor instituţii necorupte în această lume. Niciuna din iluziile menţinute de romantismul epigonic în anii când seria Thackeray nu mai supravieţuieşte. Dragoste, prietenie, educaţie, căsnicie – totul apare în Bâlciul deşertăciunilor infectat de calculul „rece şi egoist".**

Caracterele esenţiale ale societăţii engleze, dezvăluite în foiletoanele *Cărţii snobilor***, apar aici, în această nouă** *Carte a snobilor***, prin mijlocirea unor personaje asupra cărora viziunea de satiric şi caricaturist a autorului îşi pune amprenta. Prima apariţie a lui Jos Sedley ţine de domeniul caricaturii şi ne închipuim cu uşurinţă imaginea grafică realizată chiar de Thackeray, în faţa grăsunului puhav, încălţat cu cizme şi cu capul înfundat în eşarfe imense care-i astupă nasul, îmbrăcat într-o haină verde cu nasturi mari cât piesele de o**

coroană, Rebecca exclama destul de tare pentru a fi auzită: „E foarte frumos!” Grotescul cuprinde nu numai făptura greoaie a *dandy*-ului obez, dar şi intenţiile Rebeccăi. De un grotesc inegalabil sunt toate episoadele legate de urmărirea moştenirii domnişoarei Crawley de către diferitele ramuri ale familiei.

Nici înclinaţia spre caricatură, care devine uneori şarjă, şi nici resturile de sentimentalism, vădite în realizarea unui portret ca cel al Ameliei, nu-i tocesc lui Thackeray ascuţişul penei de realist. Portretul Rebeccăi Sharp reprezintă un studiu – realizat cu mijloace desăvârşite – al arivismului. Rămânând un tip de arivist creat de condiţiile Angliei lui Thackeray, Becky Sharp nu pierde nimic din feminitatea ei. Aventurieră şi actriţă desăvârşită, îngrozindu-ne prin duplicitatea ei, Becky ne captivează adesea prin flexibilitatea inteligenţei şi prin rafinamentul ei nu lipsit de farmec. Ea e fără îndoială prezenţa majoră a romanului, şi forţa personalităţii ei umbreşte celelalte personaje.

Din această călătorie prin Bâlciul deşertăciunilor cititorul iese năucit de vălmăşag, îngrozit de monştrii văzuţi. Dar mai presus de toate, e dominat de un sentiment de adâncă tristeţe. L-a însoţit prin toată călătoria, asemenea unui cicerone experimentat, dar sceptic, glasul romancierului, ironic, sarcastic, uneori înduioşat, alteori mânios. „Pe măsură ce-mi prezint caracterele, să-mi fie îngăduit, ca un om şi ca un frate, nu numai să le recomand, dar din când în când să cobor de pe estradă (suntem într-un teatru de bâlci) şi să vorbesc despre ele: dacă sunt bune şi de treabă, să le iubesc şi să le strâng mâna, dacă sunt neghioabe,

să râd în taină, făcând cu ochiul cititorului, dacă sunt păcătoase şi fără inimă, să le ocărăsc cu cele mai aspre cuvinte pe care le îngăduie politeţea". Râsul e într-adevăr sancţiunea pe care o primesc personajele Bâlciului lui Thackeray. Nu destinul de curtezană decăzută e pedeapsa Rebeccăi, nu recunoaşterea propriilor greşeli şi căinţa tardivă e pedeapsa bătrânului Osborne. Cititorul ştie că în Bâlciul deşertăciunilor nu toţi ariviştii se prăbuşesc, nu toţi bogătaşii hapsâni se căiesc. Sancţiunea lor e râsul lui Thackeray, care-i condamnă pentru eternitate la pieire.

Imaginea satirică a Bâlciului revine în următoarele două romane, *Pendennis* **şi** *Familia Netvcome.* **Scriitorul ne însoţeşte mai departe prin Bâlciul deşertăciunilor, iar satira snobismului rămâne temă majoră. Dar ea se exercită cu mai puţină vigoare. În** *Pendennis* **romancierul vădeşte un scepticism obosit când îşi priveşte cu simpatie şi îngăduinţă personajul, pe tânărul Arthur Pendennis, când încuviinţează resemnat compromisul ce caracterizează existenţa acestuia. Momentul marii lucidităţi a trecut.**

Şi în acest roman, snobismul, asaltul burgheziei pentru cucerirea prestigiului pe care-l dă patima nobiliară, îşi găseşte un reprezentant convingător. Maiorul Pendennis, mentorul lui Arthur întru înţelepciunea mondenă, e mândria familiei, e o instanţă supremă în materie de etichetă, fiindcă prin el se stabileşte legătura unor burghezi veleitari cu „lumea cea mare a Londrei, cu eleganţa".

Conturat cu condeiul de ironist pe care i-l cunoaştem lui Thackeray din romanul anterior, maiorul Pendennis are parte de îngăduinţa

romancierului. Acesta îi acordă diploma de monden experimentat, de *raisonneur* al cărui cuvânt reprezintă, din păcate, în societatea descrisă, glasul înţelepciunii. Filosofia lui, filosofie în esenţă practică, este singura pe care adoptând-o te poţi acomoda cu legile unei societăţi nemiloase.

Arthur Pendennis, personajul principal al romanului, e un tânăr superficial şi influenţabil. El vădeşte vagi înclinaţii literare, care nu ating forţa unei vocaţii. În general, romancierul nu atribuie creaturii sale sentimente mai adânci decât poate suporta inima sa uşuratică.

Pendennis nu e un erou. O recunoaşte cu oarecare tristeţe şi romancierul, spunând: „Preacinstitul cititor a observat de mult că [Pendennis] nu e mai erou decât oricare dintre noi”.

Idealul lui Pendenriis e mediocru, fiindcă Thackeray socoteşte că o societate mediocră şi prozaică nu e propice pentru creşterea eroilor. Constatarea acestei mediocrităţi e însoţită din partea lui Pendennis de o melancolie care ni-l face simpatic.

Ultimele rânduri ale romanului împrăştie acea descurajată tristeţe, care va fi de acum înainte a tuturor romanelor lui Thackeray: „Dacă cei mai buni oameni nu câştigă marile premii ale vieţii, noi ştim că aşa a fost hotărât de marele organizator al loteriei. Recunoaştem şi vedem zilnic cum cei făţarnici şi netrebnici trăiesc şi prosperă, în timp ce oamenii buni sunt îndepărtaţi, iar cei dragi şi tineri pier înainte de vreme; desluşim în viaţa fiecărui om fericirea ciuntită, căderile dese, străduinţele sterpe, lupta dintre drept şi nedrept, în care cel tare adesea cade, şi cel iscusit dă greş; vedem flori

frumoase în locuri infectate, după cum în lumea celor mai înalte şi minunate averi vedem flagelul viciului şi josniciei şi petele răului; şi cunoscând cât de mărunt este cel mai bun dintre noi, să întindem o mână miloasă lui Arthur Pendennis, cu toate greşelile şi scăderile lui, lui Pendennis, care nu pretinde să fie un erou, ci doar un om, un frate".

Istoria familiei Newcome pe care o povesteşte Pendennis, după ce viaţa i-a domolit neastâmpărul, ne surprinde prin aceeaşi contradicţie. Pe de o parte, crâmpeie realiste de viaţă, comentate ironic de cel care continuă să vadă societatea sub înfăţişarea unui bâlci; pe de alta, tristeţea pe care destinul oamenilor în această lume o împrăştie.

Înclinaţia lui Thackeray pentru secolul al XVIII-lea, pe care l-a evocat în romane istorice şi eseuri, are o dublă semnificaţie. Pentru cel ce întreprindea o cronică a lumii fără eroi, a lumii burgheze, veacul al XVIII-lea era începutul, perioada de consolidare a Angliei moderne. În acea a doua zi de după revoluţia burgheză i-a plăcut lui Thackeray să desluşească trăsăturile încă neevoluate ale lumii contemporane cu el şi să prindă cu ochiul unui pictor de moravuri ce aminteşte de Hogarth instantanee prevestind Bâlciul deşertăciunilor de mai târziu. Dar secolul al XVIII-lea îi mai oferea atmosfera neconstrânsă, mai lipsită de convenţii, atmosferă generată de o burghezie ce nu se îngrădise încă în convenţii la fel de rigide ca cele aristocratice. Era un secol tumultuos, secolul în care Anglia patriarhală avea să piară sub presiunea unor noi forţe, făcând loc Angliei moderne, Angliei industriale. Tumult, cruzime, pasiuni dezlănţuite, naşterea unei noi ierarhii de valori, toate acestea

erau ispititoare pentru pana unui pictor de moravuri. Şi găsim, în opera lui, pagini unde evocarea atmosferei secolului al XVIII-lea se face cu o autenticitate şi un simţ istoric ce îndreptăţesc cuvintele scriitorului, care afirmă că se simte la largul lui atât în veacul al XVIII-lea, cât şi în al XIX-lea, că petrece ziua într-un veac şi seara în celălalt.

În romanele istorice, Thackeray rămâne pictor de moravuri şi creator de atmosferă şi, în ciuda specificului genului, care pretinde evocarea unor fapte importante şi a unor personaje eroice, cronicarul unei epoci fără eroi.

Personajul care dă numele primului roman istoric, colonelul Esmond, este unul dintre cele înfăţişate cu cea mai mare căldură de Thackeray, pentru că prin el romancierul şi-a spus adesea părerile. Esmond povesteşte la persoana întâi evenimentele furtunoase pe care le-a trăit în frământata epocă cu care s-a încheiat domnia Stuarţilor şi care a continuat şi după „glorioasa revoluţie", sub dinastia de Orania. Participarea lui la aceste evenimente e puternică, dar Esmond nu este un erou. Reprezentând principiul vechii monarhii – monarhia feudală întruchipată de Stuarţi – luptând pentru aceste principii în epoca de afirmare a burgheziei, în epoca monarhiei burgheze, Esmond luptă pentru o cauză pierdută. Mai mult decât atât, la capătul luptei, idealul monarhic se surpă în sufletul său, atunci când deşertăciunea străduinţelor sale îi apare evidentă.

Şi în acest roman, ca şi în altele, Thackeray a urmărit destrămarea iluziei romantice, care, însoţită de o notă convenţională, stăruia în romanele istorice ale secolului. *Esmond* **e un roman istoric,**

care lasă puţin loc eroismului. La fel şi romanul istoric care îl continuă cronologic, roman intitulat *Cei din Virginia.*

E limpede pentru cine parcurge opera lui Thackeray că Gândul autorului a năzuit spre o frescă a societăţii engleze, un soi de *Comedie umană* **a Angliei burgheze. Lucrul acesta îl vădeşte, între altele, revenirea aceluiaşi personaj sau a aceloraşi familii în mai multe din romanele sale. Despre familia Crawley din** *Bâlciul deşertăciunilor* **aflăm şi în** *Pendennis,* **ba chiar în romanele istorice. Pendennis devine povestitorul din** *Familia Newcome.* **George Warrington, prietenul devotat, inteligent, spiritul meditativ din** *Pendennis,* **e succesorul sărăcit al familiei Warrington din romanele istorice, şi înclinarea lui spre reflecţie îl înrudeşte cu caracterul bunicului său din** *Cei din Virginia.* **La rândul lor, „cei din Virginia" sunt nepoţii lui Esmond şi, urmărindu-le destinul dincoace de Ocean» romancierul a redat drumul unei părţi din nobilimea engleză, devenită mare proprietară de latifundii şi sclavi în continentul american. Această urmărire a familiilor din generaţie în generaţie, prin romanele istorice şi cele de moravuri, nu e izvorâtă doar din gândul de a defini mai complex un personaj, privindu-l în etape deosebite ale existenţei sale, din unghiuri diferite, în medii diferite, ci şi din intenţia de a reda mersul unor largi grupuri sociale în perioade de timp îndelungate. În destinul familiei Castlewood, pe care o mai vedem încă înfloritoare în epoca reginei Anne** *(Esmond),* **dar al cărui ultim descendent duce împreună cu Arthur Pendennis o viaţă boemă într-o cămăruţă din Temple** *(Pendennis),* **desluşim decăderea nobilimii în urma revoluţiei burgheze. Se**

naşte astfel, din succesiunea generaţiilor, fiecare cu specificul determinat de epoca respectivă, sentimentul timpului, prezenţă palpabilă în opera lui Thackeray.

În general, Thackeray e interesat de individualitatea personajelor sale, mai ales în măsura în care ele sintetizează trăsături ale unui întreg grup social. De aceea el îşi intitulează cărţile: *Cartea snobilor, Bâlciul deşertăciunilor, Familia Newcome, Cei din Virginia,* **şi acest plural explicit sau implicit caracterizează intenţia autorului.**

Thackeray, scriitorul al cărui glas îl auzim adesea întrerupând vorbirea personajelor, şi-a presărat opera cu nenumărate aprecieri cu privire la arta lui de scriitor. Din aceste mărturisiri înţelegem concepţia sa despre adevăr în literatură, despre logica personajelor, concepţie cu totul în spiritul marilor realişti: „Aşa cum în cele mai ortodoxe istorii presupunerile şi părerile autorului sunt tipărite cu aceeaşi literă ca faptele cele mai neîndoielnic verificate, îmi închipui – în ceea ce mă priveşte – că cuvintele atribuite lui Clive sau colonelului Newcome sau celorlalţi sunt tot atât de autentice ca şi cuvântările lui Salust sau Tit-Liviu, şi-l implor doar pe cititorul iubitor de adevăr să creadă că incidentele istorisite aici, şi care desigur s-au petrecut fără martori, mi-au fost încredinţate mai târziu în calitate de alcătuitor al acestei biografii, sau sunt de aşa natură, încât trebuie să se fi întâmplat judecând după ceea ce s-a petrecut pe urmă. De pildă, dacă citeşti cuvintele *Que Romanus* **pe o veche piatră romană, cunoştinţele adânci de cercetător te îndreptăţesc să afirmi că, odată şi odată, s-a găsit scris pe acea piatră şi** *Senatus*

Populus”.

Thackeray nu e străin nici de principiile ştiinţelor na-turii, ale căror progrese uriaşe la începutul veacului trecut n-au rămas fără ecou în opera marilor realişti „a lui Balzac, de pildă. Iată-l, de pildă, stabilind analogia între reconstituirea universului social de către scriitor şi reconstituirea epociloi geologice de către naturalist: „După cum profesorul Owen sau profesorul Agassiz ia o bucată de os şi construieşte cu ajutorul ei un enorm monstru uitat, dintre cei care se bălăceau în mlaştinile primare, rupând frunze şi crengi ale unor plante care înfloreau cu mii de ani în urmă şi care azi poate că sunt cărbune, tot aşa şi romancierul combină diferite piese. Urma piciorului îl ajută să descopere piciorul; de la picior ajunge la animal, apoi la planta pe care acesta o păştea, la apa în care înota, şi aşa, ca un modest fiziolog în felul lui, scriitorul zugrăveşte obiceiurile, mărimea, înfăţişarea fiinţelor despre care vorbeşte, urmăreşte reptila vâscoasă prin noroi, descrie obiceiurile ei murdare şi lacome; fixează fluturele cu un ac, redându-i haina frumoasă şi jiletca brodată; el subliniază structura ciudată a celui mai important animal, megateriumul istoriei”.

Megateriumul poveştilor lui Thackeray a fost fără îndoială burghezia engleză, şi istoria a mai bine de un secol pe care o reconstituim din opera sa e istoria Angliei burgheze.

Dar, spre deosebire de Bal zac şi de alţi realişti, pe care o atitudine înrudită cu aceea a omului de ştiinţă i-a îndemnat să se eclipseze în faţa personajelor lor, lăsându-le numai pe ele să vorbească şi să acţioneze, Thackeray e mereu

prezent în paginile lui. Uneori ca un prolog din vechile producţii dramatice, care-şi prezintă personajele, înlocuind acel *dramatis personnae* **de la începutul oricărei piese. Marionete de bâlci sau animale de menajerie, personajele sunt însoţite de caracterizarea autorului, care cere îngăduinţa de a se adresa direct cititorului. Alteori îl vedem sub înfăţişarea anatomistului care-şi disecă personajele devenite obiecte de experienţă, uneori chiar victime. Şi disecându-le, Thackeray descoperă ceea ce el însuşi a pus în ele, descoperă motivarea acţiunilor şi cuvintelor lor. Această motivare capătă nume variate în opera lui Thackeray: ea se numeşte vanitate sau snobism, avere sau putere, dar e mereu un element legat de desfăşurarea în timp a vieţii sociale.**

Esenţa ironiei lui Thackeray o descoperim tocmai în aceste intervenţii, în aceste discuţii cu cititorul, care restabilesc just proporţiile dintre fapte. „Dumneata n-ai face deosebire între bogaţi şi săraci. Fie. Dumneata» nu. Dar recunoaşte că vecinul de alături ar face. Doar rândurile acestea, doamnă, nu ţi se adresează dumitale nu, nu, nu suntem atât de neciopliţi încât să vorbim de la obraz; dar dacă n-o să vorbim despre doamna care tocmai a ieşit din odaie, ce se mai alege din conversaţia în societate? *” (Familia Newcome.)*

Alteori ironia e implicită. Caricaturale ca Jos Sedley, groteşti ca doamna Bute Crawley, personajele sunt, obiectivarea sarcasmului autorului. Acest sarcasm nemilos i-a adus lui Thackeray învinuirea de cinism şi uscăciune şi a dus la paralela de rigoare, pe care o aflăm în mai toate istoriile literare ale trecutului» paralela între cei doi

mari romancieri contemporani: Dickens şi Thackeray. Fireşte că umorul binevoitor al lui Dickens se deosebeşte calitativ de sarcasmul lui Thackeray. Dar ca întotdeauna, şi aici, realitatea literară se opune clasificărilor categorice. Găsim în Thackeray scene bufone pline de umor sănătos, cum găsim în *Pickwick* **sau altele, din romanele lui Dickens. Episoadele cu actori din** *Pendennis,* **nu se deosebesc calitativ de cele din** *Nicholas Nickleby,* **şi nici cele descriind campania electorală din** *Familia Newcome* **de cele similare din** *Pickwick.* **Găsim de asemeni la Thackeray acel ridicol, care nu înjoseşte şi nu defăimează, pe care Dickens îl atribuie unui Micawber în** *David Copperfield* **sau Joe în** *Marile speranţe***. Îl găsim la căpitanul Costigan din** *Pendennis* **sau chiar la Dobbin din** *Bâlciul deşertăciunilor.* **Nu lipsesc din opera lui Thackeray acei oameni simpli şi generoşi, modeşti şi gata de sacrificiu, în care abundă opera lui Dickens. Rows din** *Pendennis***, bătrânul ce-şi trăieşte viaţa în umbra unor fete tinere, pe care le iniţiază în tainele artei, poate figura în orice roman al lui Dickens. Nici unda de lirism care străbate opera dickensiană nu lipseşteaici. Thackeray preferă în romanele sale forma, relatărilor sau memoriilor redactate la bătrâneţe de un om pe care evenimentele l-au făcut deopotrivă înţelept şi sceptic. Sub forma unor astfel de memorii citim romanele** *Familia Newcome, Esmond* **şi** *Cei din Virginia.* **Aşa se face că episoadele romanelor lui Thackeray nu le vedem în faţa ochilor, ci auzim despre ele şi le percepem colorate de afectivitatea povestitorului.**

Ca şi în cazul altor romancieri, opera lui Thackeray s-a resimţit de contradicţia pe care o

trăieşte un scriitor realist într-o strâmbă alcătuire socială. Cel care a ironizat amar convenţiile şi ipocrizia socială a plătit tribut acestor convenţii. A împărtăşit prejudecăţile unora dintre personajele lui (Helen din *Pendennis*, George Warrington din *Cei din Virginia*), iar pruderia epocii victoriene l-a făcut să sărăcească dragostea de tot ceea ce ţine de făptura fizică a personajelor. Îndrăgostiţii lui Thackeray sunt fraţi şi surori ce se iubesc într-un spaţiu ideal, rarefiat, în care nu bântuie pasiunile violente. Dar, scriitor satiric prin înclinaţie şi temperament, Thackeray a ales din realitate ceea ce în mod îndreptăţit i se părea că alcătuieşte specificul vremii: figurile care îngăduiau desfăşurarea talentului său de ironist şi caricaturist. Critic pătrunzător, el a redat printr-o largă imagine satirică însăşi esenţa unei lumi, numind-o „Bâlci al deşertăciunilor”.

VERA CĂLIN

TABEL CRONOLOGIC

@

1811 Se naşte la Calcutta, în India, William Makepeace Thackeray.

1812: **Armatele lui Napoleon se retrag înfrânte din Rusia.**

Se naşte, la Portsmouth, Charles Dickens, celălalt mare romancier realist al epocii.

1815: **Napoleon este înfrânt la Waterloo de armatele aliate ale Prusiei şi Angliei.**

Congresul de la Viena.

1817 Thackeray părăseşte India, trimis fiind la studii în Anglia.

1819: **Manifestările muncitoreşti de la Manchester, urmate de represiunea de pe câmpia St. Peters, numită de atunci Peterloo.**

1826: **Prima criză de supraproducţie în Anglia.**

1829: Thackeray îşi începe studiile la Cambridge. Petrece vacanţa la Paris.

1830: Thackeray petrece vacanţa la Colonia şi Weimar.

Întâlnirea cu Goethe.

1831 **Thackeray începe să studieze dreptul.**

1832: **Reforma electorală din Anglia, în urma căreia centrul de greutate în alegeri se mută de pe marile moşii în marile centre urbane.**

1833 **Thackeray înfiinţează publicaţia** *National Stone dard and Journal ol literature.*

1834 **Thackeray e ruinat, publicaţia îşi încetează apariţia. Pleacă la Paris, unde studiază desenul.**

1836: **Apar în foileton** *Documentele postume ale clubului „Pickwick”* **de Charles Dickens. Întemeierea Asociaţiei generale a muncitorilor din Londra.**

1836 **Thackeray publică colecţia de desene, satirice** *Flora şi Zefir.*

1837: **Anul urcării pe tron a reginei Victoria a Angliei.**

Începutul mişcării chartiste. Se formulează cele şase puncte ale Chartei.

1837 **Thackeray se reîntoarce la Londra.**

1838: **Alegerile pentru prima convenţie chartistă.**

1839: **Convenţia se întruneşte la Londra. Atacul armat guvernamental întrerupe întrunirile. Insurecţia minerilor din Ţara Galilor urmată de represiune.**

Întemeierea Asociaţiei naţionale a chartiştilor.

1840 **Thackeray publică** *Carnetul de schiţe pariziene.*
1842: **Grevele din Lanca-shire.**

1843:

Thackeray publică, în urma unei călătorii în Irlanda, *Carnetul de schiţe irlandeze.*

1844: **Thackeray publică** *Norocul lui Barry Lyndon.* **Apare, în revista** *Punch, Istoria următoarei revoluţii franceze* **de Thackeray.**

1845-1846 **Apare în foileton** *Jurnalul lui Jeames* **de Thackeray.**

1846: Thackeray începe publicarea în revista *Punch* **a foiletoanelor care vor alcătui** *Cartea snobilor.*

1847: **Apare, romanul** *la răscruce de vânturi* **de Emily Bronte.**

1847: **Apare romanul** *Jane Eyre* **de Charlotte Bronte.**

1847: Thackeray începe publicarea în foileton a romanului *Bâlciul deşertăciunilor.*

1848: **Anul revoluţiilor burghezo-democrate de pe continent.**

1848: Thackeray începe publicarea în foileton a romanului *Pendennis.*

1849

: Apare romanul *Shirle***y de Charlotte Bronte.**

1850: **Apare romanul, lui Dickens** *David Copperfield.*

1852 **Thackeray publică romanul istoric** *Henry Esmond.*

Thackeray întreprinde o călătorie în America, unde ţine conferinţe şi citeşte din opera sa.

1853: **Thackeray publică seria de conferinţe intitulată** *Umoriştii englezi ai secolului al XVIII-lea.* **Thackeray începe publicarea în foiletoane a romanului** *Familia Newcome.*

1854: Războiul Crimeii.

Apare romanul lui Dickens *Timpuri grele.*

1855: **A doua călătorie a lui Thackeray în America, pentru o nouă serie de conferinţe şi lecturi:**

1857: **Thackeray începe publicarea în foiletoane a**

romanului istoric Cei *din Virginia.*

1859: Apare romanul *Adam Bede* de scriitoarea George Eliot.

1860: Apare romanul Moara de pe *Floss* de George Eliot.

1860: **Thackeray publică seria conferinţelor Cei** *patru George,* **ţinute în 1855-1856.**

1861: începe războiul de secesiune în America de Nord.

.1861: **Thackeray începe publicarea romanului** *Aventurile lui Filip.*

1863: **Thackeray moare în urma unui atac de apoplexie, lăsând neterminat romanul** *Denis Duval.*

CAPITOLUL I

CHISWICK[2] MALL

În vremea când secolul nostru abia trecuse de vârsta copilăriei, într-o dimineaţă însorită de iunie, trăgea dinaintea înaltei porţi de Fier a pensionului de tinere fete de familie al domnişoarei Pinketton din Chisvvick Mall o încăpătoare trăsură de casă, cu doi cai bine hrăniţi, în harnaşament strălucitor, mânaţi cu patru mile pe oră de un vizitiu bine hrănit şi el, cu pălărie în trei colţuri şi cu perucă. Un servitor negru, care şedea pe capră alături de vizitiul cel gras, îşi dezdoi picioarele strâmbe de îndată ce echipajul se opri în faţa firmei de aramă strălucitoare a domnişoarei Pinkerton şi, în timp ce trăgea de cordonul clopoţelului, apărură la ferestrele înguste ale impunătoarei clădiri de cărămidă pe puţin douăzeci de capete tinere, uitându-se afară cu multă curiozitate.

Ei bine, observatorul atent ar fi putut recunoaşte nasul mic şi roş al bunei domnişoare Jemima Pinkerton în persoană înălţându-se pe deasupra unor glastre de muşcată din chiar fereastra salonului acestei doamne.

— Este trăsura doamnei Sedley, soră, zise domnişoara Jemima. Sambo, servitorul lor negru, a tras chiar acum clopoţelul, iar vizitiul are o nouă livrea.

— Ai isprăvit cu pregătirile de plecare ale domnişoarei Sedley, domnişoară Jemima? întrebă domnişoara Pinkerton în persoană, această impunătoare doamnă, Semiramida[3]

---

[2] Pe vremea aceea, suburbie londoneză, cu un parc mare.

[3] Regină legendară a Asiriei, căreia i se atribuia o inteligenţă şi o energie deosebite.

din Hammersmith[4], prietena doctorului Johnson[5] şi aflându-se în corespondenţă cu însăşi doamna Chapotie[6].

— Fetele s-au sculat azi-dimineaţă la ora patru ca să-i facă bagajele, soră, răspunse domnişoara Jemima; i-am pregătit şi un mănunchi de flori.

— Zi „buchet”, soră Jemima, e mai distins.

— Bine, un buchet mare cât o claie de fân; i-am pus Ameliei în valiză două sticle de apă de micşunele pentru doamna Sedley, precum şi reţeta după care s-o prepare.

— Şi nădăjduiesc, domnişoară Jemima, că ai făcut şi **o** copie după contul domnişoarei Sedley. Acesta e, nu-i aşa? Foarte bine, nouăzeci şi trei de lire şi patru şilingi. Fii aşa de drăguţă şi adreseaz-o domnului John Sedley; sigilează-mi şi biletul acesta, pe care l-am scris soţiei sale.

În ochii domnişoarei Jemima, o scrisoare autografă a surorii sale, domnişoara Pinkerton, însemna un obiect de adâncă veneraţie, aşa cum ar fi fost scrisoarea unui suveran. Era ştiut că numai atunci când elevele ei părăseau această instituţie sau când erau în pragul măritişului, şi, o dată, când biata domnişoară Birch murise de scarlatină, domnişoara Pinkerton scria personal părinţilor acestora; şi domnişoara Jemima era convinsă că dacă exista ceva care *s-o poată* mângâia pe doamna Birch de pierderea fiicei sale, nu putea fi decât această pioasă şi

---

[4] Suburbie a Londrei, situată în imediata vecinătate a Chiswickului.

[5] *Doctorul Samuel Johnson* (1709-1784), poet englez de orientare clasicistă şi istoric literar; s-a bucurat de o mare autoritate în Anglia în ce priveşte îndrumarea gustului literar în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Thackeray îl numeşte ironic „marele lexicograf”, deoarece era autorul cunoscutei lucrări *Vocabular al limbii engleze.*

[6] *Doamna Chapotie* (1727-1801), scriitoare engleză, autoarea cărţii *Despre cultivarea spiritului,* destinată educaţiei tinerelor fete în conformitate cu morala burgheză.

elocventă compunere, prin care domnişoara Pinkerton anunţa evenimentul.

În cazul de faţă, „biletul” domnişoarei Pinkerton avea următorul cuprins:

„Mall, Chiswick, 15 iunie 18...”

Doamnă, după o şedere de şase ani la Mall, am onoarea şi fericirea de-a reda pe *miss* Amelia Sedley părinţilor săi, în persoana unei domnişoare întru nimic nevrednică de a ocupa locul ce i se cuvine în cercul lor elegant şi cultivat. Acele virtuţi care caracterizează pe tânăra femeie de lume din Anglia, acele calităţi care se potrivesc naşterii şi condiţiei ei sociale, nu vor lipsi nici amabilei domnişoare Sedley, a cărei sârguinţă şi supunere au făcut să fie îndrăgită de profesorii săi şi a cărei încântătoare blândeţe temperamentală a fermecat pe toate tovarăşele sale, mari şi mici.

La muzică, dans, ortografie, la diferitele soiuri de broderie şi lucru de mână a izbutit să realizeze năzuinţele cele mai fierbinţi ale prietenelor sale. În ceea ce priveşte geografia, mai lasă încă mult de dorit; i se recomandă o îngrijită şi persistentă folosire a spătarului ortopedic câte patru ore pe zi în timpul următorilor trei ani, pentru a-şi însuşi acel mers şi acea ţinută atât de necesare oricărei domnişoare distinse.

În ceea ce priveşte cunoştinţele religioase şi morale, se va vedea că domnişoara Sedley este demnă de o instituţie care a fost onorată de prezenţa marelui lexico-graf şi de patronajul minunatei doamne Chapone. Părăsind Mallul, domnişoara Amelia duce cu sine dragostea tovarăşelor sale şi urările pline de iubire ale profesoarei care are cinstea de a iscăli mai jos.

Doamnă, Preaplecata şi îndatorata domniei voastre, BARBARA PINKERTON

P.S. Domnişoara Sedley este însoţită de domnişoara

Sharp. Vă rugăm foarte mult ca şederea domnişoarei Sharp la Russell Square să nu treacă de zece zile. Distinsa familie care a angajat-o doreşte să beneficieze de serviciile sale cât mai repede cu putinţă”.

Scrisoarea o dată terminată, domnişoara Pinkerton porni să-şi înscrie şi propriul său nume, ca şi pe acela al domnişoarei Sedley, pe prima pagină a dicţionarului lui Johnson, folositoarea lucrare pe care o dăruia în chip invariabil elevelor ei la plecarea lor de la Mall. Între copertă şi prima pagină se găsea o copie a „versurilor adresate unei tinere fete la părăsirea institutului domnişoarei Pinkerton din Mall, compuse de răposatul doctor Samuel Johnson, de venerată memorie”. De fapt, numele lexico-grafului era veşnic pe buzele acestei impozante doamne, şi atât reputaţia, cât şi succesul i se trăgeau din unica vizită pe care i-o făcuse acesta cândva.

La porunca surorii ei mai vârstnice, care-i ceru să ia dicţionarul din dulap, domnişoara Jemima scoase din locul respectiv două exemplare. Când domnişoara Pinkerton termină de scris dedicaţia pe cel dintâi, Jemima, cu un aer de îndoială şi oarecum sfios, i-l întinse şi pe al doilea.

— Pentru cine este acest exemplar, domnişoară Jemima? întrebă, cu o răceală de gheaţă, domnişoara Pinkerton.

— Pentru Becky Sharp, răspunse Jemima tremurând toată şi, în timp ce se întoarse cu spatele spre soră-sa, faţa şi gâtul veşted i se înroşiră brusc. Pentru Becky Sharp; şi ea pleacă.

— DOMNIŞOARĂ JEMIMA! exclamă domnişoara Pinkerton, accentuându-i numele cât mai apăsat cu putinţă. Ţi-ai pierdut minţile? Pune dicţionarul la loc în dulap; şi pe viitor să nu mai îndrăzneşti să-ţi iei niciodată asemenea libertăţi!

— Bine, surioară, dar costă numai doi şilingi şi nouă

penny, şi biata Becky ar fi nenorocită să nu primească şi ea un exemplar.

— Trimite-mi-o imediat pe domnişoara Sedley, spuse domnişoara Pinkerton.

Şi, neîndrăznind să mai scoată vreun cuvânt, biata Jemima ieşi din odaie, îngrozitor de tulburată şi de nervoasă.

Tatăl domnişoarei Sedley era mare negustor la Londra şi om cu avere, pe când domnişoara Sharp era un fel de elevă-pedagogă, pentru care – după cum credea ea – domnişoara Pinkerton făcuse destul de mult, aşa că nu mai era nevoie să-i acorde acum, la despărţire, şi înalta onoare a dicţionarului.

Deşi scrisorilor semnate de directoarele de şcoli trebuie să li se dea tot atâta crezare cât şi epitafurilor din cimitire, totuşi, aşa cum se întâmplă uneori ca o persoană care a părăsit viaţa aceasta să merite toate elogiile săpate de pietrar pe lespedea de deasupra osemintelor – răposatul a fost un bun creştin, un bun părinte, fiu, soţie sau soţ, care lasă într-adevăr o familie nemângâiată să-i deplângă pierderea – tot astfel se întâmplă din când în când ca şi în institutele de băieţi şi de fete, elevul sau eleva să merite cu prisosinţă laudele unui profesor nepărtinitor.

Ei bine, domnişoara Sedley era o fiinţă din această ciudată speţă, şi nu numai că merita tot ceea ce spunea directoarea întru lauda ei, dar avea şi multe alte fermecătoare calităţi de care această bătrână şi înfumurată Minervă nu-şi putea da seama din pricina deosebirii de rang social şi de vârstă dintre eleva ei şi ea.

Căci nu numai că putea să cânte ca o ciocârlie sau ca doamna Billington, să danseze ca Hillisberg sau ca Parisot, să brodeze frumos şi să scrie corect ca însuşi dicţionarul, dar mai avea şi o inimă atât de bună, era atât de surâzătoare, iubitoare, gingaşă şi generoasă, încât câştiga

dragostea oricui o vedea, de la Minerva însăşi şi până la sărmana slujnică din spălătorie, sau la odrasla chioară a plăcintăresei, care avea permisiunea ca o dată pe săptămână să-şi vândă marfa domnişoarelor de la Mall. Avea, printre cele douăzeci şi patru de domnişoare din institut, douăsprezece prietene intime. Nici chiar invidioasa domnişoară Briggs nu o bârfea; trufaşa şi autoritara domnişoară Saltire (nepoata lordului Dexter) recunoştea că are o figură distinsă; cât despre domnişoara Swartz, bogata mulatră din St. Kitts, cu părul creţ ca lâna, fu apucată de o asemenea criză de plâns în ziua când plecă Amelia, încât se văzură nevoiţi să trimită după doctorul Floss, care numai cât n-o îmbăta cu sărurile lui împotriva leşinului. Dragostea domnişoarei Pinkerton era, aşa cum se poate presupune considerând înalta poziţie socială şi calităţile deosebite ale acestei domnişoare, calmă şi plină de demnitate; domnişoara Jemima, însă, se şi smiorcăise de câteva ori la gândul că Amelia pleacă şi, dacă nu i-ar fi fost teamă de sora ei, ar fi făcut chiar o criză violentă de isterie, la fel cu moştenitoarea (care plătea taxă dublă) din St. Kitts. Un atare lux de mâhnire nu poate fi îngăduit însă decât elevelor interne. Pe când neprihănita Jemima trebuia să aibă grijă de toate notele de plată, să supravegheze spălatul şi cârpitul rufelor, prepararea budincilor, frecatul tacâmurilor şi al veselei şi să nu-i piardă o clipă din ochi pe servitori. Dar la ce să mai vorbim de Jemima? Căci probabil că nu vom mai auzi de ea din clipa aceasta şi până la sfârşitul cărţii, fiindcă din momentul în care uriaşele porţi de fier forjat se vor închide în urma bunei femei, atât ea, cât şi teribila ei soră nu se vor mai întoarce niciodată de acolo în această măruntă lume a povestirii noastre.

Cum, însă, ne vom întâlni foarte des cu Amelia, nu e de prisos să spunem, chiar de la începutul cunoştinţei

noastre, că era o fiinţă minunată; şi să mulţumim Domnului că, având în vedere câţi ticăloşi de ultima speţă mişună atât în viaţă, cât şi în romane, dar mai ales în acestea din urmă, noi vom avea-o ca veşnică tovarăşă pe ea, o fiinţă atât de bună şi de neprihănită. Cum ea nu este o eroină, nu-i nevoie să-i descriem făptura; de fapt, mi-e teamă că nasul îi e mai degrabă scurt decât altminteri, iar obrajii ei sunt cu mult prea rotunzi şi prea roşii pentru o eroină. Oricum, faţa Ameliei era rumenă de sănătate, iar pe buzele ei înflorea cel mai proaspăt surâs; avea o pereche de ochi care scânteiau de cea mai luminoasă şi mai nevinovată voie bună, afară, ce-i drept, de momentele când se umpleau de lacrimi, şi aceasta se întâmpla mult prea des; căci prostuţa obişnuia să plângă ba pentru vreun canar mort, ba pentru vreun şoarece pe care se întâmpla să-l prindă pisica, ba pentru felul în care se sfârşea vreun roman, oricât de stupid ar fi fost el, ca şi pentru orice vorbă aspră care i se spunea, dacă se găseau persoane atât de haine la suflet încât s-o certe, şi atunci, ei bine, cu atât mai rău pentru ele. Nici domnişoara Pinkerton, femeia aceea austeră şi neînduplecată ca o divinitate, nu-i mai făcu vreo observaţie din ziua când încercase asta o singură dată, la început, şi, cu toate că ea n-avea pentru sensibilitatea cuiva mai multă înţelegere decât pentru algebră, dădu tuturor profesorilor şi instructoarelor dispoziţii speciale să se poarte cu cea mai mare blândeţe cu domnişoara Sedley, deoarece asprimea îi primejduia sănătatea.

Aşa că, venind şi ziua plecării, domnişoara Sedley nu ştia ce atitudine să ia, şovăind între cele două deprinderi ale sale: să râdă sau să plângă? Era bucuroasă că pleacă acasă, şi foarte îndurerată că părăsea şcoala. Trei zile încheiate, înaintea plecării, mica Laura Martin, orfana, se ţinu după ea ca un căţeluş. Domnişoara Sedley trebuia să

facă şi să primească pe puţin patrusprezece daruri, să facă patrusprezece promisiuni solemne că le va scrie în fiecare săptămână. „Scrie-mi pe adresa bunicului meu, lordul Dexter”, spuse domnişoara Saltire (care, între noi fie vorba, umbla cam jerpelită). „Nu te gândi că trebuie să plătesc mărcile şi scrie-mi în fiecare zi, scumpa mea”, zise impetuoasa domnişoară Swartz, cea cu părul ca lâna, dar care era generoasă şi iubitoare; iar orfana, mica Laura Martin, venind spre ea cu braţele întinse, luă mâna prietenei sale şi-i spuse, privind-o gânditoare în ochi: „Amelia, când am să-ţi scriu, am să-ţi spun «mămico»”.

Nu mă îndoiesc absolut de fel că JONES, care va citi cartea de faţă la club, va socoti toate amănuntele acestea cât se poate de stupide şi de vulgare, trăncăneli fără rost şi din cale-afară de sentimentale. Da, îl văd foarte bine în acest moment pe Jones (cam îmbujorat la faţă datorită cotletelor de berbec şi sfertului de vin) scoţându-şi creionul şi subliniind cuvintele „stupid, trăncăneli” etc. Şi adăugând alături propria-i observaţie: „Exact aşa!” Ei bine, el este un sublim om de geniu şi admiră tot ce e mare şi eroic, atât în viaţă, cât şi în romane; aşa că e mai bine să fie prevenit, ca să-şi ia valea.

Ne-am înţeles deci. Florile, şi darurile, şi cuferele, şi cutiile de pălării ale domnişoarei Sedley **o** dată rânduite de domnul Sambo în trăsură, dimpreună cu un foarte mic şi jerpelit geamantan de piele, pe care era îngrijit prinsă în ţinte cartea de vizită a domnişoarei Sharp, geamantan înmânat de către Sambo cu o strâmbătură şi aşezat de vizitiu cu un rânjet tot atât de batjocoritor, sosi şi ora plecării; şi durerea clipei fu simţitor redusă de minunatele cuvinte pe care domnişoara Pinkerton le adresă elevei sale. Nu în sensul că această cuvântare de despărţire ar fi îndemnat-o pe Amelia să filosofeze, sau că ar fi înarmat-o în vreun chip sau într-altul cu mai mult calm, ca rezultat

imediat al argumentării, dar era neîngăduit de anostă, umflată şi plictisitoare, şi fiindcă directoarea ei îi inspira **o** teamă cumplită, domnişoara Sedley nu îndrăzni, în prezenţa acesteia, să-şi dea frâu liber întregului torent al durerii. O prăjitură cu anason şi o sticlă cu vin apărură după aceea în salon, ca în timpul ceremonioaselor vizite ale părinţilor, şi după ce fură împărţite la toată lumea, domnişoara Sedley obţinu îngăduinţa să plece.

— Becky, ai să te duci să-ţi iei rămas bun de la domnişoara Pinkerton, spuse buna Jemima unei domnişoare pe care nimeni n-o băga în seamă şi care tocmai cobora scările cu o cutie de pălării în mână.

— Cred că n-am încotro, răspunse fără tulburare domnişoara Sharp, spre marea uimire a domnişoarei Jemima.

Şi după ce aceasta din urmă bătu la uşă şi primi încuviinţarea să intre, domnişoara Sharp înaintă cu multă nepăsare şi spuse în franţuzeşte, cu un accent impecabil:

— Mademoiselle, je viens vous faire mes adieux[7]*.*

Domnişoara Pinkerton nu înţelegea franţuzeşte; ea-i dirija numai pe cei care ştiau; dar, muşcându-şi buzele şi înălţându-şi capul cu venerabilul ei nas roman (capul pe creştetul căruia se afla un mare şi solemn turban), zise:

— Domnişoară Sharp, îţi doresc bună dimineaţa!

În timp ce vorbea, Semiramida din Hammersmith îi întinse domnişoarei Sharp o mână, atât în semn de adio, cât şi pentru a-i îngădui să-i strângă unul din degetele mâinii stângi, dinadins întins pentru asta.

Domnişoara Sharp se mulţumi să-şi încrucişeze doar mâinile, cu un zâmbet foarte rece şi cu o plecăciune, şi refuză categoric onoarea ce i se făcea; la care Semiramida îşi săltă turbanul mai indignată ca oricând. De fapt, se

[7] Domnişoară, am venit să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră (fr.).

dădu o mică bătălie între aceste două domnişoare, cea tânără şi cea bătrână, şi învinsă ieşi cea din urmă.

— Dumnezeu să te aibă în paza lui, copila mea, rosti ea îmbrăţişând-o pe Amelia şi uitându-se totodată, ameninţător, peste umărul fetei, la domnişoara Sharp.

— Vino încoace, Becky, îi şopti domnişoara Jemima, trăgând-o de acolo în mare panică, şi uşa salonului se închise în urma lor pentru totdeauna.

După asta avură loc forfota şi despărţirea de la parter. Cuvintele nu sunt în stare să redea scena. În hol erau adunaţi toţi servitorii, toate prietenele ei dragi, toate domnişoarele, precum şi profesorul de dans, care sosise tocmai atunci; urmă o mare îmbulzeală, **o** avalanşă de îmbrăţişări, de sărutări şi de plânsete, de-a valma cu văicărelile stridente ale domnişoarei Swartz, care rămăsese în camera ei, lucruri pe care pana nu le poate zugrăvi şi peste care orice inimă simţitoare va trece bucuroasă.

Îmbrăţişările luară sfârşit; tinerele se despărţiră, adică domnişoara Sedley se despărţi de prietenele ei. Domnişoara Sharp se suise în trăsură pe neobservate, cu câteva minute mai înainte. Nimeni nu plângea că se desparte de ea.

Sambo, cel cu picioarele strâmbe, închise zgomotos portiera după tânăra lui stăpână, care tot se mai bocea încă. Şi se urcă sus, dinapoia trăsurii.

— Opreşte! strigă domnişoara Jemima, repezindu-se la poartă cu un pacheţel în mână. Sunt nişte sandvişuri, draga mea, îi spuse ea Ameliei. Vezi, s-ar putea să-ţi fie foame... Becky, Becky Sharp, e aici şi o carte pentru dumneata, pe care sora mea... adică eu... ştii... dicţionarul lui Johnson; nu se cade să ne părăseşti fără asta. La revedere. Mână, birjar! Dumnezeu să vă aibă în pază!

Şi îndatoritoarea făptură se retrase în grădină, copleşită

de emoţie.

Dar iată! tocmai în clipa în care trăsura porni, domnişoara Sharp îşi arăta la fereastră faţa-i palidă şi, acesta este adevărul, azvârli cartea înapoi în grădină.

Ceea ce numai cât n-o făcu pe domnişoara Jemima să leşine de groază. „Vai, n-aş fi crezut niciodată… zise ea. Ce obrăznicie!”… Tulburarea o împiedică să ducă la capăt aceste două propoziţii. Trăsura gonea înainte; porţile cele mari fură închise; clopoţelul sună pentru ora de dans. Înaintea celor două domnişoare lumea era deschisă; prin urmare, să ne luăm rămas bun de la Chiswick Mall.

CAPITOLUL II

ÎN CARE DOMNIŞOARA SHARP ŞI DOMNIŞOARA SEDLEY SE PREGĂTESC SĂ DEA PIEPT CU VIAŢA

După ce domnişoara Sharp săvârşise eroicul act menţionat în capitolul precedent şi văzuse dicţionarul zburând peste caldarâmul micuţei grădini şi căzând, în cele din urmă, la picioarele uluitei domnişoare Jemima, chipul tinerei noastre domnişoare, care purtase până atunci pecetea unui sentiment foarte înrudit cu ura, se destinse într-un zâmbet care era, poate, ceva mai plăcut, şi afundându-se în pernele trăsurii, într-o excelentă bună dispoziţie.

— S-a zis cu dicţionarul, şi slavă Domnului că am scăpat şi de Chiswick!

Domnişoara Sedley fu aproape tot atât de consternată ca şi domnişoara Jemima la vederea acestei acţiuni de sfidare; căci, gândiţi-vă, ea nu părăsise şcoala de cât de

un minut, şi în acest scurt răstimp impresiile celor şase ani nu i se şterseseră încă. Iar la unele persoane respectul profund pentru anumite lucruri, ca şi spaimele tinereţii, durează veşnic. Cunosc, de pildă, un domn de 68 de ani care mi-a spus într-o dimineaţă la cafea, cu o mutră foarte tulburată: „Am visat astă-noapte că mă bătea doctorul Raine cu nuiaua”. Imaginaţia îl purtase în timpul nopţii cu cincizeci şi cinci de ani înapoi. Doctorul Raine şi nuiaua lui rămăseseră în inima acestui bătrân de 68 de ani la fel de înspăimântători ca şi la 13. Şi dacă doctorul, în mână cu o nuia mare, i-ar fi apărut în faţă în carne şi oase, chiar şi acum, la vârsta de 68 de ani, şi i-ar fi strigat cu glas tunător: „Băiete, dă-ţi jos pantalo...”

Ei bine, domnişoara Sedley fu nemaipomenit de speriată la vederea acestui act de nesupunere.

— Cum ai putut, Rebecca, să faci tu una ca asta? rosti ea în cele din urmă, după un răstimp de tăcere.

— Ce, crezi că are să vină domnişoara Pinkerton după noi şi are să mă trimită la carceră? răspunse Rebecca râzând.

— Urăsc toată casa asta! continuă domnişoara Sharp cu furie. Sper să n-o mai văd în ochi câte zile oi avea! De s-ar scufunda în fundul Tamisei, şi, dacă ar fi să se afle şi domnişoara Pinkerton acolo, te asigur că n-aş mişca un deget! Ah, bine mi-ar mai părea s-o văd plutind pe valuri, cu turbanul ei cu tot, cu trena fluturându-i în urmă şi cu nasul ei, ca un cioc de luntre!

— Taci! strigă domnişoara Sedley.

— Ce, crezi cumva că servitorul ăsta negru ar putea să te pârască? izbucni domnişoara Rebecca râzând. N-are decât să se ducă înapoi şi să-i spună domnişoarei Pinkerton că o urăsc din tot sufletul; ce bine mi-ar părea s-**o** poată face; şi cât aş dori să mi se ivească prilejul de a-i dovedi chiar eu cât **o** urăsc! Timp de doi ani n-am avut

parte decât de insulte şi de jigniri din partea ei. Am fost tratată mai rău decât cea din urmă slujnicuţă de la bncătărie. Nu am avut niciodată vreo prietenă în afară de tine şi n-am auzit nicio vorbă bună decât de la tine. Am fost pusă să supraveghez fetele mai mici, din cursul inferior, şi să vorbesc franţuzeşte cu domnişoarele, până mi s-a făcut lehamite de limba mea maternă! Dar când i-am vorbit franţuzeşte domnişoarei Pinkerton, a fost straşnic, nu-i aşa? Ea nu pricepe boabă franţuzeşte şi e prea mândră ca s-o mărturisească. Cred că ăsta e şi motivul care a făcut-o să renunţe la serviciile mele; de aceea, mulţumesc Domnului pentru limba franceză. *Vive la France! Vive l'Empereur! Vive Bonaparte!*[8]

— O, Rebecca, Rebecca, să-ţi fie ruşine! strigă domnişoara Sedley, asta fiind cea mai grozavă blasfemie din câte rostise Rebecca până atunci; căci, să strigi pe vremea aceea, în Anglia: „Trăiască Bonaparte!" era ca şi cum ai fi strigat: „Trăiască Lucifer!" Cum de poţi... Cum de ai curajul să nutreşti gânduri atât de răutăcioase şi de răzbunătoare?

— O fi ea, răzbunarea, un simţământ josnic, dar e foarte firesc, răspunse domnişoara Rebecca. Nu sunt nici eu înger! Şi, ca să spunem adevărul, e absolut sigur că nici nu era.

S-a putut totuşi băga de seamă, în decursul acestei scurte conversaţii (care a avut loc în timp ce trăsura mergea agale de-a lungul râului), că Rebecca Sharp avusese până atunci de două ori prilejul să mulţumească cerului: în primul rând pentru că o scăpase de o fiinţă pe care o ura atâta, şi în al doilea rând pentru că-i dăduse posibilitatea să-şi arunce duşmanii într-o stare de uimire şi de nedumerire; dar niciunul din aceste prilejuri nu era cu deosebire nimerit pentru a aduce mulţumiri cerului, şi nu

[8] Trăiască Franţa! Trăiască împăratul! Trăiască Bona- parte ! (Fr.).

era nici dintre acelea în care s-ar fi putut manifesta o făptură împăciuitoare şi blajină din fire. Blândă şi împăciuitoare Rebecca nu era, prin urmare, nicidecum. Toată lumea se purta rău cu ea, mărturisea această tânără mizantropă, şi putem fi mai mult ca siguri că fiinţele cu care se poartă rău cei din jur merită pe deplin acest tratament. Lumea e ca o oglindă, care întoarce fiecărui om icoana propriului său chip. Încruntă-te la ea, şi ea se va uita la tine acru; zâmbeşte-i şi bucură-te odată cu ea, şi lumea îţi va ţine, veselă şi îndatoritoare, tovărăşie: aşa că fiecare tânăr poate să-şi aleagă ce-i place. Nu se poate însă tăgădui că dacă lumea n-o iubea pe domnişoara Sharp, aceasta se datora faptului că nimeni nu-şi aducea aminte să fi făcut vreodată vreun serviciu cuiva; şi nici nu era de aşteptat ca cele douăzeci şi patru de domnişoare să fie deopotrivă de binevoitoare ca eroina acestei cărţi, domnişoara Sedley (la care ne-am oprit tocmai pentru că avea firea cea mai aleasă dintre toate; altminteri, ce oare ne-ar fi împiedicat s-o punem în locul ei, ca eroină, pe domnişoara Swartz, sau pe domnişoara Crump, sau pe domnişoara Hopkins?), şi tot aşa, nici nu era de aşteptat ca fiecare din ele să fie la fel de modestă sau înzestrată cu un temperament atât de blând şi de supus ca acela al domnişoarei Amelia Sedley; nici să se folosească de orice prilej pentru a supune caracterul crud şi plin de răutate al Rebeccăi; şi nici ca prin mii de cuvinte duioase şi nenumărate servicii să răpună, barem o dată, duşmănia acesteia faţă de semenele ei.

Tatăl domnişoarei Sharp fusese pictor şi, în această calitate, dăduse lecţii de desen elevelor domnişoarei Pinkerton. Era un om inteligent; un tovarăş plăcut; cu totul nepăsător în privinţa studiului; cu o mare înclinaţie pentru împrumuturi şi cu deosebită slăbiciune pentru cârciumi. Când se îmbăta, prinsese obiceiul să-şi bată nevasta şi

copila; iar în dimineaţa următoare, când capul îi plesnea de durere, tuna şi fulgera împotriva omenirii pentru că-i nesocotea geniul, şi-i ocăra, cu multă iscusinţă şi cu perfectă dreptate uneori, pe toţi nebunii, adică pe colegii săi întru meserie. Şi cum nu reuşea mai niciodată s-o scoată la capăt, datorând bani pe o rază de mai bine de un kilometru şi jumătate în jurul cartierului Soho[9] unde-şi ducea zilele, se gândi să-şi îmbunătăţească starea însurându-se cu o tânără franţuzoaică, dansatoare la Operă. Domnişoara Sharp nu aducea niciodată vorba de situaţia modestă a mamei sale, dar obişnuia să susţină că familia Entrechat făcea parte din nobleţea Gasconiei, şi era foarte mândră de aceşti strămoşi ai ei. Şi, ceea ce e mai interesant e că, pe măsură ce anii vârstei ei sporeau, strămoşii acestei tinere domnişoare sporeau şi ei în rang şi strălucire.

Mama Rebeccăi avusese parte, nu se ştie de unde, de oarecare bună-creştere, iar fiica ei vorbea franţuzeşte perfect şi cu accent parizian. Pe atunci faptul acesta constituia o calitate destul de rară, calitate care-i ajută să obţină un angajament la austera domnişoară Pinkerton. Când murise mama Rebeccăi, tatăl, neputându-se reface nici el pesemne, scrisese, după al treilea atac de delirium tremens, o bărbătească şi patetică scrisoare domnişoarei Pinkerton, cerându-i ocrotire pentru copila orfană, şi coborî astfel în mormânt, după ce doi portărei se păruiră chiar deasupra cadavrului său. Rebecca avea 17 ani când veni la Chiswick şi fu primită în calitate de elevă-pedagogă, îndatorirea ei fiind să dea lecţii de limba franceză, cum am văzut, iar avantajul, acela de a putea locui acolo gratuit şi de a căpăta, în schimbul câtorva guinee pe an, firimituri din cunoştinţele profesorilor care predau în şcoală.

Era mică de statură şi cam slăbuţă; palidă, cu părul de

[9] Cartier din Londra, locuit mai cu seamă de străini.

culoarea nisipului şi cu nişte ochi de obicei plecaţi; dar care, când te priveau, se vădeau a fi foarte mari, stranii şi plini de farmec; un farmec atât de tulburător, încât reverendul domn Crisp, proaspăt ieşit de la Oxford, ajutor al vicarului din Chiswick, reverendul domn Flowerdew, se îndrăgosti de domnişoara Sharp străpuns fiind doar de o privire a ochilor ei, care străbătu ca o flacără biserica din Chiswick, din băncile elevelor şi până la pupitrul predicatorului. Acest tânăr îngâmfat obişnuia să ia uneori ceaiul cu domnişoara Pinkerton, căreia îi fusese prezentat de mama sa, şi adevărul este că adusese oarecum vorba despre căsătorie într-un bileţel interceptat, pe care precupeaţa de mere, femeia aceea chioară, avea sarcina să-l înmâneze destinatarei. Doamna Crisp fu chemată în mare grabă de la Buxton şi plecă din localitate imediat, împreună cu iubitul său fiu; dar până şi gândul existenţei acestui erete în hulubarul de la Chiswick fu de ajuns să tulbure năprasnic sufletul domnişoarei Pinkerton, care ar fi avut mare chef s-o dea numaidecât afară din şcoală pe Rebecca Sharp dacă n-ar fi fost legată de mâini şi de picioare printr-un contract cu daune, neputând crede niciodată pe deplin spusele tinerei fete, care afirma că nu schimbase nicio vorbă cu domnul Crisp altfel decât sub ochii ei, în două rânduri, când se întâlniseră la ceai.

Pe lângă domnişoarele înalte şi trupeşe din pension, Rebecca Sharp arăta ca un copil. Dar ea avea precocitatea nenorocită a sărăciei. Cu câţi creditori nu şezuse ea de vorbă şi pe câţi nu-i abătuse ea de la uşa tatălui ei; pe câţi negustori nu-i linguşise şi nu-i îmbunase ea, ca să le mai stoarcă încă un blid de mâncare! Umbla de obicei cu tată-său, care era foarte mândru de isteţimea ei, şi auzea tot ce vorbeau neciopliţii lui prieteni – de cele mai multe ori discuţii foarte puţin potrivite pentru urechile unei fetiţe. Dar ea nu fusese niciodată fetiţă, cum singură afirmase;

ea fusese matură de la vârsta de 8 ani. Oh, de ce îngăduise domnişoara Pinkerton o pasăre atât de primejdioasă în colivia ei?

Adevărul este că în rarele ocazii când tatăl ei o aducea la Chiswick, Rebecca se deprinsese să-şi joace atât de desăvârşit rolul de *ingénue*[10] încât bătrâna doamnă o socotise drept cea mai blajină fiinţă din lume; şi nu mai departe decât cu un an înainte de înţelegerea prin care fusese admisă în institut, când, prin urmare, avea 16 ani, domnişoara Pinkerton îi dăruise, cu măreţia ei obişnuită şi rostind şi un discurs, o păpuşă care, în treacăt fie zis, îi fusese proaspăt confiscată domnişoarei Swindle, descoperită pe când se juca în orele de clasă cu ea. Cum mai râseseră atunci tatăl şi fiica, pe când se întorceau acasă obosiţi după sindrofie (atunci când cu discursul, prilej cu care fuseseră invitaţi toţi profesorii), şi cum ar mai fi turbat de mânie domnişoara Pinkerton dacă şi-ar fi văzut propria-i caricatură, pe care Rebecca, acest mic măscărici, izbutise să i-o facă slujindu-se de păpuşă. Becky obişnuia să improvizeze dialoguri cu această păpuşă; ceea ce făcea deliciul străzilor Newman, Gerrard şi al cartierului artiştilor; iar pictorii tineri, când veneau să bea câte-un şpriţ de gin cu leneşul, destrăbălatul, inteligentul şi glumeţul lor coleg mai vârstnic, aveau obiceiul s-o întrebe regulat pe Rebecca dacă domnişoara Pinkerton era acasă; băieţii aceştia o cunoşteau foarte bine pe domnişoara Pinkerton, sărmana de ea! de parcă ar fi fost domnul Lawrence[11] sau preşedintele West[12]! Rebecca avu o dată onoarea de a

[10] Nevinovată, naivă (fr.).

[11] Thomas Lawrence (1769-1830), pictor portretist al curţii engleze.

[12] Benjamin West (1738-1820), pictor englez, destul de mediocru, unul dintre întemeietorii Academiei Regale de Artă din Londra şi, începând din anul 1792, preşedintele ei.

petrece câteva zile la Chiswick, după care, fiind adusă acasă de Jemima, fetiţa îşi înjghebă a doua păpuşă, după chipul şi asemănarea acestei domnişoare; deşi această nevinovată fiinţă îi făcuse şi îi dăruise la plecare peltea şi prăjituri cât să se sature trei copii, precum şi o monedă de şapte şilingi, fetiţa avea simţul ridicolului dezvoltat într-o măsură cu mult mai mare decât sentimentul de recunoştinţă, aşa că o jertfi şi pe domnişoara Jemima Cu tot atâta neîndurare ca şi pe sora ei.

Veni apoi catastrofa, şi ea se mută la Mall ca în propria-i casă. Dar obiceiurile rigide de aici o înăbuşeau; rugăciunile şi prânzurile, lecţiile şi plimbările, fixate toate după un tipic convenţional, o apăsau până dincolo de limita oricărei răbdări; şi se gândea cu atâta jale la viaţa fără de griji şi la mizeria vechiului atelier din Soho, încât toată lumea, chiar şi ea însăşi, credea că se mistuie de durerea morţii tatălui ei. Locuia într-o cameră micuţă, la mansardă, unde servitoarele o auzeau noaptea umblând de colo-colo şi plângând în hohote. Dar făcea asta ca să-şi potolească furia, şi nu din pricina durerii. Nu prea fusese prefăcută înainte, dar singurătatea o învăţă să fie şireată. Nu frecventase niciodată societatea femeilor; deşi fusese un om de nimic, tatăl ei era plin de talent, şi conversaţia lui îi era de o mie de ori mai plăcută decât aceea a semenelor ei întâlnite acum. Îngâmfarea plină de ifose a bătrânei directoare, năroada voie bună a surorii ei, vorbăria fără rost şi bârfelile fetelor mai mari, ca şi corectitudinea formală a pedagogelor o scoteau în aceeaşi măsură din sărite; pe deasupra, această nefericită copilă n-avea nici urmă de sentiment matern în inima ei; altminteri, ciripitul şi trăncăneala elevelor mai mici care-i fuseseră date în grijă ar fi putut-o linişti şi îmbuna; dar iată, ea trăise printre ele timp de doi ani, şi nici uneia nu-i părea rău că pleacă. Blânda, duioasa Amelia Sedley fusese singura

fiinţă de care se putuse apropia într-o oarecare măsură; dar cine nu s-ar fi putut apropia de Amelia?

Fericirea, poziţia înaltă a tinerelor domnişoare din jurul ei dezlănţuiau în sufletul Rebeccăi nemaipomenite crize de invidie. „Ce aere-şi mai dă fata asta numai pentru că-i nepoată de lord!” spunea despre una. „Cum o mai linguşesc şi cum se mai ploconesc toţi în faţa creolei aceleia pentru suta ei de mii de lire! Eu sunt de o mie de ori mai deşteaptă şi mai fermecătoare decât creatura aceea, cu toată averea ei. Şi sunt tot atât de binecrescută ca şi nepoata lordului, cu toată originea ei nobilă, şi, totuşi, aici îmi trece toată lumea pe dinainte. Cu toate astea, când eram cu tata, nu renunţau oare bărbaţii la balurile şi la distracţiile lor cele mai vesele ca să-şi petreacă seara cu mine?” Şi, hotărând să se elibereze cu orice preţ din închisoarea în care se afla, începu să treacă la fapte şi să-şi făurească planuri de viitor, care de data aceasta erau foarte precise.

Se folosi, de aceea, de învăţătură, singurul mijloc pe care-l avea la îndemână în situaţia ei; şi cum avea cunoştinţe muzicale şi talent pentru limbi străine, parcurse cu repeziciune suma cunoştinţelor reduse, considerate absolut necesare doamnelor din vremea aceea. Exersa necontenit anumite bucăţi d „muzică şi, într-o bună zi, când fetele erau plecate, iar ea rămăsese singură acasă, Minerva o auzi cântând atât de bine o bucată, încât socoti, cu drept cuvânt, că şi-ar putea cruţa cheltuiala unui profesor pentru fetele mai mici şi-i ceru domnişoarei Sharp ca în viitor să le predea acestora şi muzica.

Fata refuză; pentru prima dată şi spre uimirea impunătoarei directoare a şcolii.

— Sunt aici ca să vorbesc franţuzeşte cu fetiţele, spuse Rebecca pe neaşteptate, şi nu ca să le învăţ muzica şi să vă fac dumneavoastră economii. Plătiţi-mi, şi le voi preda

şi muzica.

Minerva trebui să primească târgul. Şi, bineînţeles, din clipa aceea n-o mai putu vedea în ochi.

— De treizeci şi cinci de ani, spuse ea, şi pe bună dreptate, n-am văzut o singură fiinţă care să îndrăznească a pune în cumpănă autoritatea mea, şi încă în propria mea casă! Am încălzit la sânul meu o viperă!

— Viperă? Moşi pe groşi! îi răspunse Rebecca bătrânei domnişoare, care era gata-gata să leşine de uimire. M-aţi luat pentru că aveaţi nevoie de mine. Între noi două nu poate încăpea recunoştinţă! Urăsc casa asta şi vreau să plec cât mai repede de aici. Şi nu voi face decât ceea ce sunt obligată să fac.

În zadar o întrebă bătrâna doamnă dacă-şi dădea seama că vorbea cu directoarea şcolii. Rebecca îi râse în nas cu atâta sarcasm, încât domnişoara Pinkerton fu gata-gata să leşine din nou.

— Daţi-mi o sumă de bani, spuse fata, şi scăpaţi de mine; sau, dacă preferaţi, găsiţi-mi un loc de guvernantă într-o familie nobilă, puteţi face asta, dacă vreţi!

Şi, în certurile care se mai iviră, fata revenea mereu la această propunere: „Găsiţi-mi un post; ne urâm reciproc, aşa că sunt gata să plec în orice clipă!

Demna domnişoară Pinkerton, cu toate că avea nas roman, turban pe cap şi era înaltă cât un grenadir, şi cu toate că până atunci nu-i stătuse nimeni împotrivă, nu avea nici pe departe voinţa şi energia tinerei ei subalterne, aşa că în zadar se războiu cu dânsa, căutând s-o pună la respect. O dată, când domnişoara Pinkerton încercă s-o dojenească în public, Rebecca îşi puse în aplicare planul amintit mai sus şi-i răspunse în franţuzeşte, lucru care o zdrobi cu totul pe bătrână. Pentru a-şi menţine autoritatea în şcoală, era necesar s-o înlăture numaidecât pe răzvrătita aceasta, pe monstrul, pe şarpele, pe

provocatoarea aceasta. Şi auzind ea tocmai atunci că în familia lui *sir* Pitt Crawley era nevoie de o guvernantă, o recomandă pe domnişoara Sharp pentru" postul acesta, aşa scandalagioaică şi viperă cum era. „Nu-i pot găsi niciun cusur purtării domnişoarei Sharp, spuse ea, decât în ceea ce mă priveşte pe mine personal, şi trebuie să recunosc că e plină de talente şi că posedă cunoştinţe excepţionale. Astfel încât socot că, datorită acestor calităţi, poate face cinste sistemului de educaţie adoptat în şcoala mea".

În felul acesta îşi împăcă directoarea conştiinţa cu cerinţele unei scrisori de recomandaţie; contractul fu reziliat, iar eleva-pedagogă îşi recăpătă libertatea. Bătălia descrisă aici în câteva rânduri a durat, fireşte, câteva luni. Şi cum domnişoara Sedley, care împlinise 17 ani şi părăsea şcoala, avea multă prietenie pentru domnişoara Sharp („ăsta e singurul amănunt din purtarea Ameliei, zicea Minerva, care nu i-a fost pe plac directoarei ei"), Rebecca fu invitată de către aceasta să petreacă o săptămână la ea acasă, înainte de a-şi asuma îndatoririle de guvernantă, de astă dată într-o familie.

În chipul acesta începu pentru cele două domnişoare viaţa. Pentru Amelia, o viaţă cu totul nouă, plină de prospeţime şi de strălucire, aşternută numai cu flori în cale. Pentru Rebecca nu era cu totul nouă: de fapt, dacă trebuie să respectăm adevărul cu privire la familia Crisp, plăcintăreasa dăduse a înţelege cuiva, care destăinui totul sub jurământ altcuiva, că între domnul Crisp şi domnişoara Sharp se petrecuseră mai multe decât se ştia şi că scrisoarea lui nu era decât un răspuns la altă scrisoare. Dar cine poate cunoaşte adevărul într-o asemenea chestiune? În orice caz, dacă Rebecca nu începea viaţa, o reîncepea.

Până să ajungă domnişoarele la bariera Kensington, pe

Amelia o mai durea încă amintirea prietenelor ei, dar lacrimile i se uscaseră şi roşise foarte încântată atunci când un tânăr ofiţer de gardă, trecând călare, îi aruncase o ocheadă şi exclamase: „Straşnică fetişcană, pe legea mea!” şi chiar înainte ca trăsura să ajungă în Russell Square, sporovăise tot soiul de lucruri despre viaţa mondenă: dacă domnişoarele se pudrau, dacă purtau sau nu crinolină când erau prezentate la curte şi dacă ea avea să se bucure sau nu de această onoare; la balul primarului Londrei era însă foarte sigură că va merge. Iar când ajunseră, în sfârşit, acasă, şi domnişoara Amelia Sedley sări din trăsură ajutată de Sambo, avea înfăţişarea celei mai mulţumite şi mai fericite fete din toată uriaşa cetate a Londrei. Sambo şi vizitiul erau de aceeaşi părere în această privinţă, ca şi tatăl şi mama fetei, ca şi fiecare din servitorii casei, de altfel, care-i făceau plecăciuni şi-i zâmbeau, urând bun sosit tinerei lor stăpâne.

Puteţi fi siguri că Amelia îi arătă Rebeccăi fiecare încăpere din casă şi fiecare lucruşor din fiecare sertar al ei; şi cărţile, şi pianul, şi rochiile, şi colierele, şi broşele, şi dantelele ei, în sfârşit, toate nimicurile. Ea stărui pe lângă Rebecca să primească în dar colierul de cornalină albă şi inelele cu turcoaze şi o rochie de muselină înflorată care-i rămăsese mică, dar care i se potrivea prietenei sale de minune; şi în inima ei hotărî să-i ceară mamă-sii voie să-i dăruiască şi şalul cel alb de caşmir. Nu putea oare să se lipsească foarte bine de el şi nu-i adusese tocmai atunci fratele ei, Joseph, altele două din India?

Când Rebecca văzu cele două minunate şaluri de caşmir pe care Joseph Sedley i le adusese surorii lui, hotărî că, pe bună dreptate, „trebuie să fie încântător să ai un frate”, şi-i stârni foarte uşor mila duioasei Amelia amintindu-i că era singură pe lume, o biată orfană, fără prieteni şi fără rude.

— Nu eşti singură, Rebecca, îi spuse Amelia, căci eu am

să-ţi fiu întotdeauna prietenă şi am să te iubesc ca pe o soră, orice-ar fi!

— Ah, să ai părinţi aşa cum ai tu, buni, bogaţi, iubitori, care-ţi dau tot ce doreşti, şi iubirea lor, care e mai presus ca orice! Bietul tata, n-a putut să-mi dea nimic şi n-am avut decât două rochii toată viaţa mea! Şi-apoi, să ai un frate, un frate atât de drag! Ah, cât trebuie să-l iubeşti!

Amelia începu să râdă.

— Ce! Nu-l iubeşti? Tu, care iubeşti pe toată lumea?

— Sigur că-l iubesc... numai că...

— Numai că?

— Numai că lui Joseph nu pare să-i pese prea mult dacă îl iubesc sau nu. Nu mi-a întins decât două degete când s-a întors, şi asta după o lipsă de zece ani. E foarte îndatoritor şi foarte bun, dar nu-mi vorbeşte aproape niciodată; eu cred că-şi iubeşte pipa mai mult decât pe... dar aici Amelia se opri; de ce să-şi vorbească de rău fratele? Când eram mică, era foarte drăguţ cu mine, adăugă ea; n-aveam decât cinci ani când a plecat.

— E foarte bogat, nu-i aşa? întrebă Rebecca. Se zice că toţi nababii din India sunt nemaipomenit de bogaţi.

— Cred că are un venit foarte mare.

— Şi cumnata ta e femeie frumoasă?

— Dar Joseph nu e însurat, spuse Amelia şi începu să râdă din nou.

Poate că Amelia mai pomenise şi altă dată de lucrul acesta faţă de Rebecca, dar domnişoara Sharp părea să nu-şi aducă aminte; oricum, ea se jură şi o asigură că se aştepta să vadă câţiva nepoţi şi nepoate de-ai Ameliei. Părea foarte dezamăgită că domnul Sedley nu era căsătorit, fiind sigură că Amelia îi spusese cu totul altfel; şi ea, care se dădea în vânt după copii!

— Cred că te-ai săturat de copii la Chiswick, rosti Amelia, oarecum mirată de brusca slăbiciune a prietenei

sale.

Şi, de fapt, mai târziu, domnişoara Sharp nu s-ar fi expus niciodată să emită păreri a căror falsitate ar fi fost cu atâta uşurinţă dată la iveală. Dar trebuie să ne amintim că are numai 19 ani şi nu-i încă obişnuită cu arta înşelătoriei, biata făptură nevinovată, şi că făcea experienţe pe propria-i piele. Tâlcul nenumăratelor întrebări de mai sus, aşa cum se tălmăcea el în inima acestei iscusite tinere, era pur şi simplu următorul: „Dacă domnul Joseph Sedley e bogat şi necăsătorit, de ce nu m-aş mărita eu cu el? Nu am la îndemână decât câteva zile, dar ce pierd dacă încerc?” Şi se hotărî să facă încercarea asta lăudabilă. Începu să se poarte şi mai drăgăstos faţă de Amelia; sărută colierul de cornalină albă când şi-l puse la gât şi făcu legământ să nu se despartă de el niciodată. Iar când sună clopoţelul pentru masa de prânz şi coborî, era cu braţul petrecut pe după talia prietenei sale, aşa cum au obiceiul domnişoarele. Când ajunse la uşa salonului, fu copleşită de atâta emoţie, încât de-abia avu curajul să intre.

— Pune mâna, să vezi cum îmi bate inima, dragă! îi spuse ea prietenei sale.

— Da’ de unde, nu-ţi bate de loc! răspunse Amelia. Intră, nu-ţi fie teamă. Papa n-are să-ţi facă niciun rău!

CAPITOLUL III

REBECCA FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU INAMICUL

Un om foarte solid, umflat, cu ghete de antilopă de Hessa, cu o imensă cravată înfoiată care i se ridica până aproape de nas, cu **o** jiletcă vărgată cu roşu şi cu o tunică

de culoarea mărului crud, care avea nasturi de oţel de mărimea unei piese de **o** coroană (aşa arăta costumul de dimineaţă al unui (*hindi/* din zilele acelea), îşi citea ziarul în faţa căminului când intrară cele două fete, dar sări numaidecât din fotoliu, înroşindu-se până în vârful urechilor şi ascunzându-şi la această apariţie faţa aproape cu totul în faldurii cravatei sale.

— Nu-i decât sora ta, Joseph, spuse Amelia, râzând şi strângându-i cele două degete pe care acesta i le întinsese. M-am întors definitiv acasă, ştii doar; iar aceasta este prietena mea, domnişoara Sharp, despre care ţi-am vorbit de atâtea ori.

— Da’ de unde, niciodată, pe cuvântul meu! rosti capul dindărătul cravatei, negând cu energie. Adică da, acuma îmi aduc aminte... Ce vreme urâtă şi răcoroasă, domnişoară! şi, rostind acestea, porni a scociorî în foc cu toată puterea”, deşi era în mijlocul lui iunie.

— E foarte frumos! şopti Rebecca Ameliei, cu glas destul de tare.

— Găseşti? răspunse cealaltă. Am să-i spun!

— Scumpa mea, pentru nimic în lume! se împotrivi, domnişoara Sharp, tresărind speriată ca un pui de căprioară.

Făcuse *gentleman-ului* o plecăciune feciorelnică şi plină de respect, iar ochii ei smeriţi priveau cu atâta stăruinţă covorul, încât era o adevărată minune că mai găsise şi prilejul să observe chipul tânărului.

— Îţi mulţumesc pentru frumoasele şaluri pe care mi le-ai adus, frate! îi vorbi Amelia celui care aţâţa focul. Nu-i aşa că-s minunate, Rebecca?

— O, sunt dumnezeieşti! spuse domnişoara Sharp, iar ochii ei făceau naveta între covor şi policandru.

Joseph scociora mereu cu vătraiul şi cu cleştele, gâfâind, pufăind şi înroşindu-se atât cât îi permitea faţa lui galbenă.

— Eu nu-ţi pot face daruri atât de frumoase, Joseph, continuă soră-sa, dar ţi-am brodat, pe când eram la şcoală, o foarte frumoasă pereche de bretele.

— Pentru Dumnezeu, Amelia! strigă fratele înspăimântat. Ce vrei să spui? şi, smucind zdravăn şnurul clopoţelului, acesta îi rămase în mâini, ceea ce mări încurcătura onorabilului nostru tânăr. Uită-te, în numele cerului, dacă *buggy*[13]*-ul* meu e tras la scară! Nu mai pot aştepta. Trebuie să plec! Dracii să-l ia şi pe groom€[14]-ul ăsta al meu! Trebuie să plec!

În acest minut apăru tatăl familiei, zornăindu-şi brelocurile ca un autentic negustor englez.

— Ce-i cu tine, Emmy? întrebă el.

— Joseph mă trimite să văd dacă i-a tras *bug*gy-ul la scară. Ce înseamnă *buggy,* tată?

— E un fel de litieră trasă de un cal, răspunse bătrânul domn, care era şugubăţ de felul lui.

Auzind explicaţia, Joseph izbucni într-un hohot sălbatic de râs, dar, întâlnind privirea domnişoarei Sharp, se opri brusc, ca şi cum l-ar fi pălit ceva în moalele capului.

— Tânăra aceasta e prietena ta? Sunt foarte fericit că te văd, domnişoară Sharp. Aţi şi izbutit să vă certaţi cu Joseph, de vrea să plece?

— I-am făgăduit lui Bonamy, din serviciul nostru, zise Joseph, să cinez cu el!

— Ce naiba! Nu i-ai spus tu mamei tale că vrei să cinezi cu noi?

— Da, dar cu hainele astea e cu neputinţă!

— Uită-te la el! Nu-i oare destul de elegant ca să cineze oriunde, domnişoară Sharp?

La care, fireşte, Rebecca îşi privi prietena, apoi izbucniră

---

[13] Vehicul uşor, cu două sau patru roţi, tras de un singur cal.

[14] Rândaş (engl.).

amândouă într-un hohot de râs, spre marea plăcere a bătrânului domn.

— Ai văzut vreodată o pereche de ghete de antilopă ca acestea la pensionul domnişoarei Pinkerton? continuă el, îmbătat de succes.

— Pentru Dumnezeu, tată! strigă Joseph.

— Ei, l-am atins deci la coarda simţitoare. Dragă doamnă Sedley, ţi-am atins fiul la coarda simţitoare. Am adus vorba despre ghetele lui de antilopă. Întreab-o pe domnişoara Sharp dacă nu-i aşa. Haide, Joseph, împrieteneşte-te cu domnişoara Sharp şi să mergem la masă.

— Avem un pilaf cum îţi place ţie, Joseph, iar tata a adus cel mai frumos calcan din Billingsgate[15].

— Hai, ridică-te, domnule, şi coboară scările cu oaspetele nostru, iar eu te voi urma cu aceste două tinere doamne, zise tatăl şi, luându-şi soţia şi fiica la braţ, ieşi vesel.

Dacă Rebecca, în adâncul inimii ei, luase hotărârea să-l cucerească pe acest grăsun coconaş, eu nu cred, doamnelor, că avem dreptul s-o condamnăm; deşi ocupaţia de a vâna bărbaţi este, în general, încredinţată de către tinerele fete, cu o sfiiciune care le prinde de minune, mamelor lor, să ne amintim că domnişoara Sharp nu are nici mamă şi nici tată care să-i pună la cale asemenea delicate afaceri, şi dacă nu s-ar îngriji ea singură de căutarea unui soţ, nu s-ar găsi nimenea, în toată lumea asta mare, care s-o scutească de asemenea osteneală. Căci ce altceva le face pe fete să iasă în lume dacă nu nobila ambiţie a măritişului? Ce le îndeamnă să se îngrămădească în staţiunile balneare? Ce le obligă să danseze până la ora 5 dimineaţa de la un capăt la altul al unui sezon ucigător? Ce le sileşte să se trudească cu

[15] Hala de peşte din Londra.

sonate de pian, să înveţe patru cântece cu un profesor la modă, plătind o guinee lecţia, să cânte la harpă dacă au braţe frumoase şi coate netede, sau să poarte pălării şi pene de un verde-Lincoln[16] dacă nu speranţa de a da gata cu acest fermecător arsenal al lor vreun tânăr „de familie”? Ce altceva îi îndeamnă pe respectabilii părinţi să scoată covoarele, să-şi întoarcă locuinţele cu susu-n jos şi să-şi cheltuiască a cincea parte din venitul lor anual pe baluri, supeuri şi şampanie la gheaţă? O fac oare numai din dragoste de oameni şi din dorinţa de a vedea tineretul fericit şi dansând? Nici gând! Ei vor să-şi mărite fetele; şi tot aşa cum virtuoasa doamnă Sedley îşi şi făcuse, în adâncul inimii ei iubitoare, fel de fel de mici socoteli pentru căpătuirea Ameliei, tot aşa draga şi neocrotita noastră Rebecca se hotărâse să facă tot ce-i va sta în putinţă ca să-şi găsească un soţ, lucru de care ea avea mult mai mare nevoie decât prietena ei. Avea o imaginaţie bogată şi citise, în afară de asta, *Nopţile arabe*[17] şi *Geografia* lui Guthrie; şi adevărul este că, în timp ce se îmbrăca pentru masa de prânz, după ce-o întrebase pe Amelia dacă fratele ei e foarte bogat, îşi clădise un foarte măreţ castel pe nisip, a cărei stăpână era ea, cu un soţ ghemuit undeva, în umbră (ea nu-l mai văzuse până acum şi de aceea figura lui nu-i apărea prea limpede); se şi vedea împodobită cu fel de fel de şaluri, turbane şi coliere de diamante, cocoţată pe spinarea unui elefant şi mergând, în sunetele marşului din *Barbă-Albastră*[18]*,* să

---

[16] Verde-închis, de la numele oraşului Lincoln, unde se fabricau postavuri de culoarea aceasta.

[17] *Arabian Nights entertaimnents* (engl.), culegere de povestiri arabe, vădind influenţe persane şi elenistice, traduse în limba engleză începând din 1839, cunoscută la noi sub denumirea de *O mie şi una de nopţi.*

facă o vizită de etichetă Marelui Mogol[19]. Fermecătoare viziune din *o mie şi una de nopţi!* Fericit privilegiu al tinereţii de a plăsmui visuri din nimic, care a îngăduit şi altor făpturi cu închipuirea arzătoare, nu numai Rebeccăi Sharp, să se lase în voia acestor minunate reverii.

Joseph Sedley avea cu doisprezece ani mai mult decât sora lui, Amelia. Şi era funcţionar civil al Companiei Indiilor Orientale[20], iar numele lui figura, în perioada de care ne ocupăm, în *East India Register* din Bengal în calitate de perceptor la Boggley Wollah, o onorabilă şi foarte bănoasă ocupaţie, precum bine se ştie. Pentru a cunoaşte importanţa postului la care ajunsese Joseph în acest serviciu, cititorul este invitat să se adreseze aceleiaşi publicaţii.

Boggley Wollah este aşezat într-un ţinut de junglă, frumos, singuratic şi mlăştinos, vestit pentru vânătoarea de becaţe şi unde nu arareori poţi împuşca chiar un tigru. Iar Ramgunge, unde e şi un judecător, se află la patruzeci de mile depărtare, iar un detaşament de cavalerie, la vreo alte treizeci de mile, aşa reieşea din cele scrise de Joseph acasă, părinţilor, când îşi luase în primire postul de perceptor. Îşi petrecuse aproape opt ani din viaţă într-o singurătate deplină, în acest loc încântător, aproape fără să vadă în ochi chip de creştin, decât de două ori pe an, când venea detaşamentul care ducea la Calcutta impozitele.

Din fericire, contractase de curând o boală de ficat,

---

[18] **Operă a compozitorului francez *Andre Gretry* (1741-1813).**

[19] Titlul căpeteniei imperiului Marelui Mogol – dinastie despotică feudală care a domnit în India între secolele XVI-XVIII.

[20] Societate comercială pentru comerţul cu India şi Indonezia; a deţinut un rol uriaşi în politica de asuprire colonială a Angliei, Franţei şi Olandei în secolele XVII-XIX.

pentru îngrijirea căreia se înapoiase în Europa şi care fu pentru el izvor de mare mulţumire şi prilej de petreceri în ţara sa de baştină. Când era la Londra, nu locuia niciodată cu familia sa, ci într-un apartament propriu, ca orice holtei petrecăreţ şi tânăr. Înainte de a pleca în India fusese prea necopt ca să fi avut timpul să cunoască viaţa plină de plăceri a unui om de lume, aşa că la întoarcere se aruncă în vârtejul ei cu un zel de netăgăduit. Îşi conducea singur caleaşca când mergea la plimbare: cina în restaurantele la modă (cât despre „Oriental Club", acesta nu fusese încă născocit); frecventa teatrele, aşa cum era obiceiul vremii, şi apărea la Operă îmbrăcat, cu multă cazmă, în pantaloni strâmţi şi cu tricorn pe cap.

După ce se întoarse în India, şi multă vreme după aceea, obişnuia să vorbească de această perioadă a existenţei sale cu cel mai mare entuziasm, ce dădea să se înţeleagă că el şi cu Brummel[21] ar fi fost arbitrii eleganţei. Dar el trăia tot atât de singuratic la Londra ca şi în jungla sa de la Boggley Wollah. Nu cunoştea mai pe nimeni în toată metropola, şi dacă n-ar fi fost doctorul, tovărăşia pilulelor albastre şi boala sa de ficat, i-ar fi fost hărăzit să moară de urât. Era trândav, morocănos şi *bon-vivant*[22]; apariţia unei doamne îl înspăimânta peste măsură; şi, prin urmare, venea rareori în casa părintească din Russell Square, unde era multă veselie şi unde glumele jovialului şi bătrânului său tată îi răneau foarte puternicul său *amour propre*[23].

Mătăhăloasa lui persoană îi pricinuia multă nelinişte şi spaimă; din când în când lua hotărârea să facă

[21] George *Bryan Brummel,* arbitrul modei şi al gusturilor alese în societatea mondenă engleză de la începutul secolului al XIX-lea.

[22] Amator de trai bun (fr.).

[23] Amor propriu (fr.).

deznădăjduita încercare de-a scăpa de o asemenea supraabundentă grăsime; dar atât indolenţa, cât şi dragostea de trai bun îl sustrăgeau repede de la cea mai lăudabilă încercare de reformă şi din nou se trezea mâncând de trei ori pe zi. Nu era niciodată bine îmbrăcat, dar îşi dădea cea mai mare ostenealã să-şi împodobească uriaşa persoană şi-şi petrecea multe ore din zi cu această ocupaţie. Valetul său îşi durase avere din garderobă; masa de toaletă a lui Joseph era încărcată cu atâtea pomezi şi esenţe, cum nu întrebuinţase niciodată nici cea mai veştejită frumuseţe; ca să-şi facă şi el o talie cum trebuie, încercase toate soiurile de chingi, corsete şi cingători câte fuseseră inventate până atunci. Şi, întocmai ca majoritatea oamenilor graşi, îşi făcea hainele prea strâmte, avea grijă ca acestea să fie de-o culoare cât mai bătătoare la ochi şi să aibă cea mai tinerească tăietură. În sfârşit, după ce termina cu îmbrăcatul tocmai la amiază, ieşea la plimbare singur, cu trăsura, în parc, şi-apoi se întorcea să se îmbrace din nou şi mergea să cineze, tot singur, la „Piazza Coffee-House”. Era vanitos ca o fată; şi poate că excesiva lui timiditate era unul din rezultatele excesivei lui vanităţi. Aşa că dacă domnişoara Rebecca l-a putut domina, şi asta încă de la debutul ei în lume, faptul se datorează dibăciei ei, care iese din comun.

A dat dovadă, chiar de la prima mişcare, de-o mare iscusinţă. Când şi-a dat cu părerea că Sedley e un bărbat foarte frumos, ea ştia prea bine că Amelia îi va raporta asta mamei sale, care-i va povesti probabil şi lui Joseph, şi care va fi, în orice caz, mulţumită de complimentul făcut fiului ei. Toate mamele sunt la fel! Dacă i-ai fi spus vrăjitoarei Sycorax că fiul ei, Caliban[24] e tot atât de frumos ca Apollo, ea ar fi fost încântată, aşa vrăjitoare cum era. Şi poate că însuşi Joseph Sedley avea să audă complimentul

[24] Sycorax şi Caliban – personaje din drama Furtuna de Shakespeare.

– Rebecca vorbise destul de tare – şi chiar îl şi auzise, aşa că (fiind convins că e un bărbat foarte frumos) elogiul i-a străbătut fiecare fibră a uriaşului său trup şi l-a făcut să vibreze de plăcere. Dar în momentul acela îi veni şi un alt gând. „Îşi bate oare fata asta joc de mine?” gândi el şi se repezi numaidecât la clopoţel, cât pe-aci să plece, după cum am văzut, când glumele tatălui său şi rugăminţile mamei îl siliră să-şi revină şi să rămână unde era. O conduse pe tânăra fată jos, la cină, într-o stare de nelinişte sufletească. „Oare găseşte într-adevăr că sunt frumos, gândi el, sau îşi bate doar joc de mine?” Am spus că Joseph Sedley e la fel de vanitos ca şi o fată. Ajutaţi-ne, ceruri! Fetele n-au decât să răstoarne rolurile şi să spună despre una din semenele lor că e tot aşa de vanitoasă ca un bărbat şi vor avea perfectă dreptate. Fiinţele cu barbă sunt aproape tot atât de avide de laude, aproape tot atât de exagerate în privinţa îmbrăcăminţii, aproape tot aşa de încrezute de farmecele lor personale, aproape tot aşa de conştiente de puterea lor de fascinaţie ca oricare femeiuşcă din lumea largă.

Au coborât apoi scările, Joseph foarte aprins la faţă, Rebecca foarte cuviincioasă şi plecându-şi în pământ ochii ei verzi. Era îmbrăcată în alb, cu umerii ei goi, albi ca zăpada, simbol al tinereţii, fragilă nevinovăţie şi umilă ingenuitate feciorelnică. „Trebuie să fiu foarte calmă, gândi Rebecca, şi să mă arăt plină de interes faţă de tot ce priveşte India”.

Am auzit doar că doamna Sedley preparase un delicios *curry*[25] pentru băiatul ei, aşa cum îi plăcea lui; în timpul mesei i se oferi şi Rebeccăi o porţie.

— Ce-i asta? făcu ea, aruncând o privire întrebătoare domnului Joseph.

— Minunat! spuse el. Avea gura plină, iar faţa lui

[25] Mâncare naţională indiană, cu carne şi cu multe condimente.

stacojie exprima desfătarea îngurgitării. Mamă, e tot aşa de bun ca şi bucatele mele din India.

— Oh, atunci trebuie să gust şi eu puţin dacă e o mâncare indiană, zise domnişoara Rebecca. Sunt sigură că orice lucru care vine de acolo e bun.

— Serveşte-o pe domnişoara Sharp cu puţin *curry,* draga mea, spuse domnul Sedley, râzând.

Rebecca nu gustase niciodată asemenea mâncare.

— O găseşti tot aşa de bună ca orice lucru care vine din India? întrebă domnul Sedley.

— Oh, e excelentă! răspunse Rebecca, pe care o arsese îngrozitor piperul de Cayenne.

— Gustă şi un *chili,* domnişoară Sharp! zise Joseph, sincer interesat.

— Un *chili!* zise Rebecca, gâfâind. Oh, da, desigur! (Ea credea că un *chili* e ceva răcoritor, aşa cum îl arăta şi numele)[26]. Cât de proaspăt şi de verde arată! spuse ea şi muşcă dintr-unul. Dar era mult mai iute decât pilaful; carnea şi sângele ei nu mai puteau îndura atâta usturime. Puse furculiţa jos: Apă, pentru Dumnezeu, apă! strigă ea.

Domnul Sedley se prăpădea de râs (era un ins grosolan, agent de bursă, loc unde se gustă tot felul de glume piperate).

— E ceva cu totul indian, te asigur! spuse el. Sambo, adu apă pentru domnişoara Sharp.

Hohotul patern fu continuat de Joseph, care găsi gluma minunată. Doamnele zâmbiră doar. Se gândeau că biata Rebecca suferă din cale-afară. Iar acesteia i-ar fi plăcut să-l poată sugruma pe bătrânul Sedley, dar îşi înghiţi umilinţa tot aşa de bine cum înghiţise mai înainte şi îngrozitorul *curry,* şi, imediat ce fu în stare să vorbească, spuse pe un ton glumeţ şi plin de voioşie:

— Ar fi trebuit să-mi aduc aminte de piperul pe care-l

[26] Joc de cuvinte : *chili* – ardei de Cayenne, murat ; *chilii* – rece (engl).

pune prinţesa Persiei în plăcintele ei cu smântână din *o mie şi una de nopţi.* Şi dumneata, în India, pui piper de Cayenne în plăcintele cu smântână, domnule?

Bătrânul Sedley începu iar să râdă şi-şi închipui că Rebecca trebuie să fie o fată veselă din fire. Joseph răspunse simplu:

— Plăcinte cu smântână, domnişoară? Smântâna noastră din Bengal e foarte rea. În general, întrebuinţăm lapte de capră, şi, zău aşa, am ajuns să-l prefer celui de vacă.

— Acuma cred că n-o să-ţi mai placă tot ce vine din India, domnişoară Sharp, zise bătrânul domn.

Dar când doamnele se retraseră după cină, bătrâna vulpe spuse fiului său:

— Fii cu ochii în patru, Jos, fata asta ţi-a pus gând rău!

— Aiurea! făcu Jos, umflându-se în pene. Mi-aduc aminte că era o fată la Dumdum, fiica lui Cutler din artilerie, care s-a măritat mai târziu cu Lance, chirurgul, şi care a încercat să mă prindă şi pe mine în 804, pe mine şi pe Mulligatawney, de care ţi-am pomenit chiar înainte de masă... bun băiat şi dat dracului Mulligatawney ăsta, care e judecător la Budgebudge acuma, dar care va fi făcut consilier peste cinci ani. Ei bine, ofiţerii de artilerie dădură un bal, şi Quintin, din al XIV-lea regiment regal, îmi spuse: „Sedley, pun rămăşag pe treisprezece contra zece că Sophy Cutler te va prinde în laţ pe tine sau pe Mulligatawney înainte de venirea ploilor!” „De acord!” spusei eu, şi... pe legea mea, straşnică băutură Bordeaux-ul ăsta! E de la „Adamson” sau de la „Carbonell”?...

Un sforăit uşurel fu singurul răspuns: cinstitul agent de bursă adormise, aşa că restul povestirii lui Joseph rămase pierdut pentru ziua aceea. El era întotdeauna din cale-afară de comunicativ în societatea bărbaţilor şi povestise această delicioasă întâmplare de mai bine de o sută de ori

farmacistului său, doctorului Gollop, când acesta venea să-l întrebe cum îi merge cu ficatul şi cu pilulele albastre.

Suferind cum era, Joseph Sedley se mulţumi la cină cu o sticlă de Bordeaux, pe lângă Madeira lui, şi dădu gata două farfurii pline de fragi cu smântână şi două duzini de prăjiturele, care fuseseră lăsate într-o farfurie în apropierea lui, şi cu siguranţă (romancierii au privilegiul de a cunoaşte totul) că se gândea foarte mult la fata de sus. „Drăguţă, veselă şi hazlie fetişcană, îşi spunea el. Cum s-a uitat la mine când i-am ridicat batista la masă! A lăsat-o să cadă de două ori. Cine o fi cântând acuma în salon? Ia să mă duc să văd!”

Dar sfiala se năpusti din nou asupra lui şi cu atâta putere, că n-o mai putu stăpâni. Tatăl său adormise. Pălăria îi era în hol; şi o staţie de birje era în apropiere, în Southampton Row. „Am să mă duc să văd *Cei patruzeci de hoţi*[27] îşi zise el, şi pe domnişoara Decamp dansând”, şi se strecură binişor afară, în vârful picioarelor, fără să-l trezească pe demnul său tată.

— Uite, pleacă Joseph, zise Amelia, care se uita pe ferestrele deschise ale salonului, în timp ce prietena ei cânta la pian.

— L-a înspăimântat domnişoara Sharp, spuse doamna Sedley. Bietul Jos, de ce-o fi el aşa de sălbatic?

CAPITOLUL IV

PUNGA DE MĂTASE VERDE

[27] E vorba probabil de opera compozitorului italian Cherubini, Ali Baba sau cei patruzeci de hoţi. E un anacronism, căci această operă a fost scrisă abia în anul 1838.

Panica bietului Jos ţinu două sau trei zile, în care timp el n-a mai dat pe acasă, dar nici domnişoara Rebecca nu i-a mai pomenit vreodată numele. Era plină de respectuoasă recunoştinţă pentru doamna Sedley şi încântată peste măsură de magazine şi de vârtejul minunăţiilor pe care le vedea la teatrele pe unde o ducea binevoitoarea doamnă. Într-o zi pe Amelia o apucă o îngrozitoare durere de cap şi nu se putu duce la serata la care fuseseră invitate cele două domnişoare; şi nimic n-a putut-o face pe Rebecca să meargă fără prietena ei.

— Ce, fără tine, tu, care i-ai arătat pentru prima dată bietei orfane ce înseamnă fericirea şi dragostea în viaţă, să merg eu fără tine? Niciodată! şi ochii ei verzi luau drept mărturie cerul, umplându-se de lacrimi, iar doamna Sedley nu putu să nege că prietena fiicei sale avea o inimă fermecător de bună.

Cât despre glumele domnului Sedley, Rebecca râdea de ele cu stăruinţă şi din toată inima, ca un copil, spre încântarea şi înduioşarea şugubăţului *gentleman.* Dar domnişoara Sharp nu câştigase numai bunăvoinţa membrilor importanţi ai familiei. O cucerise şi pe doamna Blenkinsop, arătându-şi tot interesul şi preţuirea ei pentru felul în care aceasta pregătea pelteaua de zmeură, operaţie care se făcea în camera menajerei; stăruia în a-i spune lui Sambo *„sir”* şi „Mr.[28] Sambo”, spre marea mulţumire a servitorului; şi-i cerea cu atâta gingăşie şi sfială iertare fetei din casă pentru că o supăra sunând-o, încât camera servitorilor era aproape tot atât de fermecată de ea ca şi salonul.

O dată, uitându-se la nişte desene pe care le trimisese Amelia de la şcoală şi dând peste unul din ele, Rebecca izbucni în lacrimi şi părăsi camera. Era în ziua în care Jos Sedley îşi făcea pentru a doua oară apariţia în casa

[28] Prescurtare de la mister – domnule (engl.).

părintească.

Amelia se repezi după prietena ei ca să afle cauza acestei izbucniri sentimentale, şi inimoasa fată se întoarse tot singură, dar tot atât de tulburată ca şi prietena ei.

— Ştii, mamă, tatăl ei ne-a fost profesor de desen la Chiswick şi obişnuia să facă el părţile cele mai grele din desenele noastre.

— Draga mea! Sunt sigură că am auzit-o pe domnişoara Pinkerton spunând că el nu se atingea niciodată de ele, ci le răma numai.

— Se spune a înrăma, mamă. Rebecca şi-a adus aminte de desenul acesta şi de tatăl ei, care-a lucrat la el, şi gândurile i s-au învălmăşit aşa deodată... şi, ştii tu, ea...

— Biata copilă, e toată numai suflet, zise doamna Sedley.

— Aş vrea să mai poată sta la noi încă o săptămână, spuse Amelia.

— Are în ea ceva diabolic, e întocmai ca şi domnişoara Cutler, pe care obişnuiam s-o întâlnesc la Dumdum, numai că e mai frumoasă. S-a căsătorit acum cu Lance, chirurgul de la artilerie. Ştii, mamă, că, o dată, Quintin, din al XIV-lea regiment, a pus rămăşag cu mine...

— Oh, Joseph, cunoaştem cu toţii povestea asta, îl întrerupse Amelia râzând. Nu ne-o mai spune, ci convinge-o mai bine pe mama să-i scrie acestui domn cutăricâ Crawley, cerându-i un concediu pentru biata noastră Rebecca; iat-o că vine, cu ochii roşii şi plini de lacrimi.

— Acuma mi-e mai bine, rosti fata cu cel mai dulce surâs din lume, luând mâna pe care i-o întinsese binevoitoarea doamnă Sedley şi sărută**ndu-i-o** cu respect. Cât de drăguţi sunteţi toţi cu mine! Toţi, adăugă ea, râzând, în afară de dumneavoastră, domnule Joseph!

— În afară de mine! rosti Joseph, gândindu-se un moment să plece. Doamne sfinte, domnişoară Sharp!

— Sigur că da; cum aţi putut fi atât de crud încât să mă faceţi să mănânc la cină mâncarea aceea îngrozitoare cu piper, şi asta chiar în prima zi în care v-am cunoscut? Dumneavoastră nu sunteţi aşa de bun cu mine ca draga mea Amelia.

— El nu te cunoaşte aşa de bine! strigă Amelia.

— Desfid pe orice om care nu-i bun cu tine, draga mea, adăugă şi mama acestuia.

— Mâncarea aceea de atunci a fost minunată! spuse Jos cu gravitate. Poate că nu avea destul sos de lămâie; da, n-avea destul sos!

— Dar ardeiul?

— Doamne-Dumnezeule! Ce-aţi mai zbierat din pricina ardeiului! zise Jos, aducându-şi aminte de comicul situaţiei şi izbucnind într-un hohot de râs care se curmă brusc, ca de obicei.

— Am să am grijă altă dată să vă las pe dumneavoastră să alegeţi pentru mine, zise Rebecca, pe când coborau din nou la masă. N-am crezut că bărbaţilor le place să necăjească nişte biete fete nevinovate.

— Zău, domnişoară Rebecca, n-aş vrea să vă supăr pentru nimic în lume!

— Nu, zise ea, ştiu că n-aţi vrea, şi-l strânse atât de candid de braţ cu micuţa ei mână, pe care şi-o retrase apoi speriată, îl privi un moment drept în faţă, apoi se uită repede la vergelele covorului de pe scară; dar nu sunt în măsură să susţin că inima lui Jos n-a fost mişcată la această mică, involuntară, sfioasă şi blândă privire a inocentei fete.

Era un avans, astfel că anumite doamne de o corectitudine şi bună-creştere de netăgăduit vor condamna poate gestul ca pe o necuviinţă; vedeţi, însă, sărmana şi scumpa noastră Rebecca trebuia să le facă toate singură. Dacă o persoană e prea săracă pentru a-şi

ţine servitoare, tot trebuie să-şi mături odăile, oricât ar fi ea de elegantă; iar dacă o tânără fată n-are o mămică să-i pună totul la cale cu tânărul respectiv, trebuie să se îngrijească ea singură de asta. Şi, vai! ce bine că femeile nu-şi exercită puterea lor prea des! Căci atunci am fi pierduţi cu totul! N-au de făcut decât un singur şi nevinovat semn, şi bărbatul li se şi aşterne la picioare; bătrâna, urâtă, n-are nicio importanţă. Şi socot că acesta este un adevăr de netăgăduit. Orice femeie abilă, în cazul în care nu e cocoşată, se poate mărita exact cu cine-i place. Dar să fim mulţumiţi că femeile pe care le iubim sunt asemenea sălbăticiunilor câmpului şi nu-şi cunosc puterea. Am fi complet în stăpânirea lor dacă şi-ar cunoaşte-o.

„La naiba! gândi Joseph, intrând în sufragerie, încep să mă simt întocmai ca atunci la Dumdum, când cu domnişoara Cutler”.

La masă, domnişoara Sharp îi adresă o mulţime de observaţii scurte şi amabile, pe jumătate afectuoase şi pe jumătate glumeţe, în legătură cu mâncărurile, deoarece acum ea se purta în chip foarte familiar faţă de restul familiei, iar fetele între ele se iubeau ca surorile. Fetele tinere şi necăsătorite sunt întotdeauna aşa când trăiesc în aceeaşi casă timp de zece zile.

Şi, ca şi cum ar fi vrut să servească cu orice preţ planurile Rebeccăi, Amelia nu avu altceva mai bun de făcut decât să-i reamintească fratelui ei de promisiunea făcută la Paştele trecut.

— Când eram elevă, zise ea râzând, Joseph mi-a făgăduit că mă va duce la Vauxhall[29]. Acuma, adăugă ea, fiindcă e şi Rebecca aici, ar fi momentul cel mai potrivit.

— Oh, minunat! spuse Rebecca, gata să bată din palme;

[29] Grădină publică din Londra, care oferea numeroase posibilităţi de distracţie ; a existat până la jumătatea secolului al XIX-lea.

dar îşi reveni şi se opri la timp, ca o fiinţă cumpătată ce se afla.

— În seara asta nu se mai poate, hotărî Jos.

— Foarte bine, atunci mâine.

— Mâine, eu şi tatăl vostru cinăm în oraş, se împotrivi doamna Sedley.

— Doar n-ai fi crezând că am de gând să merg şi eu la Vauxhall, doamnă Sedley? zise soţul. Şi nici că *e* necesar ca o femeie de vârsta şi proporţiile dumitale să răcească într-un loc unde e atâta umezeală?

— Dar nici copiii nu pot merge singuri! strigă doamna Sedley.

— Doar merg cu Jos, zise tatăl, râzând. Şi e destul de mare.

La aceste cuvinte, chiar şi domnul Sambo, care era la bufet, izbucni în râs, astfel că sărmanului grăsan mai că-i trecu prin minte ideea paricidului.

— Desfă-i corsetul! continuă nemilos bătrânul domn. Stropeşte-l cu puţină apă, domnişoară Sharp, sau urcă-l în camera lui; sărmanul de el, leşină. Bietul băiat! Du-l sus, e uşor ca un fulg!

— Să mă ia dracu', tată, dacă mai pot răbda! răcni Joseph.

— Sambo, adu elefantul domnului Jos! strigă tatăl. Trimite apoi la bursa „Exeter”[30], Sambo! Dar văzându-l pe Jos gata să plângă de furie, bătrânul şugubăţ se opri din râs şi zise, întinzând mâna fiului său: Totul e în regulă la bursă, Jos! Iar dumneata, Sambo, lasă elefantul şi dă-ne mai bine, mie şi domnului Jos, câte un pahar de şampanie. Nici chiar în pivniţa lui Boney[31] nu se găseşte aşa ceva,

---

[30] Clădire din Londra, în care se afla, la începutul secolului al XIX-lea, o menajerie.

[31] Poreclă ironică dată de englezi lui Bonaparte.

fiule!

Cupa de şampanie îi readuse lui Joseph echilibrul sufletesc şi, înainte de a se fi golit sticla din care el, ca un om suferind ce se afla, bău două treimi, consimţi să le ia pe tinerele fete la Vauxhall.

— Fetele trebuie să aibă câte-un cavaler fiecare, zise bătrânul gentleman. Sunt sigur că Jos are s-o piardă în învălmăşeală pe Emmy, căci are să fie prea absorbit de domnişoara Sharp. Trimite la numărul 96 şi întreabă-l pe George Osborne dacă nu vrea să se ducă şi el.

Eu habar n-am din care pricină doamna Sedley se uită numaidecât la bărbatul ei şi începu să râdă.

Ochii domnului Sedley sclipeau cu nespusă şiretenie şi priveau spre Amelia; iar Amelia, lăsându-şi capul pe spate, roşi cum numai o domnişoară de 17 ani ştie să roşească, şi aşa cum domnişoara Rebecca Sharp nu roşise niciodată în viaţa ei, sau, în orice caz, nu mai roşise de pe vremea când avea 8 ani şi când o prinsese bunica ei furând peltea din dulap.

— Ar fi mai bine să-i scrie Amelia un bilet, spuse tatăl, şi să-i arătăm noi lui George Osborne cu ce frumoasă caligrafie ne-am întors de la pensionul domnişoarei Pinkerton! Îţi aduci aminte când l-ai invitat să vină la noi de Bobotează, Emmy, şi ai scris „Boboează”, fără „t”?

— Sunt ani de atunci, zise Amelia.

— Parc-ar fi fost ieri, nu-i aşa, John? îi spuse doamna Sedley soţului ei.

Şi în noaptea aceea, în decursul unei convorbiri care a avut loc într-o cameră de la etajul al doilea, sub un fel de baldachin de creton indian, cu motive fantastice şi bogate, căptuşit cu stambă roz, dedesubtul căruia se afla un pat cu saltea de puf şi cu două perne, pe care se odihneau două capete rotunde şi roşii, unul cu bonetă de noapte de dantelă, iar altul cu o scufă simplă de bumbac, împodobită

cu un ciucure de mătase, doamna Sedley îşi luă, în sfârşit, soţul la rost pentru purtarea lui crudă faţă de bietul Jos, făcându-i morală:

— A fost curată răutate din partea dumitale, domnule Sedley, spunea ea, să-l chinuieşti aşa pe sărmanul băiat.

— Draga mea, începu scufa cu ciucure în vârf, întru apărarea purtării sale, Jos e mult mai îngâmfat decât ai fost tu vreodată în viaţa ta, şi cu asta spun mult. Deşi, cu treizeci de ani înainte, în o mie şapte sute optzeci şi cât era... asta? poate că aveai dreptul să fii şi vanitoasă. Nu spun ba! Dar nu mai am răbdare cu Jos şi cu modestia lui de paradă! Joseph se întrece pe el însuşi, draga mea; băiatul se gândeşte în fiecare clipă numai la el; şi ce flăcău minunat e în fond! Tare mă tem că vom mai avea necazuri cu el. Uită-te la mica prietenă a Ameliei, cât de stăruitor îi face curte! Lucrul e limpede, iar dacă nu pune ea mâna pe el, are să pună alta. Băiatul ăsta e sortit să cadă pradă femeii, după cum eu sunt sortit să merg în fiecare zi la Bursă. Şi e o mare fericire că nu ne-a adus ca noră vreo negresă, draga mea. Dar, notează cuvintele mele, prima femeie care aruncă momeala îl şi prinde în undiţă.

— Are să plece chiar mâine creatura asta mică şi perfidă! zise doamna Sedley cu multă energie.

— Crezi că-i mai rea ca altele, doamnă Sedley? în orice caz, e de rasă albă. Nu-mi pasă cu cine are să se însoare Jos. Să-l lăsăm să ia pe cine i-o plăcea.

Şi glasurile celor doi soţi amuţiră dintr-odată, înlocuite de o paşnică, dar nicidecum romantică muzică a căilor respiratorii; iar când clopotele bisericii băteau ora stingerii şi când paznicul de noapte o anunţa, în casa domnului Sedley din Russell Square domnea o linişte adâncă.

Dar a doua zi dimineaţă, binevoitoarea doamnă Sedley nu s-a mai gândit să-şi pună în aplicare ameninţările cu privire la Rebecca; deşi nimic nu e mai puternic, nici mai

obişnuit şi nici mai îndreptăţit decât gelozia maternă, ea nu putea totuşi să creadă că micuţa, umila, recunoscătoarea şi blânda guvernantă ar îndrăzni să-şi ridice ochii asupra unui personaj atât de impunător ca perceptorul din Boggley Wollah. Şi apoi, cererea pentru o prelungire a concediului fiind trimisă, ar fi fost greu să găsească vreun pretext şi s-o expedieze pe Rebecca, aşa, pe nepusă masă.

Dar ca şi cum absolut toate lucrurile favorizau complotul drăgălaşei Rebecca, mijlociră acuma pentru ea însăşi elementele naturii (deşi la început ea nu era înclinată să recunoască binevoitoarea lor intervenţie). În seara hărăzită petrecerii de la Vauxhall, după ce George Osborne venise la masă, iar părinţii se duseseră să cineze, potrivit invitaţiei, cu consilierul Balls, la „Highbury Barn”, se stârni o furtună cu trăsnete, aşa cum se întâmplă de obicei când vrei să te duci la Vauxhall, lucru care obligă tineretul să rămână acasă. Domnul Osborne nu se simţi câtuşi de puţin dezamăgit de întâmplare. El şi cu Joseph Sedley băură o cantitate suficientă de Porto, în *tête-à-tête* în sufragerie, în care timp Sedley îşi aminti o seamă de poveşti de ale lui din India, dintre cele mai bune, căci era foarte guraliv în societatea bărbaţilor; pe urmă domnişoara Amelia făcu onorurile casei, în salon; şi astfel, aceşti patru tineri petrecură împreună o seară atât de plăcută, încât declarară că ar trebui să fie recunoscători furtunii care i-a împiedicat să se mai ducă la Vauxhall.

Osborne era finul lui Sedley şi era considerat ca făcând parte din familie de mai bine de douăzeci şi trei de ani. La vârsta de şase săptămâni primise în dar de la John Sedley o cupă de argint; la şase luni, o jucărie de coral cu fluier şi clopoţel de aur; încă din copilărie, deci, ehei, de demult, George era „cadorisit” regulat la Crăciun de bătrânul domn; şi-şi amintea perfect de bine că odată, când se

ducea la şcoală, mâncase bătaie de la Joseph Sedley, care era un băiat uriaş şi fanfaron, pe când el era un puşti obraznic de 10 ani. Într-un cuvânt, George era foarte intim cu familia.

— Ţii minte, Sedley, cum te-ai mai înfuriat când ţi-am tăiat ciucurii de la ghetele tale de Hessa, şi cum m-a scăpat domnişoara... adică Amelia... de la bătaie, căzând în genunchi şi strigând cât o ţinea gura să nu fie bătut micuţul George?

Jos îşi aminti perfect această remarcabilă împrejurare, dar mărturisi că o uitase complet.

— Şi mai ţii minte cum ai venit într-o gabrioletă la pensionul doctorului Swishtail, să mă vezi înainte de a pleca în India, şi mi-ai dat o jumătate de guinee şi m-ai mângâiat pe cap? Avusesem întotdeauna ideea că eşti înalt de cel puţin şase picioare[32] şi am fost aproape uluit, la întoarcerea ta din India, să văd că nu eşti mai înalt ca mine.

— Ce frumos din partea domnului Sedley să vină la dumneata la şcoală şi să-ţi dea bani! exclamă foarte admirativ Rebecca.

— Da, şi asta chiar după ce-i tăiasem ciucurii de la ghete. Băieţii nu uită niciodată darurile pe care le-au primit la internat şi nici pe cei care le-au făcut darurile acestea.

— Îmi plac foarte mult ghetele de Hessa, zise Rebecca.

Jos Sedley –, care avea o admiraţie deosebită pentru picioarele sale şi purta întotdeauna acest soi decorativ de *chaussure*[33], fu cât se poate de mulţumit de respectiva remarcă, deşi îşi trase picioarele sub scaun când fu făcută

---

[32] Piciorul – unitate de măsură având lungimea de aproximativ o treime dintr-un metru, folosită înainte de adoptarea sistemului metric.

[33] Încălţăminte (fr.).

observaţia de mai sus.

— Domnişoară Sharp, spuse George Osborne, dumneata, care eşti atât de îndemânatică şi ai atâta talent, ar trebui să faci un tablou istoric reprezentând scena ghetelor. Sedley trebuie să fie pictat în ghete de piele de căprioară şi ţinând într-o mână o gheată ciopârţită; cealaltă mână să-i fie bine înfiptă în jaboul meu. Amelia trebuie pictată în genunchi lângă el, implorându-l cu mâinile ei mici; tabloul trebuie să aibă şi un măreţ titlu alegoric, ca frontispiciile din Medulla sau din abecedare.

— N-am să am timp aici, spuse Rebecca. Dar am să-l pictez după ce voi pleca. Şi-şi coborî în aşa fel vocea şi privi cu atâta tristeţe şi înduioşare, încât simţi fiecare cât de crudă era cu ea soarta şi cât de rău le părea să se despartă de ea.

— O, de-ai putea sta mai mult, dragă Rebecca, zise Amelia.

— De ce? răspunse aceasta, şi mai întristată încă. Ca să mă simt şi mai nenorocită când va fi să vă părăsesc? şi se uită în altă parte.

Amelia începu să se lase în voia acelei naturale slăbiciuni care sunt lacrimile şi care, după cum am mai spus, era unul din cusururile acestei mici şi nevinovate făpturi. George Osborne se uita la cele două tinere cu o curiozitate plină de sentimentalism; iar Joseph Sedley scoase din pieptu-i uriaş ceva foarte asemănător cu un oftat, în timp ce-şi lăsa privirile asupra ghetelor de Hessa, care-i plăceau atât de mult.

— Să facem puţină muzică, domnişoară Sedley... Amelia, zise George, care simţea în momentul acela un extraordinar, un aproape irezistibil impuls s-o ia în braţe pe tânăra mai sus pomenită şi s-o sărute în văzul tuturor.

Îl privi şi ea un moment, şi dacă aş spune că s-ar fi îndrăgostit unul de altul tocmai atunci, ar însemna să mint,

căci de fapt aceşti doi tineri fuseseră crescuţi de părinţii lor exact pentru asta, iar familiile respective anunţaseră căsătoria lor de nenumărate ori în ultimii zece ani.

Se îndreptară spre pianul care se găsea, aşa cum se găsesc de obicei pianele, în salonul din fund; şi cum era destul de întuneric, domnişoara Amelia făcu gestul cel mai firesc din lume şi-şi lăsă mâna în mâna lui Osborne, care, fireşte, se putea descurca mai uşor decât ea prin mulţimea de scaune şi otomane[34]. Dar acest aranjament îl lăsă pe domnul Joseph Sedley în *tête-à-tête* cu Rebecca, la masa din salonul cel mare, unde aceasta din urmă era ocupată cu împletitul unei pungi de mătase verde.

— Nu-i voie să iscodeşti secretele familiei, rosti domnişoara Sharp. Dar ale lor sunt lesne de ghicit.

— De îndată ce capătă comanda unei companii, spuse Joseph, cred că afacerea e ca şi încheiată. George Osborne e un băiat minunat!

— Iar sora dumitale e cea mai drăgălaşă fiinţă din lume! îi răspunse Rebecca. Ferice de omul care-i va câştiga dragostea! Şi, spunând asta, domnişoara Sharp suspină din adâncul inimii.

Când doi tineri necăsătoriţi stau la taifas şi atacă subiecte atât de gingaşe ca acesta, e semn că între ei se înfiripă repede o atmosferă de mare încredere şi intimitate. Nu e nevoie să facem o amănunţită dare de seamă asupra convorbirii care avu loc atunci între domnul Sedley şi tânăra domnişoară; căci convorbirea, după cum se poate judeca din crâmpeiul citat mai sus, nu era deosebit de spirituală sau de elocventă; calităţile acestea se întâlnesc rareori în cercurile restrânse sau aiurea, cu excepţia romanelor scrise foarte curgător şi cu multă abilitate. Cum în camera de alături se făcea muzică, convorbirea era dusă, fireşte, cu glas scăzut şi cât se

[34] **Otomană, canapea.**

poate de cuviincios, deşi, în privinţa asta, perechea din camera vecină n-ar fi fost tulburată, oricât de tare s-ar fi vorbit, atât de absorbită era de propriile ei interese.

Şi poate că, pentru prima dată în viaţa lui, domnul Sedley se trezi vorbind fără cea mai mică umbră de sfială sau de şovăire cu o persoană de sex opus. Domnişoara Rebecca îl întrebă o mulţime de lucruri despre India, ceea ce îi dădea prilejul să povestească nenumărate anecdote interesante despre această ţară şi despre sine însuşi. Descria balurile de la palatul guvernamental şi metoda de a obţine puţină răcoare în anotimpul căldurilor, cu ajutorul rogojinilor, evantaielor şi al altor şiretlicuri; şi era foarte spiritual când povestea despre numeroşii scoţieni pe care lordul Minto, guvernatorul general, îi oploşise sub aripa lui ocrotitoare; apoi descrise o vânătoare de tigri şi felul în care cornacul[35] elefantului său fusese smuls de pe scaunul lui de-o fiară înfuriată. Cât de încântată era domnişoara Rebecca de balurile de la palatul guvernamental, cum mai râdea de întâmplările sărmanilor *aides-de-camp*[36], şi cu câtă drăgălăşenie îi spunea domnului Sedley că e o fiinţă răutăcioasă şi sarcastică; şi cât de impresionată se arăta la auzul poveştii cu elefantul!

— Din dragoste pentru mama dumitale, iubite domnule Sedley, zise ea, şi din dragoste pentru toţi prietenii dumitale, făgăduieşte-mi că n-ai să te mai duci niciodată în expediţiile acelea îngrozitoare.

— Ei! ei! domnişoară Sharp, zise el trăgându-şi gulerul cămăşii, numai primejdia constituie plăcerea sportului.

Joseph nu luase parte decât o singură dată la o vânătoare de tigri, atunci când cu accidentul de care a fost vorba şi când era mai-mai să dea ortul popii, nu din cauza

---

[35] Conducătorul.

[36] Aghiotanţi (fr.).

tigrului, ci din pricina spaimei. Dar pe măsură ce povestea, deveni dintr-odată curajos şi-şi luă pe loc îndrăzneala s-o întrebe pe domnişoara Rebecca pentru cine împletea ea punga de mătase verde. Şi fu cu totul surprins şi încântat de purtarea lui elegantă şi prietenoasă.

— E pentru cineva care are nevoie de o pungă, răspunse domnişoara Rebecca, privindu-l în chipul cel mai drăgălaş şi mai seducător.

Sedley era gata să dea drumul unuia din cele mai elocvente discursuri cu putinţă şi chiar şi începuse – „vai, domnişoară Sharp, cum de...” – când Romanţa care se cânta în cealaltă cameră se termină brusc şi-i dădu prilejul să-şi audă atât de clar propria-i voce, încât se opri, roşindu-se, şi-şi suflă foarte tulburat nasul.

— Ai mai auzit vreodată ceva asemănător cu elocvenţa fratelui tău? îi şopti domnul Osborne Ameliei. Nu, zău, prietena ta face minuni!

— Cu cât mai multe, cu atât mai bine, răspunse domnişoara Amelia, care, ca aproape toate femeile bogate, era în adâncul sufletului ei un fel de peţitoare şi ar fi fost încântată dacă Joseph s-ar fi reîntors în India însurat.

Căci simţise şi ea, în decursul acestei constante legături de câteva zile, o înflăcărată prietenie faţă de Rebecca, la care descoperea milioane de virtuţi şi de fermecătoare calităţi, trecute cu vederea pe vremea când erau împreună la Chiswick. Afecţiunea domnişoarelor creşte tot atât de repede ca şi tulpina de fasole a lui Jack cel din poveste şi poate ajunge până la cer într-o singură noapte. Să nu le-o luăm în nume de rău dacă, după căsătorie, acest *Sehnsucht nach cler Liebe*[37] se domoleşte. Este ceea ce sentimentaliştii, care folosesc cuvinte mari de tot, numesc aspiraţie către ideal, dar care dovedeşte, în realitate, că de obicei femeile nu sunt mulţumite până când nu-şi au

[37] Dor arzător de dragoste (germ.).

soţii şi copiii lor, asupra cărora să-şi reverse iubirea, care altfel se cheâtuie, cum bine se spune, pe fel de fel de flecuşteţe.

Epuizându-şi mica ei rezervă de cântece sau părându-i-se c-a zăbovit destul în salonul din fund, domnişoara Amelia socoti că e timpul să ceară şi prietenei ei să cânte.

— Nici nu mă mai ascultai, îi spuse ea domnului Osborne (deşi ştia foarte bine că nu e adevărat), dacă ai fi auzit-o mai întâi pe Rebecca.

— Cu toate astea, eu susţin până şi în faţa domnişoarei Sharp, zise Osborne, că, pe drept sau pe nedrept, eu o consider pe domnişoara Amelia Sedley drept prima cântăreaţă din lume.

— S-o auzi numai, spuse Amelia.

Şi Joseph Sedley se arătă destul de politicos să ducă dincolo lumânările şi să le pună pe pian. Osborne dădu să se înţeleagă că i-ar plăcea tot aşa de bine să stea pe întuneric; dar domnişoara Sedley, râzând, nu mai fu de data asta de aceeaşi părere cu el, astfel încât îl urmară amândoi pe domnul Joseph. Rebecca cântă, desigur, cu mult mai bine decât prietena ei (deşi, fireşte, Osborne era liber să-şi menţină părerea), întrecându-se pe ea însăşi, spre marea mirare a Ameliei, care habar n-avusese că e o executantă atât de desăvârşită. Cântă mai întâi un cântec franţuzesc, din care Joseph nu înţelese nimic şi din care, mărturisi George, nu pricepuse nici el mare lucru, şi apoi câteva din acele balade simple, la modă acum patruzeci de ani, şi în care e vorba despre lupii-de-mare englezi, despre regele nostru, despre biata Suzana, despre Mary cea cu ochii albaştri şi despre alte asemenea lucruri. Ele nu erau, se zice, prea strălucite din punct de vedere muzical, dar făceau apel la nenumăratele chemări simple şi fireşti ale omului, pe care poporul le înţelege mai bine decât ghiveciul de *lagrime, sospiri* şi *felicită* din veşnica

muzică a lui Donizzetti[38], cu care suntem blagosloviţi astăzi.

O conversaţie foarte sentimentală, potrivită cu subiectul, se înjgheba între două cântece pe care binevoiră să le asculte de pe scări Sambo, care adusese ceaiul, încântata bucătăreasă şi chiar doamna Blenkinsop, menajera.

Printre cântecele acestea era unul, cel din urmă din program, cu următorul conţinut:

Ah, trist şi gol era tot câmpul, Urlând, îl mătura furtuna. Cald adăpost e-acum coliba, Când focul arde-n vatră-ntr-una. Un biet orfan, trecând pe drum, Zări lumini, coliba caldă, şi mult mai aprig asprul crivăţ I se păru, stând în zăpadă.

Cei din lăuntru l-au văzut Abia târându-se, trudit; Un glas milos l-a-ntors din drum, şi chipuri blânde l-au primit, în zori copilul a plecat; în vatră pâlpâie tăciunii. Drumeţ pribeag, te-ajute cerul! Afară-i şuierul furtunii.

Revenea iarăşi sentimentul acela de tristeţe din cuvintele ei, rostite puţin mai înainte: „... după ce voi pleca”... Iar când ajunse la cel din urmă vers, vocea profund sonoră a domnişoarei Sharp se tulbură. Toţi cei de faţă simţeau aluzia la plecarea ei apropiată şi la jalnica ei situaţie de orfană. Joseph Sedley, care era mare amator de muzică şi care mai avea şi o inimă simţitoare, fusese răpit cu totul de desfătare în timpul execuţiei acestui cântec şi profund mişcat către sfârşitul lui. Dacă ar fi avut destul curaj şi dacă George şi domnişoara Sedley ar fi rămas în salonul cel mare, după cum propusese George, burlăcia lui Joseph Sedley ar fi luat sfârşit, iar cartea de faţă n-ar mai fi fost scrisă niciodată. Dar după ce termină cântecul, Rebecca părăsi pianul şi, luând-o pe Amelia de mână,

[38] *Caetano Donizzetti* (1797-1848), compozitor italian, autor de opere, romanţe şi duete foarte răspândite.

trecu în salonul din faţă; şi chiar în clipa aceea îşi făcu apariţia şi domnul Sambo, cu o tavă încărcată de sandvişuri, peltele, pahare şi carafe strălucitoare, asupra cărora se fixă numaidecât atenţia lui Joseph Sedley. Când stăpânii casei se întoarseră de la masa la care fuseseră invitaţi, îi găsiră pe tineri atât de cufundaţi în pălăvrăgeală, încât nici nu auziseră venirea trăsurii, iar domnul Joseph tocmai spunea:

— Draga mea domnişoară Sharp, o linguriţă de peltea doar, ca să-ţi revii după imensele dumitale... după... *delicioasele* dumitale eforturi.

— Bravo, Jos! strigă domnul Sedley.

La auzul acelei voci ironice, pe care o cunoştea prea bine, Jos amuţi, înspăimântat, numaidecât şi o luă repede din loc. Dar bineînţeles el nu rămase cu ochii deschişi toată noaptea să se gândească dacă era sau nu îndrăgostit de domnişoara Sharp; nicio pasiune amoroasă nu tulburase vreodată pofta de mâncare sau somnul domnului Joseph Sedley; se gândi însă ce plăcut ar fi să asculte mereu asemenea cântece după Cutcherry... ce fată *distinguée*[39] e ea, cum ştie să vorbească franţuzeşte mai bine decât însăşi soţia guvernatorului general... şi ce senzaţie ar fi făcut ea la balurile din Calcutta! „E limpede că bietul drăcuşor s-a îndrăgostit de mine! îşi spuse. Şi e tot atât de bogată ca şi cele mai multe fete care vin în sud. Ei drăcie, s-ar putea să caut mult şi bine şi să nimeresc încă şi mai rău!” şi, asupra acestor meditaţii, adormi.

Că domnişoara Sharp rămase tot timpul trează, gândindu-se dacă el avea să vină sau nu a doua zi, nu-i nevoie să mai amintim.

Ziua de mâine sosi, şi, tot aşa de inevitabil ca şi destinul, îşi făcu şi domnul Joseph Sedley apariţia înainte de dejun. Niciodată până atunci nu se bucurase Russell

[39] **Distinsă (fr.).**

Square de asemenea onoare.

George Osborne era mai demult acolo („necăjind-o” mâhnit pe Amelia, care scria la douăsprezece din cele mai dragi prietene de la Chiswick Mall), iar Rebecca era ocupată cu împletitura ei. Când trăsurica lui Joseph se opri la scară, şi în timp ce, după obişnuita lui bătaie în uşă şi după pompoasa lui intrare, fostul perceptor din Boggley Wollah urca din greu scările salonului, între Osborne şi domnişoara Sedley se schimbară câteva priviri cu tâlc, şi perechea, zâmbind maliţios, se uită la domnişoara Sharp, care se îmbujoră brusc şi îşi înclină capul cu buclele desfăcute peste împletitură. Cum îi mai bătea inima când apăru Joseph, Joseph gâfâind din cauza scărilor, cu ghetele lui strălucind ca oglinda, Joseph, în vestă nouă, roşu de căldură şi de emoţie, îmbujorat tot, îndărătul cravatelor sale înfoiate. Fu un moment critic pentru toată lumea; cât despre Amelia, cred că era mult mai emoţionată decât cei doi interesaţi.

Sambo, care deschisese larg uşa şi-l anunţase pe domnul Joseph, venea hlizindu-se în urma perceptorului, aducând două frumoase buchete de flori, pe care dihania avusese într-adevăr galanteria să îl cumpere chiar atunci din piaţa Covent Garden, dar care nu erau aşa de mari cum sunt clăile pe care le poartă doamnele din ziua de astăzi în cornete de hârtie filigranată; însă tinerele se vădiră foarte încântate de dar când Joseph prezentă fiecăreia câte unul, însoţit de-o plecăciune din cale-afară de solemnă.

— Bravo, Jos! strigă Osborne.

— Mulţumesc, dragă Joseph, zise Amelia, gata-gata să-şi sărute fratele, dacă el ar fi arătat cea mai mică dorinţă. (Şi eu cred că pentru o sărutare din partea unei fiinţe aşa de minunate ca Amelia aş fi cumpărat pe loc toată florăria domnului Lee).

— O, ce dumnezeieşti, ce flori dumnezeieşti! exclamă domnişoara Sharp şi le mirosi delicat, le strânse la piept şi-şi ridică ochii în tavan, copleşită de admiraţie.

Poate că mai întâi cercetase cu atenţie buchetul, ca să vadă dacă nu conţine cumva vreun *billet doux*[40]*;* dar nu era nicio scrisorică.

— Se obişnuieşte şi la Boggley Wollah limbajul florilor, Sedley? întrebă Osborne hohotind.

— Haida de ce prostie! răspunse sentimentalul tânăr. Le-am cumpărat de la Nathan; îmi pare foarte bine că v-au făcut plăcere; şi, Amelia, draga mea, am cumpărat şi un ananas, pe care i l-am dat lui Sambo. Să-l mâncăm chiar acum; e foarte răcoritor şi plăcut pe căldura asta.

Rebecca spuse că ea nu mâncase niciodată ananas şi că fructul acesta făcea parte exact dintre lucrurile pe care ar fi dorit grozav să le guste.

Şi cam în felul acesta decurgea conversaţia. Nu mai ştiu sub ce pretext părăsi Osborne camera, şi nici de ce, imediat după el, plecă şi Amelia, poate ca să supravegheze tăiatul ananasului; dar Jos rămase singur cu Rebecca, care îşi reluase lucrul, iar firul de mătase verde, ca şi strălucitoarele andrele tresăreau cu repeziciune sub albele şi subţiraticele ei degete.

— Ce minunată, ce *miiinunată* romanţă ai cântat aseară, dragă domnişoară Sharp, spuse perceptorul. M-a făcut aproape să plâng; pe onoarea mea!

— Fiindcă aveţi o inimă simţitoare, domnule Joseph; ca toată familia Sedley, am impresia.

— N-am închis ochii toată noaptea, şi azi-dimineaţă, în pat, am încercat s-o fredonez; pe onoarea mea că am încercat! Gollop, medicul meu, a venit pe la unsprezece (pentru că, ştii, eu sunt cam suferind şi-l văd pe Gollop în fiecare zi), şi, la naiba! m-a găsit cântând, de unul singur,

[40] Bileţel de dragoste (fr.).

ca un prihor.

— Oh, hazliu om mai eşti şi dumneata! Tare-aş mai vrea să te-aud cântându-l.

— Eu? Nu, dumneata, domnişoară Sharp; cântă-l, dragă domnişoară Sharp!

— Nu acum, domnule Sedley, zise Rebecca oftând. Acuma n-am niciun fel de dispoziţie pentru aşa ceva; şi, în afară de asta, trebuie să termin şi punga. Vrei să-mi ajuţi puţin, domnule Sedley?

Şi înainte de a fi avut timp să întrebe în ce fel, domnul Joseph Sedley din serviciul Companiei Indiilor Orientale stătea, nici mai mult, nici mai puţin, în *tête-à-tête* cu o domnişoară, privind-o ucigător de pătimaş; avea braţele întinse spre ea, într-o atitudine de implorare, şi mâinile încătuşate într-o jurubiţă de mătase verde, pe care o depăna tacticos domnişoara.

În asemenea poziţie romantică găsiră Osborne şi Amelia interesanta pereche când intrară să anunţe că gustarea e gata. Jurubiţa de mătase era depănată; dar domnul Jos nu scosese încă niciun cuvânt.

— Cred că diseară, dragă, îi şopti Amelia, strângând mâna Rebeccăi.

Iar Sedley cugetase de asemenea în sinea lui şi-şi spusese: „Ce dracu’, am să pun chestiunea la Vauxhall!”

CAPITOLUL V

DOBBIN AL NOSTRU

Ciocnirea dintre Guff şi Dobbin şi sfârşitul neaşteptat al acesteia vor rămâne mult timp în amintirea fiecărui bărbat care şi-a făcut educaţia în faimoasa şcoală a doctorului

Swishtail. Ultimul din cei doi (căruia i se spunea în mod obişnuit Dobbin cel leneş, Dobbin cel zdrenţăros şi în multe alte feluri care vădeau dispreţul copiilor) era cel mai potolit, cel mai greoi şi, după cum părea, cel mai stupid dintre toţi elevii doctorului Swishtail. Tată-său era băcan în City; şi se zvonise că băiatul fusese primit în institutul doctorului Swishtail pe baza unor aşa-numite „principii de reciprocitate”, cu alte cuvinte, cu condiţia ca spezele de întreţinere şi taxele şcolare să fie plătite de tatăl său în natură, şi nu în bani; şi iată-l stând acolo, tocmai în fundul clasei, cu pantalonii şi cu jacheta lui jerpelită, de catifea, prin cusăturile cărora îi ieşeau afară mădularele-i mari şi butucănoase, ca şi cum ar fi simbolizat atâţia şi atâţia pfunzi de ceai, de lumânări, de zahăr, de săpun, de stafide (dintre care o infimă cantitate era întrebuinţată pentru budincile institutului) şi de alte mărfuri. Îngrozitoare fu pentru tânărul Dobbin ziua în care unul dintre băieţii cei mai mici din şcoală, vânturându-se prin oraş în vânătoare clandestină de acadele şi de cârnaţi, descoperi căruciorul Lui „Dobbin şi Rudge, băcani şi negustori de untdelemnuri, Thames Street, Londra”, la poarta doctorului Swishtail, onorându-l cu o încărcătură din mărfurile cu care firma făcea comerţ.

Tânărul Dobbin nu mai avu pic de linişte după aceea. Glumele cădeau asupra lui cu nemiluita, înspăimântătoare şi pline de cruzime. „Ascultă, Dobbin, spunea unul mai şugubăţ, sunt veşti bune la gazetă. Zahărul e în creştere, băiete!” Altul propunea **o** problemă: „Dacă **o** livră de seu de oaie pentru lumânări costă şapte *penny* şi jumătate, atunci Dobbin cât costă?” şi din grupul ştrengarilor pornea un urlet prelung de veselie, la care lua parte şi pedagogul, care considera, şi pe drept cuvânt, că vânzarea cu de-amănuntul e o ocupaţie ruşinoasă şi de ocară, care merită dispreţul şi batjocura tuturor adevăraţilor *gentleman.*

— Şi tatăl tău e tot negustor, Osborne, îi spuse Dobbin, între patru ochi, băieţaşului care stârnise furtuna împotriva lui.

La care acesta răspunse cu demnitate:

— Tatăl meu e un *gentleman* şi ştie să-şi ţină rangul!

Încât bietul domn William Dobbin se ascunse într-o magazie în cel mai îndepărtat ungher al curţii, unde-şi petrecu o jumătate de zi de vacanţă copleşit de o amarnică durere. Care dintre noi nu-şi aminteşte ceasurile acestea de amărăciune, de amară tristeţe ale copilăriei? Cine simte în mai mare măsură nedreptatea, cine se încovoaie în faţa batjocurii şi cine are simţul nedreptăţii mai puternic şi sentimentul recunoştinţei faţă de bunătate mai aprins decât un copil generos? Şi câte dintre sufletele acestea simţitoare nu înjoseşti, nu îndepărtezi şi nu chinuieşti pentru o greşeală la aritmetică sau la afurisita de latină?

Ei bine, William Dobbin, din neputinţa de a-şi însuşi cunoştinţele elementare ale limbii mai sus pomenite, aşa cum sunt ele expuse în minunata *Gramatică latină* de la Eton[41] era silit să-şi facă veacul printre cei mai puţin răsăriţi elevi ai doctorului Swishtail, căci era mereu lăsat în urmă de micii lui camarazi cu obraji trandafirii şi cu şorţuleţe, iar el umbla printre ei cu chipul abătut, un fel de uriaş printre prichindei, uitându-se buimac în pământ, cu abecedarul făcut ferfeniţă şi cu pantalonii lui strâmţi de catifea. De la mic până la mare, toţi făceau haz de el. Îi coseau pantalonii, aşa strâmţi cum erau. Îi tăiau chingile de la pat. Răsturnau găleţile şi băncile în calea lui ca să se poticnească, ceea ce i se întâmpla mai întotdeauna. Îi trimiteau pachete în care găsea, când le desfăcea, săpunul

[41] Oraş în Buckinghamshire, în apropierea Londrei, cunoscut prin colegiile întemeiate în secolul al XV-lea, unde învaţă şi acum fiii claselor sus-puse din Anglia.

şi lumânările dughenii paterne. Nu exista băiat cât de mic care să nu râdă şi să nu-şi bată joc de Dobbin; iar el răbda totul cu stoicism, într-o muţenie desăvârşită şi vrednică de milă.

Cuff, dimpotrivă, era indiscutabilul şef şi *dandy* al pensionului „Swishtail”. El era acela care introducea vin pe ascuns în şcoală. El era acela care se bătea cu toţi băieţii din oraş. Sâmbăta i se trimitea întotdeauna poneiul de acasă. Îşi ţinea în cameră o pereche de cizme cu turetcele sumese, cu care obişnuia să meargă la vânătoare în zilele de sărbătoare. Avea ceas de aur şi priza tabac, întocmai ca şi doctorul. Fusese la Operă şi cunoştea prea bine meritele celor mai cunoscuţi actori, preferându-l pe domnul Kean[42] domnului Kemble[43]. Putea să recite patruzeci de versuri latineşti pe oră. Ştia să facă poezii în franţuzeşte. Dar ce nu ştia el, sau ce nu putea el să facă? Se spunea că însuşi doctorului Swishtail îi era frică de el.

Cuff, regele de netăgăduit al şcolii, îşi cârmuia supuşii şi îi făcea praf cu splendida-i superioritate. Unul îi lustruia pantofii, altul îi prăjea pâinea; alţii alergau şi-i culegeau mingile la *cricket* după-amiezi întregi în zilele de vară. Dar pe „Figs”[44] îl dispreţuia mai mult ca pe toţi ceilalţi, îl insulta şi-şi bătea joc de el mai întotdeauna, şi nu catadicsea decât rareori să stea de vorbă cu el.

Într-o zi, cei doi tineri avură, între patru ochi, o ceartă. Figs, singur în clasă, scria chiar atunci acasă, când Cuff,

---

[42] *Edmund Kean* (1787-1833), vestit actor tragic englez, care şi-a cucerit faima interpretând eroii lui Shakespeare (Othello, Richard al III-lea, Hamlet etc.); aici este însă un anacronism : Kean a debutat la Londra abia în anul 1814.

[43] *John Kemble* (1757-1827), cunoscut actor englez, de asemenea interpret al tragediilor lui Shakespeare.

[44] Porecla lui Dobbin ; Figs înseamnă smochine în limba engleză.

dând deodată buzna peste el, îi porunci să se ducă să-i facă un comision, a cărui ţintă era, fără doar şi poate, cine ştie ce prăjitură.

— Nu pot, zise Dobbin; vreau să-mi termin mai întâi scrisoarea.

— Nu poţi? spuse domnul Cuff, înhăţând documentul (care conţinea nenumărate cuvinte şterse, multe greşit ortografiate, dar pentru care Dobbin făcuse mare risipă de gândire, de muncă şi de lacrimi; căci bietul băiat îi scria mamei sale, care-l iubea foarte mult, deşi era nevastă de băcan şi-şi ducea zilele în odaia din fund a unei dughene de pe Thames Street). Nu poţi! spuse domnul Cuff. Tare-aş mai vrea să ştiu de ce nu poţi, mă rog? Nu-i poţi scrie şi mâine bătrânei „Figs”?

— Nu-ţi dau voie să-i spui aşa! zise Dobbin, ieşind din bancă cu un aer ameninţător.

— Ei bine, domnule, te duci sau ba? cântă cocoşul şcolii.

— Lasă scrisoarea din mână! răspunse Dobbin. Un *gentleman* nu citeşte scrisorile altora.

— Ei bine, acum te duci? întrebă celălalt.

— Nu, nu mă duc. Şi să nu loveşti, că te cotonogesc! urlă Dobbin, năpustindu-se cu atâta furie la o călimară de plumb, că domnul Cuff se opri, îşi trase la loc mânecile-i sumese, îşi vârî mâinile în buzunare şi plecă rânjind.

Dar după asta n-a mai venit niciodată în contact direct cu băiatul băcanului, deşi trebuie să recunoaştem că vorbea întotdeauna cu mult dispreţ despre domnul Dobbin, dar numai în spatele lui.

La câtva timp după această întrevedere, se întâmplă ca domnul Cuff, într-o după-amiază însorită, să se găsească în vecinătatea bietului William Dobbin, care stătea lungit sub un pom din curtea şcolii şi citea cu voce tare din cartea lui favorită, *O mie şi una de nopţi,* complet răzleţit de restul elevilor, care-şi vedeau de jocurile lor, singuratic şi

aproape fericit. Dacă oamenii i-ar lăsa pe copii în voia lor, dacă profesorii ar înceta să-i mai tiranizeze, dacă părinţii nu s-ar mai încăpăţâna să le dirijeze gândurile şi să le domine sentimentele – acele sentimente şi gânduri care sunt un mister pentru noi toţi (căci, în ce măsură ne cunoaştem noi unul pe celălalt, în ce măsură îi cunoaştem pe copiii noştri, pe părinţii noştri, pe vecinul nostru, şi cu cât mai frumoase şi mai sfinte sunt gândurile bietului băiat sau ale bietei fetiţe pe care ne silim să-i modelăm după chipul şi asemănarea acestor stupide şi corupte persoane care-i conduc?) – dacă, zic eu, părinţii şi profesorii ar lăsa copiii ceva mai în largul lor, rezultatul ar fi destul de satisfăcător, deşi, judecând după cantitatea de cunoştinţe câştigate, ar lăsa oarecum de dorit.

Ei bine, William Dobbin uitase de astă dată lumea înconjurătoare şi se plimba când cu Sindbad marinarul în Valea-Diamantelor, când cu prinţul Ahmed şi zâna Peribanou în minunata peşteră în care a întâlnit-o prinţul şi unde ne-ar face oricăruia dintre noi mare plăcere să putem da măcar din când în când câte-o raită, când deodată nişte ţipete ascuţite, ca plânsul unui copil, îl deşteptară din desfătătoarea lui reverie; şi ridicându-şi ochii din carte, îl văzu în faţa lui pe Cuff, chelfănind un băieţel.

Era tocmai băieţelul care dăduse şfară-n ţară atunci când cu căruciorul băcanului; dar dacă Dobbin putea purta vreun dram de pică cuiva, el nu şi-o îndrepta nicidecum împotriva celor mici şi nevinovaţi.

— Cum de-ai îndrăznit să spargi sticla? se răstea Cuff la puşti, învârtindu-şi pe deasupra capului o crosă galbenă de *cricket.*

Băieţaşul fusese dăscălit cum să sară zidul curţii (printr-un loc anume, unde cioburile de sticlă de deasupra zidului fuseseră smulse şi unde fuseseră făcute anumite scobituri în zid); cum s-o ia la trap vreun sfert de milă; cum să

cumpere o sticlă de *rum shrub*[45] pe datorie; cum să ocolească spionii doctorului şi cum să sară din nou zidul; dar în timp ce-şi îndeplinea misiunea, îi alunecase un picior, şi sticla se spărsese, iar conţinutul se vărsase, pantalonii i se murdăriseră, şi băieţaşul stătea acuma smerit în faţa stăpânului său, ca un adevărat vinovat, tremurând tot, deşi n-avea nicio vină.

— Cum de-ai îndrăznit s-o spargi? zise Cuff. Eşti un pungaş şi faci numai boacăne. Ai băut totul, şi-acuma pretinzi c-ai spart sticla. Întinde palma, domnule.

Băţul căzu, lovind cu putere palma copilului. Se auzi un geamăt. Dobbin îşi ridică tocmai atunci privirea din carte. Zâna Peribanou se ascunse în cea mai singuratică grotă cu prinţul Ahmed; iar Roc îl duse pe Sindbad marinarul dincolo de Valea-Diamantelor, unde ochi de muritor nu ajunsese, departe, în nouri; şi în faţa blândului William apăru viaţa cea de toate zilele, în care un băiat mare bate fără niciun motiv pe unul mai mic.

— Întinde şi palma cealaltă! răcni Cuff la micuţul lui camarad, a cărui faţă se schimonosea de durere.

Dobbin tresări şi se încordă în hainele lui strâmte şi vechi.

— Ţine, drac împieliţat ce eşti! strigă domnul Cuff, şi băţul căzu din nou pe palma copilului.

Nu trebuie să vă înspăimânte asta, doamnelor, orice băiat care-a frecventat o şcoală publică a făcut întocmai. Copiii voştri vor face la fel şi li se va plăti cu aceeaşi măsură, după toate probabilităţile. Băţul căzu din nou, iar Dobbin sări ca ars în picioare.

N-aş putea spune ce l-a mânat să facă una ca asta. Căci bătaia e la fel de îngăduită într-o şcoală publică ca şi cnutul în Rusia. Şi ar fi chiar necavaleresc (într-un anumit fel) să i te împotriveşti. Poate că sufletul prea naiv al lui

[45] Băutură englezească, amestec de limonadă şi rom.

Dobbin s-a revoltat împotriva acestui act de tiranie sau poate că era la mijloc numai un puternic sentiment de răzbunare şi ardea de nerăbdare să se măsoare cu acest tiran trufaş şi fanfaron, care avea de partea lui toată gloria, fala, pompa, împrejurările, steagurile care fâlfâie, tobele care bat, garda care-i dă onorul. Dar de oriunde i-ar fi venit imboldul, el sări în picioare şi începu să strige:

— Opreşte-te, Cuff, nu-l mai chinui pe băieţaşul ăsta, că de nu...

— Că de nu, ce? întrebă Cuff, uluit de întrerupere. Întinde palma, dihanie mică!

— Am să-ţi trag o mamă de bătaie cum n-ai mai pomenit! spuse Dobbin, drept răspuns la prima parte a frazei lui Cuff.

Şi micul Osborne, gâfâind şi cu ochii în lacrimi, privi uluit şi plin de îndoială apariţia acestui nemaipomenit apărător care răsărise din senin să-l scape, în vreme ce uimirea lui Cuff nu era cu nimic mai prejos. Închipuiţi-vă pe răposatul nostru suveran George al III-lea când a aflat de revolta din coloniile Americii de Nord[46]; închipuiţi-vi-l pe neruşinatul de Goliat când micul David a păşit în faţa lui şi l-a provocat la luptă, şi veţi avea cunoştinţă de sentimentele domnului Reginald Cuff în clipa în care i-a fost propusă competiţia.

— După ora de clasă, bineînţeles, zise el, după ce făcu o pauză şi după ce aruncă o privire care spunea clar: „Fă-ţi testamentul până atunci şi comunică prietenilor tăi cele din urmă dorinţe”.

— Cum doreşti, răspunse Dobbin. Ai să-mi fii martor, Osborne.

— Bine, cum vreţi dumneavoastră... răspunse micul Osborne, pentru că, vedeţi, tatăl lui avea trăsură şi-i era cam ruşine cu asemenea protector.

---

[46] Războiul pentru independenţa Statelor Unite (1775-1783) a avut loc în timpul domniei regelui englez George al III-lea (1760-1820).

Dar când sosi ceasul bătăliei, îi era aproape ruşine să strige: „Arde-l, Figs!” şi niciun alt băiat n-a rostit, pe câmpul de luptă, un cuvânt de încurajare pentru Dobbin, în primele două sau trei reprize ale acestei faimoase competiţii, la începutul căreia priceputul Cuff, cu un zâmbet dispreţuitor pe buze şi la fel de radios şi de bine dispus ca într-o sală de bal, îi plasă câteva lovituri adversarului şi-l trânti la pământ pe nefericitul luptător de trei ori la rând. La fiecare nouă buşeală izbucneau strigăte de veselie şi fiecare ardea de nerăbdare ca Dobbin să se plece cât mai curând în faţa învingătorului. „Ce mai mardeală încasez eu după asta!” se gândea micul Osborne, culegându-şi omul de pe jos. „Mai bine dă-te bătut! îi şopti el lui Dobbin. O simplă chelfăneală, Figs, şi ştii, eu sunt obişnuit cu asta”. Dar Figs, care tremura tot de enervare şi respira şuierător, îşi dădu micuţul martor la o parte şi porni pentru a patra oară la atac...

Cum Figs habar n-avea să pareze loviturile care-i erau destinate, şi cum Cuff atacase el în cele trei ocazii precedente, fără să-i mai dea răgaz adversarului să răspundă, Figs se hotărî ca de data aceasta să facă el începutul. Şi, prin urmare, fiind stângaci, îşi puse imediat în acţiune braţul respectiv şi izbi în două rânduri şi cu toată puterea – o dată în ochiul stâng al domnului Cuff şi o dată în frumosul lui nas roman.

Cuff căzu grămadă de astă dată, spre marea uimire a spectatorilor.

— Fainã lovitură, pe cinstea mea! strigă micul Osborne cu aerul unui cunoscător, bătându-şi omul cu palma pe spate. Atinge-l cu stânga, Figs, băiete!

Stânga lui Figs manevră straşnic tot restul luptei. Cuff fu doborât de fiecare dată. La a şasea repriză, numărul băieţilor care strigau: „Haide, Figs!” era cam tot aşa de mare ca şi al acelora care strigau: „Haide, Cuff!” La a

douăsprezecea repriză, acesta din urmă fu scos cu totul din luptă – cum se zice – şi-şi pierduse prezenţa de spirit, ca şi ultima picătură de vlagă, atât pentru atac, cât şi pentru apărare. Figs, dimpotrivă, era calm ca un *quaker*[47].

Galben la faţă, cu ochii strălucind de însufleţire şi cu o respectabilă tăietură la buza de jos, care sângera din belşug, tinerelul avea o înfăţişare sălbatică şi ameninţătoare, care băgă groaza în mare parte din spectatori. Cu toate astea, îndrăzneţul Lui adversar se pregătea de luptă pentru a treisprezecea repriză.

Dacă aş avea pana lui Napier[48] sau a redactorului lui *Bell's Life*[49] mi-ar plăcea să descriu această luptă cum se cuvine. Era ultimul atac al gărzii lui Napoleon (adică aşa avea să fie acesta, deoarece lupta de la Waterloo încă nu se dăduse)[50]; era coloana mareşalului Ney[51] luând pieptiş dealul de la La Haye Sainte[52], zburlindu-şi cele zece mii de

---

[47] Membri unei secte religioase din Anglia şi Statele Unite.

[48] Sir William Francis Patrick Napier (1765-1860), istoric englez, autorul unei lucrări în mai multe volume : Istoria războaielor din Peninsula Iberică între anii 1807-1814.

[49] *Bell's Life (Viaţa lui Bell)* – revistă săptămânală ilustrată, intitulată astfel după numele redactorului ei. A apărut la Londra în secolul al XIX-lea şi se ocupa de sport, mai cu seamă de box.

[50] Napoleon trimitea în luptă garda numai atunci când victoria era evidentă. În felul acesta i-a creat faima de „invincibilitate". În lupta de la Waterloo (18 iunie 1815) însă, garda lui Napoleon a fost înfrântă.

[51] Michel Ney (1769-1815), unul dintre colaboratorii intimi ai lui Napoleon ; s-a aflat în fruntea ariergărzii în timpul retragerii armatei napoleoniene din Rusia; a participat la bătălia de la Waterloo ; arestat şi împuşcat la 7 decembrie

[52].? În bătălia de la Waterloo, Ney a luat cu asalt ferma La Haye Sainte.

baionete, încununată cum era cu cele douăzeci de drapele cu acvile; era strigătul vajnicilor englezi în timp ce aceştia se repezeau la vale să se încaiere cu duşmanul în sălbatica încleştare a armelor, cu alte cuvinte, când Cuff năvăli plin de curaj, dar abia ţinându-se pe picioare şi ameţit, negustorul de smochine îşi repezi stânga ca şi mai înainte în nasul adversarului şi îl lungi la pământ pentru ultima oară.

— Cred că-i de ajuns, spuse Figs, în timp ce adversarul se prăbuşise definitiv pe iarbă, ca mingea lui Jack Spot în gaura mesei de biliard.

Şi adevărul adevărat este că, după pauza cuvenită, domnul Reginald Cuff nu cu în stare, sau nu catadicsi să se mai scoale.

Iar băieţii îl sărbătoriră pe Figs cu asemenea urlete, încât s-ar fi putut crede că acesta fusese tot timpul cel preferat, şi îl scoaseră pur şi simplu pe doctorul Swishtail din biroul său, curios nevoie mare să afle cauza acelui, tămbălău. Şi ar fi fost gata, fără îndoială, să-l pedepsească pe Figs cu toată asprimea; dar Cuff, care îşi venise între timp în fire şi-şi spăla rănile, se ridică şi zise:

— Eu sunt de vină, domnule, nu Figs... adică Dobbin. Băteam un băieţel, şi el mi-a dat o straşnică lecţie.

Prin care mărinimoasa pledoarie nu numai că salvă de la pedeapsă învingătorul, dar îşi recâştigă faţă de băieţi întreaga-i autoritate, foarte zdruncinată cu prilejul înfrângerii suferite.

În urma acestei întâmplări, tânărul Osborne trimise părinţilor să-i următoarea scrisoare:

„Sugarcane House, Richmond, martie, 18...

Dragă Mamă, Nădăjduiesc că eşti perfect sănătoasă. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai trimite o prăjitură şi cinci şilingi. La noi a fost o încăierare mare între Cuff şi Dobbin. Cuff, după cum ştii, era Cocoşul Şcolii. S-au bătut

timp de treisprezece reprize, şi Dobbin l-a Burduşit straşnic, şi Astfel Cuff e Numai Cocoşul numărul Doi acuma. Lupta s-a încins din cauza mea. Cuff mă bătea fiindcă spărsesem o sticlă de lapte, şi pe Figs nu l-a răbdat inima să stea cu mâinile-n sân. L-am poreclit Figs pentru că tatăl lui e Băcan – Figs & Rudge din Thames St. City – şi eu cred că întrucât s-a bătut pentru mine, ar trebui să cumpăraţi Ceaiul şi Zahărul de la tatăl lui. Cuff se duce acasă în fiecare sâmbătă, dar de data asta i s-a înfundat, pentru că are amândoi ochii Vineţi. Are un Ponei alb, care vine să-l ia de la şcoală, şi un valet în livrea pe un cal murg. Aş vrea ca Papa să-mi dea voie şi mie să am şi eu un Ponei.

Al vostru supus Fiu.

GEORGE SEDLEY OSBORNE

P. S. Multe sărutări micuţei Emmy. Îi fac acum o Trăsură de Carton. Trimite-mi, te rog, o prăjitură cu stafide, nu cu anason”.

Ca urmare a victoriei lui Dobbin, prestigiul lui crescu vertiginos în stima tuturor colegilor, şi porecla lui, Figs, care echivalase până atunci cu o batjocură, se transformă într-una tot atât de respectabilă şi la fel de populară ca oricare alta din şcoală. „La urma urmei, nu-i vina lui că tată-său e băcan”, zicea George Osborne, care, deşi un băieţel, se bucura de mare popularitate printre tineretul şcolii lui Swishtail; şi părerea lui a fost primită cu mari aplauze. S-a luat hotărârea să nu-şi mai bată nimeni joc de Dobbin în legătură cu acest accident al naşterii lui. „Bătrânul Figs” deveni un titlu de bunătate şi dezmierdare, şi laşii pedagogi nu-şi mai bătură nici ei joc de Dobbin.

Iar predispoziţiile spirituale ale lui Dobbin se schimbară şi ele odată cu aceste evenimente. Făcu progrese nemaipomenite în studiile şcolare. Şi trufaşul Cuff însuşi, în faţa bunăvoinţei căruia Dobbin nu putea decât să roşească

şi să se minuneze, îl ajuta la versurile latineşti; îl „medita” în orele libere; îl scoase în triumf din clasa copiilor mici şi-l duse în clasa celor mijlocii, îngrijindu-se să fie tratat cu toată bunăvoinţa. S-a descoperit că, deşi greoi în ceea ce privea învăţământul clasic, la matematici era neobişnuit de dotat. Spre mulţumirea tuturor, luă premiul al treilea la algebră, iar la examenul public din vară primi drept recompensă o carte franţuzească. Ar fi trebuit să vedeţi figura mamei lui Figs când Telemaque21.12.2025[53] (acest desfătător roman) îi fu înmânat de către doctorul Svvishtail în faţa întregii şcoli, a părinţilor şi a colegilor, cu o dedicaţie adresată lui Gulielmo Dobbin. Toţi băieţii băteau din palme în semn de aprobare şi simpatie. Cine ar putea descrie sau socoti de câte ori s-a îmbujorat la faţă, de câte ori s-a poticnit şi câte picioare a călcat până s-a întors la loc? Bătrânul Dobbin, tatăl, se uita pentru prima oară cu respect la fiul său şi-i dărui două guinee de faţă cu toată lumea, din care cea mai mare parte a cheltuit-o într-o petrecere cu toată şcoala, iar după vacanţă, Figs s-a întors într-un frac cu coadă.

Dobbin era un băiat mult prea modest ca să-şi închipuie că această fericită schimbare a situaţiei sale izvora din propria lui natură, generoasă şi bărbătească; el prefera, dintr-o anumită greşeală de judecată, să-şi atribuie norocul numai intervenţiei şi bunăvoinţei micului George Osborne, căruia îi consacră de atunci înainte toată dragostea şi afecţiunea de care numai copiii sunt în stare, afecţiune pe care n-o întâlnim decât în minunatele cărţi de poveşti, un sentiment ce amintea de dragostea pe care i-o purta ciudatul Orson preaminunatului Valentin[54], stăpânul său. El era pur şi simplu sclavul micului Osborne, şi-l iubea din toată inima. Căci cu mult înainte de a se împrieteni cu

[53] E vorba de *Aventurile lui Telemaque, fiul lui Ulise,* roman al scriitorului francez *Fenelon* (1651-1715).

el, Dobbin îl admirase în taină. Acum îi era valet, câine, un al doilea Vineri[55]. Socotea că Osborne e întruparea tuturor virtuţilor, că e cel mai frumos, cel mai viteaz, cel mai sârguitor, cel mai dibaci şi cel mai generos din toţi băieţii din lume. Îşi împărţea banii cu el; îi cumpăra fel de fel de daruri, bricege, penare, ceară aurie pentru peceţi, caramele, *Micul cântăreţ* şi alte cărţi romantice cu mari poze colorate înfăţişând cavaleri şi hoţi; pe multe din acestea puteai citi că sunt dăruite lui George Sedley Osborne, Esquire, de către devotatul său prieten William Dobbin, dovezi de omagiu pe care George le primea cu multă graţie, aşa precum se cuvenea meritului său incontestabil.

Astfel încât, atunci când locotenentul Osborne veni în Russell Square în ziua hărăzită petrecerii de la Vauxhall, spuse doamnelor:

— Doamnă Sedley, sper că este loc destul, căci l-am invitat şi pe Dobbin al nostru să vină şi să cineze aici, şi apoi să meargă cu noi la Vauxhall. E aproape tot atât de timid ca şi Jos.

— Eu şi timid! Asta e bună! răspunse dolofanul domn, aruncând domnişoarei Sharp o ocheadă de *vainqueur*[56].

— El însă este! Dar tu eşti mult mai reuşit decât el, Sedley... adăugă Osborne râzând. L-am întâlnit la „Bedlord” pe când veneam încoace; şi i-am spus că domnişoara Amelia s-a întors acasă, că am pus la cale să mergem cu toţii într-un local de noapte; şi că doamna

---

[54] *Orson* (din franceză : *ourson* – ursuleţ) – eroul unei legende populare, crescut în pădure de o ursoaică. Valentin, fratele său, fusese crescut la curte.

[55] Personaj din *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe; tipul sclavului credincios.

[56] Învingător (fr.).

Sedley l-a iertat pentru boari de *punch* spart atunci, de ziua copiilor. Vă mai amintiţi catastrofa de acum şapte ani, doamnă?

— Pe rochia de mătase vişinie a doamnei Flamingo, îşi aminti binevoitoarea doamnă Sedley. Ce stângaci era! Şi nici surorile lui nu-s cu mult mai reuşite. Am văzut-o pe *lady* Dobbin la „Highburry”[57] cu trei din ele. Au nişte mutre, sărăcuţele de ele!

— Consilierul e foarte bogat, nu-i aşa? întrebă Osborne cu şiretenie. Nu credeţi, doamnă, c-ar fi o straşnică afacere pentru mine una din ele?

— Caraghios individ mai eşti! Cine-o să te ia, mă rog, *pe tine,* cu mutra ta gălbejită?

— Eu, gălbejit? Aşteptaţi atunci să-l vedeţi pe Dobbin, că el a avut doar de trei ori friguri galbene; de două ori la Nassau şi o dată la St. Kitts.

— Bine, bine; totuşi, şi faţa ta e destul de galbenă pentru noi. Nu-i aşa, Emmy? întrebă doamna Sedley.

La care cuvinte domnişoara Amelia se mulţumi să zâmbească doar şi să roşească; şi uitându-se la palida şi interesanta figură a lui George Osborne şi la minunatele lui mustăţi negre, îmbârligate şi lucioase, pe care însuşi tânărul domn le privea cu o complezenţă ce ieşea din comun, ea gândea, în inimioara ei, că în armata majestăţii-sale, dacă nu chiar în lumea întreagă, n-a existat niciodată om atât de chipeş şi nici asemenea erou.

— Nu mă interesează de loc înfăţişarea căpitanului Dobbin, zise ea, şi nici stângăcia lui. Ştiu numai c-am să ţin la el întotdeauna.

Şi asta pentru neînsemnatul motiv că Dobbin era prietenul şi protectorul lui George.

— Nu există camarad mai bun ca el, zise Osborne, şi nici ofiţer mai capabil, deşi, fără îndoială, nu-i un Adonis.

---

[57] Cafenea londoneză, vestită pe vremea aceea.

Şi se uită cu multă *rurvete*[58] în oglindă, unde întâlni ochii sfredelitori ai domnişoarei Sharp fixaţi asupra lui, şi el roşi puţin, iar Rebecca cugetă în sinea ei: *„Ah, mon beau monsicur!*[59] Cred că am aflat cine-mi eşti, mică şi ingenioasă secătură!”

Seara, când Amelia intră, cu pasul lin, în salon, purtând o rochie albă de muselină, gătită pentru cuceririle de la Vauxhall, cântând ca o ciocârlie şi proaspătă ca un trandafir, un domn foarte înalt şi stângaci, cu mâini şi picioare mari, cu urechi mari, cu părul negru tuns scurt, şi îmbrăcat în groaznica-i uniformă militară încărcată cu fireturi şi bicornul respectiv, înaintă spre ea şi execută una din cele mai stângace plecăciuni care-a fost făcută vreodată de vreun muritor.

Acesta nu era altul decât căpitanul William Dobbin din Regimentul de infanterie al majestăţii-sale, reîntors din cauza frigurilor galbene din Indiile Occidentale, unde regimentul lui fusese aruncat de soarta slujbei militare, în timp ce atâţia alţii din bravii tari camarazi culegeau laurii gloriei în peninsulă[60].

Bătuse în uşă atât de timid şi de şovăitor când venise, că nici nu fusese măcar auzit de doamnele de la etaj; altminteri, puteţi fi siguri că domnişoara Amelia n-ar fi avut niciodată atâta îndrăzneală să intre în salon cântând. Dar vocea dulce, zglobie şi proaspătă îşi croi drum de-a dreptul în inima căpitanului şi se cuibări acolo. Când fata îi întinse mâna, acesta, înainte de a i-o strânge, făcu o mică pauză şi se gândi: „E oare cu putinţă... sunteţi chiar fetiţa aceea

[58] Nevinovăţie (fr.).

[59] Ah, frumosul meu domn! (Fr.).

[60] Între 1808-1813 armatele engleze, care acţionau împotriva armatelor napoleoniene în Peninsula Iberică, au repurtat o serie de victorii lipsite de importanţă.

care purta mai ieri-alaltăieri rochiţă trandafirie, adică în noaptea în care am răsturnat bolul de *punch,* imediat după ce mi-a apărut decretul de numire? Sunteţi chiar fetiţa aceea cu care George Osborne spunea că are să se însoare? Ce fragedă făptură păreţi şi ce noroc pe capul pungaşului ăstuia!” Toate lucrurile acestea îi trecură prin minte mai înainte de a-i lua Ameliei mâna într-a lui şi în timp ce lăsa să-i cadă bicornul jos.

Povestea vieţii lui, din clipa în care părăsise şcoala şi până în momentul în care avem plăcerea să-l întâlnim din nou, cu toate că n-a fost relatată cu de-amănuntul, a fost totuşi îndeajuns de schiţată, cred, pentru un cititor cu imaginaţie în convorbirea din ultimele pagini. Dobbin, dispreţuitul băcan, devenise consilierul Dobbin; consilierul Dobbin devenise colonel în corpul de cavalerie uşoară al oraşului, arzând, pe vremea aceea, de ardoarea războinică de a ţine piept invaziei francezilor. Corpul de cavalerie al colonelului Dobbin, în care bătrânul domn Osborne însuşi era doar un simplu caporal, fusese trecut în revistă de suveran şi de ducele de York; iar colonelul şi consilierul fusese ridicat la rangul de cavaler. Fiul său intrase în armată, iar tânărul Osborne îi urmă, nu după mult, în acelaşi regiment. Serviră amândoi în Indiile Occidentale şi în Canada. Regimentul lor se întorsese tocmai atunci acasă, şi ataşamentul lui Dobbin faţă de George Osborne rămăsese tot aşa de cald şi de generos ca şi pe vremea când erau amândoi la şcoală.

Astfel, aceste onorabile persoane s-au aşezat numaidecât la masă. Au vorbit despre război şi despre victorie, despre Boney şi despre lordul Wellington[61] şi

[61] *Arthur Wellesley Wellington* (1768-1852), comandant al armatei engleze şi om de stat reacţionar. A câştigat o serie de victorii asupra lui Napoleon datorită mişcării populare din Spania, îndreptată împotriva cotropitorilor francezi şi înfrângerii lui Napoleon în Rusia în

despre ultimul număr din *Gazette*[62]. În acele zile faimoase, fiecare număr din *Gazette* cuprindea câte o victorie, şi vitejii noştri tineri, care ar fi dorit şi ei să-şi vadă numele lor pe glorioasa listă, îşi blestemau nefericita soartă de a face parte dintr-un regiment ţinut atâta timp departe de câmpul de onoare. Domnişoara Sharp se aprinse de entuziasm ascultând această conversaţie, în timp ce domnişoara Sedley tremura toată şi era din ce în ce mai abătută. Domnul Jos povesti o sumedenie de întâmplări de la vânătorile lui de tigri, termină cu aceea despre domnişoara Cutler şi chirurgul Lance, oferi Rebeccăi felurite Lucruri în timpul mesei, şi personal înghiţi şi bău o respectabilă cantitate de alimente.

Se repezi, cu o graţie incomparabilă, să deschidă uşa doamnelor când acestea se retraseră; şi întorcându-se din nou la masă, îşi turnă pahar după pahar de Bordeaux, pe care le golea cu mare rapiditate.

— Se dispune... îi şopti Osborne lui Dobbin când, în cele din urmă, sosiră şi ora şi trăsura pentru Vauxhall.

CAPITOLUL VI

VAUXHALL

Ştiu că tonul pe care l-am întrebuinţat până acum e un ton foarte blând (deşi după asta vin nişte capitole

1812. În 1815, în bătălia de la Waterloo, în Belgia, a comandat armatele unite ale Angliei, Hanovrei, Brunswickului şi Olandei; aici, împreună cu armata prusacă, de sub comanda lui Blucher l-a învins pe Napoleon.

[62] Organ oficial al guvernului englez, în care se publicau numiri în posturi, anunţuri despre falimente etc.

înfricoşătoare), dar trebuie să-i cer binevoitorului meu cititor să-şi amintească că noi am vorbit până acuma numai despre familia unui agent de bursă din Russell Square, unde fiecare se plimbă, prânzeşte, cinează sau vorbeşte despre dragoste şi iubeşte, aşa cum face toată lumea în viaţa cea de toate zilele, fără ca vreun eveniment deosebit de pasionant sau de extraordinar să lase vreo urmă în mersul iubirilor respective. Subiectul ar fi următorul: Osborne, care e îndrăgostit de Amelia, şi-a invitat un vechi prieten la cină şi apoi la Vauxhall; Jos Sedley e îndrăgostit de Rebecca. Are să se căsătorească până la urmă cu ea? Aceasta este marea temă de care ne ocupăm acum.

Am fi putut trata subiectul acesta în maniera stilului aristocratic, în cea romantică sau în cea glumeaţă. Închipuiţi-vă că am fi plasat scena în Grosvenor Square şi că întâmplările ar fi fost întru totul identice; oare nu ne-ar fi ascultat nimeni? închipuiţi-vă că am fi arătat în ce fel s-a îndrăgostit lordul Joseph Sedley, sentimentele marchizului de Osborne faţă de *lady* Amelia, având deplina îngăduinţă a ducelui, nobilul ei părinte; sau că, în locul lumii acesteia distinse, ne-am fi coborât cât se poate de jos şi am fi redat ceea ce se întâmplă în bucătăria domnului Sedley; închipuiţi-vă cum că negrul Sambo era în dragoste cu bucătăreasa (după cum şi era) şi că s-a bătut cu vizitiul de dragul ei; cum că rândaşul de la bucătărie a fost prins pe când şterpelea o ciozvârtă rece de berbec şi că noua *femme de chambre*[63] a domnişoarei Sedley n-a vrut să meargă la culcare până nu i s-a dat o lumânare de spermanţet; întâmplări care ar fi putut fi tratate în aşa fel încât să stârnească râsul şi să treacă drept scene din „viaţă”. Sau dacă, dimpotrivă, am fi avut oarecare înclinare spre fapte înspăimântătoare şi am fi făcut din

[63] Cameristă (fr.).

iubitul noii *femme de chambre* un bandit de meserie, care ar fi năvălit în casă cu toată banda, care l-ar fi măcelărit pe negrul Sambo la picioarele stăpânului său şi ar fi răpit-o pe Amelia numai în cămăşuţă de noapte, şi n-ar fi eliberat-o decât în volumul al treilea, am fi construit cu uşurinţă o poveste cutremurătoare şi plină de interes, ale cărei captivante capitole ar fi fost parcurse cu sufletul la gură de către cititor. Închipuiţi-vă doar un singur capitol, intitulat după cum urmează:

ATACUL ÎN NOAPTE

Noaptea era întunecoasă şi sălbatică; nouri negri, negri ca cerneala. Vântul sălbatic smulgea coşurile de pe acoperişurile bătrânelor case şi împrăştia olanele care zburau prin aer învârtindu-se şi se spărgeau apoi de caldarâmul străzilor pustii. Niciun suflet nu îndrăznea să înfrunte această urgie; paznicii de noapte se ascunseseră în gheretele lor, dar ploaia îi urmărea şi acolo, şi trăsnetele cădeau şi-i ucideau fără milă – unul a fost omorât chiar în faţa azilului de copii găsiţi. O pălărie sfarogită, un felinar spart şi un baston rupt în două de trăsnet era tot ce s-a mai găsit din spătosul Will Steadfast. Un birjar fusese măturat de pe capra trăsurii, în Southampton Row, şi cine ar putea spune unde a fost dus? Căci uraganul nu suflă niciun cuvânt despre victimele lui, în afară de strigătul de agonie al nefericitului care se vede târât în beznă! înfiorătoare noapte! Şi era întuneric, un întuneric de smoală; şi nici urmă de lună pe cer. Nu, nu. Nici urmă de lună pe cer. Nici măcar o stea. Nicio pâlpâire cât de mică şi de plăpândă, nici măcar o stea singuratică. Fusese una de cu seară, dar nu şi-a arătat faţa-i tremurândă decât o singură clipă pe bolta de întuneric şi apoi a dispărut.

Un, doi, trei! Iată semnalul pe care-l hotărâse Masca-Neagră.

— Mofy! ăsta ţi-e amicul? rosti o voce ca ieşită din

pământ.

— Îhî!

— Înghite-ţi dumicatul şi aghesmuieşte-te cum se cuvine! spuse Masca-Neagră. Pe-aici, băieţi! Ai grijă de frânghii, Blowser! Şi tu, Mark, ia-o spre boxa bătrânului, fire-ar somnul lui să-i fie! Iar eu, adăugă el cu glasul mult mai scăzut, dar cu mult mai înfiorător, eu mă voi ocupa de Amelia!

Domnea o tăcere de moarte.

— Ha! zise Masca. Ce-a fost asta? Piedica unui pistol, hai?

S-au închipuiţi-vă că am fi adoptat stilul aristocratic şi parfumat al claselor de sus. Marchizul de Osborne şi-a expediat tocmai al său *petit tigre*[64] cu un bufe*i dome* la *ladif* Amelia.

Încântătoarea făptură l-a primit din mâinile noii sale *femme de chambre, mademoiselle* Anastasie.

Dragul de marchiz! Ce politeţe, ce amabilitate! Biletul excelenţei-sale conţinea tocmai invitaţia, atât de mult râvnită, la „Devonshire House”.

— Cine e tânăra această monstruos de frumoasă? întrebă *sémillant*[65]-ul prinţ. G-rge de C-mbr-dge, în salonul unui palat din Piccadilly[66] chiar, în aceeaşi seară (abia sosise de la reuniunea ce avusese loc la Operă). Iubitul meu Sedley, în numele tuturor Cupidonilor din lume, prezintă-mă, te rog!

— Numele ei, *monseigneur*, spuse lordul Joseph, înclinându-se cu gravitate, este Sedley.

— *Vous avez alors un bien beau nom*[67]*,* spuse tânărul prinţ, învârtindu-se pe călcâie, mai curând dezamăgit, şi

[64] Valetul (fr.).

[65] Strălucitor (fr.).

[66] Cunoscută stradă din cartierul elegant al Londrei.

strivind piciorul unui bătrân domn care stătea în spatele lui, cufundat în admiraţia frumoasei *lady* Amelia.

— *Trente mille tonnerres!*[68] urlă victima, schimonosindu-se în *l'agonie du moment*[69]*.*

— Cer iertare înălţimii-voastre! zise tânărul, *étourdi*[70], înroşindu-se şi aplecându-şi frumoasele lui bucle, căci călcase pe degetul mare al celui mai renumit căpitan din vremea aceea.

— O, Devonshire! strigă tânărul prinţ unui nobil înalt şi simpatic, ale cărui trăsături arătau că în vinele lui curge sângele Cavendishilor. Un cuvânt numai! Tot mai ai de gând să te desparţi de colierul dumitale de diamante?

— L-am vândut cu două sute cinci zeci de mii de lire prinţului Easterhazv, aici de faţă!

— *Und das tvar gar nicht theuer, poiztauserid*[71]*.* Exclamă prinţul ungur etc., etc. etc...

Vedeţi, prin urmare, doamnelor, *cum ar fi putut* fi scrisă această povestire dacă autorul s-ar fi gândit numai; pentru că, dacă e să spunem adevărul adevărat, el e tot aşa de familiarizat cu Newgate[72] ca şi cu palatele preacinstitei noastre aristocraţii, căci le-a văzut pe dinafară şi pe una, şi pe celelalte. Dar cum eu nu pricep limbajul şi moravurile din Rockery şi nici conversaţia poliglotă pe care, după scriitorii la modă, o folosesc cei care dau *tonul* în saloane, sunt silit, cu îngăduinţa dumneavoastră, să păstrez

[67] În cazul acesta aveţi un nume foarte frumos (fr.).

[68] Treizeci de mii de tunete! (fr.).

[69] Agonia clipei (fr.).

[70] Zăpăcit (fr.).

[71] Şi nu era de loc scump, la naiba! (germ.).

[72] Veche închisoare londoneză, care a existat până în anul 1902.

cuviincios calea de mijloc şi să mă mulţumesc cu scenele şi personajele acestea cu care ne-am obişnuit atât de bine. Într-un cuvânt, capitolul acesta cu privire la Vauxhall ar fi trebuit să fie atât de neobişnuit de scurt, dacă n-ar fi fost mica digresiune de mai sus, încât abia ar fi meritat numele de capitol, şi, totuşi, este un capitol, şi încă unul foarte important. Oare nu există mici capitole în viaţa fiecăruia care par a nu avea nicio însemnătate şi care influenţează totuşi tot restul povestirii?

Aşadar, să ne suim şi noi în trăsură odată cu societatea din Russell Square şi s-o pornim spre grădinile de la Vauxhall, căci mai e puţin loc între Jos şi domnişoara Sharp, care şed pe scăunelul din faţă, domnul Osborne găsindu-se pe banca opusă, între căpitanul Dobbin şi Amelia.

Fiecare ins din trăsură era încredinţat că în noaptea aceea Jos va cere Rebeccăi Sharp să devină doamna Sedley. Părinţii, acasă, căzuseră şi ei de acord cu aranjamentul acesta, deşi, între noi fie vorba, bătrânul Sedley nutrea pentru fiul lui un sentiment foarte învecinat cu dispreţul. Spunea că e îngâmfat, egoist, leneş şi afemeiat. Nu-i putea înghiţi aerele lui de om de lume şi râdea din toată inima de falnicele lui fanfaronade. „Am să-i las tânărului jumătate din averea mea, spunea el, şi are să mai aibă, pe deasupra, berechet şi dintr-a lui; dar deoarece sunt perfect convins că dacă tu şi eu şi sora lui am muri mâine, ar spune «Doamne-Dumnezeule!» şi s-ar aşeza la masă tot aşa de bine dispus ca de obicei, nu-mi mai fac nicio grijă în ceea ce-l priveşte. Lasă-l să se însoare cu cine i place. Eu nu mă amestec de loc!”

Amelia, pe de altă parte, aşa cum îi şade bine unei tinere cu înţelepciunea şi temperamentul ei, era cu totul entuziasmată de căsătoria aceasta. O dată sau de două ori, Jos fusese cât p-aci să-i destăinuiască ceva foarte

important, la care şi-ar fi plecat bucuroasă urechea, dar grăsanul nu putu fi convins să-şi încredinţeze marea taină şi, spre adânca dezamăgire a surorii sale, nu-i scăpă decât un suspin puternic, după care părăsi încăperea.

Misterul acesta servea de minune ca gingaşa inimă a Ameliei să se zbată într-o veşnică nelinişte şi tulburare. Dacă ea nu vorbea niciodată cu Rebecca despre acest subiect gingaş, faptul acesta era compensat prin nesfârşite şi însufleţite convorbiri cu doamna Blenkinsop, menajera, care dădu a înţelege anumite lucruri cameristei, care pomeni în treacăt câte ceva bucătăresei, care, nu încape nicio îndoială, purta vorbele de colo-colo şi trăncăni cu toţi furnizorii. Şi astfel, apropiata căsătorie a domnului Jos era pusă la cale în fel şi chip de un impresionant număr de persoane ce se învârteau în casa din Russell Square.

Părerea doamnei Sedley era, fără îndoială, că fiul ei s-ar înjosi căsătorindu-se cu fiica unui artist. „Dar, pentru Dumnezeu, doamnă, îi arunca respectuos doamna Blenkinsop, noi nu eram decât nişte bieţi băcani când ne-am măritat cu domnul Sedley, care era secretarul unui agent de bursă, şi n-aveam laolaltă nici cinci sute de lire; şi acum suntem destul de bogaţi!” Iar Amelia era cu totul de această părere, pentru care, încetul cu încetul, fu câştigată şi buna doamnă Sedley.

Domnul Sedley era neutru. „Să-l lăsăm pe Jos să se însoare cu cine-i place, zicea el, nu mă amestec, nu mă bag. Fata asta n-are leţcaie; nici doamna Sedley n-a avut. S-ar părea că are o fire bună, e şi deşteaptă, aşa că s-ar putea să fie în stare a-l ţine în frâu. Mai bine ea, draga mea, decât o doamnă Sedley negresă şi o duzină de nepoţi de culoarea mahonului”.

Astfel încât părea că totul surâde norocului Rebeccăi. Ea luă, în chip foarte firesc, braţul lui Jos când coborâră la cină; se aşeză apoi alături de el pe bancheta trăsurii lui

deschise (Jos era grozav de elegant, cum stătea acolo, senin şi demn, mânându-şi bidiviii lui cenuşii) şi, cu toate că nimeni nu aducea vorba despre căsătorie, toată lumea se părea că o consideră ca pe un lucru de la sine înţeles. Nu lipsea decât cererea respectivă, şi, vai! cum mai simţea acum Rebecca lipsa unei mame, a unei mame iubitoare, blânde, care-ar fi pus totul la cale în zece minute şi, în răstimpul unei mici, delicate şi confidenţiale convorbiri, ar fi smuls preţioasa mărturisire de pe buzele ruşinoase ale tânărului!

Aşa stăteau lucrurile când trăsura trecea podul de la Westminster.

Grupul coborî la Royal Gardens tocmai la timpul potrivit. Când măreţul Jos se dădu jos din trăsura care scârţâi, mulţimea de gură-cască îl primi cu aclamaţii pe grăsuliul *gentleman* care se îmbujorase tot şi arăta foarte impunător şi mândru în timp ce înainta la braţ cu Rebecca. George, bineînţeles, era cu Amelia. Fata părea la fel de fericită ca şi un trandafir în lumina soarelui.

— Ascultă, Dobbin, zise George, tu eşti un băiat bun, aşa că ai grijă de şaluri şi de celelalte lucruri.

Şi în timp ce el păşea ţanţoş alături de domnişoara Sedley, iar Jos îşi făcea cu greu loc pe poarta grădinii cu Rebecca alături, bietul Dobbin se mulţumi să meargă la braţ cu şalurile şi să plătească intrarea pentru tot grupul.

Şi porni foarte sfios în urma lor. Nu voia să le tulbure bucuria. De Rebecca şi de Jos nu-i păsa lui prea mult. Dar se gândea cât este Amelia de potrivită cu strălucitorul George Osborne, şi uitându-se înduioşat la perechea care străbătea aleile, spre încântarea şi uimirea fetei, el contempla fericirea asta naivă a ei cu o bucurie aproape paternă. Poate că i-ar fi făcut şi lui plăcere să-şi simtă braţul împovărat şi de altceva în afară de şaluri (lumea râdea văzându-l pe stângaciul ofiţer încărcat cu toate

dichisurile astea femeieşti), dar William Dobbin era foarte puţin dedat calculelor egoiste şi, atâta vreme cât prietenul lui era fericit, cum ar fi putut fi el nemulţumit? Şi adevărul este că dintre toate atracţiile grădinii – o sută de mii de lampioane *extra* care erau totdeauna aprinse; lăutari cu pălăriile lor în colţuri, care cântau melodii fermecătoare în pavilionul aurit din mijlocul grădinii; cântăreţi care-ţi vrăjeau urechea cu cântece vesele sau de inimă albastră; dansuri ţărăneşti jucate de mahalagii zgomotoşi, cu tot felul de sărituri, ghionţi şi hohote de râs; semnalul care dădea de veste că *madame* Saqui se pregăteşte să-şi ia zborul pe o frânghie nelegată de nimic şi ducând la stele; schimnicul care stătea veşnic în chilia lui iluminată feeric; aleile întunecoase şi atât de prielnice întâlnirilor dintre tinerii îndrăgostiţi; cănile de bere servite de indivizi în livrele vechi şi jerpelite; şi cabinele scânteietoare în care fericiţii oaspeţi aveau iluzia că mănâncă şuncă, deşi feliile respective erau aproape invizibile – din toate lucrurile acestea, inclusiv simpaticul Simpson, acest binevoitor şi zâmbitor imbecil care, mi se pare, prezida chiar atunci localul, căpitanul Dobbin nu lua în seamă absolut nimic.

Ducea cu el peste tot locul şalul de caşmir alb al Ameliei, şi auzind-o pe doamna Salmon executând în pavilionul aurit *Bătălia de la Borodino* (o cantată sălbatică îndreptată împotriva parvenitului corsican[73], care fusese, nu de multă vreme, înfrânt de ruşi), domnul Dobbin încercă să fredoneze şi el melodia în timp ce părăsea pavilionul, dar se trezi îngânând aria pe care-o cântase Amelia Sedley pe scări când coborâse la cină.

Începu să râdă atunci de el însuşi, pentru că, la drept vorbind, nu cânta mult mai bine decât o bufniţă.

E lucru lesne de înţeles şi ceva cât se poate de firesc ca tinerii noştri, doi câte doi, să-şi fi făcut cele mai solemne

[73] Referire la Napoleon Bonaparte.

promisiuni că vor rămâne toată seara împreună, dar ca, după zece minute, perechile să se despartă. La Vauxhall ele s-au izolat întotdeauna, dar asta numai pentru a se întâlni din nou la ora supeului, ca să-şi povestească reciproc aventurile avute între

Care au fost aventurile domnului Osborne şi ale domnişoarei Amelia? Rămâne o taină. Fiţi însă siguri, ei au fost pe deplin fericiţi, şi purtarea lor, cât se poate de la locul ei; şi cum se deprinseseră să fie adesea împreună în ultimii cincisprezece ani, *tête-à-tête-ul* lor nu le oferea nicio noutate.

Dar când domnişoara Rebecca Sharp şi grăsuliul ei cavaler se pierdură pe o alee lăturalnică, unde mai rătăceau încă vreo sută de perechi umblând ca şi ei de colo-colo, simţiră şi unul şi altul că situaţia devenise extrem de delicată şi de critică, şi că acum ori niciodată era momentul, cugeta domnişoara Sharp, să smulgă declaraţia aceea care tremura pe sfioasele buze ale domnului Sedley. Ei vizitaseră mai înainte, Panorama Moscovei", unde un mitocan, călcând-o pe domnişoara Sharp pe picior, o făcu să cadă, cu un ţipăt uşor, drept în braţele domnului Sedley, şi acest mic incident spori afecţiunea şi încrederea acestui *gentleman* în aşa măsură, încât începu să debiteze iarăşi o serie din povestirile lui favorite despre India pentru cel puţin a şasea oară.

— Ce mult mi-ar plăcea să văd India! rosti Rebecca.

— *Ţi-ar plăcea?* spuse Joseph, răpit de încântare, şi nu mai era aproape nici urmă de îndoială că după acest dibaci interogatoriu va urma o întrebare şi mai afectuoasă (fiindcă tânărul pufnea şi gâfâia din greu, iar Rebecca, ce-şi ţinea mâna aproape de inima lui, putea să numere bătăile pasionate ale acestui organ), când – oh, ce ghinion! – clopotul anunţă jocurile de artificii şi, producându-se zarvă şi îmbulzeală mare, această interesantă pereche de

îndrăgostiţi fu prinsă şi târâtă de şuvoiul mulţimii.

Căpitanul Dobbin avea de ghid să se întâlnească cu tot grupul la supeu; şi fiindcă, la drept vorbind, nu găsea distracţiile de la Vauxhall deosebit de amuzante, el trecu în două rânduri prin faţa lojii unde luaseră loc cele două perechi regăsite, dar nu-l băgă nimeni în seamă. Masa era pusă numai pentru patru persoane. Perechile de îndrăgostiţi flecăreau fericite, şi Dobbin îşi dete seama că uitaseră de el cu totul, ca şi cum nici n-ar fi existat vreodată pe lume.

„N-aş fi decât *de trop*[74]*,* cugetă căpitanul, uitându-se la ei cu invidie. Ar fi mai bine să mă duc să stau de vorbă cu schimnicul”. Şi se îndepărtă astfel de vuietul mulţimii, de zarva şi de clinchetul tacâmurilor, şi apucă pe-o cărare întunecoasă, la capătul căreia trăia acel bine cunoscut schimnic de paradă. Dobbin nu se amuza prea mult, căci să fii singur la Vauxhall, mi-am dat seama de asta şi din propria mea experienţă, e una din cele mai amare distracţii care i se pot oferi unui burlac.

Cele două perechi erau aşadar în culmea fericirii în chioşcul respectiv, unde se ducea cea mai plăcută şi mai intimă conversaţie cu putinţă. Jos era în plină strălucire, dând chelnerului, cu o măreţie nespusă, porunci peste porunci. El însuşi prepara salata, desfunda şampania, desfăcea puii şi tot el mânca şi bea cea mai mare parte din ceea ce se afla pe masă. Stărui în cele din urmă să i se aducă şi un bol de *rack-punch*[75]; nu vii la Vauxhall fără să ceri un *rack-punch.* „Chelner, un *rack-punch!”*

Bolul acesta de *rack-punch* fu pricina întregii întâmplări. Şi de ce adică un bol de *rack-punch* n-ar putea fi o pricină ca oricare alta? Oare nu un bol de acid prusie a fost pricina

---

[74] De prisos (fr.).

[75] Băutură englezească, amestec de rom şi lichior.

retragerii din lume a frumoasei Rosamunda?[76] Oare nu o cupă cu vin a pricinuit moartea lui Alexandru cel Mare[77], sau, cel puţin, nu susţine astfel doctorul Lempriere[78]? Aşa că bolul acesta de *rack-punch* exercită o mare influenţă asupra destinelor tuturor personajelor principale din acest „Roman fără erou”, pe care îl povestim tocmai acum. Acest bol le-a schimbat pur şi simplu viaţa, deşi mare parte din aceste personaje n-au gustat nici măcar o singură picătură din conţinutul lui.

Domnişoarele n-au băut de loc, lui Osborne nu i-a plăcut nici de frică, aşa că Jos, acest grăsuliu *gourmand*[79] înghiţi tot conţinutul bolului; şi urmarea îngurgitării întregului conţinut al bolului fu o vioiciune care uimi la început pe toată lumea şi care mai apoi începu a-i stânjeni pe toţi, căci Jos vorbea şi râdea aşa de tare, încât adună o mulţime de gură-cască împrejurul lojii, spre marea încurcătură a nevinovatei societăţi dinăuntru; şi oferindu-se să cânte un cântec (pe care îl intonă cu vocea aceea stupidă şi puternică, specifică omului în stare de beţie), atrase aproape tot auditoriul care era strâns în jurul muzicanţilor din pavilionul aurit şi fu puternic aplaudat de ascultătorii săi.

— Bravo, grăsunule! zicea unul.

---

[76] Iubita regelui Henric al III-lea al Angliei, otrăvită, după cum spune legenda, din gelozie, de regina Eleonora.

[77] Unii istorici din antichitate afirmau, fără motive prea bine întemeiate, că Alexandru cel Mare ar fi fost otrăvit de Antipatru, locţiitorul său în Macedonia.

[78] John Lem-priere (1765-1824), scriitor englez, autorul Dicţionarului clasic de nume proprii şi al Bibliotecii clasice (dicţionar al lumii antice).

[79] Mâncăcios (fr.).

— Mai zi-i unul, Daniel Lambert[80]! strigă altul.

— E bun să umble pe sârmă 1 exclamă alt glumeţ, spre spaima de nedescris a domnişoarelor şi spre marea mânie a domnului Osborne.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jos, să ne sculăm şi să plecăm 1 strigă acest *gentleman,* şi tinerele doamne se şi ridicară.

— Răniâi cu mine, puicuţo dragă 1 strigă Jos, îndrăzneţ în clipa aceea ca un leu, cuprinzând-o de mijloc pe Rebecca.

Rebecca se răsuci repede, clar nu izbuti să-şi retragă mâna. Râsetele de afară se înteţiră. Jos continua să tragă la măsea, să facă pe îndrăgostitul şi să cânte, clipind şiret din ochi şi salutând graţios auditoriul cu paharul, invitând totodată pe oricare dintre cei ce voiau să poftească în chioşc şi să guste din *punch.*

Domnul Osborne era tocmai pe punctul de-a lovi un individ încălţat cu cizme care luase în serios invitaţia, şi încăierarea părea de neînlăturat, când, spre norocul tuturor a, un domn cu numele de Dobbin, care se plimbase până atunci prin grădină, se opri tocmai în faţa lojii e, a pricina.

— La o parte, nătărăilor! strigă acest *gentleman,* măturând cu umărul o parte din spectatorii care se risipiră ca prin farmec în faţa bicornului şi a înfăţişării lui războinice, după care intră în chioşc într-o stare de mare agitaţie.

— Slavă Domnului, Dobbin! Unde-ai fost? întrebă Osborne, smulgând şalul de caşmir alb de pe braţul prietenului său şi înfăşurând-o cu el pe Amelia. Fă şi tu o treabă şi vezi ce-i cu Jos, până conduc eu fetele la trăsură.

Jos era cât pe-aci să se scoale şi să protesteze, dar fu

[80] Individ de o grăsime fenomenală, expus ca o curiozitate la bâlciurile londoneze.

de-ajuns un singur brânci uşor al lui Osborne, şi căzu iar grămadă pe scaun, aşa că locotenentul putu să iasă în toată voia cu domnişoarele. Grăsunul le tot trimitea bezele, în timp ce acestea se îndepărtau, şi striga printre sughiţuri: „Dumnezeu să vă binecuvânteze! Dumnezeu să vă binecuvânteze!” Apoi, apucându-l de mână pe căpitanul Dobbin şi plângând de ţi se rupea inima, destăinui acestui domn secretul inimii sale. O adora pe fata aceea, care tocmai plecase; dar îi zdrobise inima, îşi dădea foarte bine seama că-i zdrobise inima prin purtarea lui necugetată; ar fi vrut să se căsătorească cu ea chiar a doua zi dimineaţă în biserica „Saint George” din Hanover Square; ar fi vrut să-l scoale din somn chiar atunci pe arhiepiscopul de Canterbury de la Lambeth[81] şi ar fi făcut-o pe Jupiter! şi cu cât zel încă; şi folosind această idee, căpitanul Dobbin îl convinse, cu Malta dibăcie, să părăsească grădina şi să se grăbească spre palatul Lambeth; o dată ajunşi dincolo de poartă, îl sui cu uşurinţă pe domnul Jos Sedley într-o birjă, care-l depuse viu şi nevătămat la locuinţa dumisale.

George Osborne conduse fetele acasă fără niciun alt incident, iar după ce uşa se închise în urma lui, în timp ce străbătea Russell Square, începu să râdă cu atâta voie bună, că paznicul de noapte rămase uluit. Amelia se uită întristată la prietena ei când urcară sus, apoi o sărută şi se duse la culcare fără să scoată o vorbă.

„Trebuie să mă ceară în căsătorie mâine, cugeta Rebecca. Mi-a spus de patru ori iubita sufletului lui; m-a luat de mână de faţă cu Amelia. Trebuie să mă ceară în căsătorie mâine”. Tot aşa îşi spunea şi Amelia. Şi îndrăznesc să afirm că se şi gândea la rochia pe care-avea s-o poarte ca domnişoară de onoare, şi la darurile pe care-avea să i le facă micii şi drăgălaşei ei cumnate şi la ceremonia ce avea să urmeze şi în care ea însăşi avea să

[81] Reşedinţa arhiepiscopului de Canterbury.

joace un rol important, etc., etc., şi iar etc.

O, tinere şi neştiutoare făpturi! Ce puţin cunoaşte-ţi voi efectul unui *rack-punch* 1 Căci nu înseamnă nimic spirtul din *punch-ul* acesta noaptea, faţă de spirtul din capul consumatorului dimineaţa! E un adevăr pe care-l pot atesta în calitatea mea de bărbat; nu există pe lume durere de cap asemănătoare aceleia cauzate de *punch-vă* de la Vauxhall. În de

1 Beşedinţa arhiepiscopului de Canterbury.

Cursul unui răstimp de douăzeci de ani, îmi amintesc bine de tot urmările a doua pahare! – a doua pahare mici de vin! – numai două, pe onoarea mea de *gentleman;* iar Joseph Sedley, care suferea şi de ficat, înghiţise un litru şi mai bine din acest îngrozitor amestec.

Dimineaţa următoare, dimineaţa despre care Rebecca îşi închipuia că va revărsa asupra ei norocul, îl găsi pe Sedley văitându-se, pradă unor chinuri pe care pana mea refuză să le descrie. Sifonul nu fusese încă inventat. Puţină bere – vă vine a crede? – iată singura băutură cu care-şi mai potoleau nefericiţii *gentleman* febra chiolhanului din ajun. Cu această slabă băutură în faţă îl găsi George Osborne pe fostul perceptor din Boggley Wollah, văicărindu-se pe o sofa din locuinţa lui. Dobbin venise mai de timpuriu, îngrijind, a-şi cu devotament pacientul din noaptea trecută. Cei doi ofiţeri îl examinară pe adoratorul lui Bacchus căzut în stare da prostraţie, se uitară apoi pieziş unul la altul şi schimbară nişte rânjete nemaipomenit de elocvente. Chiar şi valetul lui Sedley, cel mai solemn şi mai corect dintre oameni, cu muţenia şi gravitatea unui antreprenor de pompe funebre, cu greu îşi mai putea păstra seriozitatea uitându-se la nefericitul lui stă

— Domnul Sedley a fost neobişnuit de furios astă-noapte, *şir,* îi şoptise el confidenţial lui Osborne, pe când

acesta urca scările. Avea chef să-l ja la bătaie pe vizitiu. Domnul căpitan a fost nevoit să-l poarte până sus în braţe, ca pe-un copil.

Şi în timpul acesta, pe buzele domnului Brush flutură o clipă umbra unui zâmbet fugar; dar ele recăzură pe dată în obişnuita lor neclintire când domnul Brush deschise larg uşa salonului şi anunţă:, – Domnul Hosbin.

— Cum te mai simţi, Sedley? începu şugubăţul tânăr după ce-şi examină victima. Niciun os rupt? Am întâlnit jos un birjar cu ochiul învineţit şi cu capul spart, care se jura pe toţi sfinţii că are să te dea în judecată.

— Ce vrei să spui cu asta? Pentru ce judecată? întrebă Sedley cu glasul stins.

— Pentru că l-ai bătut măr azi-noapte, nu-i aşa, Dobbin? L-ai dat în brânci, domnule, ca un adevărat Molyneux[82]. Paznicul spune că n-a văzut niciodată vreun biet nenorocit dându-se în aşa hal de-a berbeleacul. Întreabă-l şi pe Dobbin.

— Te-ai încăierat straşnic cu birjarul, răspunse căpitanul Dobbin, şi l-ai snopit în bătaie. Te-ai agăţat până şi de individul acela cu haina albă de la Vauxhall! Şi cum te-ai mai repezit la el, Jos! Şi cum mai ţipau femeile! Pe cinstea mea, domnule, îmi sălta inima de bucurie văzându-te 1 Şi eu care credeam că voi, civilii, n-aveţi pic de vitejie; am să mă feresc din calea ta când ai să te mai pl

— Cred că-s grozav de furios când mă pornesc, rosti de pe sofa Jos, făcând o grimasă atât de întristată şi de caraghioasă în acelaşi timp, încât căpitanul, cu toată politeţea lui, nu se mai putu stăpâni şi izbucni, împreună cu Osborne, într-un hohot de râs.

Osborne profită atunci fără pic de milă de avantajul pe care-l avea asupra lui Sedley. Se uită la Jos ca la un papă-lapte. Frământase mult timp în mintea lui problema

[82] Vestit boxer al vremii.

căsătoriei dintre Jos şi Rebecca, şi nu-i plăcea nicidecum ca un membru al familiei în care el, George Osborne, din Regimentul al... – le-a, va intra prin căsătorie să facă o *mesalliance*[83] cu o fetişcană oarecare, cu o guvernantă parvenită.

— Ai făcut-o Iată, bătrânule I zise Osborne. Grozăvitule 1 De ce te clătinai, omule, în asemenea hal pe picioare? Se tăvălea toată lumea de râs când ai început să cânţi! Erai beat turtă, Jos! mai ţii minte ce-ai cântat?

— Ce naiba am cântat? întrebă Jos?

— Un cânticel de inimă albastră, şi-i spuneai Rosei sau Rebeccăi, sau mai ştiu şi eu cum o cheamă, ştii, micuţa prietenă a Ameliei, puicuţa ta cea scumpă, mai ţii minte?

Şi tânărul acesta lipsit de inimă îl luă pe Dobbin de mână şi-i repetă scena întocmai, spre spaima artistului original şi cu toate rugăminţile bunului Dobbin de a-l suuti pe nefericitul îndrăgostit de asemenea tortură.

— De ce să-l cruţ? răspunse Osborne mustrărilor prietenului său, după ce-l părăsiră pe suferind, lăsându-l pe seama doctorului Gollop. Cu ce drept îşi ia el, mă rog, aerele astea de stăpân, ca să ne facă de râs la Vauxhall? Şi cine-i şcolăriţa asta care-i tot dă ghes cu dragostea? Ducă-se dracului, căci familia e destul de neam prost şi fără *ea.* O guvernantă, mă rog, foarte bine, dar mi-ar plăcea mai degrabă o *lady* drept cumnată. Eu sunt un om cu vederi liberale, dar am şi eu mândria mea şi-mi cunosc foarte bine rangul; să facă bine să şi-l cunoască şi ea pe-al ei. Şi straşnic am să-i mai tai nasul acestui nabab ce se grozăveşte atâta şi am să-l împiedic să devină şi mai caraghios decât este. De aceea i-am şi spus să fie cu ochii în patru, ca nu cumva să se unelteaască ceva împotriva lui.

— Presupun că ştii mai bine ce trebuie să faci, zise Dobbin, deşi avea destule îndoieli în privinţa asta. Tu ai

[83] Mezalianţă (fr.).

fost întotdeauna un *tory*[84]*,* şi familia ta e una din cele mai vechi din Anglia. Dar...

— Vino mai bine cu mine să le vedem pe fete şi fă-i puţină curte domnişoarei Sharp, îşi întrerupse locotenentul prietenul. Dar căpitanul Dobbm se feri să-l însoţească pe Osborne în vizita lui zilnică la domnişoarele din Russell Square.

În timp ce George cobora pe Southâmpton Row, venind dinspre Holborn, începu să râdă când zări, la locuinţa familiei Sedley, la două etaje diferite, două capete care stăteau la pândă.

Adevărul este că domnişoara Amelia, din balconul salonului, căta foarte nerăbdătoare spre partea opusă a squarului, unde locuia domnul Osborne, aşteptându-şi locotenentul; iar domnişoara Sharp, din micul ei dormitor de la etajul al doilea, stătea de strajă, aşteptând să apară la orizont falnica persoană a domnului Joseph.

— Sora Anne stă de veghe în turn[85], spuse el Ameliei, dar nu vine nimeni; şi-i descrise domnişoarei Sedley, plin de voie bună şi amuzându-se enorm, în cei mai hazlii termeni cu putinţă, starea nenorocită a fratelui ei.

5 – Găsesc că e foarte urât din partea ta să faci atâta haz, George, spuse ea privindu-l deosebit de întristată.

Dar George râse cu mai multă poftă de mutra ei jalnică şi amărâtă, continuând să creadă că făcuse **o** glumă cât se poate de izbutită; iar când domnişoara Sharp cobori în

---

[84] *Tory* — denumirea partidului nobilimii engleze, din care s-a format partidul conservator de astăzi; cel de al doilea partid principal din viaţa politică engleză, partidul *whig,* era exponentul burgheziei industriale şi a devenit partidul liberal de astăzi.

[85] Sora *Anne* – personaj din povestea *Barbă-Albastră* de Charles Perrault, scriitor francez din secolul al XVIII-lea. În timp ce Barbă-Albastră se pregăteşte să-şi omoare soţia, sora ei, Anne, aşteaptă în turn sosirea fraţilor, care trebuiau să vină să-şi salveze sora.

salon, începu s-o tachineze cu multă vioiciune în legătură cu efectul farmecelor ei asupra grăsuliului civil.

— Vai, domnişoară Sharp, dacă l-aţi fi văzut azi-dimineaţă, îi povesti el, văicărindu-se în halatul lui înflorat şi zvârcolindu-se pe sofa... dacă l-aţi fi văzut cum îi mai arăta limba lui Gollop, farmacistul l

— Pe cine să-l fi văzut? întrebă domnişoara

— Cum pe cine? Oh, cum pe cine? Pe căpitanul Dobbin, fireşte, cu care am fost aşa de atenţi aseară, între noi fie vorba!

— Am fost grozav de nepoliticoşi cu el, zise Emmy, roşindu-se foarte tare. Eu... eu uitasem de el e. U totul.

— Fără îndoială că l-am uitat cu totul! exclamă Osborne, hohotind mereu. Nu ne putem gândi *mereu* la Dobbin, vezi bine, Amelia. Nu-i aşa, domnişoară Sharp?

— În afară de clipa în care-a vărsat paharul de vin pe masă, răspunse domnişoara Sharp cu un aer trufaş, aruncându-şi capul pe spate, eu n-am acordat niciun moment de atenţie existenţei căpitanului Dobbin.

— Foarte bine, domnişoară Sharp, am să-i aduc la cunoştinţă, spuse Osborne.

Şi pe când acesta vorbea, în domnişoara Sharp răsări un sentiment de neîncredere şi de ură faţă de acest tânăr ofiţer, care nu bănuia nici pe departe natura simţămintelor pe care i le inspira Rebeccăi. „Îşi bate joc de mine, nu-i aşa? îşi zise domnişoara Sharp. Oare m-o fi luat în râs şi faţă de Joseph? Nu **l-o** fi înspăimântat oare? Poate că nici n-are să mai dea pe-aici". Un văl se aşează pe ochii ei, şi inima i se zbătea speriată.

— Dumneata eşti veşnic cu gluma pe buze, spuse ea, surâzând cu cât mai multă nevinovăţie. Dă-i drumul, domnule George, căci nu-i nimeni care să-mi ia apărarea.

Iar George Osborne, în timp ce domnişoara Sharp se îndepărta de el, şi Amelia îl dojenea cu privirea, simţi

oarecare remuşcare pentru purtarea lui grosolană şi fără rost faţă de această făptură lipsită de apărare.

— Scumpa mea Amelia, zise el, tu eşti mult prea bună şi mult prea îndatoritoare. Tu nu cunoşti lumea, aşa cum o cunosc eu. Iar mica ta prietenă, domnişoara Sharp, trebuie să înveţe să-şi cunoască lungul nasului.

— Crezi că Jos are să...

— Îţi dau cuvântul meu că habar n-am, draga mea. Facă ce-o vrea. Doar nu-s mentorul lui. Ştiu doar atâta, că-i un băiat uşuratic şi foarte încrezut şi că a pus-o aseară pe micuţa şi drăgălaşa fată într-o situaţie cât se poate de penibilă. „Puicuţa mea scumpă!” şi se porni iarăşi pe râs; şi era aşa de caraghios, încât Emmy începu să râdă şi ea.

Jos nu se arătă de loc în ziua aceea. Dar Amelia nu-şi făcea niciun fel de griji; căci mica diplomată trimise numaidecât un băiat, pe aghiotantul domnului Sambo, la locuinţa lui Joseph, să-i ceară cartea pe care i-o promisese acesta şi să-l întrebe de sănătate; iar răspunsul, adus de omul lui Jos, domnul Brush, era că stăpânul stă bolnav în pat şi că doctorul se află la căpătâiul lui. „Are să vină negreşit mâine”, îşi zise Amelia, dar nu avu curajul să schimbe măcar un singur cuvânt cu Rebecca despre asta, şi nici tânăra domnişoară nu făcu cea mai mică aluzie la acest subiect în seara ce urmă petrecerii de la Vauxhall.

A doua zi, însă, pe când domnişoarele şedeau pe sofa prefăcându-se că lucrează, că scriu scrisori sau că citesc romane, Sambo intră în cameră cu veşnicul lui rânjet îndatoritor, cu un pachet sub braţ şi cu o scrisoare pe tavă.

— De la domnul Jos, domnişoară, spuse el.

Cum mai tremura Amelia pe când desfăcu plicul!

Şi iată şi cuprinsul:

„Dragă Amelia, îţi trimit *Orfanul din pădure.* Mi-a fost prea rău ca să fi putut veni ieri. Părăsesc chiar astăzi oraşul şi plec la Cheltenham. Scuză-mă, te rog, dacă poţi,

faţă de amabila domnişoară Sharp pentru purtarea mea de la Vauxhall şi roag-o să mă ierte şi să uite orice cuvânt pe care-l voi fi rostit în starea de enervare în care eram la acel supeu fatal. Imediat ce-mi voi reveni, căci sănătatea mi-e foarte zdruncinată, am să plec pentru câteva luni în Scoţia, rămânând al tău devotat.

Era sentinţa de moarte. Totul era pierdut. Amelia nu îndrăznea să înfrunte chipul palid al Rebeccăi şi ochii ei învăpăiaţi, ci lăsă să-i cadă scrisoarea pe genunchii prietenei sale, se sculă, urcă în camera ei şi izbucni în hohote de plâns.

Doamna Blenicinsop, menajera, veni după ea numaidecât, ca s-o mângâie, iar Amelia îşi vărsă tot focul pe umărul acesteia, după care se simţi mult mai liniştită.

— Nu te mai amărî atâta, domnişoară. Deşi n-aş dori s-o fac, totuşi am să-ţi spun şi eu ceva. Nimeni din casă n-o iubeşte, ne-a plăcut numai la început.

Am văzut-o eu cu ochii mei citind scrisorile mamei dumitale. Iar Pinner spune că scotoceşte veşnic în cutia dumitale cu mărunţişuri şi prin sertare, ba şi în sertarele celorlalţi, şi e sigură că ea a pus panglica dumitale cea albă în cutia ei.

— Eu i-am dat-o, eu i-am dat-o! spuse Amelia.

Dar asta nu schimbă cu nimic părerea menajerei despre domnişoara Sharp. „Ştii, Pinner, eu n-am niciun pic de încredere în guvernantele astea, pălăvrăgea ea cu fata din casă. Îşi dau aere de cucoană şi au o leafă tot atâta de nenorocită ca şi a ta sau a mea”.

Şi era limpede pentru toţi cei din casa Sedley, în afară de biata Amelia, că Rebecca trebuia să plece; atât stăpânii, cât şi slugile (mereu cu aceeaşi excepţie), doreau ca evenimentul să aibă loc cât mai repede cu putinţă. Buna noastră copilă îşi răscoli toate sertarele, dulapurile, săculeţele de mână şi cutiile cu flecuşteţe – îşi trecu în

revistă toate rochiile, şalurile, cordoanele, mosorelele, dantelele, ciorapii de mătase şi zorzoanele – alegând când un lucru, când altul, şi apoi încă unul, ca să-i frecă Rebeccăi un pachet serios. Şi, ducându-se la tatăl său – acest darnic negustor britanic, care-i făgăduise tot atâtea guinee câţi ani avea fie-sa – îl rugă pe bătrânul *gentleman* să-i dea banii aceştia scumpei ei Rebecca, care trebuie să aibă mare nevoie, pe când ea nu ducea lipsă de nimic.

Îl făcu până şi pe George Osborne să-şi dea obolul, iar el nu se lăsă multă vreme rugat (pentru că era un tânăr tot atât de mână-spartă ca oricare alt ofiţer), şi se duse în Bond Street, de unde cumpără o pălărie şi o jachetă de cea mai bună calitate.

— E darul pe care ţi ba făcut George, Rebecca, draga mea, spuse Amelia, foarte mândră de cutia de carton în care se găseau obiectele respective[86]. Are un gust! Nu-l întrece nimeni!

— Nimeni, răspunse Rebecca. Şi îi sunt cât se poate de recunoscătoare.

În sinea ei îşi spunea: „George Osborne a fost acela care mi-a stricat socotelile!” Şi îl iubea pe George Osborne aşa cum o merita.

Se pregătea de plecare cu mare calm şi primea toate darurile drăgălaşei şi micuţei Amelia, după ce stătea la îndoială şi se împotrivea exact atâta cât se cuvenea. Făgădui, fireşte, recunoştinţă veşnică doamnei Sedley; dar nu-i răpi prea mult timp bunei doamne, care era foarte

---

[86] A fost în intenţia autorului, credincios adevărului istoric, să zugrăvească toate personajele acestei povestiri în costumele lor adevărate, aşa cum erau ele la începutul secolului. Dar când îmi aduc aminte de înfăţişarea oamenilor din vremea aceea, nu mă lasă inima să-mi sluţesc eroii şi eroinele îmbrăcându-i în haine atât de hidoase ; ci, dimpotrivă, mi-am ales o societate îmbrăcată potrivit modei actuale (n.a.).

stânjenită şi care căuta, în mod vădit, s-o evite. Sărută mâna domnului Sedley când acesta i-o întinse împreună cu punga şi îi ceru îngăduinţa să-l socotească, pe viitor, drept bunul, bunul ei prieten şi protector. Purtarea el fu aşa de mişcătoare, încât bătrânul domn era cât pe-aci să-i completeze încă un cec de douăzeci de lire, dar îşi înfrână la timp simţămintele. Trăsura îl aştepta să-l ducă la masă, astfel că el o părăsi cu un:

— Dumnezeu să te binecuvânteze, copila mea; când vii în oraş, nu uita să treci şi pe la noi! Mână la „Mansion House”, James!

În cele din urmă sosi şi clipa despărţirii de domnişoara Amelia, tablou peste care am de gând să arunc vălul tăcerii. Dar după o scenă în care unul dintre personaje era sincer mişcat, iar celălalt îşi juca rolul cu cea mai mare măiestrie, după cele mai duioase

1 A fost în intenţia autorului, credincios adevărului istoric, să zugrăvească toate personajele acestei povestiri în costumele lor adevărate, aşa cum erau ele la începutul secolului. Dar când îmi aduc aminte de înfăţişarea oamenilor din vremea aceea, nu mă lasă inima să-mi sluţesc eroii şi eroinele îmbrăcându-i în haine atât de hidoase; ci, dimpotrivă, mi-am ales o societate îmbrăcată potrivit modei actuale (n.a.).

Mângâieri, după lacrimile cele mai patetice, după sticluţa cu oţet aromatic şi după ce fură luate drept chezăşie cele mai sincere legături de amiciţie, Rebecca şi Amelia se despărţiră, cea dintâi jurând prietenei sale dragoste până dincolo de mormânt.

CAPITOLUL VII

CRAWLEY DIN QUEEN’S CRAWLEY

Alături de cele mai respectate nume care încep cu litera C, cuprinse în *Anuarul curţii*, figura în anul 18... şi numele lui Crawley, *sir* Pitt, baronet, Great Gaunt Street, şi Queen’s Crawley, Hants. Acest onorabil nume figurase „în mod statornic şi în *Lista parlamentarilor* ani de-a rândul, alături de numele a numeroşi şi iluştri *gentleman* care candidau cu rândul pentru locurile de deputaţi ai târgu lui.

Se povesteşte, în legătură cu târgul Queen’s Crawley, că reginei Elizabeth[87], într-una din călătoriile sale, oprindu-se la Crawley să ia masa, i-a plăcut aşa de mult minunata bere de Hampshire pe care i-a oferit-o nobilul Crawley din vremea aceea (un *gentleman* chipeş şi bine legat, cu barba grozav de dichisită), încât a ridicat satul Crawley la rangul de târg, cu dreptul de a trimite doi membri în Parlament; iar localitatea, din ziua acelei ilustre vizite, luă numele de Queen’s Crawley, nume pe care-l poartă până în clipa de faţă. Şi cu toate că din pricina vremelniciei lucrurilor şi a prefacerilor pe care le aduce timpul în împărăţii, oraşe şi târguri, Queen’s Crawley nu mai semăna cu localitatea aceea atât de populată de pe vremea reginei Bess[88], ba mai mult chiar, decăzuse în categoria aşa-numitelor, „burguri putrede”[89] – cu toate acestea, cum obişnuia să spună sir Pitt Crawley, şi pe bună

[87] *Regina Elizabeth* (1533-1603), regină a Angliei între 1558-1603.

[88] Diminutiv pentru Elizabeth.

[89] Aşa se numeau în Anglia în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea oraşele şi târgurile periferice, cu populaţie puţină sau cu totul despopulate (devenite păşuni sau inundate de apă), dar care, în baza vechilor privilegii, îşi păstraseră dreptul de a trimite deputaţi în Parlament. De fapt, aceştia din urmă erau numiţi de către marii latifundiari, proprietari ai pământurilor pe care se aflau aceste aşezări.

dreptate, în felul lui elegant de a vorbi: „Putred! Pe dracu'! îmi aduce în fiecare an frumuşica sumă de o mie cinci sute de lire.

Sir Pitt Crawley (botezat aşa după numele marelui William Pitt[90], reprezentant în Camera Comunelor) era fiul lui Walpole Crawley, primul baronet din Departamentul Pergamentelor şi Peceţilor pe timpul domniei lui George al II-lea[91], când a fost acuzat de delapidare, ca, de altfel, mulţi alţi cinstiţi *gentlemani* din vremea aceea, iar Walpole Crawley era, nu trebuie s-o mai spunem, fiul lui John Churchill Crawley, botezat astfel după numele ilustrului conducător de oşti de pe vremea reginei Anne[92]. Arborele genealogic al familiei (expus în salonul de la Queen's Crawley) mai pomeneşte şi de Charles Stuart, poreclit Crawley Slăbănogul, fiul unui Crawley din timpul lui Iacob I[93], şi, în sfârşit, despre nobilul Crawley, gentilomul din timpul reginei Elizabeth, care e reprezentat în primul plan al tabloului, cu barba lui bifurcată şi purtând armură. Din jiletca lui porneşte, potrivit obiceiului, un arbore, pe ale cărui crăci principale sunt înscrise ilustrele nume mai sus pomenite. Alături de numele lui *sir* Pitt Crawley, baronet, subiectul memoriului de faţă, stă scris şi numele fratelui său, reverendul Bute Crawley (strălucitul reprezentant din Camera Comunelor, Pitt, tocmai căzuse în dizgraţie când

---

[90] William Pitt-senior (1708-1778), cunoscut om de stat englez, conducător al partidului whig, idolul marii burghezii, ale cărei interese le reprezenta.

[91] George al II-lea (1683-1760), rege al Angliei.

[92] E vorba de John Churchill, conte de Marlborough (1650-1722), comandant militar englez care a repurtat numeroase victorii asupra francezilor.

[93] *Iacob I* (1565-1625), rege al Angliei.

veni pe lume cucernicul *gentleman),* rector la Crawley-com-Snailby, precum şi a diferiţilor altor membri masculini şi feminini ai familiei Crawley.

Sir Pitt fusese căsătorit prima dată cu Grizzel, a şasea fată a lui Mungo Binkie, lord Binkie, verişoară prin urmare cu domnul Dundas. Ea îi dărui doi fii: pe Pitt, botezat astfel nu atât după tatăl său, cât în cinstea binecuvântatului nostru ministru[94], şi pe Rawdon Crawley, numit aşa după favoritul prinţului de Wales[95], dar pe care majestatea-sa George al IV-lea[96] l-a uitat apoi cu totul. După un număr apreciabil de ani de la moartea doamnei, *sir* Pitt conduse la altar pe Rosa, fiica domnului G. Dawson din Mudbury, cu care avu două fiice, pentru educarea cărora fusese angajată ca guvernantă domnişoara Rebecca Sharp. După cum se va vedea, tânăra domnişoară intra într-o familie cu foarte simandicoase rubedenii, începând să se învârtă într-un cerc mult mai distins decât acela din Russell Square, pe care tocmai îl părăsise.

Primise ordinul de a-şi lua în primire postul respectiv printr-un bileţel mâzgălit pe-un plic vechi, care conţinea următoarele cuvinte:

„Sir Pitt Crawley roagă ca domnişoara Sharp şi bagajili dumisale să fie aici marţi, întrucât pliec la Queen’s Crawley a doua zi dimineaţă divremi.

Creat Gaunt Street”.

Pe cât îşi amintea, Rebecca nu văzuse niciodată la faţă vreun baronet, aşa că de îndată ce-şi luă rămas bun de la

---

[94] E vorba de *William Pitt-junior* (1759-1806), fiul lui William Pitt-senior, duşman neîmpăcat al lui Napoleon I şi al Revoluţiei Franceze. În politica internă a luat o serie de măsuri drastice împotriva primelor mişcări muncitoreşti engleze şi a răscoalei din Irlanda.

[95] Denumirea prinţului moştenitor în Anglia.

[96] *George al IV-lea* (1762-1830), rege al Angliei.

Amelia şi numără lirele pe care i le pusese bunul domn Sedley într-o pungă, şi de îndată ce-şi uscă ochii cu batista (operaţie pe care o făcu în clipa în care trăsura trecu de colţul străzii), ea începu să cugete la felul cum trebuie să arate un baronet... Aş vrea să ştiu, umblă oare totdeauna cu decoraţiile pe el, îşi spunea ea, sau poate că numai lorzii au dreptul la decoraţii? Trebuie să fie totuşi foarte frumos îmbrăcat, într-un costum de curte, cu manşete, şi cu părul puţin pudrat, ca domnul Wroughton de la Covent Garden[97]. Pesemne c-are să fie grozav de îngâmfat şi că are să se uite la mine cam de sus. Cu toate acestea, trebuie să-mi îndur soarta crudă cu cât mai multă voioşie... am să mă învârt cel puţin printre *oamenii din lumea înaltă,* iar nu printre indivizii aceia grosolani din City", şi începu să se gândească la prietenii săi din Russell Square cu o amărăciune filosofică foarte înrudită cu aceea cu care, într-o anumită fabulă, e reprezentată vulpea dându-şi cu părerea despre struguri.

După ce trecu din Gaunt Square în Great Gaunt Street, trăsura se opri în cele din urmă în faţa unei case mari şi mohorâte, aşezată între alte două case mari şi mohorâte, fiecare cu blazonul respectiv deasupra ferestrei din mijloc a salonului, aşa cum se obişnuieşte la casele din Great Gaunt Street, cartier mohorât, unde pare că moartea e deplin stăpână. Obloanele ferestrelor de la primul etaj al locuinţei lui *sir* Pitt erau trase, cele de la sufragerie erau pe jumătate deschise, iar storurile grijuliu acoperite cu ziare vechi.

John, vizitiul care condusese trăsura singur, nici nu-şi dădu osteneala să se coboare ca să tragă clopoţelul, ci rugă pe un mic lăptar care tocmai trecea pe acolo să-i facă el serviciul acesta. După ce clopoţelul fu bine scuturat, printre obloanele abia crăpate ale sufrageriei apăru un

[97] Opera din Londra.

cap, iar uşa fu deschisă de un om în pantaloni de postav galben-cenuşiu şi jambiere, cu o haină veche şi murdară, cu o cravată jerpelită şi soioasă legată în jurul unui gât păros, cu o chelie strălucitoare, cu o faţă stacojie, cu o pereche de ochi cenuşii şi scânteietori şi cu un veşnic rânjet pe buze.

— Aici stă *sir* Pitt Crawley? întrebă John de pe capră.

— Îhî! răspunse omul din uşă, dând din cap.

— Atunci pune mâna pe cuferele astea, spuse John.

— Du-le şi singur, zise portarul.

— Nu vezi că n-am cu cine lăsa caii? Mişcă şi dă o mână de ajutor, frumosule, şi are să te fericească domnişoara cu o cană de bere, îl îndemnă John, izbucnind în râs, căci nu mai era nevoie să se poarte respectuos cu domnişoara Sharp o dată ce legăturile acesteia cu familia Sedley încetaseră, şi mai ales din pricină că Rebecca nu dăduse niciun bacşiş servitorilor la plecare.

La îndemnurile acestea, omul cel chel îşi scoase mâinile din buzunarele pantalonilor, făcu câţiva paşi şi, săltând pe umeri cufărul domnişoarei Sharp, îl duse în casă.

— Ia şi coşul şi şalul ăsta, te rog, şi deschide uşa, spuse domnişoara Sharp, coborând foarte indignată din trăsură. Am să-i scriu domnului Sedley şi am să-l înştiinţez de purtarea dumitale! aruncă ea vizitiului.

— Ba să nu faci una ca asta, răspunse servitorul. Sper că n-ai uitat nimic? Ai luat şi rochiile domnişoarei Milia, acelea pe care trebuia să le capete camerista? Nădăjduiesc că au să-ţi vină bine. Închide uşa, Jim, n-ai să vezi niciun sfanţ de la *asta!* continuă John, arătând-o cu degetul pe domnişoara Sharp. Nu-i niciun chilipir, ascultă-mă pe mine, niciun chilipir! şi spunând asta, vizitiul domnului Sedley dete bici cailor.

Adevărul este că el era în dragoste cu camerista domnişoarei Amelia şi era mâniat la culme că aceasta

fusese păgubită de lucrurile ce i se cuveneau de la stăpâna sa.

Când intră în sufragerie, condusă de individul cu jambiere, Rebecca găsi că încăperea aceasta nu era mult mai veselă decât sunt de obicei asemenea camere pe timpul când distinsele familii lipsesc din oraş. Credincioasele încăperi parcă se tânguie după stăpânii lor. Covorul persan e făcut sul şi stă retras şi morocănos după bufet, tablourile şi-au ascuns faţa îndărătul colilor de hârtie brună, candelabrul e înfăşurat într-un sac posomorât, perdelele de la ferestre nici nu se mai văd din învelişul lor înjghebat din tot felul de zdrenţe, iar bustul de marmură al lui *sir* Walpole Crawley se holbează din colţul lui întunecos la scândurile goale ale podelei, la grătarele de la sobă unse cu untdelemn şi la casetele văduvite de cărţile de vizită de pe cămin; dulapul cu băuturi stă ascuns îndărătul covorului, scaunele sunt întoarse cu picioarele-n sus şi rânduite de-a lungul pereţilor, iar în colţul acela întunecos din faţa statuii se zăreşte o cutie de tacâmuri sculptată, de modă veche, încuiată şi pusă pe o servantă.

Două scaune de bucătărie şi o masă rotundă, un vătrai vechi şi o pereche de cleşti erau îngrămădite în jurul căminului, iar deasupra unui foc slab, care de-abia mai pâlpâia, se afla o tigaie. Pe masă se vedeau o bucată de brânză, pâine, un sfeşnic de tinichea şi o cană cu puţină bere neagră pe fund.

— Ai mâncat, nu-i aşa? Nu ţi-e prea cald? Vrei un strop de bere?

— Unde este *sir* Pitt Crawley? întrebă cu gravitate domnişoara Sharp.

— Hi, hi! Eu sunt *sir* Pitt Crawley. Şi ţine minte că mi-ai rămas datoare o cană de bere, fiindcă ţi-am cărat bagajul. Hi, hi! Întreab-o şi pe Tinker de nu mi-s eu *sir* Pitt Crawley. Doamnă Tinker, îţi prezint pe domnişoara Sharp;

domnişoara guvernantă, doamna menajeră. Ho, ho!

Persoana căreia i se spunea doamna Tinker îşi făcuse tocmai atunci apariţia cu o pipă şi un pachet de tutun în mână, pentru aducerea cărora fusese trimisă cu un minut înainte de sosirea domnişoarei Sharp; ea îi înmână articolele respective lui *sir* Pitt, care-şi reluase locul de lângă foc.

— Unde-i gologanul rămas? întrebă el. Ţi-am dat un *penny* şi jumătate. Unde-i restul, babo?

— Na! răspunse doamna Tinker, aruncându-i moneda. Ce mai baronet, să se bucure de câţiva gologani!

— Un gologan pe zi face şapte şilingi pe an, răspunse *sir* Pitt, şapte şilingi pe an este exact dobânda la şapte lire. Ia seama la gologani, babo, şi au să-ţi curgă lirele gârlă!

— Fii încredinţată că e *sir* Pitt Crawley, tinerico, zise morocănoasă doamna Tinker, îl poţi cunoaşte după felul în care-şi numără gologanii. Ai să-l cunoşti şi mai bine de azi încolo.

— Şi nimeni nu poate fi mai uricios ca mine, domnişoară Sharp, zise bătrânul *gentleman,* cu un aer aproape politicos. Înainte de a fi generos, trebuie să fiu drept!

— N-a dăruit în viaţa lui un gologan, mormăi Tinker.

— Niciodată până acum şi niciodată de-acum înainte; e împotriva principiilor mele. Du-te şi mai adă un scaun din bucătărie, Tinker, dacă vrei să stai jos, şi pe urmă să îmbucăm câte ceva!

Baronetul înfipse numaidecât o furculiţă în tingirea de pe foc şi scoase din tigaie o bucată de burtă şi o ceapă, pe care le tăie în bucăţele egale şi apoi le împărţi cu doamna Tinker.

— Vezi, domnişoară Sharp, când nu sunt aici, îi dau menajerei hrana în bani; când sunt în oraş, ia masa cu familia. Ha! Ha! îmi pare foarte bine că domnişoarei Sharp nu-i e foame, nu-i aşa, Tink? Şi ei începură să-şi înfulece

sărăcăcioasa lor cină.

După cină, *sir* Pitt Crawley începu să-şi fumeze pipa, iar când se întunecă de-a binelea, aprinse lumânărica din sfeşnicul de tinichea şi, scoţând dintr-un buzunar interminabil un imens teanc de hârtii, începu să le citească şi să le pună în ordine.

— Am venit în oraş pentru o serie întreagă de procese, draga mea, şi aşa se face c-am să am parte de-o tovărăşie atât de drăgălaşă în călătoria mea de mâine.

— E veşnic încurcat în procese, o lămuri doamna Tinker, ducându-şi la gură cana de bere.

— Trage-i, nu te încurca, răspunse baronetul. Da, draga mea, Tinker are perfectă dreptate; am pierdut şi am câştigat mai multe procese decât orice om din Anglia. Ia uită-te aici puţin: „Dosarul

Crawley, baronet, acţiune împotriva lui Snaffle”. Şi să nu-mi zici Pitt Crawley dacă n-am să-l câştig! „Podder şi încă un altul, acţiune împotriva lui Crawley, baronet”. „Eforii parohiei Snaily, acţiune împotriva lui Crawley, baronet”. Nu pot dovedi că-i vorba de un izlaz. Am să le dovedesc că pământul e al meu. Nu aparţine nici cu atâtica mai mult parohiei decât dumitale sau doamnei Tinker. Am să-i calc în picioare, chiar dacă ar fi să mă coste **o** mie de lire! Uită-te puţin prin hârtii; uită-te, dacă-ţi face plăcere, draga mea. Scrii frumos? Ai să-mi fii de mare folos la Queen’s Crawley, sunt absolut sigur de asta, domnişoară Sharp. Acum, că soţia mi-a murit, am şi eu nevoie de-un ajutor.

— Era tot aşa de afurisită ca şi dânsul, spuse menajera. Îşi dădea toţi furnizorii în judecată, şi în patru ani a concediat patruzeci şi opt de servitori.

— Era zgârcită, nemaipomenit de zgârcită, adăugă baronetul cu simplitate. Mie mi-a fost însă de mare ajutor, m-a scutit până şi de intendent.

Şi conversaţia urmă încă multă vreme pe tonul acesta confidenţial, spre marea desfătare a noii-venite. Căci oricare ar fi fost firea lui *sir* Pitt Crawley, bună sau rea, el nu căuta câtuşi de puţin să şi-o ascundă. Trăncănea într-una despre sine, uneori cu cel mai grosolan şi mai vulgar accent din Hampshire, alteori adoptând tonul unui om de lume. Şi astfel, după ce-i atrase atenţia în mod categoric să fie gata a doua zi dimineaţa la ora 5, îi ură somn uşor.

— Noaptea asta ai să dormi cu Tinker, îi zise el. Patul e încăpător şi e loc pentru amândouă. E patul în care a murit doamna Crawley. Somn uşor.

Apoi *sir* Pitt le părăsi după respectiva urare, iar solemna Tinker, cu sfeşnicul în mână, lumină drumul de-a lungul largilor şi posomorâtelor scări de piatră, trecând prin faţa marilor şi îngrozitoarelor uşi ale salonului cu clanţele înfăşurate în hârtie, şi intrară în imensul dormitor din faţă, în care *lady* Crawley adormise pentru totdeauna. Patul şi camera erau atât de funebre şi de mohorâte, încât îţi puteai cu uşurinţă imagina nu numai că *lady* Crawley decedase în încăperea asta, ci şi că stafia ei o mai locuia încă. Cu toate astea, Rebecca se plimbă încoace şi-ncolo prin cameră într-o excelentă bună dispoziţie, scotocind prin imensele dulapuri de haine, prin scrinuri şi bufete, încercând dacă-s încuiate sau nu şi examinând groaznicele tablouri şi obiectele de toaletă, în timp ce bătrâna menajeră îşi spunea rugăciunile.

— Nu m-aş putea culca în patul ăsta fără să-mi uşurez mai întâi conştiinţa, domnişoară, rosti bătrâna femeie.

— Loc e berechet, şi pentru noi, şi pentru încă o jumătate de duzină de stafii, zise Rebecca. Povesteşte-mi tot ce ştii despre *lady* Crawley, despre *sir* Pitt Crawley şi despre toţi ceilalţi, *dragă* doamnă Tinker!

Dar pe bătrâna Tinker n-o putea trage de limbă micuţa aceasta care voia s-o iscodească; şi amintindu-i că patul e

un loc hărăzit somnului, şi nu conversaţiei, dădu drumul, din ungherul în care se ghemuise, unor asemenea aghioase, cum numai nasul nevinovăţiei le-ar fi putut scoate. Rebecca rămase multă vreme trează, gândindu-se la ziua de mâine şi la noua lume în care intrase, ca şi la sorţii ei de izbândă. Flacăra lumânării pâlpâia. Placa de deasupra căminului arunca o uriaşă umbră neagră peste jumătate din broderia învechită şi mucezită, pe care, fără îndoială, o lucrase defuncta doamnă, ca şi peste două mici portrete de familie reprezentând doi tineri, unul în costum de colegian, iar celălalt într-o tunică roşie de soldat. Iar când fu gata s-adoarmă, Rebecca alese pe ultimul pentru visurile ei din noaptea aceea.

La ora 4, într-o dimineaţă de vară atât de trandafirie, încât izbutea să învioreze chiar şi strada Great Gaunt, credincioasa Tinker, trezindu-şi tovarăşa de pat şi îndemnând-o să se pregătească de drum, trase zăvorul şi deschise imensa uşă a vestibulului (de scârţâiturile şi pocniturile căreia se înspăimântară până şi ecourile adormite ale străzii) şi, pornind spre Oxford Street, făcu semn unei trăsuri din staţie. Cred că e de prisos să mai menţionăm numărul vehiculului sau faptul că birjarul staţiona aşa de timpuriu în apropierea străzii Swallow, în nădejdea că vreun tânăr chefliu, ieşind din vreo cârciumă, ar avea nevoie de asistenţa vehiculului său şi-l va răsplăti cu dărnicia specifică beţiei.

E de prisos de asemenea să mai spunem că birjarul, dacă nutrea cu adevărat speranţele pomenite mai sus, fu cumplit de dezamăgit văzând că acest onorabil baronet, pe care-l duse până-n inima oraşului, nu-i dădunici un singur *penny* peste tariful cursei. Zadarnic se tot ruga acest surugiu şi ameninţa că aruncă cutiile de carton ale domnişoarei Sharp în canalul Necks şi se jura că va face proces pentru plata cursei.

— Mai bine lasă-te păgubaş, spuse unul din rândaşii staţiei de diligenţe. Ăsta e doar Pitt Crawley!

— Aşa e, Joe, strigă baronetul aprobându-l, şi tare-aş vrea să văd omul care să mă poată da gata pe mine!

— Şi io aş vroi! zise Joe, rânjind acru şi suind bagajele baronetului pe acoperişul poştalionului.

— Păstrează locul de pe capră pentru mine, şefule! strigă membrul Parlamentului către vizitiu.

La care acesta răspunse:

— Da, *sir* Pitt, ducând uşor mâna la pălărie, dar clocotind de furie (căci făgăduise locul de pe capră unui tânăr *gentleman* din Cambridge, care i-ar fi dat la sigur un bacşiş de-o coroană).

Iar domnişoara Sharp se mulţumi cu un loc în fund, înăuntrul diligenţei care o va purta, am putea spune, în lumea largă.

Felul morocănos în care tânărul din Cambridge îşi pusese dinainte cele cinci paltoane, dar se îmbună de îndată ce micuţa domnişoară Sharp trebui să iasă din trăsură şi să se urce sus lângă el, unde o înveli într-unul din paltoanele sale, iar el deveni cât se poate de bine dispus; felul în care domnul astmatic şi felul în care doamna cea înţepată, după ce declară pe cuvântul ei de onoare că până atunci nu călătorise niciodată într-o trăsură publică (există întotdeauna câte-o astfel de doamnă în poştalioane... vai! existau; căci unde sunt oare acum poştalioanele?), şi felul în care văduva dolofană cu sticla ei de *brandy* îşi ocupară locurile respective înăuntrul diligenţei; felul în care hamalul le ceru banii cuveniţi şi căpătă şase *penny* de la domnul din Cambridge şi cinci jumătăţi murdare de *penny* de la văduva dolofană; felul în care porni în cele din urmă trăsura, străbătând întunecoasele străzi din Aldersgate; şi felul cum roţile ei făceau să răsune cupola albastră de la catedrala Saint

Paul, şi cum îşi mai sunau de zglobiu zurgălăii prin intrarea străinilor din Fleet-Market, care, împreună cu bursa „Exeter”, au trecut de mult în lumea umbrelor; şi felul în care trecură de „Ursul alb” din Piccadilly, şi cum se vedeau ridicându-se aburii dimineţii din grădinile de la Knightsbridge; şi felul în care-au străbătut Tumham Green, Brentford şi Bagshot, nu e de trebuinţă să le mai amintim. Dar autorul acestor pagini, care-a făcut în zilele tinereţii lui şi pe o vreme tot aşa de strălucitoare aceeaşi călătorie de neuitat, nu-şi poate aminti de toate lucrurile acestea fără dulci şi gingaşe păreri de rău. Unde e acum drumul acela şi voioasele întâmplări ale vieţii? Chelsea şi Greenwich au dispărut oare pentru bătrânul şi credinciosul vizitiu cu nasul lui roş de beţivan? Şi mă întreb, plin de mirare, unde sunt oare acuma aceşti neîntrecuţi camarazi? O mai fi trăind bătrânul Weller[98] sau o fi murit? Dar chelnerii, oare, şi hanurile în care serveau, şi fripturile lor reci de vacă; dar rândaşul acela pipernicit, cu nasul învineţit şi cu găleata lui zăngănitoare, unde este el oare acuma şi unde e generaţia Lui? Pentru strălucitele genii care mai umblă încă în pantalonaşi scurţi şi cu şorţuleţe, care vor scrie romane pentru copiii preaiubitului cititor, aceşti oameni şi aceste lucruri vor face la fel de mult parte din domeniul legendei şi al istoriei ca şi Ninive[99], sau Richard Inimă-de-Leu, sau Jack Sheppard[100]. Pentru ei, diligenţele sunt lucruri de poveste, iar un echipaj de patru cai, tot aşa de

[98] Personaj din romanul lui Dickens Însemnările postume ale clubului „Pickwick”, vizitiu de diligenţă, tatăl lui Sara Weller, valetul domnului Pickwick.

[99] Capitala vechiului regat asirian.

[100] Haiduc din secolul al XVIII-lea, despre care vorbesc numeroase cântece şi balade engleze.

fabulos ca Bucefal sau ca Black Bess[101]. Ah! cum le mai lucea părul când ridica de pe ei grăjdarul păturile şi când porneau la drum! Şi cum îşi mai fluturau cozile în vânt atunci când, cu coastele aburind, la capătul cursei, se întorceau cu gravitate în curtea hanului! Vai! n-avem să mai auzim niciodată sunetul goarnei în miez de noapte, nici să mai vedem cum se deschid barierele!

Dar unde ne duce acum această uşoară diligenţă de Trafalgar, cu patru locuri înăuntru? Să coborâm la Queen's Crawley fără altă viitoare divagaţie şi să vedem cum îşi petrece acolo timpul domnişoara Rebecca Sharp.

CAPITOLUL VIII

PERSONAL ŞI CONFIDENŢIAL

„Domnişoara Rebecca Sharp către domnişoara Amelia Sedley PMssell Square, Londra

(Scutit de taxă poştală – parlamentar Pitt Crawley.)

Multiubita şi dulcea mea Amelia. Cu o bucurie amestecată cu întristare pun mina pe condei ca să-i scriu celei mai dragi prietene! Vai, ce deosebire între ziua de azi şi cea de ieri! Acuma sunt fără nicio prietenă, complet singură, iar ieri eram acasă, în duioasa tovărăşie a unei surori, pe care o voi iubi întotdeauna, întotdeauna!

Nu-ţi voi povesti câte lacrimi amare am vărsat eu în noaptea fatală în care m-am despărţit de tine. Tu te-ai dus marţi spre bucurie şi fericire, alături de mama ta şi de tânărul şi devotatul tău ostaş; şi m-am gândit la tine toată noaptea, închipuindu-mi cum dansai la «Perkins», cea mai

[101] Bess cea neagră – iapa unui haiduc, Dick Terpin, tot atât de vestit ca şi Jack Sheppard.

frumoasă, sunt sigură, dintre toate domnişoarele de la bal. Pe mine m-a dus vizitiul, în trăsura cea veche, la casa din oraş a lui *sir* Pitt Crawley, unde, după ce John vizitiul s-a purtat foarte grosolan şi obraznic cu mine (vai! îi era uşor să-mi insulte, în toată libertatea, sărăcia şi nenorocirea), am fost luată în primire de *sir* Pitt şi silită să-mi petrec noaptea într-un străvechi şi lugubru pat, împărţit cu o înfiorător de posacă bătrână menajeră care îngrijeşte de casă. N-am închis ochii toată noaptea.

Sir Pitt nu e de loc ceea ce noi, bietele fete, pe vremea când obişnuiam să citim *Cecilia*[102] la Chisvvick, ne închipuiam că trebuie să fie un baronet. Căci nu se poate imagina nimic mai puţin asemănător cu lordul *Orville*[103]. Închipuieşte-ţi un individ bătrân, bondoc, scurt, grosolan şi îngrozitor de murdar, în nişte haine ponosite, cu jambiere vechi şi jerpelite, care fumează dintr-o pipă oribilă şi care-şi găteşte singur, într-o tingire, dezgustătoarea lui cină. Vorbeşte cu un accent ţărănesc şi a înjurat-o de mama focului pe bătrâna menajeră, cât şi pe birjarul care ne-a dus la hanul de unde am luat diligenţa, pentru a călători pe acoperiş cea mai mare parte a drumului.

Am fost sculată cu noaptea-n cap de menajeră şi, ajungând la han, mi s-a dat la început un loc în diligenţă. Dar când am ajuns la un punct numit Leakington, unde a început să toarne cu găleata – poţi oare crede una ca asta?! – am fost obligată să ies afară: pentru că *sir* Pitt e unul din proprietarii poştalionului, şi pentru că la Mudbury s-a prezentat un pasager care dorea un loc înăuntru, am fost silită să stau în ploaie, de care am fost în cele din urmă ferită datorită unuia din numeroasele paltoane ale

---

[102] Roman al scriitoarei engleze *Francis Bermj* (1752-1840), ale cărei cărţi inspirate din viaţa înaltei societăţi se bucurau de un mare succes.

[103] Personaj din romanul *Cecilia* de Francis Berny.

unui foarte îndatoritor *gentleman* de la «Cambridge Collège».

Numitul *gentleman,* ca şi vizitiul păreau că-l cunosc foarte bine pe *sir* Pitt şi râdeau tot timpul pe socoteala lui. Şi-i spuneau, şi unul şi altul, *bătrân zgârie-brânză,* ceea ce vrea să zică o persoană foarte meschină şi zgârcită. Nu dăruieşte niciodată cuiva vreun ban, povesteau ei (şi cât de mult urăsc calicia asta), iar tânărul *gentleman* mi-a atras atenţia că am mers mult mai încet în ultimele două etape, fiindcă se urcase pe capră *sir* Pitt şi pentru că pe porţiunea aceasta de drum proprietarul cailor era el. «Dar ce bice am să mai dau eu cailor de la Squashmore încolo, când am să pun mâna pe hăţuri!» spunea tânărul de la Cambridge. «Foarte bine, domnule Jack», răspunse conducătorul. Când am priceput sensul acestei fraze, şi anume că domnul Jack avea de gând să conducă el poştalionul tot restul drumului şi să se răzbune pe *sir* Pitt biciuindu-i caii, am început, fireşte, să râd şi eu.

O trăsură cu patru cai minunaţi, în harnaşament cu blazon, ne aştepta, în schimb, la Mudbury, la patru mile de Queen’s Crawley, astfel că ne-am făcut intrarea în parcul baronetului cu demnitatea cuvenită. Am trecut printr-o minunată alee, lungă de-o milă, care duce la conac, iar la poartă (peste ai cărei stâlpi se văd un şarpe şi un porumbel susţinând armele familiei Crawley) era o femeie care ne făcea nenumărate temenele, în timp ce se repezea să deschidă vechile porţi de fier forjat care se aseamănă întrucâtva cu cele ale odiosului Chiswick.

«Aleea asta, spuse *sir* Pitt, e lungă de-o milă. Copacii ăştia fac laolaltă şase mii de livre de lemn de construcţie. Şi crezi că asta e-o bagatelă?» Dar pronunţă «alie» în loc de alee şiebagatielă» în loc de bagatelă, în modul cel mai comic cu putinţă; în trăsură mai era şi un anume domn Hodson, omul lui de încredere din Mudbury, cu care n-a

discutat decât despre sechestre, vânzări, şanţuri de irigaţie şi culturi, şi foarte mult despre arendaşi şi agricultură, mult mai mult decât am putut eu pricepe. Sam Miles fusese prins făcând braconaj, iar Peter Bailey fusese dus în sfârşit la azilul de săraci. «Foarte bine, zicea *sir* Pitt, că iei şi cu familia lui m-au înşelat cât au putut cu ferma aceia în ăşti o sută cincizeci de ani.» Vreun bătrân arendaş, pesemne, care nu i-o fi plătit arenda. *Sir* Pitt putea foarte bine să spună: «Iei şi cu familia lui», bineînţeles; doar baroneţii bogaţi n-au nevoie să vorbească gramatical, aşa cum e nevoită să facă o biată guvernantă.

În timpul ăsta am observat o frumoasă turlă de biserică ridicându-se deasupra unor ulmi bătrâni din parc; iar în faţa acesteia, în mijlocul unei pajişti şi a câtorva dependinţe, o casă veche, roşie, cu coşurile acoperite cu iederă şi cu ferestrele scânteind în soare.

— Asta e biserica dumneavoastră, sir? am întrebat.

— Da, naiba s-o ia! spuse *sir* Pitt (numai că el **a** folosit, draga mea, o expresie cu mult mai tare). Ce mai face Buty, Hodson? Buty e fratele meu Bute, draga mea, fratele meu parohul. Eu îi zic Buty şi Fiară, ha, ha!

Hodson râse şi el, apoi, devenind grav dintr-odată şi scuturând din cap, zise:

— Mă tem că se simte mai bine, *sir* Pitt. A ieşit ieri călare pe un ponei şi ne-a inspectat grânele.

— Interesându-se, adică, de dijmele lui, dracu’ să-l pieptene! (Numai că el folosi tot expresia aceea tare.) Nici rachiul şi nici apa nu-i mai vin odată de hac? E tot aşa de zdravăn ca şi bătrânul, cum îi zice... bătrânul Matusalem.

Domnul Hodson hohoti din nou.

— Tocmai i s-au întors băieţii de la colegiu şi l-au ciomăgit pe John Scroggins până l-au lăsat lat.

— Lat pe cel de-al doilea paznic al meu! răcni sir Pitt.

— Era pe moşia preotului, sir! răspunse domnul Hodson.

Dar *sir* Pitt, lăsându-se pradă mâniei, jură pe toţi sfinţii că dacă-i va prinde şi el la braconaj pe moşia lui, are să-i deporteze în colonii.

— În orice caz, reluă baronetul, am vândut dreptul parohial, Hodson; aşa că niciun ins din neamul ăsta blestemat n-are s-o mai capete.

Domnul Hodson spuse că are perfectă dreptate; iar eu nu mai am nicio urmă de îndoială în privinţa faptului că cei doi fraţi sunt la cuţite, după cum se întâmplă deseori cu fraţii, ca şi cu surorile, de altfel. Ţi-aduci aminte de cele două domnişoare Scratchely de la Chiswick, cum se băteau şi se certau întotdeauna, şi de Mary Box, cum o mai înghiontea pe Louisa?

Zărind apoi doi băieţaşi care adunau vreascuri din pădure, domnul Hodson sări din trăsură, la porunca lui *sir* Pitt, şi se năpusti asupra lor cu biciul. Arde-i, Hodson! răcnea baronetul. Biciuieşte-i până la sânge şi adu-i apoi la mine acasă, vagabonzii! Şi să nu-mi ziceţi pe nume dacă nu am să-i bag la închisoare! Şi auzii numaidecât biciuşca lui Hodson plesnind umerii sărmanilor şi nenorociţilor micuţi care cereau îndurare, dar *sir* Pitt, văzând că răufăcătorii au fost prinşi, se îndreptă spre casă.

Toţi servitorii erau în aşteptarea noastră...

Aci, draga mea, am fost întreruptă aseară de o groaznică izbitură în uşă, şi cine crezi că era? *Sir* Pitt Crawley în persoană, cu bonetă de noapte şi halat – să vezi ce mutră! – şi în timp ce mă trăgeam înapoi speriată din faţa unui asemenea musafir, el intră şi-mi înşfăcă lumânarea.

— Nicio lumină după ora unsprezece, domnişoară Becky! zise el. Culcă-te pe întuneric, ticăloasă mică şi drăgălaşă (astea sunt cuvintele lui), şi dacă nu vrei să vin aici în fiecare noapte după lumânare, nu uita că trebuie să

fii în pat la ora unsprezece.

Şi spunând asta, el şi cu domnul Horrocks, intendentul, plecară hohotind. Fii sigură că n-am să încurajez nicidecum asemenea vizite. Iar până dimineaţa au obiceiul să lase dezlegaţi doi uriaşi câini de vânătoare care-au lătrat şi-au urlat la lună toată noaptea trecută.

— Pe câine l-am botezat Sângerosul, mi-a spus sir Pitt; a ucis cogeamite omul, câinele ăsta, şi i-ar veni de hac şi unui taur, iar maică-sii îi spuneam Flora; dar acum îi zic Ştirba, pentru că e prea bătrână ca să mai muşte! Ha, ha!

În faţa casei din Queen’s Crawley, o groaznică clădire de modă veche, din cărămidă roşie, cu hornuri înalte şi acoperişuri în stilul reginei Bess, se găseşte o terasă străjuită de porumbelul şi şarpele familiei şi unde dă uşa cea mare din hol. Şi, vai, draga mea, sunt sigură că şi holul cel mare e tot atât de nesfârşit şi de trist ca şi holul cel mare al înfiorătorului castel din Udolpho[104]. Are un cămin imens, în care ar încăpea jumătate din şcoala domnişoarei Pinkerton, iar grătarul este destul de încăpător ca să se poată frige pe el cel puţin un bou. De jur-împrejurul acestei încăperi atârnă nu ştiu câte generaţii de Crawley, unii cu bărbi şi gulere încreţite, alţii cu peruci enorme şi crăcănaţi, femei încorsetate şi îmbrăcate în nişte rochii lungi şi strâmte, ţepene ca nişte turnuri, altele cu bucle lungi, şi, vai, draga mea, aproape că nici nu li se mai zăreşte corsetul. Într-unul din capetele holului se găseşte scara cea mare, toată în stejar negru, cum nu se poate mai mohorâtă, iar în partea opusă, nişte uşi înalte, cu capete de cerbi deasupra, care dau respectiv în sala de biliard, în bibliotecă, în marele salon galben şi în camerele de toată ziua. Cred că la primul etaj sunt cel puţin douăzeci de

---

[104] *Castelul din Udolpho* – castel misterios şi lugubru, descris în romanul *Misterele din Udolpho* de scriitoarea engleză *Anne Radcliffe* (1764-1823).

dormitoare; în unul din ele mai există şi astăzi patul în care a dormit regina Elizabeth; am fost condusă de noile mele eleve prin toate aceste ispititoare apartamente azi-dimineaţă şi te rog să mă crezi că nu sunt mai sinistre prin faptul că au întotdeauna obloanele lăsate, căci şi atunci când acestea se deschideau, mă aşteptam să văd în fiecare cameră câte o stafie. Odaia de clasă e la etajul al doilea, împreună cu dormitorul meu, a cărui uşă dă în ea dintr-o parte, de cealaltă fiind dormitorul fetelor. Apoi vin la rând camerele domnului Pitt – căruia i se zice domnul Crawley – fiul cel mare, apoi camerele domnului Rawdon Crawley... e şi el ofiţer, ca şi o *anumită* persoană, dar e plecat cu regimentul său. Îţi garantez că nu ducem lipsă de spaţiu. În casa asta ar putea locui, cred, toată lumea din Russell Square, şi încă tot ar mai rămâne ceva loc.

Jumătate de oră după sosirea noastră, a sunat clopotul cel mare pentru masă, iar eu am coborât cu cele două eleve ale mele (sunt foarte slăbuţe, nişte puştance de 10 şi de 8 ani, care nu prezintă niciun interes). Am coborât în atât de *draga* ta rochie de muselină (din pricina căreia acea odioasă doamnă Pinner a fost atât de mojică fiindcă mi-ai dăruit-o mie); şi asta pentru că sunt tratată ca făcând parte din familie, cu excepţia zilelor de vizite, când fetiţele şi cu mine luăm masa sus.

Ei bine, marele clopot sunase de masă şi ne adunasem cu toţii în salonaşul unde stă de obicei *lady* Crawley. Ea e a doua *lady* Crawley şi mama fetiţelor, fiica unui negustor de fierărie, şi această căsătorie fusese socotită o strălucită partidă. Pare să fi fost frumoasă odinioară, şi ochii ei plâng mereu după frumuseţea-i pierdută. E palidă şi slabă, cu umerii numai oase, şi numai cu cleştele mai izbuteşti să-i scoţi vreo vorbă din gură. Fiul ei vitreg, domnul Crawley, se afla şi el în cameră. Era în mare ţinută, solemn ca un antreprenor de pompe funebre. E palid, slab, urât, tăcut;

are picioarele subţiri, piept mai de loc, favorite de culoarea fânului şi părul de culoarea paiului. E imaginea vie a răposatei sale mame, al cărei chip stă deasupra căminului – Griselda, din nobila spiţă Binkie.

— Aceasta este noua guvernantă, domnule Crawley, spuse *lady* Crawley, venind către mine şi luându-mă de mână, domnişoara Sharp!

— Oh! rosti domnul Crawley întorcându-şi puţintel capul, dar se cufundă iarăşi în lectura unei voluminoase broşuri, care-l acaparase cu totul.

— Sper c-ai să fii cât se poate de drăguţă cu fetele mele, îmi spuse *lady* Crawley, cu ochii ei roşii veşnic plini de lacrimi.

— Sigur c-are să fie, mamă, o asigură fetiţa cea mai mare, şi-mi dădui seama dintr-o singură privire că nu trebuie să-mi fie teamă de femeia *aceasta.*

— Doamna este servită! anunţă majordomul, îmbrăcat tot în negru, cu un enorm jabou alb, care arăta ca un guler de pe vremea reginei Elizibeth din picturile din hol.

Şi aşa, luându-l de braţ pe domnul Crawley, *lady* Crawley deschise drumul spre sufragerie, unde am urmat-o, cu elevele mele de mână.

Pe *sir* Pitt l-am găsit în încăperea respectivă cu o cană de argint în faţă. Abia venise din pivniţă şi era şi el la mare ţinută – îşi scosese adică jambierele şi-şi arăta acum picioarele lui scurte şi groase în nişte ciorapi de lână neagră. Bufetul era acoperit cu farfurii străvechi şi strălucitoare, şi cupe vechi, totul în aur şi argint; tăvi şi servicii vechi pentru oţet şi untdelemn, de parc-ar fi fost magazinul lui Rundell şi Bridge. Tot ceea ce se găsea pe masă era de asemenea de argint, iar doi lachei, cu părul roşu şi cu livrele galbene, stăteau de o parte şi de alta a bufetului.

Domnul Crawley rosti o rugăciune interminabilă, iar *sir*

Pitt zise amin, şi marile capace de argint fură ridicate.

— Ce mâncăm astăzi, Betty? întrebă baronetul.

— Borş de berbec, cred, *sir* Pitt, răspunse *lady* Crawley.

— *Mouton aux navets*[105], adăugă cu gravitate majordomul (pronunţă, te rog, mutononave), iar supa e un *potage de mouton a l'Ecossaise*[106]. Iar ca legume, *pommes de terre au naturel*[107] şi *choufleur a l'c-au*[108]*!*

— Berbecul e tot berbec, zise baronetul, şi e al dracului de bun! Care berbec e ăsta, Horrocks, şi când l-ai tăiat?

— E unul din cei negri de Scoţia, *sir* Pitt; l-am tăiat joi!

— Cine-a mai cumpărat din el?

— Steel din Mudbury a luat spata şi două ciozvârte, *sir* Pitt; dar a spus că ultimul era prea tânăr şi că nu era decât lâna de el, *sir* Pitt!

— Doreşti o lingură de *patage*[109]*,* domnişoară... domnişoară Blunt? întrebă domnul Crawley.

— Minunat borş scoţian, draga mea, spuse *sir* Pitt, deşi ăştia îl botează cu nume franţuzesc.

— Am impresia, *sir,* că în lumea bună, zise domnul Crawley înţepat, e obiceiul să i se spună acestei mâncări exact aşa cum i-am spus eu.

Şi asta ni s-a servit în farfurii de argint, de către lachei, în livrele gălbui, împreună cu *mouton aux navets.* Apoi fu adusă «bere tare şi apă» şi ne fu servită nouă, domnişoarelor, în pahare de vin. Eu nu sunt în măsură să judec berea, dar pot afirma cu conştiinţa curată că prefer

---

[105] Berbec cu napi (fr.).

[106] Supă de berbec scoţiană (fr.).

[107] Cartofi fierţi (fr.).

[108] Conopidă fiartă în apă (fr.).

[109] Supă (fr.).

apa.

Şi în timp ce ne desfătam cu bucatele de pe masă, *sir* Pitt găsi nimerit să întrebe ce s-a făcut cu coastele berbecului.

— Cred că s-au consumat la bucătărie, răspunse sfioasă *lady* Crawley.

— Întocmai, doamnă, spuse Horrocks, ca şi celelalte preţioase resturi, de altfel.

Sir Pitt izbucni într-un hohot de râs şi-şi continuă conversaţia cu domnul Horrocks.

— Purceluşul acela negru de la scroafa de Kent trebuie să fie straşnic de gras acuma.

— Nu într-o măsură chiar aşa de mare, *sir* Pitt, răspunse majordomul cu o demnă gravitate, la care *sir* Pitt şi, împreună cu el, domnişoarele începură să râdă cu sughiţuri.

— Domnişoară Crawley, domnişoară Rose Crawley, spuse domnul Crawley, voioşia asta a dumitale mi se pare cu totul deplasată.

— Nu face nimic, domnul meu, zise baronetul, o să ne ocupăm de porc sâmbătă. Taie-l sâmbătă dimineaţă, John Horrocks. Domnişoara Sharp se prăpădeşte după carne de porc, nu-i aşa, domnişoară Sharp?

Şi cred că asta e tot ce-mi mai amintesc din conversaţia de la masă. Când masa luă sfârşit, în faţa lui *sir* Pitt fu pusă o cană cu apă fierbinte şi o sticlă care conţinea, am impresia, rom. Domnul Horrocks m-a servit şi pe mine şi pe elevele mele cu câte-un păhărel, şi umplu unul mai mare şi pentru stăpâna casei. După ce ne-am retras în salon, ea luă din cutia-i de lucru de mână o enormă şi interminabilă împletitură; iar domnişoarele începură să joace cărţi cu un pachet îngrozitor de soios. Nu ardea decât o singură lumânare, dar era înfiptă într-un monumental sfeşnic de argint vechi, şi după câteva

neînsemnate întrebări pe care mi le adresă *lady* Crawley, am fost lăsată în voia mea, având de ales între un volum de predici şi o broşură tratând despre legislaţia agricolă, cea pe care-o citise domnul Crawley înaintea mesei.

Am stat aşa cam vreun ceas, când auzirăm deodată nişte paşi. «Strângeţi cărţile, fetelor, strigă foarte agitată *lady* Crawley, şi pune la loc broşurile domnului Crawley, domnişoară Sharp!» şi abia avurăm timp să executăm poruncile, că domnul Crawley şi intră în cameră.

— Să continuăm predica de ieri, domnişoarelor, rosti el; veţi citi fiecare pe rând câte o pagină; astfel că domnişoara... domnişoara Short va avea ocazia să vă audă.

Şi bietele fetiţe începură să silabisească o mohorâtă predică rostită la capela Bethesda din Liverpool, în favoarea misiunii pentru convertirea indienilor chickasaw. O seară într-adevăr fermecătoare, ce părere ai?

La ora 10 li s-a poruncit servitorilor să-l cheme pe *sir* Pitt şi pe toţi ai casei pentru rugăciunea de seară. Sir Pitt sosi cel dintâi, cu faţa foarte aprinsă şi cu mersul puţin cam nesigur, iar după el, majordomul, valeţii, feciorul domnului Crawley şi încă alţi trei oameni, mirosind foarte puternic a grajd, apoi patru femei, dintre care una – am băgat imediat de seamă – era foarte împopoţonată şi mi-a aruncat o privire cât se poate de dispreţuitoare, în timp ce se lăsa în genunchi greu ca un pietroi.

După ce domnul Crawley ţinu o predică şi împreună cu ea explicaţiile respective, ne-am primit fiecare lumânarea lui şi apoi ne-am dus la culcare; apoi am fost întreruptă din scris, după cum i-am mai povestit preaiubitei şi adoratei mele Amelia.

Noapte bună. Mii, mii, mii de sărutări!

Sâmbătă – Azi-dimineaţă, la ora 5, am auzit guiţatul purceluşului negru. Rose şi Violet m-au dus ieri să-l văd;

am colindat prin grajduri, am văzut şi cuştile câinilor, i-am făcut o vizită şi grădinarului care culegea fructe pentru trimis la târg şi pe care fetele îl rugară fierbinte să le dea un ciorchine de struguri din seră; dar el răspunse că *sir* Pitt îi numărase pe toţi şi-ar fi însemnat să fie dat pur şi simplu afară dacă lipsea vreunul. Drăgălaşele fetiţe prinseră apoi un mânz dintr-un ţarc şi mă întrebară dacă nu vreau să-l încalec şi eu, dar nici n-apucară să-l călărească, când sosi vizitiul şi, înjurând îngrozitor, le alungă numaidecât.

Lady Crawley lucrează veşnic la împletitura ei. *Sir* Pitt se îmbată în fiecare seară şi, am impresia, în tovărăşia lui Horrocks, majordomul. Domnul Crawley ne citeşte întotdeauna câte o predică înainte de a merge la culcare, iar dimineaţa stă închis în biroul lui, când nu se duce la Mudbury călare pentru treburile ţinutului, sau la Squashmore, unde predică miercurea şi vinerea fermierilor din partea locului.

O sută de mii de plecăciuni pline de recunoştinţă iubiţilor tăi părinţi. Bietul tău frate şi-a revenit după *rack-punch?* Vai, draga mea, draga mea! Cum ar mai trebui să se păzească oamenii de afurisitul ăsta de *punch!*

A ta, cu totul şi pentru totdeauna.

Judecând lucrurile în ansamblul lor, eu cred că e foarte bine pentru scumpa noastră Amelia, din Russell Square, că s-a despărţit de domnişoara Sharp. Rebecca e o făptură plină de haz şi ciudată, asta e sigur; şi descrierile acelea despre biata doamnă care-şi jeleşte pierderea frumuseţii ei şi despre *gentleman*-ul cu favoritele lui de culoarea fânului şi cu părul ca paiul sunt pline de isteţime, fără nicio îndoială, şi dovedesc o profundă cunoaştere a lumii. Că ea ar fi trebuit, pe când stătea în genunchi, să se gândească la lucruri mai înălţătoare decât zorzoanele domnişoarei Horrocks, să nu mai vorbim. Dar îndatoritorul meu cititor va binevoi să-şi aducă aminte că prezenta istorisire poartă

titlul de *Bâlci al deşertăciunilor,* şi că Bâlciul deşertăciunilor e un loc plin de îngâmfare, de răutăţi şi de nebunii, un loc plin de tot felul de minciuni, de înşelătorie şi de pretenţii. Şi în timp ce moralistul, care vă e înfăţişat pe copertă[110] (un foarte asemănător portret al preaplecatului dumneavoastră servitor), declară că n-are să se folosească nici de rochii şi nici de cordeluţe, ci numai de foarte austera livrea cu pulpane lungi în care s-a înveşmântat congregaţia lui, totuşi, vedeţi dumneavoastră, eşti obligat să spui adevărul, atâta cât îl cunoşti, fie că-ţi pui scufie cu clopoţei, fie că-ţi trânteşti o pălărie ecleziastică, şi în drumul unei asemenea întreprinderi mai putem încă întâlni o sumedenie de lucruri urâte şi neprevăzute.

Am auzit odată pe un confrate întru tagma povestitorilor vorbind la Napoli unei adunări de haimanale, de gură-cască şi de pierde-vară de pe ţărmul mării, şi acest confrate tuna şi fulgera cu atâta foc împotriva nemernicilor, ale căror odioase fapte le descria şi le născocea în acelaşi timp, încât auditoriul nu mai putu să se stăpânească, aşa că izbucni împreună cu poetul într-un urlet de înjurături şi de blesteme împotriva fictivului monstru al povestirii; iar când pălăria făcu ocolul mulţimii, gologanii curseră gârlă, odată cu un torent de furtunoase aplauze de simpatie.

Pe de altă parte, în micile teatre pariziene aveţi să auziţi nu numai voci din public strigând: *„Ah, predin! Ah, monsire!*”[111] şi blestemând din loji pe tiranul din piesă, dar chiar actorii înşişi refuzând în mod categoric să joace roluri de ticăloşi, preferând să apară, pentru un salariu mai mic, în adevărata lor faţă de francezi leali. Am pus cele două

---

[110] Referire la gravura în lemn de pe coperta ediţiei origi-

[111] Ah, ticălosul !• Ah, monstrul! (Fr.).

exemple alături ca să vă puteţi da seama că nu din motive mercantile doreşte autorul de faţă să vă prezinte în adevărata lor lumină eroii lui negativi şi să şi-i ciomăgească; ci pentru că îi urăşte din toată inima şi pentru că nu-şi poate stăpâni în niciun fel ura aceasta, care trebuie să-şi găsească ieşirea printr-o batjocură plină de răutate.

Îi previn deci pe „binevoitorii mei prieteni” că am să le povestesc istoria unei ticăloşii nemaipomenite, a unei crime extrem de complicate, dar totodată extrem de interesante, lucru de care sunt încredinţat –, căci ticăloşii mei nu sunt ticăloşi de rând, puteţi fi siguri de asta. Când avem de-a face cu oameni cumsecade, n-avem de gând să economisim vorbele frumoase, nu, nu! Dar când trecem dincolo de regiunile liniştite, trebuie, la rândul nostru, să ne păstrăm cumpătul. O furtună într-o găleată cu apă e un lucru absurd. O vom păstra însă pentru nesfârşitul ocean şi singurătatea miezului de noapte. Prezentul capitol e numai gingăşie. Altele... Dar să nu le anticipăm.

Şi pe măsură ce avem să dezvoltăm caracterul eroilor noştri, am să vă cer îngăduinţa, ca om şi ca frate, să nu vi-i prezint numai, ci să şi cobor uneori printre ei şi să şi vorbesc despre ei; când sunt buni şi generoşi, să-i iubesc şi să le strâng mâna; când sunt neghiobi, să râd de ei pe ascuns faţă de cititori, iar de sunt ticăloşi şi lipsiţi de inimă, să-i ocărăsc cu cele mai aspre cuvinte pe care mi le îngăduie buna-cuviinţă.

Altminteri, v-aţi putea închipui că eu sunt acela care îmi bat joc de practica devoţiunii, pe care o găseşte atât de ridicolă domnişoara Sharp; că eu sunt acela care-am râs cu atâta poftă de mersul în pleticit de bătrân Silen[112] al baronetului, pe când în realitate hohotele de râs pornesc de la fiinţa aceea care nu respectă decât bogăţia şi care

[112] În mitologie: tovarăşul de petrecere al lui Bacchus, zeul vinului.

nu are ochi decât pentru succes. Pe lume există şi astfel de oameni şi-o scot foarte bine la capăt, fără credinţă, fără speranţă, fără milostenie; să-i atacăm, dragi prieteni, cu putere şi cu vigoare. Mai sunt şi alţii, şi tot norocoşi sunt, şarlatanii şi nebunii, care trebuie şi ei combătuţi şi daţi în vileag, ca unii pentru care a fost creat fără îndoială râsul.

CAPITOLUL IX

PORTRETE DE FAMILIE

S*ir* Pitt Crawley era un filosof cu înclinări pentru ceea ce se numeşte o existenţă obişnuită. Prima sa căsătorie, cu fiica nobilului Binkie, fusese înfăptuită sub auspiciile părinţilor săi; şi cum deseori îi spunea soţiei sale, *lady* Crawley, pe când aceasta trăia, că nu-i decât o zgripţuroaică afurisită, arţăgoasă şi cu nasul pe sus, şi că dacă i se va întâmpla să rămână vreodată văduv, să fie spânzurat dacă are să se mai însoare tot cu una de teapa ei, la săvârşirea dintre cei vii a preaonoratei doamne, el se ţinu de cuvânt şi-şi alese a doua soţie în persoana domnişoarei Rose Dawson, fiica domnului John Thomas Dawson, negustor de fierărie din Mudbury. Ce fericire pe capul bietei Rose să se trezească dintr-odată *lady* Crawley!

Dar, daţi-ne voie să facem inventarul fericirii ei. În primul rând, a trebuit să renunţe la Peter Butt, un tânăr care-i făcea curte şi care, ca urmare a dezamăgirii sale în dragoste, se apucă de contrabandă, braconaj şi de alte nenumărate deprinderi păcătoase. Apoi se certă, din consideraţie pentru noua ei situaţie socială, cu toate prietenele şi cu toate cunoştinţele ei din tinereţe, care, bineînţeles, nu puteau fi primite de onorata *lady,* la Queen’s Crawley. Pe de altă parte, însă, în noua societate

în care intră, ca şi în propria ei locuinţă, nu află pe nimeni care să-i ureze bun venit. Căci cine s-o fi întâmpinat cu bunăvoinţă? *Sir* Huddleston Fuddleston avea trei fete, care trăgeau toate trei nădejdea să devină *lady* Crawley. Familia lui *sir* Giles Wapshot se considera insultată pentru că niciuna din fetele Wapshot nu fusese ea cea aleasă, iar ceilalţi baroneţi din ţinut erau indignaţi la culme de mezalianţa confratelui lor. Ca să nu mai vorbim de lumea obişnuită, pe care o vom lăsa să bombănească fără să-i mai pomenim numele.

Sir Pitt nu se sinchisea de ei, după cum însuşi spunea, nici cât de-o ceapă degerată. El o avea pe drăgălaşa lui Rose, şi ce-şi poate dori un om mai mult decât mulţumirea lui proprie?

Aşa că luă obiceiul să se îmbete în fiecare noapte şi s-o bată din când în când pe drăgălaşa lui Rose; s-o lase în Hampshire, când el se ducea la Londra pentru sesiunea parlamentară, fără nicio prietenă pe lume. Nici chiar doamna Bute Crawley, soţia preotului, nu vru s-o viziteze, spunând că n-are să cedeze niciodată *le pas*[113] unei odrasle de negustor.

Cum singurele daruri cu care o blagoslovise natura pe *lady* Crawley erau obrajii ei trandafirii şi pielea ei albă, şi cum nu avea niciun fel de alte calităţi sufleteşti, nici talente, nici opinii, nici ocupaţii, nici distracţii şi nici acea vigoare sufletească sau firea aprinsă pe care-o au adesea femeile proaste, influenţa ei asupra sentimentelor lui *sir* Pitt nu era din cale-afară de mare. Trandafirii din obraji i se veştejiră, şi gingaşa frăgezime îi părăsi chipul după ce dădu naştere celor două fetiţe şi deveni în casa soţului ei o simplă maşină, stârnind tot atâta interes ca şi pianul cu coadă al răposatei *lady* Crawley; cu înfăţişarea ei mai mult bălană, se îmbrăca în culori deschise, ca toate blondele, şi

[113] Nu va lăsa să i-o ia înainte (fr.).

se înfăţişa de preferinţă într-un verde-marin tulbure sau într-un albastru-cenuşiu. Lucra la împletitura ei ziua şi noaptea, ca şi la alte lucruri asemănătoare, şi a confecţionat, în răstimp de câţiva ani, macaturi pentru toate paturile de la Queen’s Crawley; avea şi o grădiniţă de flori, pentru care simţea oarecare dragoste, dar în afară de aceasta, niciun fel de preferinţă, niciun fel de aversiune. Când bărbatu-său era grosolan cu ea, nu scotea niciun cuvânt; când o bătea, plângea tare. Dar nu avea destulă energie să se dedea băuturii, ci se jelea câtă-i ziua de mare, în papucii ei scâlciaţi şi cu moaţele în păr. O, Bâlci al deşertăciunilor! Bâlci al deşertăciunilor! Căci dacă n-ai fi fost tu, această fiinţă ar fi putut fi o fată veselă... Peter Butt şi Bose, un bărbat fericit şi o soţie fericită, într-o gospodărie tihnită, cu o familie sănătoasă şi cu o cantitate cinstită de bucurii, griji, speranţe şi lupte. Dar un titlu şi **o** trăsură cu patru cai sunt jucării mai de preţ decât fericirea în Bâlciul deşertăciunilor; şi dacă Henric al VIII-lea, sau Barbă-Albastră[114] ar mai trăi şi şi-ar dori şi a zecea nevastă, credeţi că n-ar putea-o el lua pe cea mai drăgălaşă fată care ar fi scoasă în societate acum?

Nepăsarea lâncedă a mamei lor nu trezise, după cum e lesne de presupus, prea multă afecţiune în sufletul fetiţelor, care erau în schimb foarte fericite printre servitorii de la bucătărie şi de la grajd; iar grădinarul scoţian, având din fericire o soţie cumsecade şi nişte copii buni, fetiţele găsiră în casa lui o societate plăcută şi dobândiră multe cunoştinţe folositoare, ceea ce constitui unica lor educaţie până la venirea domnişoarei Sharp.

Iar angajarea acesteia se datora mustrărilor domnului Pitt Crawley, singurul prieten şi apărător pe care l-a avut vreodată *lady* Crawley şi unica persoană, în afară de copiii

[114] Henric al VIII-lea (1491-1547), poreclit şi Barbă-Albastră, rege englez din dinastia Tudorilor; a avut şase soţii.

ei, pentru care nutrea oarecare afecţiune. Domnul Pitt semăna cu nobilii Binkie, din care descindea, şi era un *gentleman* foarte politicos şi foarte corect. Când atinse vârsta bărbăţiei şi se întoarse de la colegiul „Christchurch”, el purcese să restabilească disciplina slăbită a casei părinteşti, împotriva voinţei tatălui său, căruia îi era groază de el. Era un om de un rafinament atât de rigid, încât ar fi murit mai bine de foame decât să se aşeze la masă fără cravată albă. O dată, abia întors de la colegiu, când Horrocks, majordomul, îi dădu o scrisoare fără s-o fi pus în prealabil pe tavă, se uită la acesta cu asemenea ochi şi-i administră o cuvântare atât de tăioasă, că Horrocks tremura după aceea ori de câte ori se găsea în faţa lui, şi toţi ai casei i se supuneau; *lady* Crawley îşi scotea moaţele mult mai devreme când era el acasă; jambierele murdare ale lui *sir* Pitt dispăreau, şi dacă acest incorigibil bătrân nu renunţa totuşi la celelalte obiceiuri vechi, el nu se îmbăta, în schimb, niciodată de faţă cu fiul său şi nu le vorbea servitorilor decât într-un fel foarte rezervat şi politicos; şi aceştia băgaseră de seamă că *sir* Pitt n-o înjura niciodată pe *lady* Crawley când era şi fiul lui în cameră.

El îl învăţase pe majordom să anunţe „doamna e servită”, şi tot el stăruise să-i ofere doamnei braţul când mergea la masă. Vorbea rareori cu *lady* Crawlei, dar când se întâmpla aşa ceva, o făcea cu cel mai adânc respect; şi niciodată n-o lăsa să părăsească încăperea fără să se ridice în chipul cel mai solemn ca să-i deschidă uşa şi să facă o elegantă plecăciune la ieşirea ei.

La Eton i se spunea „domnişoara Crawley”; şi fiindcă suntem aici, îmi pare rău că trebuie să spun, fratele său cel mai mic, Rawdon, obişnuia să-l burduşească ori de câte ori îi venea bine. Deşi nu strălucea prin inteligenţă, el compensa asemenea lipsă printr-o sârguinţă demnă de

toată lauda şi nimeni nu-şi amintea ca în timpul celor opt ani de şcoală să fi primit vreodată acea pedeapsă de care toată lumea crede că e cu neputinţă să scapi, în afară de cazul când eşti un înger.

Studiile universitare şi le-a" terminat într-un mod foarte onorabil. Şi s-a pregătit temeinic pentru viaţa politică, în care urma să intre prin intermediul bunicului său, lordul Binkie, studiind cu mare zel oratorii antici şi moderni şi luând neîncetat cuvântul la tot soiul de adunări. Dar deşi avea un elegant debit verbal şi-şi dădea drumul vocii sale anemice cu mare îngâmfare şi mulţumire de sine, deşi nu făcea niciodată aluzie la vreun sentiment sau la vreo părere care să nu fie cu totul răsuflată şi banalizată – întărită bineînţeles cu citate latineşti – totuşi, dădea mai întotdeauna greş, într-un fel sau altul, în ciuda unei mediocrităţi care ar fi trebuit să-i asigure oricărui om succesul. Nu câştigă nici măcar premiul de poezie, de care prietenii săi susţineau că tânărul era aproape sigur.
După ce termină universitatea, el deveni secretarul particular al lordului Binkie şi fu numit apoi ataşat la legaţia din Pumpernickel[115], însărcinare de care se achită în mod foarte onorabil, şi aduse în ţară comisioane pentru ministrul de externe de pe atunci, constând din pateuri de Strasbourg. După ce ocupă timp de zece ani postul de ataşat (cea mai mare parte după trecerea întru cei drepţi a regretatului lord Binkie), găsind că înaintarea în grad merge prea încet, părăsi în cele din urmă, întrucâtva dezgustat, cariera diplomatică şi se întoarse la condiţia de *gentleman* de ţară.

La înapoierea lui în Anglia, scrise o broşură despre borhot (căci era om ambiţios şi-i plăcea să fie întotdeauna în ochii publicului) şi luă parte activă la propăşirea ideii emancipării negrilor. Apoi se împrieteni cu domnul

[115] Denumire hazlie, născocită de Thackeray pentru Germania.

Wilberforce[116], cu a cărui politică era întru totul de acord, şi întreţinu acea faimoasă corespondenţă cu reverendul Silas Komblower privitor la misiunea în Asharitee. Se ducea şi la Londra, dacă nu pentru sesiunea parlamentară, barem în luna mai, pentru întrunirile religioase. În ţinutul său natal îndeplinea funcţia de magistrat şi era un asiduu cercetător şi sfetnic al celor lipsiţi de instrucţie religioasă. Se spunea c-ar fi îndrăgostit de *lady* Jane Sheepshanks, a treia fiică a lordului Southdown, a cărei soră, *lady* Emily, a scris acele plăcute broşuri, *Credincioasa busolă a marinarului* şi *Precupeaţa de mere din Fitichley Common.*

Ceea ce povestea domnişoara Sharp cu privire la ocupaţiile lui de la Queen’s Crawley era purul adevăr. Constrângea toată servitorimea de acolo să ia parte la practicile de evlavie mai sus menţionate, ca şi pe tatăl său, de altfel (şi făcea foarte bine). Luase sub protecţia lui casa de rugăciuni a „independenţilor”[117] din parohia Crawley, spre marea indignare a unchiului său, parohul, şi spre satisfacţia lui *sir* Pitt, prin urmare, care fusese înduplecat să se ducă el însuşi acolo o dată sau de două ori, ceea ce pricinui câteva violente predici în biserica parohială din Crawley, îndreptate, fără ocol, drept spre străvechea stranăgotică a baronetului. Însă cinstitul *sir* Pitt nu simţi de loc tăria acestor cuvântări, întrucât trăgea mai întotdeauna câte-un pui de somn în timpul predicii.

Pitt Crawley dorea cu înfocare ca tatăl său, spre binele naţiunii şi al creştinătăţii, să-i cedeze locul din Parlament; dar bătrânul refuza lucrul acesta cu statornicie. În acelaşi timp, însă, erau mult prea calculaţi şi unul şi altul ca să renunţe la o mie cinci sute de lire pe an, pe care le

---

[116] William Wilberforce (1759-1833) a militat intens pentru abolirea comerţului cu sclavi. Activitatea sa avea însă un caracter filantropic.

[117] Reprezentanţii curentelor extremiste ale protestantismului englez.

realizau din cedarea celui de-al doilea loc în Parlament (ocupat la această dată de domnul Quadroon, care avea *carte-blanche*[118] în problema sclavilor), căci situaţia financiară a familiei era foarte încurcată, iar venitul pe care-l aducea locul cedat era de mare folos casei de la Queen’s Crawley. Familia Crawley nu se refăcuse niciodată după greaua amendă la care fusese supus Walpols Crawley, primul baronet, pentru fraude făcute la Departamentul Pergamentelor şi Peceţilor. *Sir* Walpole era un om de viaţă, nerăbdător să pună mâna pe bani şi să-i toace (*alieni appetens, sui profusus*[119]*,* după cum obişnuia să se exprime, oftând, domnul Crawley), şi fusese iubit la vremea lui de tot districtul pentru veşnicele chefuri şi pentru ospitalitatea care domnea la Queen’s Crawley.

Pivniţele erau pline pe vremea aceea cu vin de Burgundia, cuştile, cu câini de vânătoare, iar grajdurile, cu cai de rasă; pe când acum, caii care mai existau încă la Queen’s Crawley trăgeau la plug sau la diligenţa de Trafalgar; şi cu un asemenea atelaj şi într-o zi când nu se lucra la câmp fu condusă domnişoara Sharp la conac; căci oricât ar fi fost el de bădăran, *sir* Pitt era un aprins partizan al demnităţii sale când era la el acasă şi rareori ieşea fără patru cai la trăsură, şi, cu toate că nu avea la masă decât carne fiartă de berbec, era servit întotdeauna de trei lachei.

Dacă numai zgârcenia ar fi putut îmbogăţi un om, *sir* Pitt Crawley ar fi avut prilejul să devină putred de bogat; dacă ar fi fost, de pildă, avocat în vreun oraş de provincie, fără niciun alt capital în afară de creierul lui, e foarte posibil că acesta i-ar fi adus un câştig bun şi şi-ar fi atras o considerabilă influenţă şi o mare competenţă. Dar, din

---

[118] Deplină putere (fr.).

[119] Doreşte averea altuia şi o risipeşte pe a sa (lat.).

nefericire, era înzestrat cu un nume mare şi cu o moşie respectabilă, deşi ipotecată, lucruri care îl păgubeau mai degrabă decât îi erau de folos. Avea pasiunea proceselor, ceea ce îl costa multe mii de lire anual; şi fiind mult prea deştept ca să se lase furat, cum spunea el, de un singur împuternicit al lui, îşi încredinţa afacerile, ca să-i fie până la urmă tot prost administrate, unei duzini întregi de oameni, deşi nu avea încredere în niciunul dintre aceştia. Era un moşier atât de viclean, încât îşi recruta cu mare greutate arendaşii, şi numai dintre cei ruinaţi; şi era un cultivator atât de zgârcit, încât dădea cu greu pământului până şi sămânţa, din care cauză natura răzbunătoare îi refuza, la rândul ei, recoltele pe care le dăruia din plin cultivatorilor generoşi. Se lansa în tot soiul de speculaţii; avea în exploatare mine; cumpăra acţiuni ale societăţilor pentru săparea canalelor; închiria cai la poştalioane; făcea felurite contracte cu statul şi era omul şi magistratul cel mai ocupat din tot ţinutul. Cum nu voia să angajeze funcţionari cumsecade la cariera sa de granit, avu bucuria să afle că patru supraveghetori au spălat putina, împreună cu importante sume de bani, şi c-au şters-o în America. Din cauza lipsei de prevedere, minele de cărbuni i se umpleau cu apă; statul îi rezilia contractul, întrucât carnea de vacă pe care o livra era stricată; iar în privinţa cailor de la poştalioane, orice proprietar de diligenţe din ţară ştia că el pierde cei mai mulţi cai, pentru că nu le dă mâncare şi pentru că îi cumpără pe cei mai ieftini. Era sociabil din fire şi departe de a fi îngâmfat, ba prefera mai curând tovărăşia arendaşilor şi a geambaşilor decât cea a unui nobil, ca domnul Crawley, fiul său; îi plăcea să bea, să înjure, să glumească cu fetele arendaşilor; nimeni nu-şi amintea ca el să fi dăruit vreodată un şiling sau să fi făcut o faptă bună, dar în schimb era hazliu, viclean, voios şi ar fi fost în stare să glumească şi să ciocnească astăzi cu un

arendaş, iar mâine să-l jumulească, sau să râdă cu un braconier, pe care să-l vâre apoi la închisoare cu aceeaşi voie bună. Atenţiile sale faţă de sexul frumos au fost amintite în scrisoarea respectivă de către domnişoara Rebecca Sharp, într-un cuvânt, printre baroneţii, pair-ii şi membrii Camerei Comunelor din Anglia, nu exista niciunul mai viclean, mai zgârcit, mai egoist, mai ridicol şi cu faimă mai deocheată. Mâna roşcovană a lui sir Pitt Crawley s-ar fi strecurat în buzunarul oricui, în afară de al său; şi e trist şi dureros că, în calitatea noastră de admiratori ai aristocraţiei engleze, ne aflăm în situaţia de-a recunoaşte noi înşine existenţa atâtor cusururi la o persoană al cărei nume stă scris în *Anuarul nobilimii.*

Una din principalele pricini ale puterii lui Pitt Crawley asupra sentimentelor tatălui său rezulta din anumite chestiuni băneşti. Baronetul datora fiului său o oarecare sumă de bani din moştenirea mamei acestuia, sumă pe care bătrânul nu găsea de cuviinţă s-o achite nici în ruptul capului, căci avea o silă aproape de neînvins când era vorba să dea vreun ban cuiva, şi numai prin forţă putea fi constrâns să şi achite datoriile. Domnişoara Sharp calculă (căci ea începu să fie iniţiată, după cum vom vedea îndată, în majoritatea secretelor familiei) că numai operaţia plăţii creditorilor să-i îl costa pe onorabilul baronet mai multe sute de lire pe an; dar asta era o plăcere de care nu se putea lipsi; încerca o cruntă desfătare silindu-i pe bieţii nenorociţi să aştepte cât mai mult, purtându-i de la un tribunal la altul şi amânând judecata de la un termen la altul. La ce bun să mai fi în Parlament, spunea el, dacă eşti obligat, cu toate acestea, să-ţi plăteşti datoriile? Şi în această privinţă, demnitatea lui de senator îi aducea, „într-adevăr, destul de multe foloase.

Bâlci al deşertăciunilor! Bâlci al deşertăciunilor! Iată un om care nu ştia nici măcar să scrie corect şi nu citea

nimic; care avea năravurile şi şiretenia unui bădăran; a cărui unică ţintă în viaţă era să facă şicane; care nu avea nicio înclinaţie, emoţie sau bucurie în afară de ceea ce era josnic şi murdar, şi se bucura totuşi de un rang, onoruri şi putere, într-un fel sau altul; era şi demnitar al ţării, şi stâlp al statului. Deţinea funcţia de mare şerif[120] şi se plimba într-o trăsură aurită. Miniştri şi oameni de stat îi dădeau târcoale; şi în Bâlciul deşertăciunilor el avea un loc mai de „frunte decât cel mai strălucitor reprezentant al nepătatei virtuţi.

Sir Pitt avea o soră vitregă nemăritată, care moştenise de la mama sa o însemnată avere, şi cu toate că baronetul îi ceru pe ipotecă un împrumut mare, domnişoara Crawley i-l refuză şi preferă să-şi ştie banii în siguranţă la ea. Ea îşi exprima totuşi intenţia de a-şi împărţi moştenirea între cel de al doilea fiu al lui *sir* Pitt şi familia parohului şi plătise o dată sau de două ori datoriile lui Rawdon Crawley pe când acesta era la Universitate şi apoi în armată. Domnişoara Crawley era, prin urmare, obiect de mare veneraţie când venea la Queen’s Crawley, căci avea la bancherul său un cont care-ar fi făcut-o iubită oriunde.

Câtă demnitate nu dă unei bătrâne lady un cont de bancă! Şi cu câtă îngăduinţă nu-i trecem cu vederea defectele dacă ne este rudă (şi măcar de-ar fi să aibă fiecare cititor vreo douăzeci de asemenea rude) şi ce bătrânică drăguţă şi simpatică socotim că e. Şi cu ce temeneli o mai conduce tânărul asociat al casei „Hobbs şi Dobbs” la trăsura împodobită cu un blazon pe care se vede un fier de lance şi cu vizitiul ei gras şi astmatic! Şi cât de potrivit găsim noi că e, atunci când ne vine în vizită, să ne punem prietenii la curent privitor la poziţia ei în societate! Rostim, şi cu perfectă dreptate: „Tare-aş mai vrea să am iscălitura domnişoarei MacWhirter pe un cec

[120] Funcţia supremă în administraţia şi legislaţia comitatelor engleze.

de cinci mii de lire”. „Ah, nici n-ar băga măcar de seamă lipsa lor!” răspunde soţia ta. „E mătuşa mea”, rosteşti tu cu un aer liniştit şi indiferent când te întreabă prietenul dacă domnişoara MacWhirter ţi-e rudă. Soţia ta e totdeauna gata să-i dovedească dragostea prin mici servicii, fetiţele tale îi confecţionează neîncetat coşuleţe brodate, perne şi scăunaşe pentru picioare. Ce straşnic foc i se aprinde în cameră când vă vine în vizită, în timp ce nevastă-ta îşi pune corsetul într-o odaie neîncălzită! Şi cât timp stă la voi, casa capătă un aer de sărbătoare, e curată, călduroasă, liniştită, bucurie de care nici pomeneală nu-i altă dată. Chiar şi dumneata, dragă domnule, uiţi să-ţi mai faci somnul de după masă şi-ţi descoperi o subită pasiune (deşi pierzi întotdeauna) pentru jocul de cărţi. Ce bucate alese – vânat în fiecare zi, vin Malmsey-Madeira, şi nu mai isprăveşti cu peşte de la Londra. Până şi servitorii de la bucătărie se împărtăşesc din belşugul acesta general; căci dintr-un motiv sau altul, atâta timp cât ţine şederea dolofanului vizitiu al domnişoarei MacWhirter, berea a devenit dintr-odată mai tare, iar consumul de ceai şi de zahăr din camera copiilor (unde i se ospătează camerista) nu mai e supravegheat de nimeni. Este sau nu este aşa? Mă adresez claselor de mijloc. Ah, puteri binecuvântate! Doresc să-mi trimiteţi o mătuşă bătrână → **o** mătuşă necăsătorită – o mătuşă cu blazon la trăsură şi cu fruntea încoronată de-o şuviţă de păr cafeniu-deschis; cum i-ar mai împleti fetiţele mele săculeţe şi cum ar mai corcoli-o Julia mea şi cu mine! Dulce, dulce nălucire! Nebunesc, nebunesc vis!

CAPITOLUL X

DOMNIŞOARA SHARP ÎNCEPE SĂ-ŞI FACĂ PRIETENI

Acum, fiind considerată drept membru al simpaticei familii, ale cărei portrete le-am schiţat în paginile precedente, una din îndatoririle fireşti ale Rebeccăi era, precum singură spunea, să se facă plăcută binefăcătorilor ei şi să-şi dea toată silinţa să le câştige încrederea. Cine ar putea să nu admire simţământul acesta de recunoştinţă la o orfană lipsită de sprijin? Şi dacă intra şi o oarecare doză de egoism în calculele ei, cine ar putea susţine că prevederea nu-i era perfect îndreptăţită? „Sunt singură pe lume, îşi spunea această fată fără de prieteni, şi nu trebuie să aştept nimic de la nimeni, căci nu mă pot bizui decât pe munca mea; pe când Amelia, fetişcana aia cu obrajii trandafirii, care n-are nici jumătate din inteligenţa mea, are zece mii de lire şi casă asigurată. Sărmana orfană Rebecca (şi sunt cu mult mai frumoasă decât ea) nu se are decât pe sine şi propria ei isteţime pe care să se bizuie. Ei bine, să vedem dacă isteţimea asta a mea n-are să-mi procure o situaţie onorabilă şi dacă n-am să-i pot arăta eu într-o bună zi domnişoarei Amelia valoarea mea reală şi cu cât sunt eu mai presus decât ea! Nu că n-aş ţine la biata Amelia; cine-ar putea să nu iubească o fiinţă atât de nevinovată şi de bună? Numai că straşnică zi are să fie aceea când am să fiu în stare să-mi ocup locul cuvenit în societate mai sus decât ea... şi, la urma urmei, de ce nu?” Şi în felul acesta, mica şi romantica noastră prietenă îşi făurea visurile ei de viitor, dar nu trebuie să ne scandalizăm dacă principalul ocupant al tuturor acestor castele imaginare era un soţ, căci la ce altceva se pot gândi domnişoarele dacă nu la viitorii lor soţi? Şi la ce altceva se gândesc scumpele lor mame? „Trebuie să-mi ţin loc şi de mamă”, îşi spuse Rebecca, nu fără o emoţionantă

conştiinţă a propriei ei înfrângeri când îşi aminti de mica păţanie cu Jos Sedley.

Aşa că ea se hotărî, şi cu multă înţelepciune, să-şi întărească şi să-şi asigure poziţia în familia de la Queen’s Crawley, în care scop porni să se împrietenească cu toţi cei de care depindea situaţia ei.

Cum *lady* Crawley nu făcea parte dintre personajele acestea, fiind, pe lângă toate celelalte, o femeie atât de nepăsătoare şi apatică încât aproape nimeni n-o lua în seamă în propria ei casă, Rebecca pricepu numaidecât că n-avea nevoie să-i câştige bunăvoinţa, lucru într-adevăr cu neputinţă de înfăptuit. Luase deprinderea să le vorbească celor două şcolăriţe despre *lady* Crawley în termenii: „Biata voastră mamă”; şi cu toate că o trata pe respectiva doamnă cu toate semnele unui respect plin de rezervă, ea îşi păstra grosul atenţiilor, cum era şi înţelept, pentru ceilalţi membri ai familiei.

Cu fetiţele, a căror simpatie o câştigă pe deplin, întrebuinţă o metodă cât se poate de simplă. Nu le îmbâcsi fragedele lor creiere cu prea multă învăţătură, ci, dimpotrivă, le dădu toată libertatea ca să-şi facă educaţia singure, căci ce învăţătură e mai prielnică decât aceea pe care ţi-o însuşeşti singur? Şi cum cea mai mărişoară era pasionată, am putea spune, după lectură, şi cum în vechea bibliotecă de la Queen’s Crawley exista o considerabilă provizie de cărţi de literatură uşoară din ultimul veac, în limbile franceză şi engleză (ele fuseseră adunate de secretarul Departamentului Pergamentelor şi Peceţilor în perioada dizgraţiei sale), şi cum nimeni în afară de ea nu tulbura pacea rafturilor, Rebecca avu putinţa să îmbogăţească în mod plăcut şi fără prea multă osteneală cunoştinţele domnişoarei Rose Crawley.

Ea şi domnişoara Rose au citit împreună nenumărate şi încântătoare opere franţuzeşti şi englezeşti, printre care

trebuie să menţionăm pe acelea ale învăţatului doctor Smollett[121], pe ale dibaciului domn Henry Fielding[122], pe ale graţiosului şi fantasticului *monsicur* Crebillon[123] cel tânăr, pe care nemuritorul nostru poet Gray[124] îl preţuia atât de mult, ca şi pe ale universalului *monsieur* de Voltaire. O dată, când domnul Crawley se interesă ce citeau copiii, guvernanta răspunse: „Smollett”. „Oh, Smollett! exclamă domnul Crawley, pe deplin mulţumit. Istoria lui e destul de stupidă, dar nici pe departe aşa de primejdioasă ca aceea a domnului Hume[125]. Citeşti istorie deci?” „Da”, răspunse domnişoara Rose, fără să precizeze însă că citea istoria lui Humphrey Clinker[126].

Dar cu alt prilej fu destul de scandalizat găsind-o pe soră-sa citind o culegere de piese franţuzeşti; cum însă guvernanta îi atrase atenţia că scopul acestor lecturi era însuşirea limbii franceze în conversaţie, fu nevoit să se arate mulţumit. Domnul Crawley, ca orice diplomat, era

---

[121] Tobias George Smollett (1721-1771), scriitor realist englez ; aparţine fazei de maturitate a curentului iluminist din literatura engleză (1740-1760).

[122] *Henry Fieldin*g. (1707-1754), cel mai de seamă scriitor din perioada de maturitate a iluminismului în Anglia, reprezentant al aripii democratice a acestui curent ideologic de orientare progresistă.

[123] *Crebillon cel tânăr* (1707-1777), scriitor francez, autorul unor romane scabroase.

[124] *Thomas Gray* (1716-1771), poet englez, premergător al romanticilor.

[125] E vorba de Istoria Angliei de Smollett şi de Istoria Marii Britanii a filozofului David Hume (1711-1776).

[126] Personaj din romanul cu acelaşi nume de Smollett, în care se narează o serie de episoade şi aventuri hazlii.

peste măsură de mândru de uşurinţa cu care vorbea franţuzeşte (pentru că era totuşi un om de lume), şi nu mică plăcere îi făceau complimentele pe care i le adresa necontenit guvernanta cu privire la talentele lui.

Gusturile domnişoarei Violet erau, dimpotrivă, mai simple şi mai violente decât ale surorii ei. Ea ştia cele mai ascunse unghere în care ouau găinile. Se căţăra în copaci şi jefuia cuiburile păsărilor cântătoare de micuţele lor ouă pestriţe. Plăcerea ei cea mai mare era să încalece mânjii şi să cutreiere astfel câmpiile, întocmai ca şi Camilla[127]. Ea era favorita tatălui său şi a argaţilor. Era răsfăţata şi în acelaşi timp groaza bucătăresei; căci descoperea toate ascunzătorile borcanelor de peltea şi le ataca ori de câte ori intrau în raza ei de acţiune. Ea şi sora ei se aflau într-o veşnică luptă. Când domnişoara Sharp descoperea vreuna din isprăvile ei, nu-i spunea nimic maică-sii, care-ar fi pârât-o baronetului, sau, şi mai rău, domnului Crawley, ci îi făgăduia că nu va sufla nicio vorbă dacă domnişoara Violet va fi de-acum încolo o fetiţă bună şi o va iubi pe guvernanta ei.

Faţă de domnul Crawley, domnişoara Sharp era respectuoasă şi ascultătoare. Obişnuia să-l consulte adesea privitor la unele pasaje în franţuzeşte, pe care dânsa nu era în stare să le înţeleagă, deşi mamă-sa fusese franţuzoaică, şi pe care, spre marea ei mulţumire, acesta binevoia să i le explice; şi pe lângă faptul că-i dădea îndrumări în materie de literatură profană, era atât de binevoitor, încât îi indica şi unele cărţi cu o tendinţă mai serioasă şi stătea de multe ori de vorbă cu ea. Iar ea era peste măsură de entuziasmată de discursurile lui de la societatea de binefacere „Quashimaboo” şi arăta un interes deosebit pentru broşura lui despre borhot; era emoţionată de multe ori până la lacrimi ascultând

[127] Amazoană, personaj din *Eneida* lui Virgiliu.

cuvântările lui din fiecare seară şi-ar fi fost gata să spună: „Vai, vă mulţumesc, s*ir”,* cu un oftat din adâncul inimii şi cu ochii îndreptaţi spre cer, ceea ce îl făcea uneori pe domnul Crawley să consimtă a-i întinde mâna. „Mare lucru şi sângele! spunea acest preacucernic aristocrat. Cât de mult o mişcă pe domnişoara Sharp cuvintele mele, pe când celorlalţi nici nu le pasă. Pesemne că sunt prea subtil pentru ei, prea delicat. Trebuie să le vorbesc într-un stil mai familiar, dar ea înţelege şi aşa. Doar mama ei a fost o Montmorency[128].

Căci, precum se pare, domnişoara Sharp se trăgea, după mamă, din această faimoasă familie. Ea nu mărturisea, bineînţeles, că maică-sa fusese actriţă; asta ar fi rănit scrupulele religioase ale domnului Crawley. Câte nobile *emigrees*[129] nu aruncase în ghearele mizeriei această îngrozitoare revoluţie! înainte de a se fi scurs prea multe luni de când se număra printre ai casei, ticluise mai multe poveşti cu privire la strămoşii săi; pe câţiva dintre aceştia se întâmplă că domnul Crawley îi găsi în dicţionarul lui d’Hozier[130], care se afla în bibliotecă şi care îi întări credinţa în spusele Rebeccăi şi în originea ei ilustră. Trebuie să deducem oare din curiozitatea asta a lui şi din iscodirea dicţionarelor că domnul Crawley îi poartă un interes deosebit, sau aceasta era doar o presupunere a eroinei noastre? Nu, domnul Crawley avea pentru ea numai o mare prietenie. Nu am stabilit noi oare, o dată pentru totdeauna, că el era îndrăgostit de Jane Sheepshanks?

O dată sau de două ori domnul Crawley o mustră pe Rebecca cu toată asprimea pentru faptul că jucase table

[128] Veche familie de nobili francezi.

[129] Emigrante (fr.).

[130] Familie de genealogişti francezi (secolele XVI-XIX).

cu *sir* Pitt, spunând că asta e o distracţie nelegiuită şi că şi-ar fi întrebuinţat timpul mult mai cu folos citind *Testamentul lui Thrump,* sau *Spălătoreasa oarbă din Moorfields,* sau o carte ceva mai serioasă, dar domnişoara Sharp răspunsese că scumpa ei mamă obişnuia să joace deseori table cu bătrânul conte de Tri cirac şi cu venerabilul abate de Cornet, şi găsi în felul acesta o scuză onorabilă pentru jocul de table, ca şi pentru alte petreceri lumeşti.

Dar nu numai jucând table cu barone tul se făcea plăcută mica guvernantă stăpânului său. Rebecca descoperi numeroase şi diferite căi prin care să-l câştige. Ea citea printre altele, cu o neistovită răbdare, toate hârţoagele proceselor lui, cu care, chiar înainte de a ajunge la Queen’s Crawley, *sir* Crawley îi făgăduise că avea să-i dea de lucru. Se oferea să-i recopieze multe din ele, şi le modifică cu îndemânare ortografia, pentru a corespunde regulilor din zilele noastre. Se arăta interesată de tot ceea ce privea administrarea moşiei, fermei, parcului, grădinii şi grajdurilor; şi era o tovarăşă atât de plăcută, încât rareori şi-ar fi făcut baronetul plimbarea de după micul dejun fără ca (împreună cu fetiţele, bineînţeles), în timpul căreia Rebecca îşi dădea părerea despre arborii din plantaţii cărora trebuia să li se taie crengile, despre straturile care trebuiau săpate, despre grânele care trebuiau secerate sau despre caii care trebuiau puşi la trăsură sau la plug; nici nu se încheiase anul de când era la Queen’s Crawley, că ea câştigase cu totul încrederea baronetului; iar conversaţia de la masa de prânz, care înainte de asta se ducea de obicei între el şi domnul Horrocks, intendentul, era acum purtată aproape exclusiv de către *sir* Pitt şi domnişoara Sharp. S-ar fi putut socoti aproape stăpâna casei, când domnul Crawley-fiul era absent, dar se comporta în noua şi înalta ei situaţie cu

mult tact şi cumpătare, ca nu cumva să jignească mărimile de la bucătărie şi de la grajd, faţă de care se purta întotdeauna cu o excesivă modestie şi bunăvoinţă. Devenise cu totul altă persoană în comparaţie cu fetişcana aceea îngâmfată, bănuitoare şi nemulţumită pe care am cunoscut-o la început, şi schimbarea aceasta a caracterului ei vădea o mare cuminţenie, o dorinţă sinceră de a se îndrepta sau, în orice caz, un mare curaj moral din partea ei. Dacă inima era aceea care impunea Rebeccăi acest nou sistem de bunăvoinţă şi simplitate, ne-o va arăta povestea ei de mai târziu. Un sistem de ipocrizie care să ţină ani de-a rândul este rareori practicat în mod mulţumitor de o persoană de 21 de ani; să-şi amintească însă cititorii noştri că, deşi tânără ca vârstă, eroina noastră era foarte bătrână în ceea ce priveşte experienţa vieţii, iar noi am scris fără să ne fi atins scopul dacă ei nu şi-au dat până acuma seama că era şi o femeie foarte deşteaptă.

Cei doi băieţi ai familiei Crawley, asemenea doamnei şi domnului din cutia barometrului, nu erau niciodată amândoi împreună acasă – ei se urau reciproc şi din toată inima; căci Rawdon Crawley, cavaleristul, nutrea un profund dispreţ pentru toţi ai casei şi dădea rareori pe acolo, cu excepţia zilelor când mătuşă-sa le făcea vizita ei anuală.

Marea calitate a acestei bătrâne *lady* a fost pomenită mai sus. Avea în posesia ei şaptezeci de mii de lire şi mai-mai că-l adoptase pe Rawdon. Pe nepotul său mai mare nu-l putea suferi nicidecum şi-l dispreţuia, socotindu-l un papă-lapte. În schimb, acesta nu se dădea înapoi să strige sus şi tare că sufletul ei e pe veci pierdut şi era de părere că nici fratele său nu se putea aştepta la mai mult pe lumea cealaltă. „E cea mai nelegiuită femeie din lume, spunea domnul Crawley, fiul. Are de-a face cu fel de fel de atei şi francezi. Mă înfior numai când mă gândesc la

îngrozitoarea, îngrozitoarea ei situaţie, şi socot că acum, când este cu un picior în groapă, ar trebui să se lepede de deşertăciune, destrăbălare, de lucruri lumeşti şi de sminteli”. Adevărul este că bătrâna *lady* refuza cu străşnicie să ia parte, seara, la lecturile lui; şi numai când venea ea la Queen’s Crawley era el obligat să-şi suspende obişnuitele sale exerciţii de cucernicie.

— Încetează cu predicile tale, Pitt, când coboară domnişoara Crawley, îi spunea tatăl său. Ne-a scris că nu poate suferi să audă predicându-se.

— Oh*, sir!* gândeşte-te la servitori!

— Naiba să-i ia pe servitori! exclamă *sir* Pitt.

Iar fiul său se gândi că li s-ar putea întâmpla lucruri şi mai îngrozitoare dacă ar fi lipsiţi de binefacerile învăţăturilor lui.

— Ce dracu’, Pitt, răspunse tatăl la dojana fiului său, doar nu eşti aşa de prost încât să dai cu piciorul la trei mii de lire anual?

— Ce însemnătate au banii în comparaţie cu sufletele noastre, *sir?* continuă Pitt Crawley.

— Spui asta fiindcă bătrâna lady n-are să-ţi lase ţie banii? (Şi cine ştie dacă de fapt nu acesta era gândul domnului Crawley?)

Bătrâna domnişoară Crawley era de bună seamă o fiinţă osândită. Avea o căsuţă tihnită în Park Lane[131] şi cam mânca şi bea mult prea mult în timpul iernii la Londra, vara se ducea să se refacă la Harrogate sau la Cheltenham. Era cea mai primitoare şi mai voioasă dintre bătrânele vestale şi fusese o adevărată frumuseţe în vremea ei, zicea ea. (Toate femeile bătrâne au fost odinioară nişte frumuseţi, asta se ştie prea bine.) Era ceea ce se cheamă un *bel esprit*[132] şi o teribilă radicală pentru

[131] Cartier aristocratic din Londra.

timpurile acelea. Fusese în Franţa (unde Saint-Just[133], se povestea, îi inspirase o pasiune nefericită) şi, ca urmare, îndrăgi, pentru totdeauna, romanele franţuzeşti, bucătăria franţuzească şi vinurile franţuzeşti. Îl citea pe Voltaire şi îl ştia pe dinafară pe Rousseau; vorbea cu multă uşurinţă despre divorţ şi cu multă energie despre drepturile femeii. Avea portretele lui Fox[134] în fiecare cameră a casei: când acel om de stat fusese în opoziţie, nu sunt tocmai sigur dacă nu pariase chiar pentru el; când ajunsese la putere, ea avu marele merit de a-l câştiga de partea lui pe Pitt, ca şi pe celălalt deputat de la Queen's Crawley, deşi *sir* Pitt ar fi trecut de partea lui Fox şi singur, fără nicio osteneală din partea preacinstitei *lady.* E de prisos să spunem că *sir* Pitt şi**-a** schimbat radical vederile după moartea marelui om de stat *lohig.*

Această venerabilă bătrână *lady* prinsese mare slăbiciune pentru Rawdon Crawley încă de pe vremea când era copil şi îl trimise la Cambridge (fiindcă fratele său era la Oxford), iar când, după o şedere de doi ani, i se ceru tânărului, de către conducerea primei noastre Universităţi, să se retragă, mătuşă-sa îi cumpără un brevet de ofiţer în garda regală[135].

---

[132] Om cult (fr.).

[133] Saint-Just (1767-1794), membru al Comitetului Salvării Publice. În timpul revoluţiei franceze de la 1789, unul dintre conducătorii iacobinilor, cel mai revoluţionar partid din acea vreme.

[134] Charles James Fox (1749-1806), om politic englez, lider al partidului liberal. Adversar al politicii de război cu Franţa revoluţionară, socotind că Anglia poate să-şi întărească comerţul şi rolul ei de mare putere colonială în condiţii de pace.

[135] În prima jumătate a secolului al XIX-lea, în Anglia, gradele ofiţereşti se mai cumpărau cu bani.

Tânărul ofiţer deveni un desăvârşit şi sărbătorit chefliu şi *dandy* al oraşului. Boxul, vânătorile, tenisul şi mânatul cailor la trăsură constituiau pe vremea aceea ocupaţiile aristocraţiei britanice, şi era neîntrecut în toate aceste ştiinţe; cu toate că făcea parte din trupele de interior, a căror îndatorire era să stea în preajma prinţului regent, şi nu-şi putuse arăta încă vitejia pe câmpul de luptă, totuşi Rawdon Crawley avusese până acum (a *propos* de jocul de cărţi, de care era pasionat la culme) trei faimoase dueluri, cu prilejul cărora dăduse pilduitoare dovezi de felul în care dispreţuia moartea. „Ca şi ceea ce urmează după moarte”, observă domnul Crawley, aţintindu-şi în tavan ochii lui de culoarea coacăzei. El se gândea întotdeauna la sufletul fratelui său, ca şi la sufletele acelora care aveau alte păreri decât el; asta e un fel de mângâiere pe care şi-o oferă foarte mulţi oameni gravi.

Neghioaba şi romantica domnişoară Crawley, departe de a se îngrozi de curajul favoritului ei, obişnuia să-i plătească întotdeauna datoriile după dueluri; şi n-ar fi crezut un singur cuvânt din câte se şopteau pe socoteala moralităţii lui. „Ce seamănă asta o să culeagă, spunea ea, şi e de o mie de ori mai bun decât ipocritul şi smiorcăitul ăla de frate-său”.

CAPITOLUL XI

SIMPLITATE ARCADIANĂ[136]

Pe lângă aceşti onorabili locuitori ai castelului (a căror simplitate şi armonioasă nevinovăţie rurală dovedesc cu

[136] ***Arcadia* – regiune din Grecia antică, despre care poeţii spuneau că ar fi lăcaşul fericirii idilice.**

prisosinţă foloasele vieţii de la ţară faţă de viaţa de la oraş), trebuie să-i facem cititorului nostru cunoştinţă şi cu rudele şi vecinii lor: preotul Bute Crawley şi soţia acestuia.

Cuviosul Bute Crawley era un om înalt de statură, voios, purta o pălărie cu boruri mari şi era mult mai popular în ţinut decât fratele său. La colegiul „Christchurch” era unul din cei mai buni vâslaşi şi burduşise până şi pe cei mai straşnici bătăuşi din „oraş”. În viaţa particulară arăta mare preferinţă pentru box şi pentru exerciţiile atletice; nu exista o singură bătaie, pe-o rază de douăzeci de mile, la care să nu fie de faţă, nicio alergare de cai, nicio cursă de câini, nicio întrecere de regate, niciun bal, nicio alegere, niciun praznic şi într-adevăr nicio masă bună în tot ţinutul la care să nu ia şi el parte. Întâlneai iapa şi felinarele cabrioletei sfinţiei-sale pe-o distanţă de douăzeci de mile de casa parohială ori de câte ori era un ospăţ la Fuddleston, sau la Roxby, sau la Wapshot Hall, sau la toţi marii moşieri din ţinut, cu care era prieten la cataramă. Avea o voce plăcută; cânta *Vânt de miazăzi şi cer noros* şi hăulea de-ţi era mai mare dragul, în strigătele de simpatie ale tuturor. La vânătoare călărea într-o redingotă pestriţă şi era unul din cei mai dibaci pescari din regiune.

Doamna Crawley, soţia reverendului, era o persoană mică şi isteaţă, care compunea predicile acestui valoros preacucernic. Fiind mai curând o femeie de interior şi ajutându-se la treabă în cea mai mare parte cu fiicele sale, ea era adevărata stăpână a casei preotului, lăsându-i însă soţului ei, cu multă înţelepciune, toată libertatea de acţiune în afară. Acesta se putea duce unde avea chef, putea prânzi oriunde şi ori de câte ori îl apuca fantezia, căci doamna Crawley era femeie econoamă şi cunoştea foarte bine preţul vinului de Porto.

Din clipa în care doamna Bute pusese mâna pe tânărul preot din Queen’s Crawley (ea se trăgea dintr-o familie

bună – era fiica răposatului locotenent –, colonel Hector MacTavish; atât ea cât şi maică-sa mizaseră pe Bute şi-l câştigaseră la Harrogate), îi fusese soţie chibzuită şi cumpătată. Cu toate astea, în ciuda economiilor ei, preotul era veşnic înglodat în datorii. Avu mai întâi nevoie de cel puţin zece ani până să-şi achite poliţele de la colegiu, contractate încă de pe vremea când trăia tatăl său. Iar în anul 179... când abia scăpase de încurcăturile astea, el parie cu o sută contra unu împotriva calului Kangaroo, care câştigă derbiul. Reverendul fu obligat să facă un mare împrumut, cu un procent ruinător, şi de atunci era veşnic strâmtorat. Soră-sa îl mai ajuta ea din când în când cu câte o sută de lire, dar, bineînţeles, marea lui speranţă era moartea acesteia, când, „ce dracu', zicea el, Matilda *trebuie* să-mi lase jumătate din averea ei".

Astfel că baronetul şi fratele său aveau toate motivele pe care le pot avea doi fraţi ca să ajungă la cuţite. *Sir* Pitt câştigase de pe urma lui Bute în nenumărate afaceri băneşti ale familiei. Iar tânărului Pitt nu numai că nu-i plăcea vânătoarea, dar trânti o casă de rugăciuni chiar sub nasul unchiului său. Rawdon, se ştia, urma să pună mâna pe cea mai mare parte din averea domnişoarei Crawley. Aceste afaceri băneşti, aceste speculaţii privind viaţa şi moartea, aceste lupte surde pentru prada moştenirii aduc pe fraţi în situaţia de a se iubi foarte mult unul pe altul în acest Bâlci al deşertăciunilor. Eu, în ceea ce mă priveşte, am văzut cu ochii mei o bancnotă de cinci lire interpunându-se şi punând capăt unei iubiri frăţeşti de-o jumătate de secol şi sunt foarte emoţionat când mă gândesc ce lucru frumos şi trainic este dragostea între oameni.

Nimeni nu-şi poate închipui că sosirea unei fiinţe ca Rebecca la Queen's Crawley şi statornicirea ei treptată în favorurile tuturor celor de la castel avea să treacă

neobservată de doamna Bute Crawley. Doamna Bute, care ştia câte zile se mănâncă dintr-un muşchi de vacă la castel; câtă rufărie a fost dată la spălat; câte piersici erau de-a lungul gardului dinspre miazăzi; câte hapuri lua doamna când era suferindă – pentru că lucrurile acestea sunt de mare interes pentru anumite persoane din ţinut – doamna Bute, zic, nu putea să treacă cu vederea sosirea unei guvernante la castel fără să facă anumite cercetări cu privire la originea şi firea acesteia. Servitorii din casa parohială s-au avut întotdeauna bine cu cei de la castel, căci în bucătăria preacucernicului se găsea întotdeauna o cană bună de bere pentru oamenii de la castel, care primeau de obicei foarte puţin de băut, şi, într-adevăr, cucoana preoteasă ştia exact cât malţ se turna în fiecare butoi de bere de la castel; legături de rudenie existau şi între servitorii de la castel şi cei de la casa parohială, ca şi între stăpânii lor; acestea deci erau căile prin care fiecare familie era perfect informată despre cele ce se petreceau în cealaltă. Aceasta, în treacăt fie zis, are valoarea unei observaţii generale. Când tu şi fratele tău sunteţi în legături de prietenie, ţi-e absolut indiferent ceea ce face şi ceea ce nu face. Când sunteţi însă certaţi, îi cunoşti toate mişcările, ca şi cum l-ai spiona tot timpul.

Foarte curând după sosirea ei, Rebecca începu să ocupe, prin urmare, un loc regulat în buletinul doamnei Crawley în legătură cu cei de la castel. Acest buletin avea de obicei cam următorul conţinut: „A fost tăiat porcul cel negru – cântărea atâtea livre; slănina i-a fost pusă la sărat; la prânz au mâncat cârnaţi şi pulpă de porc. Domnul Cramp, de la Mudbury, s-a certat cu *sir* Pitt din cauza arestării lui John Blackmore; domnul Pitt-junior a prezidat **o** întrunire...” (urmează numele celor care-au fost de faţă: doamna, ca de obicei, domnişoarele, cu guvernanta).

Pe urmă venea raportul propriu-zis: noua guvernantă e o

gospodină cum nu s-a mai văzut, *sir* Pitt e foarte îndatoritor cu ea, domnul Crawley, de asemenea, îi citeşte broşuri. „Ce fiinţă ticăloasă!” exclama mica, înfocata, sprintena, negricioasa doamnă Bute Crawley.

În cele din urmă, rapoartele îi aduceau la cunoştinţă că guvernanta „îi ducea” pe toţi, că-i scria scrisorile lui *sir* Pitt, că-i făcea socotelile, îi administra afacerile şi că-i juca pe toţi pe degete, pe stăpâna casei, pe domnul Crawley, pe fetiţe şi pe toţi ceilalţi, la care doamna Crawley striga că Rebecca era o ticăloasă neruşinată şi urmărea la sigur cine ştie ce scopuri îngrozitoare. Astfel că evenimentele de la castel constituiau principala hrană a conversaţiei din casa parohului, iar ochii sfredelitori ai doamnei Bute iscodeau tot ce se petrecea în tabăra duşmanului, totul, şi încă multe altele pe deasupra.

„Doamna Bute Crawley către domnişoara Pinkerton – Mall, Chiswick Parohia Queen’s Crawley, decembrie...

Scumpă doamnă.

Deşi au trecut *atâţia* ani de când m-am împărtăşit din plăcutele şi nepreţuitele dumneavoastră învăţături, eu am păstrat totuşi mereu cea mai *afectuoasă* şi mai *respectuoasă* consideraţie pentru domnişoara Pinkerton şi pentru scumpul meu Chiswick. Nădăjduiesc că vă bucuraţi de**-o** sănătate excelentă, căci lumea şi *cauza educaţiei* au încă multă-multă vreme nevoie de domnişoara Pinkerton. Când prietena mea, *lady* Fuddleston, mi-a spus că iubitele sale fiice au nevoie de-o guvernantă (eu sunt *prea săracă* pentru a angaja o guvernantă pentru ale mele, dar n-am fost eu oare educată la Chiswick?), am exclamat: «Pe cine am putea noi consulta, dacă nu pe minunata, pe incomparabila domnişoară Pinkerton?» într-un cuvânt, nu cumva aveţi, scumpă doamnă, vreo domnişoară pe lista dumneavoastră, ale cărei servicii i-ar putea fi de folos iubitei mele prietene şi vecine? Vă asigur că ea nu vrea să-

şi ia altă guvernantă decât una *recomandată de dumneavoastră.*

Iubitului meu soţ îi face mare plăcere să spună că îndrăgeşte *tot ce vine din şcoala domnişoarei Pinkerton.* Cât aş dori de mult să-l pot prezenta, pe el şi pe iubitele mele fiice, prietenei tinereţii mele şi aceleia pe care *o admira* atâta marele lexico-graf al ţării noastre. Dacă treceţi vreodată prin Hampshire, domnul Crawley mă roagă să vă transmit că nădăjduieşte să împodobiţi cu prezenţa dumneavoastră şi *umila noastră parohie.* Este căminul umil, dar fericit, al iubitoarei dumneavoastră, martha crawley

P.-S. Fratele soţului meu, baronetul, cu care, vai! nu suntem în acele legături armonioase care *ar trebui să domnească între fraţi,* are o guvernantă la fetiţele sale care, mi s-a spus, a avut marele noroc de a fi fost educată la Chiswick. Aud lucruri cât se poate de felurite despre ea; şi cum păstrez cel mai duios interes scumpelor mele nepoţele, pe care, în ciuda divergenţelor familiale, le consider ca pe propriile mele fiice, şi cum doresc să fiu *prevenitoare faţă de orice elevă de-a dumneavoastră*, vă rog, scumpă domnişoară Pinkerton, să-mi relataţi povestea acestei domnişoare, pe care, din consideraţie pentru dumneavoastră, sunt foarte nerăbdătoare să o tratez cu toată prietenia.

„Domnişoara Pinkerton către doamna Bute Crawley

Johnson House, Chiswick, decembrie 18™

Scumpă doamnă.

Am onoarea să confirm primirea amabilei dumneavoastră scrisori, la care vă răspund imediat. E cât se poate de mulţumitor pentru trudnica mea meserie să aflu că grijile mele părinteşti au făcut să izvorască o afecţiune corespunzătoare; şi să recunosc în binevoitoarea doamnă Bute Crawley pe excelenta mea elevă de altă

dată, pe *vioaia şi desăvârşita* domnişoară Martha MacTavish. Sunt fericită să am acuma sub supravegherea mea pe fiicele multora dintre fostele dumitale colege de la institutul meu, şi ce plăcere mi-ar face dacă şi iubitele dumitale fetiţe ar avea nevoie, în ceea ce priveşte instrucţia lor, de directivele mele.

Prezentând respectuoasele mele complimente doamnei Fuddleston, am onoarea (pe cale epistolară) să prezint doamnei pe cele două prietene ale mele, domnişoara Tuffin şi domnişoara Hawlcy.

Ambele domnişoare sunt *perfect calificate* pentru a preda greaca, latina şi unele elemente de ebraică, matematicile şi istoria, spaniola, franceza, italiana şi geografia, muzica vocală şi instrumentală, dansul – fără ajutorul nici unui alt profesor – precum şi noţiuni de ştiinţe naturale. În mânuirea globului pământesc, amândouă sunt foarte dibace. În afară de asta, domnişoara Tuffin, care este fiica regretatului reverend Thomas Tuffin (profesor la «Corpus Collège» din Cambridge), poate preda şi limba siriacă, cât şi noţiuni de drept constituţional. Dar cum ea nu are decât 18 ani şi o înfăţişare foarte plăcută, mă tem că numita domnişoară nu poate fi primită în familia lui *sir* Huddleston Fuddleston.

Cu domnişoara Letitia Hawky, în schimb, natura n-a fost prea darnică. Are 29 de ani; faţa îi **e** foarte ciupită de vărsat. Şchioapătă puţin, are părul roşu şi **se** uită cruciş. Dar amândouă domnişoarele sunt înzestrate cu toate *calităţile morale şi religioase.* Pretenţiile lor sunt, bineînţeles, în raport cu meritele respective. Cu cele mai profunde sentimente de recunoştinţă şi respect pentru cucernicul Bute Crawley, am onoarea a rămâne, scumpă doamnă, preasincera şi plecata dumitale, barbara pinkerton

P.-S. Domnişoara Sharp, despre care mi-aţi pomenit că e

guvernantă la *sir* Pitt Crawley, baronet şi membru al Parlamentului, a fost elevă de-a mea şi nu am nimic de spus împotriva ei. Deşi înfăţişarea ei lasă de dorit, noi nu putem îndrepta ceea ce a făcut natura, şi cu toate că părinţii ei aveau o reputaţie proastă (tatăl ei fiind pictor, de mai multe ori falit, iar maică-sa, cum am aflat între timp cu groază, dansatoare la Operă), posedă totuşi calităţi excepţionale şi nu-mi pare rău că am primit-o în instituţia mea *din milă.* Teamă îmi este însă ca apucăturile mamei sale – care mi-a fost înfăţişată drept o contesă franţuzoaică silită să emigreze în timpul grozăviilor revoluţionare, dar care, după cum am aflat mai pe urmă, a fost o persoană de-o categorie şi de-o moralitate foarte îndoielnice – să nu fie moştenite cumva de către nefericita tânără care-a venit la mine ca o *proscrisă. Până acum,* însă, purtarea ei n-a lăsat nimic de dorit (cred) şi sunt sigură că nu se va ivi niciun fapt care să influenţeze în rău în mediul elegant şi rafinat al eminentului *sir* Pitt Crawley”.

„Domnişoara Rebecca Sharp către domnişoara Amelia Sedley

Nu i-am mai scris iubitei mele Amelia de mai multe săptămâni, căci ce noutăţi aş avea eu de povestit despre cele ce se vorbesc şi se petrec în Castelul Plictiselii, cum l-am botezat eu? Şi ce te poate interesa pe tine dacă recolta napilor e bună sau proastă, dacă porcul cel gras cântărea o sută cinci sau o sută şase kilograme şi dacă vitelor li-s de ajuns porţiile lor de sfeclă? Fiecare zi care-a trecut de când nu ţi-am scris a fost la fel cu cealaltă. Înainte de masă, o plimbare cu *sir* Pitt şi cu cârja lui, după dejun, lecţii (aşa cum pot fi făcute) în clasă; după clasă, corespondenţa în legătură cu avocaţii, despre arenzi, mine de cărbuni, canale, împreună cu *sir* Pitt (a cărui secretară am devenit); după prânz, discursurile domnului Crawley sau o partidă de table cu baronetul; în timpul acestor distracţii, *lady*

Crawley îşi păstrează aceeaşi înfăţişare placidă. În ultimul timp a devenit ceva mai interesantă, îmbolnăvindu-se, fapt care ne-a adus un nou musafir la castel, în persoana unui tânăr medic. Ei bine, draga mea, domnişoarele nu trebuie să-şi piardă niciodată nădejdea. Tânărul medic a dat a înţelege unei prietene de-ale tale că dacă ar accepta să devină doamna Glauber, ea ar fi primită ca o podoabă a chirurgiei. La această obrăznicie i-am răspuns că pilugul suflat cu aur şi piuliţa îi sunt ornamente cu totul îndestulătoare; ca şi cum m-aş fi născut, nici mai mult, nici mai puţin, ca să fiu soţia unui chirurg de ţară! Domnul Glauber a plecat acasă profund mâhnit de acest refuz, a luat o poţiune calmantă, iar în momentul de faţă e complet restabilit. S*ir* Pitt a fost întru totul de acord cu hotărârea mea; i-ar fi părut rău, am impresia, s-o piardă pe micuţa lui secretară; şi cred că ticălosul ăsta bătrân ţine la mine atât cât îl lasă pe el inima să ţină la cineva. Să mă mărit, într-adevăr! şi încă cu un spiţer de ţară, după ce... Nu, nu, nu poţi da atât de repede uitării amintiri vechi, asupra cărora nu vreau să mai insist. Să revenim la Castelul Plictiselii.

Deşi de câtva timp nu mai este Castelul Plictiselii, scumpa mea, căci a sosit domnişoara Crawley cu caii ei dolofani, cu servitorii ei dolofani, cu prepelicarul ei dolofan – foarte bogata domnişoară Crawley, cu cele şaptezeci de mii de lire ale ei, plasate cu o dobândă de cinci la sută, domnişoara Crawley pe care, sau, mai bine zis, a cărei avere cei doi fraţi ai ei o adoră. E apoplectică, drăguţa de ea, şi nu-i de mirare, deci, că fraţii ei se arată atât de grijulii. Ar trebui să-i vezi cum se întrec care mai de care ba să-i aşeze pernele, ba să-i dea cafeaua!

«Când vin la ţară, spune ea (căci are o mare doză de umor), îmi las subreta acasă, pe domnişoara Briggs, căci fraţii mei fac aici pe subretele, draga mea, şi sunt o

pereche cât se poate de nostimă».

Când vine ea la ţară, mesele se ţin lanţ la castelul nostru, şi pentru cel puţin o lună ai crede că s-a sculat din morţi bătrânul sir Walpole. Dăm ospeţe în toată regula şi ne plimbăm cu trăsura cu patru cai; lacheii îşi pun cele mai noi livrele galben-canar; bem Bordeaux şi şampanie ca şi cum am face asta în fiecare zi. Avem lumânări de ceară în clasă şi foc să ne prăjim, nu alta. *Lady* Crawley e silită să se îmbrace cu cea mai frumoasă rochie a ei de culoarea mazărei verzi, iar elevele mele îşi leapădă încălţămintea lor grosolană şi rochiile lor de „stofă groasă, strâmte şi vechi, şi-şi pun ciorapi de mătase şi rochii de muselină, aşa cum se cuvine unor fiice de baronet. Rose s-a întors ieri într-un hal fără hal – scroafa de Wiltshire (unul din animalele ei favorite) a trântit-o jos şi i-a făcut praf frumoasa ei rochie de mătase liliachie cu flori. Să se fi întâmplat una ca asta acum o săptămână, *sir* Pitt ar fi înjurat îngrozitor, i-ar fi tras o straşnică chelfăneală sărmanei nefericite şi ar fi pus-o la pâine şi apă pentru o lună. Dar n-a zis decât atâta: «Am să-ţi arăt eu ţie, domnişoară, după plecarea mătuşii tale», şi a râs de respectiva întâmplare ca de ceva cu totul banal. Să nădăjduim că are să-i mai treacă furia până la plecarea domnişoarei Crawley. Sper asta pentru biata Rose. Ce minunat element de împăcare şi armonie este banul!

Un alt binefăcător efect al venirii domnişoarei Crawley, cât şi al celor şaptezeci de mii de lire ale ei, se vădeşte şi în conduita celor doi fraţi Crawley. Vorbesc despre baronet şi paroh – nu despre fraţii *noştri* – ei bine, cei dintâi, care se duşmănesc unul pe altul tot timpul anului, devin deodată plini de duioşie la Crăciun. Ţi-am scris anul trecut cum urâciosul preacucernic jucător la curse obişnuia să rostească în biserică predici cât se poate de grosolane la adresa noastră şi cum *sir* Pitt, drept răspuns, sforăia. Când

vine domnişoara Crawley, nici urmă de asemenea neînţelegeri: cei de la castel îi vizitează pe cei din casa parohială şi viceversa, parohul şi baronetul se întreţin despre porci şi braconieri, cât şi despre treburile ţinutului, în felul cel mai prietenos cu putinţă şi fără să se ia la harţă după câteva pahare de vin; am impresia că domnişoara Crawley nici nu vrea să audă de neînţelegerea lor şi se jură c-are să-şi lase averea familiei Crawley din Shropshire dacă o vor supăra cu ceva. Dacă ar fi deştepţi acei Crawley din Shropshire, ar putea câştiga totul, cred eu; dar Crawley din Shropshire e tot preot, ca şi vărul său din Hampshire, şi cu îngustele lui idei morale a jignit-o de moarte pe domnişoara Crawley (care se refugiase acolo în urma unui acces de furie cauzat de îngrozitorii ei fraţi). Am impresia că avea obiceiul să facă slujbe şi acasă.

Cărţile noastre de predici stau sub cheie când vine la noi domnişoara Crawley, iar domnul Pitt, pe care bătrânica nu-l poate vedea în ochi, găseşte de cuviinţă să plece la oraş. În schimb, tânărul *dandy,* «fantele» – cred că acesta e termenul – căpitanul Crawley, îşi face numaidecât apariţia, şi presupun că te-ai bucura să afli ce fel de fiinţă este.

Ei bine, este un tânăr *dandy* cât se poate de impunător. Are o înălţime de şase picioare şi o voce foarte puternică; înjură grozav şi pune toată casa pe roate, dar, cu toate astea, servitorii îl adoră, nu alta, căci e foarte darnic, şi toată lumea se dă în vânt după el; nu mai departe decât săptămâna trecută, paznicii i-au stâlcit aproape în bătaie pe un portărel şi pe ajutorul său, care veniseră anume de la Londra ca să-l aresteze pe căpitan şi care-au fost descoperiţi furişându-se pe lângă zidul parcului; i-au bătut, i-au aruncat în apă şi se pregăteau să tragă în ei ca în nişte braconieri dacă nu intervenea baronetul.

Căpitanul nutreşte un sincer dispreţ pentru tatăl său, lucru de care îmi dau foarte bine seama, şi-i spune

lepădătură bătrână, g*hiuj* necioplit, *moşnegărie cărpănoasă* şi nenumărate alte gingaşe epitete. Şi are o reputaţie îngrozitoare printre femei. Îşi ţine câinii de vânătoare cu el în casă, chefuieşte cu nobilii din ţinut, invită la masă pe cine-i place, iar *sir* Pitt nici nu crâcneşte, de teamă să n-o supere pe domnişoara Crawley şi să-i scape în felul ăsta moştenirea după ce aceasta are să moară de apoplexie. Vrei să-ţi spun ce compliment mi-a făcut căpitanul? Trebuie, căci e foarte nostim. Era într-o seară, în timpul unui bal; erau de faţă *sir* Huddleston Fuddleston, şi familia lui *sir* Giles Wapshot cu domnişoarele, şi nu mai ştiu nici eu câţi alţii. Ei bine, îl auzii deodată că spune: «Pe cinstea mea, straşnică iepuşoară!» arătând spre umila ta slugă Rebecca; şi-mi făcu onoarea să danseze două contradanţuri cu mine. Umblă în veselă companie cu tinerii nobili, cu care bea, pariază, călăreşte şi stă la taifas despre vânătoare şi curse, dar pretinde că fetele din ţinut îl plictisesc de moarte; şi, la drept vorbind, cred că nu se înşală prea mult. Ar trebui să vezi cu ce dispreţ sunt privită, biata de mine! Când dumnealor dansează, eu stau şi cânt foarte cuviincios la pian; dar seara trecută, căpitanul veni cam cherchelit din sufragerie şi, văzându-mă la pian, începu să se jure şi strigă că eu eram cea mai bună dansatoare de acolo şi îmi făgădui că are să aducă lăutarii din Mudbury.

«Am să cânt eu un contradanţ», spuse doamna Bute Crawley, foarte bucuroasă (e o bătrânică pirpirie şi negricioasă, cu un turban puţin cam strâmb şi cu ochi foarte scânteietori); şi după ce căpitanul şi biata ta Rebecca au dansat împreună, află că doamna Crawley mi-a făcut până şi onoarea de-a mă complimenta pentru felul în care dansez. Aşa ceva nu se mai pomenise până atunci, trufaşa doamnă Bute Crawley, verişoară primară cu contele de Tiptoff, care nu binevoieşte s-o viziteze pe lady

Crawley decât când îi soseşte cumnata la ţară! Biata *lady* Crawley! gândeşte-te că în tot timpul ăsta, pe când ceilalţi petrec, ea stă în camera ei şi înghite hapuri.

Doamna Bute a prins aşa, dintr-odată, o mare slăbiciune pentru mine. «Scumpa mea domnişoară Sharp, mi-a spus ea, de ce nu vii niciodată cu fetiţele la casa parohială? Ce bucurie pe verişoarele lor să le vadă!» Dar ştiu foarte bine ce gândeşte dumneaei. *Signor* Clementi nu ne învaţă pianul pe gratis, iar doamna Bute speră să-şi facă rost în felul acesta de un profesor pentru odraslele ei. Îi citesc gândurile ca şi cum mi le-ar fi spus ea singură; am să mă duc totuşi, şi sunt hotărâtă să-i fiu pe plac... nu-i oare asta datoria unei biete guvernante, care nu are niciun prieten şi niciun sprijin pe lume? Preoteasa m-a felicitat de nenumărate ori pentru progresele elevelor mele, gândindu-se, fără îndoială, că mă unge la inimă – biată şi simplă făptură de la ţară! – ca şi cum mi-ar păsa măcar cât negru sub unghie de elevele mele!

Muselina ta de India şi mătasea ta trandafirie, preascumpa mea Amelia, se pare că-mi vin de minune. S-au cam învechit ele, nu-i vorbă, dar ştii tu că noi, fetele sărmane, nu ne putem permite *des fraiches toileties*[137]. Ferice, ferice de tine! Tu, care n-ai decât să te duci în St. James Street cu scumpa-ţi mamă, care-ţi va cumpăra tot ce-ţi doreşte inima. Adio, draga mea copilă!

Cea care te iubeşte, rebecca

P.-S. Tare-aş fi vrut să fi văzut şi tu mutra domnişoarelor Blackbrook (fetele amiralului Blackbrook, draga mea), fete elegante, cu rochii cusute la Londra, când căpitanul Rawdon a invitat la dans o biată fată ca mine!”

Când doamna Bute Crawley (ale cărei tertipuri le-a dibuit aşa de repede iscusita noastră Rebecca) obţinu de la domnişoara Sharp făgăduiala unei vizite, ea o rugă pe

[137] Rochii noi (fr.).

atotputernica domnişoară Crawley să ceară învoirea necesară lui *sir* Pitt, iar binevoitoarea bătrână, căreia îi plăcea să se înveselească şi să-i vadă şi pe cei din jurul ei voioşi şi fericiţi, a fost foarte încântată de asta şi gata să mijlocească împăcarea şi prietenia între cei doi fraţi ai săi. S-a convenit, prin urmare, ca odraslele celor două familii să se viziteze unele pe altele, şi destul de des, în viitor, dar prietenia asta ţinu, bineînţeles, doar atâta cât fu de faţă joviala mediatoare ca să păstreze pacea.

— De ce l-ai invitat pe pungaşul ăla de Rawdon Crawley la masă? o întrebă parohul pe doamna domniei-sale, pe când se îndreptau spre casă, prin parc. N-am chef de un asemenea individ. Îşi dă nişte aere când se uită la noi ăştia, cei de la ţară, de parc-am fi negri! Şi n-are astâmpăr până nu dă pe gât câteva sticle din vinul meu cu pecete galbenă, acela care mă ţine zece şilingi sticla, lua-l-ar naiba! Şi-n afară de asta, e un individ de ultima speţă, cartofor, beţivan şi-un desfrânat fără pereche! A ucis un om în duel, e înglodat în datorii până peste cap şi mi-a furat şi mie şi copiilor mei cea mai mare parte din averea domnişoarei Crawley. Waxv zice că – aci preacucernicul ridică pumnul spre lună, rostind ceva ce aducea foarte tare a blestem, apoi adăugă plin de melancolie – i-a lăsat prin testament cincizeci de mii de lire; şi-are să mai rămână numai vreo treizeci de mii pentru împărţeală!

— Am impresia că sora ta-i pe ducă, zise preoteasa. Era foarte aprinsă la faţă când ne-am sculat de la masă. Am fost nevoită să-i dau drumul la corset.

— A băut şapte pahare de şampanie, îi spuse nobilul reverend în şoaptă, şi încă din şampania aceea afurisită cu care ne otrăveşte scumpul meu frate; dar voi, femeile, habar n-aveţi ce-i asta!

— Noi nu ne pricepem la nimic! încuviinţă doamna Bute Crawley.

— Iar după masă a băut şi vişinată, continuă sfinţia-sa, şi-a mai înghiţit şi nişte Curacao la cafea. Eu n-aş lua un pahar nici pentru o hârtie de-o liră; mă arde pe dinăuntru de mă ia dracu'! Nici ea n-o mai poate duce aşa! Domnişoara Crawley se curăţă, ce mai încolo-ncoace; nici carnea şi nici sângele nu pot suporta atâta băutură, şi pun rămăşag pe ce vrei tu că Matilda se cară într-un an de zile!

Desfătându-se cu aceste înalte speculaţii şi tot gândindu-se la datoriile lui şi la fiul său Jim, de la colegiu, şi la Frank, care era la Woolwich, şi la cele patru fete ale lui, care nu erau nişte frumuseţi, sărmanele, şi care n-aveau niciun franc zestre peste ceea ce căpătau din mult aşteptata moştenire a mătuşii lor, preotul şi doamna lui se mai plimbară o bucată de vreme.

— Nu cred că Pitt să fie aşa canalie încât să vândă dreptul parohial. Iar miorlăitul ăla de metodist, fiu-său cel mai mare, se gândeşte numai să intre în Parlament, continuă domnul Crawley după o pauză.

— *Sir* Pitt e în stare de orice, îşi dădu cu părerea soţia preacucernicului. Trebuie s-o facem pe domnişoara Crawley să-i smulgă făgăduiala că-i va lăsa parohia lui James!

— Are să-i făgăduiască câte-n lună şi-n soare, spuse preotul. N-a promis că are să-mi plătească poliţele de la colegiu când a murit tata? N-a făgăduit că are să ridice o nouă aripă la casa parohială? N-a făgăduit că are să-mi lase mie tarlaua lui Jibb şi cele şase pogoane de pajişte? Şi mult s-a mai sinchisit de făgăduielile astea, iar Matilda, care-şi lasă cea mai mare parte din avere feciorului unui asemenea om, pungaşului, cartoforului, escrocului şi criminalului ăluia de Rawdon Crawley! Numai un păgân poate face una ca asta! Pe cinstea mea că aşa e! Câinele acela ticălos are toate viciile din lume, afară de ipocrizie, pe care a moştenit-o însă din belşug frate-său!

— Tăcere, dragul meu, suntem pe proprietatea lui *sir* Pitt! îl potoli soţia sa.

— Îţi repet că individul *are* toate viciile din lume, doamnă Crawley. Şi să nu *mă* mai contrazici, madam! Nu el l-a ucis pe căpitanul Marker? Nu el l-a jefuit pe tânărul lord Dovedale la „Cocotierul”? N-a pus el capăt luptei dintre Bill Soames şi Chestiire Trump, din care cauză am pierdut eu patruzeci de lire? Ştii foarte bine c-a făcut toate astea; cât despre femei, ai auzit doar cum până şi-n faţa mea, în camera mea de duhovnic...

— Pentru Dumnezeu, domnule Crawley, rosti doamna, scuteşte-mă de amănuntele astea!

— Şi tu îl pofteşti pe ticălosul ăsta în casa ta! continuă îndârjitul preacuvios. Tu, mamă de familie, soţia unui preot al bisericii britanice! Doamne-Dumnezeule!

— Bute Crawley, eşti nebun de legat! îi aruncă cu dispreţ preoteasa.

— Ei bine, cucoană, nebun de legat sau nu – şi nu vreau să spun, Martha, că-s aşa de deştept *ca tine,* n-am spus aşa ceva niciodată – dar n-am chef să-l întâlnesc pe Rawdon Crawley, asta-i limpede ca bună ziua! Am să mă duc până la Huddleston, tot vreau să-i văd ogarul cel negru, doamnă Crawley; şi am să-l pun pe Lancelot să se ia la întrecere cu **el** pe cincizeci de lire. Pe cinstea mea c-am s-o fac!

Sau cu oricare câine din Anglia. Dar nu vreau să dau ochi cu bestia asta de Rawdon Crawley!

— Domnule Crawley, eşti cherchelit, ca de obicei! răspunse soţia lui.

A doua zi dimineaţă, când preotul se deşteptă şi ceru puţină bere, îşi aduse aminte că-i făgăduise lui *sir* Huddleston Fuddleston că va trece sâmbătă pe la el, şi cum ştia că are să urmeze o *noapte umedă,* a rămas înţeles că va trebui să se întoarcă acasă în galop, ca să

ajungă la timp pentru slujba de duminică dimineaţa. Astfel am putut vedea că enoriaşii târgului Crawley erau tot atât de blagosloviţi cu baronetul lor ca şi cu duhovnicul lor.

Nu trecuse multă vreme de când domnişoara Crawley sosise la castel, că farmecele Rebeccăi şi puseseră stăpânire pe inima acestei aiurite şi voioase londoneze, aşa cum îi subjugaseră şi pe nevinovaţii oameni de ţară pe care i-am descris mai sus. Într-una din zile, pe când îşi făcea obişnuita-i plimbare, găsi cu cale să ceară ca micuţa guvernantă s-o însoţească la Mudbury, şi cu mult înainte de-a se fi întors acasă, Rebecca o cucerise cu totul, făcând-o să râdă de vreo patru ori şi distrând-o de minune tot timpul.

— De ce n-o laşi pe domnişoara Sharp să mănânce cu noi? îl întrebă pe *sir* Pitt, care pusese la cale un ospăţ de gală şi invitase toţi baroneţii din ţinut. Dragul meu, tu crezi că eu am răbdare să discut despre creşterea copiilor cu *lady* Fuddleston, sau treburi judecătoreşti cu gâsca aia bătrână de *sir* Giles Wapshot? Doresc neapărat să fie de faţă şi domnişoara Sharp, n-are decât să rămână sus *lady* Crawley dacă nu-i loc destul. Dar mica domnişoară Sharp! E doar singura fiinţă din tot ţinutul cu care mai poţi schimba o vorbă!

Fireşte că, după o dorinţă atât de categorică, domnişoara Sharp, guvernanta, primi porunca de-a lua masa cu ilustra societate la parter. Iar când *sir* Huddleston îi dădu domnişoarei Crawley braţul, cu mare pompă şi ceremonie, conducând-o în sufragerie, şi tocmai se pregătea să ia loc lângă ea, bătrâna doamnă strigă cu vocea ei ascuţită:

— Becky Sharp! Domnişoară Sharp! Vino aici lângă mine şi fă-mă să râd puţin! *Sir* Huddleston are să ia loc lângă *lady* Wapshot!

Când serata luă sfârşit şi trăsurile plecară, nepotolita

domnişoară Crawley spuse:

— Hai în cabinetul meu de toaletă, Becky, să bârfim societatea!

Ceea ce şi una şi alta, amândouă prietenele adică, făcură în mod desăvârşit: bătrânul *sir* Huddleston gâfâise toată vremea; *sir* Giles Wapshot avea un fel special al lui, deosebit de zgomotos, de-a sorbi, iar doamna dumisale clipea mereu din ochiul stâng; şi toate ticurile astea Becky le mima la perfecţie; ca şi amănuntele conversaţiei din cursul serii: politică, război, sesiunile de juraţi, vestita alergare cu H.H. şi toate subiectele acelea grave şi jalnice cu care-şi trec vremea nobilii de la ţară. Cât despre toaletele domnişoarelor Wapshot şi faimoasa pălărie galbenă a lui lady Fuddleston, domnişoara Sharp le forfecă fără cruţare, spre marea desfătare a bătrânei doamne.

— Draga mea, eşti o nemaipomenită *trouvaille*[138], spunea domnişoara Crawley. Şi tare-aş vrea să poţi veni cu mine la Londra, dar n-aş putea să fac din dumneata ţinta ironiilor mele, aşa cum fac cu sărmana Briggs... nu, nu, dumneata, mică şi isteaţă făptură, eşti prea deşteaptă pentru asta, nu-i aşa.

Doamna Firkin (care aranja firavele urme de păr care mai rămăseseră pe ţeasta domnişoarei Crawley) dădu din cap şi zise:

— Cred că domnişoara e foarte deşteaptă!

Aceste cuvinte fuseseră spuse cu tonul cel mai muşcător şi mai sarcastic cu putinţă. Doamna Firkin era în realitate roasă de o gelozie firească, una din caracteristicile de bază ale fiecărei femei cinstite.

După ce se descotorosise, aşa cum am văzut, de Huddleston Fuddleston, domnişoara Crawley orândui ca Rawdori Crawley să-i ofere braţul în fiecare zi pentru a o conduce la masă, iar Becky să-i aducă perna, iar alteori să

---

[138] Descoperire fericită (fr.).

se sprijine de braţul Rebeccăi, şi Rawdon să-i ducă perna.

— Trebuie să fim tot timpul împreună! hotărî ea. Suntem unicii trei creştini din ţinut, iubita mea. (În care caz trebuie să mărturisim că religia era într-o stare de profundă decădere în respectivul ţinut.)

În afară de faptul că era o femeie cu înclinări religioase atât de delicate, domnişoara Crawley mai avea, după cum am spus, o seamă de păreri ultraliberale şi găsea întotdeauna prilejul să şi le arate în felul cel mai nevinovat cu putinţă.

— Ce importanţă are originea, draga mea? îi zicea ea Rebeccăi. Uită-te la fratele meu Pitt; uită-te la Huddlestoni, care nu s-au clintit de-aici de pe vremea lui Henric al II-lea[139], uită-te la bietul Bute, preacucernicul; se găseşte oare printre ei măcar unul singur să se compare cu dumneata în privinţa inteligenţei sau a bunelor maniere? Să se compare *cu dumneata*! Dar ei nu se pot compara nici măcar cu sărmana mea Briggs, doamna mea de companie, sau cu Bowls, majordomul meu. Dumneata, comoara mea, eşti o creatură ideală, un adevărat giuvaer! Ai mai multă minte decât jumătatea locuitorilor din ţinutul ăsta, şi dacă meritele şi-ar avea răsplata cuvenită, dumneata ar trebui să fii ducesă... nu, n-ar mai trebui să existe nicio altă ducesă, căci nu s-ar cuveni să fie nimeni mai presus de dumneata; eu te socot, draga mea, deopotrivă cu mine în toate privinţele, şi... vrei să mai pui câţiva cărbuni pe foc, scumpa mea? şi n-ai vrea să iei rochia asta a mea şi s-o modifici puţin, dumneata, care te pricepi aşa de bine la asta?

Cam în felul ăsta obişnuia bătrâna filantroapă să-şi încarce egala cu tot soiul de treburi: să-i coasă felurite

---

[139] Henric al II-lea (1133-1189), rege al Angliei din 1154, cunoscut pentru disputa sa cu arhiepiscopul Thomas Becket şi asasinarea acestuia de către oamenii regelui în 1170.

articole de toaletă sau să-i citească în fiecare seară romane franţuzeşti, până ce adormea.

În epoca asta de care ne ocupăm, după cum îşi mai pot aminti mulţi dintre cititorii mai în vârstă, lumea bună fusese aruncată într-o nemaipomenită agitaţie de două evenimente care, după cum spun gazetele, aveau să dea cam mult de furcă judecătorilor şi avocaţilor. Sublocotenentul Shafton fugise cu *lady* Barbara Fitzurse, fiica şi moştenitoarea contelui de Bruin; iar bietul Vere Vane, un *gentleman* care avusese până la 40 de ani o conduită ireproşabilă şi care crescuse o familie numeroasă, îşi părăsi căminul pe neaşteptate şi într-un mod scandalos, de dragul doamnei Rougemont, o actriţă în vârstă de 65 de ani.

— Găsesc că asta a fost cea mai seducătoare latură a caracterului lordului Nelson, spunea domnişoara Crawley. S-a dus până la dracu-n praznic pentru o femeie. Există *la sigur* ceva bun în bărbatul care face una ca asta. Eu mă înnebunesc după căsătoriile nechibzuite. Nimic nu mi se pare mai potrivit pentru un nobil decât să se însoare cu vreo fată de morar, aşa cum a făcut lordul Flowerdale; le scoate din sărite pe toate cucoanele. Şi tare-aş mai vrea, draga mea, să fugă şi cu tine cine ştie ce nobil; căci sunt convinsă că eşti destul de frumuşică!

— Cu doi surugii! Oh, ar fi fermecător! mărturisi Rebecca.

— Şi apoi, ceea ce mi se pare foarte înţelept pentru un om sărman e să fugă cu o fată bogată. Mă prind pe ce vrei că Rawdon are să fugă cu una!

— Cu una bogată, sau cu una săracă?

— Oh, ce mai gâsculiţă-mi eşti! Rawdon n-are niciun şiling dacă nu i-l dăruiesc eu. E *criblé de dettes*[140] şi trebuie să-şi refacă averea şi să-şi croiască drum în lume.

[140] Plin de datorii (fr.).

— E deştept? întrebă Rebecca.

— Deştept, iubito? N-are nici cea mai mică idee de nimic, în afară de caii lui, de regimentul lui, de vânătoarea lui şi de jocul lui de cărţi, dar trebuie să izbutească, e un ştrengar atât de fermecător! Ştiai c-a omorât un om şi c-a tras un glonţ în pălăria unui tată dezonorat? La regiment îl adoră toată lumea; iar tinerii de la „Wattier” şi de la „Cocotierul” îl socotesc idealul lor!

Când domnişoara Rebecca Sharp îi povesti iubitei sale prietene întâmplarea de la micul bal ce avusese loc la Queen’s Crawley, şi felul în care o onorase pentru prima dată căpitanul Crawley, ea nu relată, ciudat lucru, toate amănuntele întâmplării. Căpitanul îi acordase o deosebită atenţie încă mai dinainte şi în numeroase rânduri. Căpitanul o întâlnise de vreo zece ori la plimbare. Căpitanul se ciocnise cu ea în cel puţin cincizeci de coridoare şi unghere. Căpitanul se aplecase peste pianul ei şi de douăzeci de ori într-o singură seară (*lady* Crawley era sus în camera ei, suferindă, şi nimănui nu-i păsa de ea), în timp ce domnişoara Sharp cânta. Căpitanul îi scrisese şi bileţele (cele mai frumoase pe care chipeşul şi zănatecul cavalerist le putea concepe şi ortografia; dar prostiţi are tot atâta trecere la femei ca oricare altă calitate). Când căpitanul strecură cel dintâi bileţel între foile romanţei pe care o cânta chiar atunci domnişoara Sharp, mica guvernantă, râzând şi ţintuindu-l cu privirea, scoase cu gingăşie misiva triunghiulară, o fâlfâi pe dinainte-i ca şi cum ar fi fost o pălărie şi, înaintând spre inamic, lăsă să-i cadă biletul în foc, îi făcu apoi căpitanului o plecăciune cât se poate de adâncă, se înapoie la locul ei şi continuă să cânte mai voios ca niciodată. „Ce înseamnă asta?” întrebase domnişoara Crawley, trezindu-se din somnul său de după amiază la încetarea cântecului. „O notă falsă”, răspunsese domnişoara Sharp, râzând, pe când Rawdon

Crawley fierbea de mânie şi umilinţă.

Văzând cât de părtinitoare era domnişoara Crawley cu noua guvernantă, ce uşor îi venea doamnei Bute Crawley să-şi înfrângă gelozia şi s-o primească cum se cuvine pe această tânără la casa parohială, şi nu numai pe ea, ci şi pe Rawdon Crawley, potrivnicul soţului ei în chestiunea venitului de cinci la sută al bătrânei domnişoare!

Aproape că nu mai puteau unul de dragul celuilalt, doamna Crawley şi scumpul ei nepot. El renunţă la vânătoare, refuză petrecerile de la Fuddleston; nu se mai ducea să mănânce cu ofiţerii garnizoanei din Mudbury; marea lui plăcere era să se ducă în vizită la casa parohială a Lui Crawley, împreună, bineînţeles, cu domnişoara Crawley; şi cum mama lor era suferindă, de ce să nu meargă şi fetiţele, împreună cu domnişoara Sharp? Aşa că fetiţele (drăguţele de ele) veneau „cu domnişoara Sharp; iar seara, o parte din societate se întorcea împreună pe jos. Nu e vorba de domnişoara Crawley – ea prefera trăsura – dar o plimbare pe pământurile preotului, peste micul pârleaz al parcului, prin păduricea întunecoasă şi pe minunata alee de la Queen’s Crawley era o adevărată încântare la lumina lunii pentru amatorii de pitoresc, aşa cum erau căpitanul şi domnişoara Rebecca.

— Oh, stelele astea, stelele astea! obişnuia să spună Rebecca, ţintuindu-l cu scânteietorii ei ochi verzi. Parcă mă prefac şi eu în spirit când mă uit

— Oh, ah, zău, ai dreptate, exact ca şi mine, domnişoară Sharp! răspundea celălalt, entuziast. Nu te supără ţigara mea de foi, domnişoară Sharp?

Dar domnişoarei Sharp îi plăcea mai mult ca orice pe lume mirosul ţigărilor de foi în aer liber, şi chiar şi trase dintr-una, în chipul cel mai ferme cător, şi scoase un mic rotocol de fum, şi un mic ţipăt, şi un mic chicot, şi înapoie delicatesa căpitanului, care-şi răsuci mustaţa şi trase din

ea cu atâta tărie, încât aceasta se transformă într-o pară roşie strălucitoare pe fundalul întunecat al plantaţiei şi se jură:

— Doamne sfinte, ah! zău, ah! e cea mai straşnică ţigară pe care am fumat-o vreodată, ah!

Căci inteligenţa şi conversaţia lui erau tot aşa de strălucitoare şi de graţioase ca şi ale oricărui tânăr şi necioplit cavalerist.

Bătrânul *sir* Pitt, care-şi fuma pipa şi-şi bea berea şi sporovăia cu John Horrocks despre berbecul care trebuia tăiat, spiona perechea ocupată cu asemenea lucruri de la fereastra biroului său şi suduia îngrozitor şi se jura că dacă n-ar fi la mijloc domnişoara Crawley, l-ar da numaidecât pe uşă afară pe Rawdon, cu catrafusele lui cu tot, ca pe-un pungaş de rând ce era.

— Fără îndoială că e un om al dracului, spunea Horrocks; cât despre valetul său Flethers, e şi mai şi, să vedeţi numai ce mai tărăboi a făcut în camera intendentului pe chestia mâncării şi a băuturii, şi răcnea mai abitir ca un boier; cred însă că i s-a-nfundat cu domnişoara Sharp, *sir* Pitt! adăugă el după o pauză.

Şi, într-adevăr, aşa era, şi lucrul acesta se potrivea atât pentru fiu, cât şi pentru tată, de altfel.

CAPITOLUL XII

UN CAPITOL FOARTE SENTIMENTAL

Suntem nevoiţi să părăsim acum Arcadia şi pe oamenii aceia cumsecade de-acolo, care practică virtuţile câmpeneşti, şi să călătorim înapoi la Londra, să vedem ce s-a întâmplat cu domnişoara Amelia. „Ne interesează prea

puţin soarta ei”, îmi scrie un corespondent necunoscut, cu o caligrafie mică şi gingaşă, într-o scrisoare pecetluită cu ceară rozã. „E o creatură *fadă* şi nesărată”, apoi adaugă şi alte observaţii de felul acestora, observaţii pe care nu le-aş fi repetat niciodată dacă n-ar fi nemaipomenit de potrivite pentru tânăra domnişoară la care se referă.

Oare n-a auzit niciodată iubitul meu cititor, în decursul experienţei sale mondene, observaţii asemănătoare din partea unor binevoitoare prietene care se miră veşnic *ce poţi* găsi atât de fascinant la domnişoara Smith, sau ce *l-a putut* face pe maiorul Jones s-o ceară în căsătorie pe neghioaba şi ştearsa domnişoară Thompson, care n-are nimic mai de Doamne-ajută în afară de mutra ei de păpuşă de ceară? „într-adevăr, ce poţi găsi într-o pereche de obraji trandafirii şi în doi ochi albaştri?” întreabă cât se poate de înţelept aceste moraliste, căci darurile geniului, podoabele minţii, cunoaşterea manualului *întrebările lui Mangnall*[141]*,* cât şi stăpânirea botanicii şi a geologiei, talentul de a face poezii, putinţa de a zdrăngăni sonate în maniera lui Herz[142], şi aşa mai departe, sunt calităţi cu mult mai preţioase pentru o femeie decât farmecele acelea vremelnice care se ofilesc în câţiva ani. E cât se poate de înălţător când le auzi pe femei vorbind despre nimicnicia şi vremelnicia frumuseţii.

Dar cu toate că virtutea e lucrul cel mai de preţ, iar acele nefericite făpturi care sunt obligate să-şi ducă povara frumuseţii lor ar trebui să-şi amintească veşnic de soarta care le este hărăzită; şi deşi, precum se pare, caracterul feminin eroic pe care îl admiră atât de mult

---

[141] Manual pentru tinerele fete, răspândit în secolul al XIX-lea, care punea la îndemână date superficiale din cele mai variate domenii.

[142] *Michal Herz,* compozitor polonez, mort în 1844; a compus muzică pentru pian.

doamnele e ceva mai mult, mai glorios şi mai frumos decât amabila, proaspăta, surâzătoarea, candida, gingaşa şi micuţa zeiţă domestică pe care bărbaţii sunt înclinaţi s-o divinizeze, totuşi această ultimă şi inferioară categorie de femei trebuie să aibă o mângâiere, şi anume, că bărbaţii într-adevăr le admiră: şi, în ciuda tuturor prevenirilor şi protestelor binevoitorilor noştri prieteni, noi stăruim în nefericita noastră greşeală şi în nebunia noastră şi vom face astfel până la sfârşitul capitolului. Într-adevăr, în ceea ce mă priveşte, deşi mi s-a spus de nenumărate ori de către persoana pentru care am cea mai mare stimă că domnişoara Brown e o fetiţă cu totul nesărată, iar că la doamna VVhite nu găseşti nimic altceva decât *un petit minois chiffonné*[143], şi că despre doamna Black nu poţi spune absolut niciun cuvânt bun, îmi aduc cu toate astea aminte că am avut câteva foarte plăcute convorbiri cu doamna Black (pe care bineînţeles, scumpă doamnă, nu le pot destăinui); şi toţi bărbaţii se îngrămădesc în jurul scaunului doamnei White; iar tinerii se bat care mai de care să danseze cu domnişoara Brown; sunt în felul acesta ispitit să cred că e un mare compliment pentru o femeie când e bârfită de semenele ei.

Domnişoarele din societatea Ameliei îi făceau serviciul acesta cu vârf şi îndesat. De pildă, era greu să găseşti vreun punct asupra căruia domnişoarele Osborne, surorile lui George, şi domnişoarele Dobbin să cadă întru totul de acord în ceea ce privea cântărirea meritelor Ameliei, foarte neînsemnate, şi uimirea lor că fraţii respectivi erau aşa de subjugaţi de farmecele acesteia. „Suntem cât se poate de amabile cu ea”, spuneau domnişoarele Osborne, o pereche de fete cu sprâncenele negre şi frumoase, care aveau cele mai bune guvernante, profesori şi modiste; dar se purtau cu atâta bunăvoinţă şi condescendenţă şi o! utili

[143] feţişoară cu trăsături neregulate (fr.).

sub aripa lor ocrotitoare într-un fel atât de respingător, încât biata copilă rămânea de fapt cu desăvârşire mută în prezenţa lor şi, după toate aparenţele, exact aşa de prostuţă cum o credeau ele. Biata de ea, făcea toate sforţările să le iubească, ca fiind datoria ei, în primul rând, şi-apoi în calitate de surori ale viitorului ei soţ. Petrecea cu ele „dimineţi nesfârşite", cele mai triste şi mai posomorâte dimineţi. Ieşea cu ele la plimbare în încăpătoarea lor trăsură de casă, împreună cu domnişoara Wirt, guvernanta lor, o vestală deşirată. O cărau ca s-o distreze la concerte de muzică clasică şi la oratorii, ori la catedrala Saint Paul să audă corul copiilor găsiţi, dar prietenele ei îi inspirau atâta groază, încât n-avea nici măcar curajul să se lase în voia emoţiei pe care i-o trezea imnul cântat de micuţii aceia. Casa lor era cât se poate de confortabilă; masa tatălui lor, îmbelşugată şi frumos împodobită; societatea lor, ceremonioasă şi elegantă; mândria lor, peste măsură de mare; fetele aveau cele mai bune scaune la capela copiilor găsiţi; purtările lor erau pompoase şi după tipic, iar toate distracţiile lor, insuportabil de plictisitoare şi pline de etichetă. Şi după fiecare vizită a ei (şi, vai, cât era de voioasă când acestea se terminau), domnişoara Osborne cea mare, domnişoara Maria Osborne şi domnişoara Wirt, guvernanta vestală, se întrebau una pe alta, pline de crescândă urnire: *„Ce-o fi găsind* oare George la fiinţa asta?"

„Dar ce înseamnă asta? exclamă un cititor pus pe bârfit. Cum se face că Amelia, care avea atât de multe prietene la şcoală şi era atât de iubită acolo, imediat ce-şi făcu intrarea în lume, fu respinsă cu atâta brutalitate de înţeleptele ei semene?" Scumpe domn, în institutul domnişoarei Pinkerton nu existau bărbaţi, cu excepţia bătrânului maestru de dans; doar n-aţi fi vrut ca fetele să se certe pentru el? Când George, fermecătorul lor frate,

pleca imediat după micul dejun şi lua masa în oraş de şase ori pe săptămână, nu e de mirare că surorile lui, părăsite, se simţeau oarecum ofensate. Când tânărul Bullock (de la firma „Hulker, Bullock & Co., bancheri. Lombard Street"), care se tot învârtise în ultimii doi ani pe lângă domnişoara Maria, solicită acum Ameliei să danseze cotilionul, nu te poţi aştepta ca acest lucru să-i facă mare plăcere domnişoarei Osborne. Şi, cu toate acestea, ea pretindea că-i face, ca o fiinţă neprefăcută şi iertătoare ce se afla. „Îmi pare aşa de bine că-ţi place Amelia", îi spunea ea după dans, pe un ton pătimaş, domnului Bullock. „E logodnica fratelui meu, George; nu-i cine ştie ce de capul ei, dar e cea mai bună şi cea mai naivă fiinţă din lume! Ne este *foarte* dragă la toată familia!" Biata fată! Cine-ar putea măsura adâncimea unui simţământ mărturisit cu *atâta* entuziasm?

Domnişoara Wirt, împreună cu aceste două iubitoare domnişoare întipăriră atât de stăruitor şi cu atâta energie în mintea lui George Osborne enormitatea sacrificiului pe care-l făcea, cât şi romantica lui generozitate de a se arunca la picioarele Ameliei, încât nu sunt de loc sigur dacă nu se gândea cumva şi el că e unul din cele mai alese caractere din armata britanică şi se lăsa iubit cu oarecare

Dar cu toate că el pleca de-acasă în fiecare dimineaţă, după cum am spus, şi lua masa în oraş şase zile pe săptămână, iar surorile lui îl credeau îndrăgostit foc şi umblând tot după fustele domnişoarei Sedley, el *nu era* întotdeauna la Amelia în răstimpul acesta în care toată lumea îl credea la picioarele ei. Cert este că de mai multe ori când căpitanul Dobbin veni să-şi vadă prietenul, domnişoara Osborne (care era foarte atentă cu căpitanul şi plină de nerăbdare să-i asculte istorisirile lui cazone şi în acelaşi timp să afle şi veşti despre sănătatea scumpei lui

mame) arătă, râzând, înspre partea cealaltă a scuarului şi spuse: „Oh, trebuie să te duci la familia Sedley ca să întrebi de George; *noi* nu-l mai vedem de dimineaţă până noaptea târziu”. La care observaţie, căpitanul râdea într-un fel aproape absurd şi oarecum stânjenit şi schimba repede vorba, ca un om de lume ce se afla, şi ataca un subiect de interes general, ca opera, ultimul bal al prinţului la Carlton House[144] sau mersul vremii, această mană cerească a conversaţiilor de societate.

— E nevinovăţia întruchipată favoritul ăsta al tău, spunea apoi domnişoara Maria surorii sale Jane, după plecarea căpitanului. Ai văzut cum s-a înroşit când i-ai pomenit despre îndatoririle bietului George?

— Păcat că Frederick Bullock n-are nimic din modestia căpitanului, Maria, replica sora cea mai mare, scuturând din cap.

— Modestie! Poate vrei să spui stângăcie, Jane! N-am niciun chef să-l văd pe Frederick încurcându-se în rochia mea de muselină, aşa cum a făcut căpitanul Dobbin cu a ta la doamna Perkins.

— În rochia *dumitale,* hi, hi! se amesteca domnişoara Wirt. Dar cum de s-a întâmplat una ca asta? Nu dansa cu Amelia?

La drept vorbind, însă, când căpitanul Dobbin se înroşise şi părea atât de încurcat, el se gândea la întâmplarea pe care nu găsise de cuviinţă s-o împărtăşească şi celor două domnişoare, şi anume că fusese ceva mai înainte la locuinţa domnului Sedley, sub pretext că vrea să-l vadă pe George, bineînţeles, dar George nu era acolo, ci numai biata micuţă, care stătea gânditoare lângă fereastra salonului, cu o înfăţişare aproape tristă; iar după o convorbire cât se poate de banală şi de stupidă, ea se încumetă să-l întrebe dacă e vreun sâmbure de adevăr în

[144] Palatul prinţului de Wales, moştenitorul tronului în Anglia.

zvonul că regimentul ar fi primit ordin urgent de plecare şi dacă-l văzuse cumva căpitanul Dobbin, în ziua aceea, pe domnul Osborne.

Regimentul nu primise până acum niciun ordin de plecare; iar căpitanul Dobbin nu-l văzuse de loc pe George.

— E cu sora lui, pesemne, îi răspunse căpitanul. Mă duc, şi am să ţi-l aduc pe hoinar numaidecât.

Apoi ea îi întinse cu gingăşie şi recunoştinţă mâna, iar el străbătu scuarul; iar copila aşteaptă şi tot aşteaptă, dar de George nici pomeneală.

Sărmană inimă iubitoare, zvâcnind la cel mai mic zgomot şi nădăjduind, plină de dor şi atât de încrezătoare! Vedeţi ce puţine lucruri se pot spune despre viaţa ei? Viaţă pe care n-o tulbură prea multe întâmplări. O singură preocupare, ziua întreagă: va veni oare? Acelaşi gând la culcare, acelaşi la deşteptare. Eu cred că, în timp ce Amelia îl întreba pe căpitanul Dobbin dacă-l văzuse pe George, acesta juca biliard cu căpitanul Cannon în Swallow Street, căci George era băiat de viaţă şi excela în toate jocurile care cer multă îndemânare.

O dată, după ce nu mai dăduse trei zile pe la ea, domnişoara Amelia îşi puse pălăria şi dădu literalmente buzna în casa Osborne.

— Cum, îl laşi pe fratele nostru singur, ca să vii la noi?! se mirară domnişoarele Osborne.

— V-aţi certat, Amelia? Hai, povesteşte-ne!

Nu, sigur că nu se certaseră.

— Cine-ar putea să se certe cu el? rosti ea, cu ochii plini de lacrimi.

Venise numai ca să... ca să-şi vadă scumpele prietene, nu se mai văzuseră de-un car de ani! Şi în ziua aceea se purtă cu atâta stângăcie şi păru atât de neghioabă, încât atunci când le părăsi, îndurerată, domnişoarele Osborne şi guvernanta lor, care o urmăriseră multă vreme cu privirea,

se minunară mai mult ca oricând de faptul că George putea găsi ceva la biata Amelia.

Fireşte că aveau toată dreptatea să se minuneze. De ce **şi**-ar **fi** dezvăluit această sfioasă inimă tainele în faţa domnişoarelor acelora cu ochi negri, iscoditori? Era mult mai bine să fugă şi să se ascundă undeva! Se ştie că domnişoarele respective erau excelenţi critici când era vorba de un şal de caşmir sau de-o fustă de mătase trandafirie; când domnişoara Turner şi-o vopsise pe-a ei în roşu-închis şi şi-o transformase într-o jacheţică, şi când domnişoara Pickford îşi făcu din pelerina ei de hermină un manşon şi un guler, eu vă asigur că schimbările astea nu au scăpat nicidecum celor două isteţe domnişoare mai sus pomenite. Dar, vedeţi dumneavoastră, există lucruri dintr-o ţesătură mult mai delicată decât blana sau mătasea şi decât toate splendorile lui Solomon **şi** decât toată garderoba reginei din Saba[145], lucruri a căror frumuseţe scapă ochilor a nenumăraţi cunoscători. Şi sunt micuţe suflete frumoase şi smerite pe care le găseşti din întâmplare, mirositoare şi înflorind gingaş, în locuri lăturalnice şi pline de umbră; şi există podoabe de grădină, mari cât nişte talgere de aramă, care au trufia de i se uită până şi soarelui în faţă. Domnişoara Sedley nu era dintre florile acelea care se scaldă veşnic în raze de soare; iar eu cred că e în afară de regulile oricărei proporţii să desenezi o viorea de mărimea unei gherghine bătute.

Nu, negreşit; viaţa unei fete tinere şi cuminţi care n-a părăsit până acuma cuibul părintesc nu poate fi tulburată de peripeţiile acelea emoţionante pe care, în mod obişnuit, le cere cu stăruinţă viaţa unei eroine de roman. Păsările bătrâne pot scăpa din laţul vânătorului sau din bătaia

---

[145] Regina *din Saba* – după legenda biblică, regina unei cetăţi din Arabia, care a venit să-l vadă pe regele Solomon, aducându-i daruri bogate.

puştii, şoimii le pot urmări, iar ele se salvează sau câteodată chiar pier; dar puii din cuib duc o existenţă lipsită de griji şi cu totul neromantică în puful şi paiele lor, până le vine rândul să-şi ia şi ei zborul. În timp ce Rebecca Sharp era în plin zbor în provincie, sărind din creangă în creangă, trecând pe lângă nenumărate capcane şi ciugulindu-şi hrana în mod cu totul nevinovat, dar cu mult succes, Amelia Stătea în tihnita ei casă din Russell Square; dacă ieşea în lume, o făcea sub oblăduirea celor mai în vârstă decât ea; şi nimic rău nu părea că i s-ar putea întâmpla în casa aceea îmbelşugată, veselă şi confortabilă, unde toată lumea o înconjura cu atâta dragoste. Mama îşi avea ocupaţiile ei de dimineaţă şi plimbarea ei zilnică, cu plăcutul cortegiu de vizite sau de târguieli care constituiau distracţia, sau, dacă vreţi s-o numiţi şi aşa, meseria doamnelor cu stare din Londra. Papa conducea operaţiile lui misterioase din City, loc de mare vânzoleală în zilele acelea când războiul cutreiera toată Europa şi când era în joc soarta câtorva imperii, când ziarul *Courier* avea zeci de mii de abonaţi, când într-o zi ţi se anunţa bătălia de la Vittoria[146], iar într-alta incendierea Moscovei[147], sau când cornul vânzătorilor de ziare, sunând pe sub ferestrele din Russell Square în jurul orei prânzului, anunţa fapte ca: „Bătălia de la Leipzig[148]... şase sute de mii de oameni încleştaţi în luptă... înfrângerea totală a francezilor... două sute de mii de morţi”... O dată sau de două ori bătrânul

[146] În 1813, în lupta de la Vittoria (Spania), englezii i-au învins pe francezi.

[147] Se referă la incendierea Moscovei în timpul campaniei lui Napoleon în Rusia (1812).

[148] În anul 1813, în lupta de la Leipzig, Napoleon a fost înfrânt de către forţele militare unite ale Rusiei, Angliei, Austriei şi Prusiei ; după această înfrângere, armata sa a fost nevoită să se retragă în Franţa.

Sedley se întoarse acasă cu o mutră cât se poate de gravă; şi nu e de mirare, de vreme ce respectivele veşti zdruncinau toate inimile şi toate bursele din Europa.

Cu toate acestea, în Russell Square, Bloomsbury, viaţa îşi urma cursul ei obişnuit, ca şi cum starea de lucruri din Europa n-ar fi fost nicidecum dată peste cap. Retragerea de la Leipzig nu micşora numărul felurilor de bucate pe care le aducea Sambo de la bucătărie; aliaţii năvăleau în Franţa, dar clopotul anunţa ca şi înainte ceaiul de la ora 5. Nu cred că biata Amelia să se fi sinchisit câtuşi de puţin de Brienne sau de Montmirail[149], sau s-o fi interesat în vreun fel oarecare războiul mai înainte de abdicarea împăratului, când a bătut din palme de bucurie şi a început să se roage – oh, şi cu câtă recunoştinţă! – şi când s-a aruncat în braţele lui George Osborne cu tot elanul sufletului ei, spre uimirea tuturor acelora care-au fost martori la revărsarea asta de sentimente. Fapt este că pacea fu proclamată, Europa urmând să intre într-o lungă perioadă de linişte; Corsicanul era înfrânt, iar regimentul locotenentului Osborne n-avea să mai primească ordinul de plecare. În felul acesta raţiona domnişoara Amelia. Soarta Europei se rezuma pentru ea la locotenentul George Osborne. Nemaifiind ameninţată de niciun fel de primejdie, ea înălţă cerului un *Te Deum.* Căci pentru Amelia, George era Europa ei, împăratul ei, monarhiile aliate şi augustul prinţ regent. El îi era soarele şi luna; şi am impresia că-şi închipuia că marea iluminaţie şi balul de la „Mansion House”, date în onoarea suveranilor, aveau loc mai cu seamă în cinstea lui George Osborne.

Am vorbit despre şiretlic, egoism şi sărăcie, acei funeşti dascăli la şcoala cărora îşi făcuse sărmana Becky Sharp educaţia. Acum, însă, iubirea era ca din urmă dascăl al

[149] În luptele de la Brienne şi Montmirail, Napoleon i-a bătut pe aliaţi, fără ca aceste victorii să poată însă opri căderea lui.

domnişoarei Amelia Sedley, şi era uimitor ce mari progrese făcea tânăra noastră domnişoară în tovărăşia acestui popular magistru, în decurs de cincisprezece sau optsprezece luni de zilnică şi statornică sârguinţă alături de această distinsă şi de ispravă guvernantă, câte taine nu i s-au dezvăluit Ameliei, taine pe care domnişoara wirt şi tinerele domnişoare cu ochi negri de peste drum – şi nici chiar bătrâna domnişoară Pinkerton de la Chiswick – nu le bănuiau măcar! Căci, într-adevăr, ce puteau şti simandicoasele şi preaonorabilele fecioare? Cu domnişoarele Pinkerton şi cu domnişoara Wirt, pasiunea dragostei e în afară de subiect, aşa că n-aş îndrăzni să emit asupra lor niciun fel de părere în această privinţă. Domnişoara Maria Osborne, e drept, era „ataşată" de domnul Frederick Augustus Bullock, de la firma „Hulker, Bullock & Co.", dar ataşamentul acesta era cât se poate de onorabil, şi ea s-ar fi măritat cu aceeaşi uşurinţă şi cu Bullock-senior, gândul ei oprindu-se numai – aşa cum se cuvine din partea unei tinere binecrescute – asupra casei din Park Lane, a conacului din Wimbledon, asupra minunatei trăsuri cu cei doi cai splendizi şi cu lachei şi asupra sfertului din veniturile anuale ale cunoscutei firme „Hulker & Bullock", avantaje întruchipate în întregime în persoana lui Frederick Augustus. Dacă florile de lămâiţă ar fi fost născocite încă de pe atunci (acele emoţionante embleme ale purităţii feminine, pe care le-am importat din Franţa, unde fetele casei sunt în mod obişnuit vândute prin căsătorie), domnişoara Maria, cred eu, s-ar fi împodobit ea singură cu imaculata cunună şi s-ar fi suit în caleaşca nupţială alături de gutosul, bătrânul şi chelul Bullock-senior, cel cu nasul roşu, şi şi-ar fi jertfit frumoasa-i existenţă fericirii acestuia cu o smerenie fără de cusur... numai că bătrânul *gentleman* era gata căsătorit; astfel că-şi îndreptă tinerele ei simţăminte către partenerul său mai

tânăr. Frumoase flori de lămâiţă abia înflorite! Am văzut-o deunăzi pe domnişoara Trotter minunat gătită cu ele, alunecând uşurel în trăsura de nuntă la Saint George's, Hanover Square, şi pe lordul *Methuselah,* şontâc-şontâc, în urma ei. Şi cu câtă fermecătoare modestie a lăsat ea în jos perdelele trăsurii... micuţa neştiutoare! Jumătate din echipajele Bâlciului deşertăciunilor erau de faţă la nunta aceea.

Nu către o iubire de felul acesta aspira educaţia Ameliei, şi, în decurs de un an, dintr-o fetiţă bună, ea se transformă într-o domnişoară bună, pentru a deveni repede de tot o bună soţie, când se va ivi momentul fericit. Această tânără domnişoară (şi poate că era o mare nesocotinţă din partea părinţilor ei s-o încurajeze şi s-o îndemne la asemenea idolatrie şi la asemenea neghioabe idei romantice) îl iubea din toată inima pe tânărul ofiţer din serviciul majestăţii-sale, cu care am făcut o scurtă cunoştinţă. Când se trezea din somn, cel dintâi gând era pentru el, iar numele lui era pomenit cel din urmă în rugăciunile fetei. Ea nu mai văzuse niciodată un bărbat aşa de frumos şi de deştept; cu o ţinută atât de desăvârşită când era pe cal; un dansator care să-l egaleze; sau un erou asemenea lui. Ce-are a face graţia prinţului? Nici nu se poate compara cu graţia lui George! Ea îl văzuse doar şi pe domnul Brummell, pe care-l admira toată lumea. Şi să compari un ins de felul acestuia cu George al ei! Nici chiar printre domnişorii de la Operă (şi Pe vremea aceea erau domnişori, nu glumă!) nu găseai vreunul care să-i stea alături. El singur era demn de rolul unui Făt-frumos; şi, ah, câtă mărinimie din partea Lui să se oprească în faţa unei atât de umile Cenuşărese! Sunt încredinţat că domnişoara Pinkerton ar fi căutat să împiedice asemenea pasiune oarbă dacă ea ar fi fost confidenta Ameliei, dar fără prea mare succes, puteţi fi siguri de asta. Lucrurile acestea sunt în firea şi în instinctul

anumitor femei. Unele sunt făcute să croiască planuri, iar altele să iubească; şi eu doresc oricărui holtei cumsecade care citeşte aceste rânduri să-şi scoată de aici învăţătura cea mai folositoare.

În timpul acesta, subjugată de puternicul ei simţământ de iubire, domnişoara Amelia dăduse uitării pe cele douăsprezece preaiubite prietene de la Chiswick, în felul cel mai crud cu putinţă, aşa cum fac de obicei oamenii egoişti. Ea nu avea, bineînţeles, decât acest mic subiect asupra căruia să se concentreze; iar domnişoara Saltire avea o fire prea rece pentru asemenea intime mărturisiri, şi nici nu i-ar fi trecut prin minte măcar să-i sufle ceva domnişoarei Swartz, tânăra moştenitoare din St. Kitts, cea cu părul ca lâna. Mica Laura Martin îi făcu o vizită de sărbători, şi convingerea mea este că Amelia i-a încredinţat tainele ei şi i-a făgăduit c-are s-o ia la ea când are să se mărite, şi i-a dat nenumărate amănunte în legătură cu pasiunea iubirii, ceea ce trebuie să fi fost deosebit de folositor şi de nou pentru această micuţă creatură. Vai, vai! Mă tem că biata Emmy nu mai era în toate minţile!

Ce făceau oare părinţii ei de nu puneau frâne bătăilor prea repezi ale acestei inimioare?! Bătrânul Sedley nu părea să bage de seamă prea multe lucruri. Era mai îngândurat în ultimul timp, iar afacerile lui din City îl absorbeau cu totul. Doamna Sedley avea o fire atât de blajină şi de puţin curioasă, încât nu ştia nici măcar ce-i gelozia. Domnul Jos plecase, fiind asediat la Cheltenham de o văduvă irlandeză. Amelia stătea acasă mai mult singură – ah! mult prea singură uneori – şi nu c-ar fi chinuit-o vreodată îndoielile; nu, căci era cu siguranţă la Regimentul de gardă călare şi nu putea părăsi totdeauna cazarma din Chatham; şi apoi mai trebuia să-şi viziteze prietenii şi surorile şi să frecventeze şi societatea când

venea prin oraş (el, nepreţuită podoabă a oricărei societăţi!), iar când e la regiment, e mult prea obosit ca să compună epistole nesfârşite. Eu ştiu unde-şi păstra Amelia pachetul cu scrisorile primite de la dânsul şi m-aş putea furişa înăuntru şi aş putea ieşi din camera ei întocmai ca Iachimo[150], întocmai ca Iachimo! Nu, asta ar fi foarte urât din partea mea. Vreau să joc numai rolul unei raze de lună şi să arunc o privire binevoitoare spre patul unde se odihneşte, visând, statornicia, frumuseţea şi nevinovăţia.

Dar dacă scrisorile lui Osborne erau scurte şi ostăşeşti, trebuie să mărturisim că, dacă am publica scrisorile domnişoarei Sedley către domnul Osborne, am fi nevoiţi să extindem romanul acesta la atâtea volume, că nici cel mai sentimental cititor nu l-ar putea înghiţi; pentru că nu numai că ea umplea nesfârşite pagini de hârtie, dar mai şi ştergea ceea ce scrisese, cu cea mai surprinzătoare răutate; pentru că ea transcria pagini întregi de poezie fără niciun fel de milă; pentru că sublinia cuvinte şi pasaje întregi cu cea mai nebunească lipsă de modestie şi, în sfârşit, pentru că dădea tot soiul de amănunte despre ea însăşi. Ea nu era o eroină. Scrisorile ei *repetau* la infinit aceleaşi lucruri. Era uneori cam nesigură în ceea ce privea regulile gramaticale, iar în versurile ei se găseau tot felul de licenţe poetice. Dar, vai, doamnelor, dacă ar fi să nu puteţi mişca uneori inimile în ciuda sintaxei şi dacă ar trebui să nu fiţi iubite până ce nu ştiţi care e diferenţa între un trimetru şi un tetrametru, să se ducă dracului toată poetica, şi să aibă parte de cea mai nenorocită moarte toţi dascălii!

---

[150] Personaj din drama ***Cymbeline*** de Shakespeare. Pătrunzând pe ascuns în odaia Imogenei, Iachimo îi fură brăţara şi o duce soţului ei ca dovadă a infidelităţii.

CAPITOLUL XIII

SENTIMENTAL, DAR ŞI ALTMINTERI

Mi-e teamă că *gentlemanul* căruia îi erau adresate scrisorile domnişoarei Amelia era mai degrabă un critic cu inima de piatră. Atâtea bileţele îl urmăreau peste tot locul pe locotenentul Osborne, încât începu să-i fie aproape ruşine de glumele făcute pe socoteala lui de camarazii de la popotă şi porunci servitorului să nu i le mai înmâneze decât în cameră. A fost văzut chiar aprinzându-şi ţigara cu unul din ele, spre groaza căpitanului Dobbin, care, aşa cum am eu impresia, ar fi dat bani grei în schimbul numitului document.

George se strădui să tăinuiască o bucată de vreme legătura asta a lui. Că *era* la mijloc o femeie, lăsa cu dragă inimă să se înţeleagă. „Şi nici nu-i măcar prima, spuse sublocotenentul Spoonev sublocotenentului Stubble. Osborne ăsta e dat dracului, nu alta! Fata judecătorului din Demerara înnebunise aproape după el; pe urmă mulatra aceea frumoasă, domnişoara Pye, din Saint Vincent, ştii şi tu doar; iar de când s-a întors acasă, e un donjuan fără pereche, pe cinstea mea!”

Stubble şi Spooney socoteau că „a fi un donjuan fără pereche, pe cinstea mea!” e una din cele mai preţioase calităţi pe care şi le-ar putea dori un bărbat; şi faima lui Osborne era colosală printre tinerii ofiţeri din regiment. Era sportiv neîntrecut, vestit cântăreţ, vestit la paradă; darnic cu banii săi, pe care taică-său i-i punea din belşug la îndemână. Avea cele mai bine croite haine din tot regimentul şi poseda numeroase rânduri. Soldaţii îl adorau. Bea mai zdravăn decât orice alt ofiţer din întreaga popotă, inclusiv bătrânul Heavytop, colonelul. Era mai bun

boxer şi decât Knuckles, soldatul (care-ar fi putut ajunge caporal dacă nu ar fi fost beţiv şi care boxase pe ring), şi era în mod indiscutabil cel mai priceput jucător de *cricket* din tot clubul regimentului. La curse îşi călărea singur calul, pe Fulger, şi câştigă cupa garnizoanei la alergările de la Québec. Avea şi alţi admiratori în afară de Amelia. Stubble şi Spooney îl socoteau un fel de Apollo; Dobbin îl lua drept al doilea Crichton cel minunat[151], iar doamna maior O'Dowd recunoştea că e un tânăr cât se poate de elegant şi că-i amintea de Fitziurid Fogarty, al doilea fiu al lordului Castlefogarty.

Ei bine, Stubble şi Spooney şi toţi ceilalţi se lăsau în voia celor mai romantice presupuneri în ceea ce priveşte corespondenţa feminină a lui Osborne, dându-şi cu părerea ba că era o ducesă din Londra, care se îndrăgostise de el, ba că era fata unui general, logodită cu altcineva, dar care îl iubea pe Osborne la nebunie; ba că era soţia unui membru al Parlamentului, care i-a pus la dispoziţie o caleaşcă cu patru cai pentru a fugi cu el, sau cine ştie ce altă victimă a unei pasiuni nemaipomenit de ameţitoare, de romantice şi de scandaloase pentru toate părţile interesate, dar Osborne nu voia să arunce nici cea mai mică lumină asupra uneia sau alteia dintre aceste presupuneri, lăsându-şi tinerii săi admiratori şi prieteni să născocească şi să urzească ei singuri toată intriga.

Şi adevărata stare de lucruri n-ar fi fost poate niciodată cunoscută în regiment fără indiscreţia căpitanului Dobbin. Într-o zi, pe când căpitanul îşi lua dejunul în sufrageria popotei, Cackle, medicul secund al regimentului, şi cei doi onorabili mai sus pomeniţi discutau tocmai despre aventura lui Osborne, Stubble susţinând că doamna în chestiune era o ducesă de la curtea reginei Charlotte[152], iar Cackle jurându-se că era o cântăreaţă de operă, dintre

[151] Tânăr scoţian, care a căpătat titlul de magistru la vârsta de 14 ani.

cele mai deocheate. La auzul unor asemenea enormităţi, Dobbin se înfurie aşa de rău, că, deşi avea gura plină cu ouă şi pâine cu unt, şi cu toate că n-ar fi trebuit să scoată nicio vorbă despre asta, nu se putu stăpâni totuşi să nu izbucnească şi să nu-i dea drumul cam pe negândite:

— Cackle, eşti nebun şi stupid! Trăncăneşti toată vremea vrute şi nevrute. Află că Osborne nu-i nici pe cale să fugă cu vreo ducesă şi nici să nenorocească vreo modistă. Domnişoara Sedley e una din cele mai încântătoare fete care-au existat vreodată. Şi e de mult logodit cu ea; iar pe cel care-ar avea chef s-o mai vorbească de rău, îl sfătuiesc să n-o facă de faţă cu mine!

După care ieşire, Dobbin, înroşindu-se peste măsură de tare, tăcu şi era gata-gata să se înece cu o ceaşcă de ceai. Ştirea făcu înconjurul regimentului într-o jumătate de oră; şi chiar în seara aceea doamna maior O'Dowd scrise surorii ei Glorvina, la O'Dowdstown, să nu-şi mai grăbească plecarea din Dublin, tânărul Osborne fiind logodit, şi încă de vreme îndelungată.

Ea îl felicită pe locotenent chiar în seara aceea, prin câteva fraze bine ticluite, la un pahar de *whiskif,* iar el se duse acasă foarte furios şi gata să se ia la harţă cu Dobbin (care refuzase invitaţia doamnei maior O'Dowd şi rămăsese în camera Lui să cânte la flaut şi, am impresia, să scrie poezii, de-o factură cât se poate de melancolică), gata să se ia la harţă cu Dobbin pentru că-i dăduse în vileag secretul.

— Cine dracu' te-a pus să trăncăneşti pe socoteala mea? ţipă Osborne, indignat la culme. De ce dracu' trebuie să ştie tot regimentul că sunt pe cale de-a mă însura? Pentru ca flecara aia de maimuţă bătrână, Peggy O'Dowd, să mă ia peste picior în timpul mesei şi să bată toba

---

[152] *Regina Charlotte* (1744-1818), soţia regelui George al III-lea al Angliei.

despre logodna mea în toate cele trei regate? La urma urmei, ce drept ai tu să spui că *sunt* logodit şi să te amesteci în treburile mele, Dobbin?

— Mi se pare că... începu căpitanul Dobbin.

— Mi se pare că are să te ia dracu'! îl întrerupse prietenul lui cel tânăr. Am obligaţii faţă de tine, ştiu, îţi sunt obligat până peste cap, dar n-am chef să fiu muştruluit veşnic numai pentru motivul că eşti cu cinci ani mai mare decât mine. Al naibii să fiu dacă-ţi mai pot răbda aerele tale de superioritate, mila ta infernală şi protecţia ta! Milă şi protecţie! Aş vrea să ştiu şi eu, cu ce sunt mai prejos ca tine?

— Eşti sau nu eşti logodit? interveni căpitanul Dobbin.

— Şi ce dracu' te priveşte pe tine sau pe oricare altul din regiment dacă sunt sau nu?

— Ţi-e ruşine că eşti logodit? trase Dobbin concluzia.

— Cu ce drept îmi pui întrebarea asta, domnule? Aş vrea să ştiu! strigă George.

— Doamne-Dumnezeule, nu ţi-a trăsnit cumva prin gând s-o rupi cu Amelia? întrebă Dobbin, ridicându-se brusc de pe scaun.

— Cu alte cuvinte, vrei să ştii dacă sunt sau nu om de onoare, zise George cu mândrie, asta e ce vrei să spui, nu? În ultima vreme îmi vorbeşti pe-un asemenea ton, că... nu sunt sigur că am să-l rabd multă vreme.

— Dar cu ce ţi-am greşit, mă rog? Ţi-am spus numai c-ai început să neglijezi o fată încântătoare, George! Ţi-am spus că atunci când ieşi în oraş ar trebui să te duci s-o vezi, nu să-ţi pierzi vremea pe la casele de joc din St. James!

— Vrei să-ţi înapoiez banii împrumutaţi, am impresia, rosti cu sarcasm George.

— Fireşte că da, am dorit asta tot timpul, nu-i aşa? zise

Dobbin. Vorbeşti ca un adevărat prieten.

— Nu, la naiba, William, iartă-mă, te rog! Şi George reluă, cuprins de remuşcare: Mi-ai *dat dovadă* de prietenie în sute de ocazii, numai Dumnezeu mai ştie câte! M-ai scos dintr-o mie şi una de încurcături. Când Crawley din Regimentul de gardă a câştigat suma aceea enormă de bani la cărţi, tare-aş vrea să ştiu ce m-aş fi făcut eu fără tine! Ştiu toate astea, şi n-am să le uit niciodată. Dar nici tu n-ar trebui să te porţi aşa de aspru cu mine; şi n-ar trebui să fii mereu cu gura pe mine. Eu *sunt* foarte îndrăgostit de Amelia; şi o iubesc din tot sufletul. Nu mai fi supărat pe mine. Ştiu că e o făptură fără cusur; ştiu asta foarte bine. Dar vezi tu, ceea ce câştigi fără niciun fel de caznă nu mai are nicio valoare. Ce dracu', abia mi s-a întors regimentul din Indiile Occidentale! Trebuie să mă distrez şi eu puţin, şi pe urmă, când am să mă însor, am timp destul să mă şi schimb, pe onoarea mea c-am să mă schimb! Şi ascultă, Ciob, nu fi supărat pe mine, am să-ţi dau o sută de lire luna viitoare, când are să-mi facă taică-meu un cadou mai de Doamne-ajută; şi am să-i cer şi-o permisie lui Heavytop, şi-am să mă duc în oraş chiar mâine şi-am să alerg întins la Amelia; ei, *asta* are să te mulţumească?

— E cu neputinţă ca omul să stea multă vreme supărat pe tine, George, zise bunul căpitan. Iar în ceea ce priveşte banii, băiete, ştii foarte bine că dacă aş fi avut nevoie de ei, ţi-ai fi împărţit şi ultimul tău şiling cu mine!

— Exact aşa aş fi făcut, ţi-o jur, Dobbin! spuse George, plin de generozitate, deşi, în treacăt fie zis, el n-avea niciodată un sfanţ.

— Numai că tare-aş vrea să isprăveşti cu nebuniile tale, George! Dacă ai fi văzut mutrişoara sărmanei domnişoare Emmy când m-a întrebat de tine, mai dăunăzi, ai fi dat dracului toate bilele de biliard din lume. Du-te şi împac-o,

ştrengarule. Du-te şi scrie-i o scrisoare lungă. Fă şi tu ceva ca s-o vezi fericită; ţi-ar trebui atât de puţin...

— Cred că e foarte îndrăgostită de mine, rosti locotenentul cu mare mulţumire de sine; şi plecă să-şi încheie seara cu voioşii săi camarazi la popotă.

În timpul acesta, în Russell Square, Amelia se uita la lună şi la lumina ei strălucitoare revărsată peste tot locul, peste scuarul acesta liniştit, ca şi peste cazărmile din Chatham, unde se afla locotenentul Osborne, şi se gândea ce i-o mai fi făcând eroul. Pesemne că-şi inspectează santinelele, îşi spunea ea; pesemne că e în bivuac; pesemne că veghează la căpătâiul unui camarad rănit; sau studiază arta războiului, sus, în cămăruţa lui pustie. Şi gândurile ei blânde îşi luau zborul ca şi cum ar fi fost un stol de îngeri, şi ar fi avut aripi, şi ar fi zburat de-a lungul râului, până la Cliatham şi Rochester, străduindu-se să se uite pe furiş în cazarma unde era George... Ţinând seama de toate considerentele acestea, cred că era foarte bine că porţile cazărmilor erau închise şi că santinelele aveau ordin să nu lase pe nimeni să treacă; aşa că bietul îngeraş înveşmântat în alb n-avea cum să audă cântecele pe care le urlau tinerii camarazi în jurul paharelor de *punch* cu *whisky.*

A doua zi după scurta convorbire care avusese loc în cazarma din Chatham, tânărul Osborne, vrând să arate că se ţine de cuvânt, se pregăti de plecare, atrăgându-şi în felul acesta tot felul de laude din partea căpitanului Dobbin.

— Tare-aş fi vrut să-i fac şi un mic dar, spuse în mare taină Osborne prietenului său, numai că sunt lefter, până s-o îndura taică-meu de mine!

Dar pe Dobbin nu-l lăsa inima să se irosească atâta bunătate şi generozitate, încât îi dărui domnului Osborne câteva bancnote, pe care acesta le luă, după ezitările de

rigoare. Şi îndrăznesc să susţin că George ar fi cumpărat ceva foarte drăguţ pentru Amelia; numai că, pe când se dădea jos din trăsură, în Fleet Street, fu pur şi simplu fascinat de un minunat ac de cravată din vitrina unui giuvaergiu, tentaţie la care îi fu peste putinţă să reziste, şi, după ce-l plăti, rămase cu prea puţini bani de cheltuială pentru a se desfăta cu altă faptă bună. Dar asta nu face nimic; puteţi fi siguri că nu darurile lui le aştepta Amelia cu atâta înfrigurare. Când tânărul ajunse în Russell Square, faţa i se lumină ca zorii dimineţii. Micile ei nelinişti, temerile ei, lacrimile, sfioasele îndoieli şi închipuirile minţii ei din nopţile de nesomn, din timpul nu ştiu câtor zile şi câtor nopţi, fură date numaidecât uitării sub înrâurirea imediată a zâmbetului acestuia, atât de cunoscut şi atât de drag. El îşi trimitea cu generozitate razele-i asupra ei, din uşa salonului măreţ, cu favoritele sale falnice, asemenea unui zeu. Sambo, a cărui mutră, în timp ce-l anunţa pe *căpitanul* „Osbin” (avansându-l în grad pe tânărul ofiţer), strălucea de-un zâmbet plin de bunăvoinţă, **o** văzu pe tânăra-i stăpână tresărind, şi roşind, şi sărind de la postul ei de observaţie de la fereastră, şi Sambo se retrase; şi de îndată ce uşa se închise în urma lui, Amelia se repezi la pieptul locotenentului George Osborne şi se cuibări acolo ca-n unicul şi firescul ei refugiu. Oh, biată inimă tremurândă! Cel mai trufaş copac din întreaga pădure, cu cea mai dreaptă tulpină, cu cele mai puternice ramuri şi cu cel mai des frunziş, în care ţi-ai ales să-ţi clădeşti cuibul şi să gurui, poate că-i însemnat, ce poţi şti tu, şi poate că se va prăbuşi în curând cu o trosnitură prelungă. Cât e de veche asemuirea între bărbat şi arbore!

În timpul acesta, George o sărută cu multă gingăşie pe frunte şi pe ochii ei scânteietori, şi era cât se poate de curtenitor şi de afectuos; iar ea socoti că acul lui de cravată cu diamant (pe care nu-şi amintea să-l mai fi văzut

vreodată la el) era cea mai frumoasă podoabă pe care şi-o putea închipui cineva.

Cititorul atent, care-a observat purtarea anterioară a tânărului nostru locotenent şi care-şi aduce aminte şi de darea noastră de seamă asupra scurtei discuţii pe care tocmai **o** avusese cu căpitanul Dobbin, a ajuns, fără doar şi poate, la anumite concluzii în ceea ce priveşte caracterul domnului Osborne. Un francez cinic a spus că într-o afacere amoroasă există două părţi contractante: una care iubeşte şi alta care primeşte să se lase iubită. Iubirea vine câteodată din partea bărbatului; altă dată, dintr-a femeii. Şi ce tânăr nebun de îndrăgostit n-a luat uneori nepăsarea drept modestie, neghiobia drept feciorelnică sfială, găunoşenia drept adorabilă timiditate; a luat, într-un cuvânt, gâsca drept lebădă. Şi cărei femei îndrăgostite nu i s-a întâmplat uneori să împodobească cine ştie ce măgar cu splendoarea scânteietoarei ei imaginaţii; nu i-a admirat nerozia luând-o drept austeritate bărbătească; nu i-a divinizat egoismul ca pe-un drept al superiorităţii lui virile; nu i-a luat stupiditatea drept gravitate maiestuoasă şi nu s-a purtat cu el după chipul şi asemănarea strălucitoarei zâne Titania[153] cu acel ţesător din Atena. Am impresia că am văzut de multe ori şi pretutindeni asemenea comedii ale erorilor. Dar sigur este că Amelia credea din toată inima că iubitul ei e unul din cei mai nobili şi mai străluciţi oameni din imperiu, şi e cu putinţă că şi locotenentul Osborne să fi crezut exact acelaşi lucru.

---

[153] Personaj din feeria *Visul unei nopţi de vară* de Shakespeare ; regină a zânelor; soţul ei, Oberon, i-a picurat pe pleoape o licoare care o face să se îndrăgostească de Bottom, ţesător din Atena, împodobit cu un cap de măgar de către piticul Puck, în timp ce repetă împreună cu tovarăşii săi un rol din piesa pe care o pregătesc în cinstea căsătoriei ducelui Tezeu **al** Atenei.

El era cam secătură, aşa cum sunt mulţi tineri; dar fetelor nu le place oare mult mai mult un vântură-vânt decât un papă-lapte de treabă? Nu pusese capăt nebuniilor, dar avea de gând s-o termine cât mai repede cu ele, apoi şi-ar fi dat demisia din armată, căci pacea o dată încheiată şi monstrul corsican întemniţat pe Elba, nu mai putea nădăjdui în vreo avansare şi nici nu mai întrezărea nimic pentru a-şi pune în valoare vitejia şi indiscutabilele lui talente militare; iar pensia respectivă, împreună cu renta viageră a Ameliei, avea să le dea posibilitatea de a-şi găsi un colţ tihnit undeva la ţară, cu oameni de viaţă prin vecinătăţi, aşa c-avea să şi vâneze puţin, să se ocupe şi de agricultură şi aveau să fie cât se poate de fericiţi.

Să rămână în armată şi după ce-avea să se însoare, era cu neputinţă. Imaginaţi-v-o pe doamna George Osborne încartiruită într-un orăşel de provincie; sau, mult mai rău încă, undeva în Indiile Orientale sau Occidentale, într-o societate de militari şi luată sub aripa protectoare a doamnei maior O’Dewd. Amelia se prăpădea de râs ascultând istorisirile lui Osborne cu privire la doamna maior O’Dowd. El o iubea mult prea mult ca s-o pună sub tutela acestei femei îngrozitoare şi a vulgarităţilor ei şi ca să-i impună viaţa aspră a unei soţii de soldat. Nu se gândea niciun moment la el – nu, dar scumpa lui fetiţă trebuia să ocupe în societate exact locul la care avea dreptul ca soţie a lui – şi puteţi fi sigur că ea era întru totul de acord cu asemenea planuri, aşa cum ar fi fost de altfel cu oricare alt plan venit din partea lui.

Ducând discuţia tot pe tonul acesta şi făurindu-şi castele peste castele (pe care Amelia le împodobea cu felurite grădini de flori, cu plimbări pe drumuri lungi de ţară, cu biserici rustice, cu şcoli de duminică şi alte lucruri asemănătoare, în timp ce George îşi purta gândurile tot pe

la grajduri, pe la coteţul de câini şi pe la pivniţe), tânăra pereche petrecu două ceasuri foarte plăcute; dar cum locotenentul n-avea decât o singură zi permisie şi cum avea de pus în ordine o groază de treburi de mare importanţă, se înţeleseră ca domnişoara Emmy să ia masa cu viitoarele ei cumnate. Propunerea fu primită cu bucurie. George o conduse la surorile lui şi o lăsă discutând şi flecărind cu o vervă care le ului pe domnişoarele Osborne şi le făcu să se gândească că, la urma urmei, tot putea scoate George ceva din ea; apoi el ieşi în oraş, să-şi pună la cale afacerile.

Se duse, într-un cuvânt, şi mâncă o îngheţată într-o cofetărie din Charing Cross; îşi încercă un veston nou la „Pall Mall”; intră la „Old Slaughters”, de unde îl luă pe căpitanul Cannon; jucă pe urmă unsprezece partide de biliard cu căpitanul, din care câştigă opt, şi ajunse la masă în Russell Square cu o jumătate de oră mai târziu, dar cât se poate de bine dispus.

Nu putem spune acelaşi lucru şi despre bătrânul domn Osborne. Când numitul *gentleman* se întoarse din City şi fu întâmpinat de fiicele sale şi de eleganta domnişoară Wirt, în salon, ele-şi dădură numaidecât seama, după chipul lui – care era umflat, solemn şi gălbui – cât şi din felul în care-şi încrunta şi-şi tot ciupea sprâncenele lui negre, că inima de sub încăpătoarea lui vestă albă bate tulburată şi înspăimântată. Iar când Amelia veni spre el ca să-l salute, lucru pe care-l făcea totdeauna cu multă sfială şi aproape tremurând, el îi răspunse printr-un mormăit morocănos şi nu-i păstră nici măcar o clipă mânuţa în uriaşa lui labă păroasă. Se uită apoi întunecat la fiica sa cea mai mare; aceasta, înţelegând prea bine sensul acestei priviri, care spunea în chip neîndoielnic: „Ce dracu’ mai caută şi *asta* aici?”, îi zise deodată:

— George e în oraş, papa, şi s-a dus puţin la Regimentul

de gardă călare, dar vine negreşit la masă!

— Oh, da? A venit George? N-am chef să se întârzie masa pentru *dumnealui,* Jan e.

După care, bărbatul acesta onorabil se trânti în scaunul său special, iar tăcerea de moarte care se lăsă în acest salon elegant şi cu gust mobilat fu întreruptă numai de tic-tacul zgomotos al marelui ceasornic franţuzesc.

Când cronometrul respectiv, care era împodobit de un vesel grup din bronz reprezentând sacrificiul Ifigeniei[154], bătu ora 5, cu un sunet adânc de catedrală, domnul Osborne apucă clopoţelul cu mâna dreaptă şi-l scutură cu violenţă, iar majordomul apăru numaidecât.

— Masa! îi porunci domnul Osborne.

— N-a sosit încă domnul George, *sir,* răspunse majordomul.

— Naiba să-l ia pe domnul George, domnule! Sunt sau nu sunt eu stăpân la mine-n casă? MASA! se înfurie domnul Osborne.

Amelia tremura ca varga. Între celelalte trei domnişoare se schimbă imediat din ochi un mesaj telegrafic. Ascultătorul clopoţel începu să sune la etajul de jos şi să dea de veste că masa e gata. Când sunetul se stinse, capul familiei îşi înfundă mâinile în largile buzunare ale uriaşei sale jachete albastre cu nasturi de alamă şi, fără să mai aştepte al doilea semnal, ieşi grăbit din salon, singur, întorcând pur şi simplu spatele celor patru femei.

— Ce s-o fi întâmplat, draga mea? întrebă una din ele, în, timp ce se sculau şi porneau fără zgomot în urma lui.

---

[154] În mitologia greacă, Ifigenia este fiica lui Agamemnon şi a Clitemnestrei. Legenda spune că pentru a îndupleca vântul potrivnic şi a ajunge la Troia, grecii au hotărât să o sacrifice zeiţei Artemis. În momentul sacrificiului, zeiţa a înlocuit-o cu o căţea. Dusă în Taurida, Ifigenia a devenit preoteasa zeiţei Artemis, având datoria de a-i sacrifica pe toţi străinii din insulă.

— Cred c-a pierdut la bursă! şopti domnişoara Wirt, şi astfel, tremurând şi neîndrăznind să scoată niciun cuvânt, trupa asta de femei înfricoşate porni pe urma întunecatului lor conducător.

Îşi ocupară locurile în tăcere. Bătrânul mormăi o rugăciune, care sună tot aşa de sinistru ca şi-un blestem.

Marile capace de argint fură ridicate. Amelia tremura toată pe scaunul ei, căci stătea chiar alături de teribilul Osborne şi absolut singură pe partea aceea a mesei, locul liber fiind acela al lui George, care lipsea.

— Supă? întrebă domnul Osborne pe un ton sepulcral, luând polonicul în mână şi ţintuind-o cu privirea.

Apoi o servi, atât pe ea, cât şi pe celelalte, şi câtva timp nu mai scoase niciun cuvânt.

— Ia farfuria domnişoarei Sedley, rosti el în cele din urmă, căci nu poate înghiţi de loc supa asta, după cum nu pot nici eu. E îngrozitoare. Ia supa de-aicea, Hicks, iar mâine s-o dai pe bucătăreasă afară, Jane!

Sfârşind cu ODservaţiile asupra supei, domnul Osborne făcu alte câteva referitor la peşte, în termeni tot aşa de brutali şi de batjocoritori, şi drăcui Billingsgate şi toate pescăriile din Londra cu o energie cu totul demnă de importanţa subiectului. Apoi se învălui din nou în tăcere şi dădu posomorât pe gât câteva pahare de vin, luând un aer din ce în ce mai crunt, până când o bătaie grăbită în uşă vesti sosirea lui George, iar drept urmare, fiecare începu să prindă curaj.

Îi fusese cu neputinţă să vină mai devreme. Generalul Daguilet l-a făcut să aştepte o mulţime de timp la Regimentul de gardă călare. N-are nicio importanţă dacă au şi mâncat supa sau peştele. Să i se dea orice, n-avea importanţă ce anume. Straşnic berbec, ca şi toate celelalte, de altfel. Buna lui dispoziţie nu se potrivea nicidecum cu severitatea ţeapănă a tatălui; dar flecări

înainte tot timpul mesei, spre încântarea tuturor, şi mai ales a unei anumite persoane, pe care nu e nevoie s-o mai numim.

De îndată ce domnişoarele îşi înghiţiră portocala şi paharul de vin cu care se încheiau totdeauna posomorâtele ospeţe din casa domnului Osborne, se dădu semnalul de trecere în salon, aşa că se ridicară cu toţii şi părăsiră sufrageria. Amelia nădăjduia că George avea să vină numaidecât şi el acolo. Începu să cânte din valsurile lui favorite (de curând aduse) la pianul cel mare cu coadă, sculptat şi învelit cu o acoperitoare de piele, din salonul de sus. Dar acest mic şi nevinovat tertip nu dădu niciun rezultat. El era complet nesimţitor la valsuri; şi ele deveniră din ce în ce mai leşinate; executanta, deznădăjduită, părăsi numaidecât enormul instrument; şi cu toate că cele trei prietene ale ei executară câteva din cele mai zgomotoase şi mai strălucitoare noutăţi din *repertoire-ul* lor, ea nu auzi nici măcar o singură notă, ci stătea abătută şi se frământa îngrozitor. Căutătura bătrânului Osborne, veşnic fioroasă, nu se oprise niciodată asupra ei atât de ucigătoare ca acum. Ochii lui o urmăriseră când ieşise din sufragerie, ca şi cum i-ar fi greşit cu ceva. Când i se servi cafeaua, ea tresări speriată, ca şi cum ar fi fost vorba de-o ceaşcă de otravă pe care i-ar fi oferit-o domnul Hicks, majordomul. Ce taină se ascundea acolo? Oh, dar şi femeile astea! Ele îşi cresc şi-şi leagănă presimţirile şi-şi dezmiardă până şi cele mai negre gânduri, aşa cum fac cu odraslele lor pocite.

Norii de pe fruntea paternă răsfrânseseră oarecare nelinişte şi pe chipul lui George. Când avea asemenea sprâncene şi o căutătură atât de înveninată, cum ar mai putea el stoarce de la babac banii de care avea atâta nevoie? începu să laude vinul bătrânului. În general, acesta era unul din mijloacele cu cei mai mulţi sorţi de

izbândă când aveai de gând să te pui bine cu bătrânul *gentleman.*

— Niciodată n-am avut o Madeira ca asta a dumitale din Indiile Occidentale. Colonelul Heavytop a pus numaidecât mina pe trei din sticlele pe care mi le-ai trimis alaltăieri la regiment.

— Nu mai spune? făcu bătrânul *gentleman.* Mă ţine opt şilingi sticla!

— Te-ar interesa să iei şase lire pe duzină? întrebă George râzând. Cunosc un personaj foarte sus-pus care se dă în vânt după vinul ăsta.

— Zici că se dă în vânt? mormăi bătrânul. Să fie sănătos!

— Când a venit generalul Daguilet la Chatham, *sir* Heavytop i-a oferit un dejun şi mi-a cerut mie câteva sticle. Iar generalul l-a găsit nemaipomenit de bun şi-ar fi vrut un butoi, ca să i-l ducă comandantului-şef. Şi el e mâna dreaptă a alteţei-sale regale.

— E un vin al dracului de bun! rosti sprâncenatul şi se simţiră amândoi mai bine dispuşi.

Iar George era gata să profite de înseninarea asta şi să aducă vorba despre problema lui financiară, când tatăl său, reluându-şi aerul solemn, deşi pe-un ton destul de prietenos, îl rugă să sune ca să li se servească Bordeaux-ul.

— Şi avem să vedem, George, dacă-i tot aşa de bun ca Madeira noastră, căruia alteţa-sa regală i-ar face o foarte bună primire, sunt sigur de asta. Şi în timpul ăsta vreau să discut cu tine şi chestiuni mai serioase!

Amelia, care stătea neliniştită în salonul de sus, auzi sunând clopoţelul pentru Bordeaux. Şi-şi spuse că, într-un fel sau altul, clopoţelul ăsta avea în el ceva misterios şi prevestea multe. Din roiul de presimţiri pe care le au veşnic unii oameni, *unele* se adeveresc, fără doar şi poate.

— Tare-aş vrea să ştiu, George, începu vorba bătrânul *gentleman,* după ce-şi sorbi cu încetineală primul pahar, tare-aş vrea să ştiu cum o mai duceţi, tu şi... ah... şi fetiţa aceea de sus?

— Bănuiesc că nu-i prea greu de văzut! răspunse George cu un rânjet de automulţumire. E limpede ca bună ziua! Straşnic vin!

— Ce înţelegi prin: limpede ca bună ziua?

— Ei, drăcie, nu mă lua nici dumneata aşa de repede. Sunt un om cumpătat. Eu... ah... n-am nimic dintr-un Barbă-Albastră; dar trebuie să recunosc că fata-i grozav de îndrăgostită de mine, până peste cap de îndrăgostită. Şi oricine poate vedea asta de la o poştă!

— Cum adică, nu mi-ai poruncit dumneata să mă însor cu ea, şi nu sunt eu oare un fiu ascultător? Şi n-au pus oare la cale taţii noştri lucrul acesta de-un car de ani?

— Ascultător fiu, n-am ce zice! Crezi că mie nu mi-au ajuns la urechi isprăvile dumitale, şi cea cu lordul Tarquin, şi cea cu căpitanul Crawley din gardă, şi cea cu onorabilul domn Deuceace, şi câte şi mai câte încă? Ia seama, domnule, ia seama!

Bătrânul *gentleman* rosti numele acestea aristocratice cu cea mai mare emfază. Ori de câte ori se întâlnea cu vreun nobil, se ploconea până la pământ în faţa lui şi-i tot dădea zor cu: „Excelenţă”, aşa cum numai un englez născut liber poate face. Şi cum venea acasă, îi căuta genealogia în *Anuarul nobilimii,* şi-şi împăna toate conversaţiile zilnice cu numele acestuia, lăudându-se cu „înălţimea-sa” ori de câte ori vorbea, cu fetele. Se prosterna în faţa lui şi se încălzea la numele lui, ca un cerşetor napolitan la soare. George se sperie auzind toate numele astea. Îi fu teamă că tată-său trebuie să fi aflat ceva în legătură cu datoriile lui de la cărţi. Dar bătrânul moralist îl linişti, vorbindu-i cu toată blândeţea:

— Bine, bine, tinereţea e tinereţe. Şi mulţumirea mea, George, e că te învârţi în lumea mare din Anglia, aşa după cum nădăjduiesc că faci, aşa după cum cred că faci, aşa după cum or să-ţi îngăduiască banii mei să faci...

— Mulţumesc, zise George, ajungând şi la ceea ce-l durea, numai că nimeni nu poate trăi din vânt în tovărăşia mărimilor ăstora; iar punga mea, uită-te şi dumneata la ea! şi flutură în aer un mic dar împletit de Amelia, care conţinea ultimele bancnote de la Dobbin.

— N-ai să mai duci lipsă de nimic. Feciorul unui negustor britanic nu trebuie să ducă lipsă de nimic, băiete. Lirele mele sunt tot aşa de bune ca şi ale altora, George, băiatule; şi n-am să ţi le refuz niciodată. Intră pe la domnul Chopper când treci mâine prin City; cred că are ceva pentru tine. N-am de gând să mă zgârcesc cât timp ştiu că umbli tot cu oameni unul şi unul, căci sunt convins că lumea mare nu poate face nimic rău. N-am cu ce să mă mândresc. Eu sunt un om de jos, dar situaţia ta e cu totul alta. Şi profită cât poţi mai mult de ea. Împrieteneşte-te la cataramă cu tinerii din nobilime. Căci mulţi dintre ei nu pot cheltui niciun dolar faţă de-o guinee de-a ta, băiete. Iar cât priveşte aventurile (de sub sprâncenele-i posomorâte porni în momentul acesta o ocheadă plină de înţelesuri, şi nu tocmai amabilă), de bărbaţii sunt tot bărbaţi. Există însă un singur lucru de care-ţi poruncesc să te fereşti cât poţi, şi dacă nu asculţi, nu mai vezi de la mine niciun şiling, ţi-o jur! Şi lucrul acesta e jocul de cărţi, dragul meu.

— Oh, bineînţeles... zise George.

— Dar să ne întoarcem acuma la cealaltă chestie, la Amelia; de ce n-ai ţinti adică ceva mai sus decât la fata unui agent de schimb, George, tare-aş vrea să ştiu, de ce?

— Asta e o afacere de familie! spuse George, spărgând nişte alune. Dumneata şi cu domnul Sedley aţi pus la cale căsătoria asta de mai bine de-un veac!

— Nu zic ba; numai că situaţia oamenilor se mai schimbă, dragul meu. Şi nici nu pot nega că Sedley e cel care-a pus umărul la consolidarea averii mele, adică, mai bine zis, mi-a dat prilejul să câştig – dar prin propriile mele însuşiri şi prin geniul meu – situaţia asta pe care, pot spune, o ocup în momentul de faţă în comerţul de seu şi în City din Londra. I-am fost cât se poate de recunoscător lui Sedley; şi nici nu-i multă vreme de când a simţit cu vârf şi îndesat, după cum poate dovedi carnetul meu de cecuri, George! Îţi spun în mod confidenţial că nu-mi place de loc ce întorsătură au luat afacerile domnului Sedley. Şi nici secretarului meu principal, domnului Chopper, nu-i place întorsătura asta, şi domnul Chopper e o vulpe bătrână şi se pricepe în afacerile de bursă ca nimeni altul în Londra. Hulker şi Bullock îl tratează cu multă rezervă pe Sedley. Mă tem că s-a lansat în prea multe afaceri pe cont propriu şi-a cam scrântit-o. Se zice că vasul „Jeune Amélie”, capturat de corsarul yankeu Molasses, era proprietatea lui. E categoric însă că, până nu văd pe masă cele zece mii de lire ale Ameliei, nici vorbă de însurătoare! N-am chef să-mi intre în familie fata unui falit. Dă încoa vinul... sau sună după cafea.

Şi acestea fiind zise, Osborne tatăl deschise ziarul de seară, iar George înţelese din semnalul acesta că întrevederea luase sfârşit şi că tatăl său se pregătea să tragă un pui de somn.

Şi se urcă numaidecât la Amelia, peste măsură de voios. Ce-l făcu oare să fie mult mai atent cu ea în seara aceea decât fusese în ultima vreme „mult mai dornic s-o distreze, mult mai afectuos, mult mai strălucitor în conversaţie? Poate faptul că inima lui generoasă vibra mai cu aprindere la gândul eventualei ei nenorociri, sau ideea c-ar putea pierde scumpa şi mica lui comoară îl făcea s-o preţuiască şi mai mult?

Amelia se hrăni multe zile după asta din amintirile serii aceleia fericite, evocând toate cuvintele lui, privirile lui, cântecul pe care el i-l cântă, cât şi expresia chipului lui atunci când se apropia de ea sau când o contempla de la distanţă. I se părea că niciuna din serile petrecute până acum la familia Osborne nu trecuse atât de repede, şi tânăra domnişoară fu de astă dată gata să se supere văzându-l sosind atât de timpuriu pe domnul Sambo cu şalul ei.

A doua zi dimineaţă, George veni să-şi ia un drăgăstos rămas bun de la ea, apoi se grăbi spre City, unde-l vizită pe domnul Chopper, secretarul principal al tatălui său, şi acest *gentleman* îi înmână un document pe care George îl schimbă la „Hulker & Bullock” pentru un buzunar doldora de bani. Când George intră la bancă, bătrânul John Sedley tocmai ieşea din biroul bancherului, arătând cât se poate de plouat. Dar finul lui era mult prea mândru ca să mai poată băga de seamă amărăciunea onorabilului agent de schimb sau privirile triste pe care bunul şi bătrânul *gentleman* i le aruncă. Tânărul Bullock nu-l mai însoţea până la ieşire, zâmbind cu gura până la urechi, aşa cum îi fusese în ultimii ani obiceiul.

Iar când grelele şi automatele uşi ale casei „Hulker Bullock & Co”. se închiseră în urma lui, domnul Quill, casierul (a cărui binefăcătoare ocupaţie consta în a scoate bancnote nou-nouţe dintr-un sertar şi din a împărţi lire cu o lopăţică de aramă), făcu semn cu ochiul domnului Driver, funcţionarul de la pupitrul din dreapta lui. Domnul Driver, la rândul lui, clipi şi el din ochi cu înţeles.

— Nu se mai vinde! şopti domnul Driver.

— Şi la niciun preţ, răspunse domnul Quill. Domnule Osborne, ce fel de monede doriţi?

George îşi burduşi nerăbdător buzunarele cu o mulţime de bancnote, şi chiar în seara aceea, la popotă, îi dădu

înapoi lui Dobbin cincizeci de lire.

Şi tot în seara aceea Amelia îi scrise cea mai iubitoare dintre lungile ei scrisori. Inima îi era plină de dragoste, dar îi prevestea tot timpul o nenorocire. Care era pricina privirilor acelora întunecate ale domnului Osborne? se întreba ea. Se ivise oare vreo neînţelegere între el şi tatăl ei? Bietul ei papa se întorsese atât de mâhnit din City, încât toţi ai casei erau peste măsură de îngrijoraţi... în sfârşit, umplu patru pagini de declaraţii de dragoste, şi de temeri, şi de speranţe, şi de presimţiri.

„Biata mititică –, scumpa mea Emmy! Cât e de îndrăgostită de mine! îşi spuse George, în timp ce-i citea scrisoarea. Şi dracu' să-l ia, straşnică durere de cap mi-a dat *punch-ul* ăsta!" Da, într-adevăr, biata mititică!

CAPITOLUL XIV

DOMNIŞOARA CRAWLEY LA EA ACASĂ!

Aşadar, cam tot pe vremea aceea se îndrepta, către **o** locuinţă cât se poate de arătoasă şi înzestrată cu tot ce-i trebuie din Park Lane, o trăsură de casă cu blazon pe portiere, având înăuntru o femeie posomorâtă, cu capul numai zulufi, înfăşurat într-un voal verde, iar pe capră, un personaj solid şi sigur de sine. Era echipajul prietenei noastre, domnişoara Crawley, care se înapoia de la Hants. Ferestrele trăsurii erau închise; şi greoiul prepelicar, al cărui cap cu limba atârnându-i din gură se răsfăţa de obicei la una din ferestre, se odihnea acum pe genunchii femeii aceleia posomorâte. Când vehiculul se opri, o enormă şi rotundă boccea de şaluri fu scoasă din trăsură,

cu ajutorul a o mulţime de servitori şi al unei domnişoare care însoţea maldărul acela. În boccea era domnişoara Crawley, care fu transportată numaidecât sus şi vârâtă repede într-un pat dintr-o cameră încălzită exact ca pentru primirea unui bolnav. Cât ai bate din palme, porniră ştafete după medicul şi după spiţerul casei. Aceştia veniră, consultară bolnava, îi prescriseră cele de trebuinţă, şi apoi se făcură nevăzuţi: Tânăra însoţitoare a domnişoarei Crawley intră şi ea în cameră la sfârşitul consultaţiei, ca să primească instrucţiile necesare şi să-i administreze acele medicamente antiflogistice pe care le prescriseseră celebrităţile medicale.

Căpitanul Crawley din gardă sosi şi el a doua zi de la cazarma din Knightsbridge; calul său negru bătea nerăbdător pământul acoperit cu paie de lângă uşa casei unde locuia bolnava. Se arătă plin de afecţiune» când se interesă de starea acestei preaiubite rubedenii. Se părea că erau serioase motive de îngrijorare. O găsi pe camerista domnişoarei Crawley (femeia aceea posomorâtă) mult mai ursuză ca de obicei şi foarte abătută, iar pe domnişoara Briggs, *la dame de compagnie*[155] o găsi singură în salon, scăldată în lacrimi. Venise într-un suflet de-acasă, auzind de boala scumpei ei prietene. Ar fi vrut să zboare, nu alta, până la patul ei, patul acela la care ea, Briggs, o veghease de atâtea ori în atâtea ceasuri de suferinţă. Dar acuma nu i se îngădui să intre în camera domnişoarei Crawley. O străină era aceea care-i dădea medicamentele – o străină de la ţară – o odioasă domnişoară... lacrimile îi înecau complet glasul acestei *dame de compagnie,* iar ea îşi ascundea în batistă devotamentul ei jignit şi sărmanul, bătrânul ei nas roşu.

Rawdon Crawley fu anunţat de îmbufnata *femme de chambre,* şi noua însoţitoare a domnişoarei Crawley,

[155] Doamna, de companie (fr.).

coborând în vârful picioarelor din camera de suferinţă, puse mâna ei mică în cea a tânărului, când acesta o întâmpină cu nerăbdare, apoi aruncă o privire de profund dispreţ uluitei Briggs şi, făcând tânărului ofiţer din gardă semn să iasă din salonul acesta dosnic, îl conduse jos, în marea sufragerie acum pustie, dar unde fuseseră date atâtea şi atâtea strălucite ospeţe:

Cei doi rămaseră aici vreo zece minute, discutând, fără urmă de îndoială, despre starea bătrânei bolnave de sus; după care răstimp clopoţelul din Salon începu să sune cu vioiciune, şi chiar în clipa aceea intră în sufragerie domnul Bowls, majordomul cel grăsan şi omul de încredere al casei (care era întâmplător la gaura cheii –, şi ascultase cea mai mare parte a convorbirii); iar căpitanul ieşi răsucindu-şi mustăcioara şi încălecă, de îndată pe calul lui negru, care frământa mereu paiele cu copita, în admiraţia micuţilor şţrengari adunaţi în stradă. El privi cercetător spre fereastra de la sufragerie, strunindu-şi calul, care se ridică pe picioarele dinapoi; azvârlind din copite de toată frumuseţea; tânăra persoană putu fi zărită la fereastră pentru o clipă; apoi figura ei dispăru, căci fără îndoială, se urcă din nou sus, să-şi reia corvoada atât de dragă, pe care-o îndeplinea, fireşte, cu toată dezinteresarea.

Cine-ar putea fi tânăra aceea aş vrea să ştiu! în seara respectivă fu servită în sufragerie o masă pentru două persoane, în timp ce doamna Firkin, camerista domnişoarei Crawley, se grăbi spre camera stăpânei sale şi se foi împrejurul ei tot timpul cât locul rămase vacant datorită vremelnicei absenţe a noii infirmiere, care, împreună cu domnişoara Briggs, se afla chiar în momentul acela în faţa unei cine frugale.

Briggs era atât de sugrumată de emoţie, că nici nu mai putea înghiţi. Dar tânăra persoană tăie pasărea cu o delicateţe de nedescris şi ceru maioneza cu o voce atât de

răspicată, încât biata Briggs, în faţa căreia tocmai se găsea deliciosul condiment, tresări speriată, făcu un zgomot îngrozitor cu polonicul şi se lăsă iarăşi pradă unei puternice crize de isterie.

— Nu crezi c-ar fi foarte potrivit să-i dai domnişoarei Briggs un pahar cu vin? spuse tânăra persoană către Bowls, voluminosul şi îndatoritorul personaj.

El se execută numaidecât. Briggs luă paharul în mod mecanic, răsuflă din greu, gemu puţintel şi apoi începu să întoarcă când pe o parte, când pe alta puiul de găină din farfurie.

— Cred c-o să fim în stare să ne servim şi singure, zise tânăra persoană cu multă nevinovăţie, şi n-o să mai avem nevoie de binevoitoarele servicii ale domnului Bowls. Domnule Bowls, te rog, avem să sunăm când vom avea nevoie de dumneata!

El coborî la subsol, unde, în treacăt fie zis, acoperi cu cele mai îngrozitoare ocări pe nevinovatul lacheu, subalternul său.

— Îmi pare foarte rău că te amărăşti atâta, domnişoară Briggs, rosti tânăra persoană pe un ton rece, oarecum batjocoritor.

— Iubita mea prietenă e atât de bolnavă, şi nici nu-u... nu vrea să „mă vadă măcar! izbucni Briggs într-o criză de reînnoită suferinţă.

— Nu-i chiar aşa de bolnavă! Consolează-te, dragă domnişoară Briggs. A mâncat prea mult, asta-i tot. Şi acum e mult mai bine. În curând are să fie complet restabilită. E cam slăbită din cauza ventuzelor şi a tratamentului, dar are să se întremeze repede de tot. Linişteşte-te, te rog, şi mai ia puţintel vin!

— Dar de ce, de ce nu vrea să mă mai vadă? behăi cu tărie domnişoara Briggs. Oh, Matilda, Matilda, după o prietenie de douăzeci şi trei de ani, aşa o răsplăteşti tu pe

sărmana, sărmana ta Arabella?

— Nu te mai văicări atâta, sărmană Arabella, spuse cealaltă, zâmbind subţire, ea nu vrea să te vadă pentru că are impresia că dumneata n-o îngrijeşti aşa de bine ca mine. Nu-mi face nici cea mai mică plăcere să stau toată noaptea trează. Tare-aş vrea să te văd pe dumneata în locul meu!

— Oare n-am îngrijit-o eu pe această scumpă fiinţă ani în şir? se întreba Arabella. Iar acuma...

— Acuma ea preferă pe altcineva. Ei bine, oamenii bolnavi au fel de fel de fantezii şi trebuie să le cânţi în strună. Când are să se facă bine, eu am să plec!

— Niciodată, niciodată! exclamă Arabella, ducându-şi cu furie, la nas, sticluţa ei de săruri.

— N-are să se facă bine niciodată, sau n-am să plec niciodată, domnişoară Briggs? întrebă cealaltă cu aceeaşi provocatoare bună dispoziţie. Haida de! În două săptămâni are să se restabilească. Şi-atunci am să mă reîntorc şi eu la micuţele mele eleve de la Queen’s Crawley şi la mămica lor, care-i mult mai suferindă decât prietena noastră. Dumneata nu trebuie să fii geloasă pe mine, draga mea domnişoară Briggs. Eu sunt o biată fată sărmană, singură pe lume şi fără pic de răutate în suflet. N-am de gând să-ţi iau locul în sufletul domnişoarei Crawley. Nici n-are să treacă o săptămână, şi-are să mă uite; pe când afecţiunea ei pentru dumneata e opera a ani şi ani de zile. Dă-mi puţin vin, te rog, draga mea domnişoară Briggs, şi să încheiem pace. De-ai şti ce mare nevoie am eu de prieteni!

Împăciuitoarea şi blânda Briggs întinse mâna la acest apel, fără să scoată un singur cuvânt măcar; dar ea simţea şi mai acut că e lăsată în părăsire şi se văita amarnic, amarnic de tot, de firea nestatornică a Matildei ei. Cam la o jumătate de oră după asta, masa luând sfârşit,

domnişoara Rebecca Sharp (pentru că, nemaipomenit lucru, acesta era numele acelei fiinţe, numită până acum în modul cel mai ingenios „tânăra persoană”) se urcă iarăşi sus în camera pacientei sale, de unde, întrebuinţând cele mai îmbietoare cuvinte, o dădu pur şi simplu afară pe biata Firkin.

— Mulţumesc, doamnă Firkin, sper că nu te-ai obosit prea din cale-afară; cât ai fost de drăguţă! Sun eu dacă e nevoie de ceva. Mulţumesc mult! şi Firkin coborî înnebunită de gelozie, dar cu atât mai periculoasă cu cât era silită să-şi ascundă furtuna asta în fundul sufletului.

Şi oare furtuna asta să fi fost cea care, în timp ce trecea pe scările de la primul etaj, răbufni dintr-odată şi deschise uşa salonului? Nu; uşa fusese deschisă pe furiş de mâna domnişoarei Briggs. Briggs stătuse toată vremea la pândă. Briggs auzise prea bine paşii doamnei Firkin coborând scările şi clinchetul linguriţei din castronul cu supă de ovăz din mâna obijduitei femei.

— Ce se mai aude, Firkin? întrebă ea de îndată ce aceasta intră în cameră. Ce se mai aude, Jane?

— Din ce în ce mai rău, domnişoară Briggs! rosti Firkin dând din cap.

— Se simte prost?

— Nu mi-a vorbit decât o singură dată, când am întrebat-o dacă s-a mai liniştit, iar ea a răcnit să-mi ţin fleanca. Vai, domnişoară Briggs, niciodată nu mi-am închipuit c-am s-ajung să trăiesc o *zi* ca asta.

Şi cele două smiorcăite începură să dea din nou apă la şoareci.

— Ce fel de fiinţă e domnişoara Sharp asta, Firkin? Nici prin gând nu mi-ar fi trecut, pe când petreceam sărbătorile Crăciunului în eleganta casă a bunilor mei prieteni, cucernicul Lionel Delamere şi simpatica lui soţie, să aflu că-n inima preaiubitei mele, în veci preaiubitei mele

Matilda, mi-a luat locul o străină.

Domnişoara Briggs, după cum se poate băga de seamă din limbajul său, era o sentimentală cu înclinaţii literare, care publicase cândva şi un volum de poezii – *Trilurile privighetorii* – pe bază de abonamente.

— Domnişoară Briggs, fata asta a scos pe toată lumea din minţi, răspunse Firkin. *Sir* Pitt nici nu voia s-audă de plecarea ei, dar nu îndrăzneşte să-i refuze nimic domnişoarei Crawley. Doamna Bute de la parohie, afurisită cum o ştii şi veşnic nemulţumită, nu se simte bine fără ea, căpitanul e înnebunit cu totul, iar domnul Crawley, gelos la culme. De când s-a îmbolnăvit domnişoara Crawley, nu suferă lângă ea pe nimeni, în afară de domnişoara Sharp, habar n-am cum şi de ce; cred că-i ceva necurat la mijloc.

Rebecca stătu toată noaptea aceea de veghe la căpătâiul domnişoarei Crawley; noaptea următoare, bătrâna doamnă dormi însă aşa de bine, că Rebecca avu destul răgaz să se odihnească şi ea în linişte câteva ceasuri pe sofa, la picioarele patului protectoarei sale; şi scurtă vreme după asta, domnişoara Crawley se simţi atât de bine, încât se sculă din pat şi râse cu mare poftă văzând-o pe Rebecca imitând-o atât de desăvârşit pe domnişoara Briggs şi mâhnirea ei. Jelania lacrimogenă a domnişoarei Briggs, cât şi felul ei de-a întrebuinţa batista erau aşa de perfect redate, încât domnişoara Crawley se înveseli ca prin farmec, spre uimirea doctorilor, care-i făcură vizitele de rigoare şi care o găseau, de obicei, pe această onorabilă femeie de lume, la cea mai uşoară indispoziţie, pradă celei mai cumplite deznădejdi şi groaze de moarte.

Căpitanul Crawley venea în fiecare zi, şi domnişoara Rebecca îi dădea toate informaţiile privitoare la starea sănătăţii mătuşii sale. Aceasta se îmbunătăţi atât de repede, încât bietei domnişoare Briggs îi fu îngăduit s-o

vadă şi ea pe domnişoara Crawley; persoanele cu inima simţitoare îşi pot cu uşurinţă închipui înăbuşitele emoţii ale acestei femei sentimentale, cât şi caracterul mişcător al întrevederii.

Domnişoarei Crawley îi făcu în curând plăcere s-o aibă pe Briggs toată vremea prin preajmă. Iar Rebecca obişnuia s-o imite chiar de faţă cu ea, cu o incomparabilă gravitate, făcând în modul acesta de două ori mai picantă imitaţia pentru venerabila ei protectoare...

Pricinile care-au provocat jalnica indispoziţie a domnişoarei Crawley, cât şi plecarea de la ţară, din casa fratelui ei, au avut un caracter atât de puţin romantic, încât nici nu ştiu bine dacă nu-i nepotrivit să fie comentate în romanul acesta elegant şi sentimental. Căci cum e oare cu putinţă să-i dai a înţelege unei femei delicate, din lumea bună, că a mâncat şi a băut prea din cale-afară, şi că o supă piperată de homari, savurată cu voluptate la casa parohială, era cauza acelei indispoziţii, pe care însă domnişoara Crawley se încăpăţâna s-o atribuie numai vremii prea umede? Atacul a fost atât de violent, încât Matilda – după propria expresie a cucerniciei-sale – fu la doi paşi „de groapă”; toată familia era în febra aşteptării, în ceea ce privea testamentul, iar Rawdon Crawley se aştepta la cel puţin patruzeci de mii de lire înainte de începerea sezonului la Londra. Domnul Crawley îi trimise o sumedenie de broşuri anume alese pentru a-i uşura trecerea din Bâlciul deşertăciunilor şi Park Lane pe lumea cealaltă; dar fiind chemat la timp un doctor priceput din Southampton, acesta îi veni numaidecât de hac homarului care era cât pe-aci să-i fie fatal domnişoarei Crawley şi-o puse pe picioare îndeajuns ca să se poată reîntoarce la Londra. Baronetul nu-şi ascunse furia-i nemaipomenită văzând ce întorsătură au luat lucrurile.

În vreme ce toată lumea era cât se poate de

prevenitoare faţă de domnişoara Crawley, iar mesagerii erau trimişi din oră în oră de la casa parohială ca să aducă ultimele noutăţi privind starea sănătăţii sale iubitoarelor ei rubedenii de-acolo, într-o altă aripă a casei se găsea încă o doamnă, mai mult decât bolnavă, dar pe care n-o băga nimeni în seamă; şi ea era însăşi stăpâna de la Crawley. După ce o văzu şi pe ea, doctorul cel destoinic clătină din cap; *sir* Pitt consimţise la această vizită întrucât nu trebuia să plătească niciun ban în plus; şi bolnava fu lăsată să se stingă în camera ei pustie, fără să i se dea mai multă îngrijire ca unei buruieni din parc.

Tinerele domnişoare, de asemenea, pierdură mult din nepreţuitele foloase ale învăţăturii pe care le-o dădea guvernanta lor. Domnişoara Sharp era o infirmieră atât de devotată, încât domnişoara Crawley nu voia să-şi ia medicamentele decât din mâna ei. Firkin fusese înlocuită cu multă vreme înainte de plecarea stăpânei ei de la ţară. Credincioasa servitoare avu însă o tristă mângâiere când se înapoie la Londra, văzând că şi domnişoara Briggs e în prada aceloraşi chinuri ale geloziei şi că îndură acelaşi ingrat tratament la care fusese ea însăşi supusă.

Căpitanul Rawdon izbuti să-şi prelungească concediul din pricina bolii mătuşii sale şi rămase smerit acasă. Era veşnic în anticamera ei. (Domnişoara Crawley zăcea în cea mai arătoasă cameră de dormit, unde se intra prin salonaşul albastru.) Tatăl său îl întâlnea întotdeauna aici; chiar dacă venea prin coridor şi oricât de încet, uşa tatălui său se deschidea la sigur, şi faţa de hienă a bătrânului *gentleman* căta afară cu sălbăticie. De ce se spionau oare cu atâta străşnicie unul pe celălalt? O făceau, nu mai încape vorbă, dintr-un fel de mărinimoasă rivalitate, întrecându-se în gingăşii faţă de scumpa lor bolnavă din dormitorul cel arătos. Rebecca obişnuia să iasă în anticameră şi să-i mângâie pe amândoi; mai curând pe

unul decât pe celălalt. Aceşti onorabili *gentleman* erau foarte nerăbdători, şi unul şi altul, să aibă veşti despre starea bolnavei, de la mica ei mesageră de încredere.

La masă – când cobora şi ea pentru o jumătate de oră – reuşea să-i împace, dar după asta dispărea pentru toată seara; atunci Rawdon pornea călare spre cazarma 150 din Mudbury şi-şi lăsa tatăl în tovărăşia domnului Horroeks şi a romului său cu apă. Ea petrecu în camera de suferinţă a domnişoarei Crawley două săptămâni atât de obositoare, că niciun muritor nu s-ar mai fi putut ţine pe picioare, dar micuţii ei nervi păreau de fier, căci era neclintită la datorie şi înfrunta cu seninătate plictiseala camerei de suferinţă.

Ea nu dădu în vileag decât târziu după aceea cât de anevoioasă fusese această datorie; cât de ursuză era în calitate de pacientă voioasa bătrână; cât de nervoasă era; cât de fără de somn; ce groază îi era de moarte; şi nici câte nopţi în şir zăcu ea văicărindu-se şi delirând, la doi paşi de agonie, despre viaţa viitoare, pe care o ignora însă cu totul când era sănătoasă. Zugrăveşte-ţi singur, oh, amabile tânăr cititor, o femeie bătrână, mondenă, egoistă, slută, nerecunoscătoare, necredincioasă, zvârcolindu-se în chinuri şi spaime, şi fără perucă pe cap. Zugrăveşte-ţi-o singur şi învaţă înainte de-a îmbătrâni să iubeşti şi să te rogi!

Rebecca Sharp veghea la căpătâiul acestui pat dezgustător cu o răbdare de fier. Nu-i scăpa nimic; şi, asemenea unui administrator prevăzător, se gândea la toate. Şi mai târziu povesti o mulţime de lucruri hazlii despre boala domnişoarei Crawley, lucruri care o făcură pe numita doamnă să roşească sub stratul ei gros de suliman. Nu se arătă niciodată arţăgoasă cât timp ţinu boala bătrânei domnişoare; era întotdeauna sprintenă; dormea uşor, deoarece conştiinţa-i era perfect limpede; putea să adoarmă repede şi oricând. Din pricina aceasta se vedeau

puţine urme de oboseală pe chipul ei. Poate că faţa îi era ceva mai palidă, iar cearcănele din jurul ochilor – ceva mai negre ca de obicei; dar ori de câte ori ieşea din camera bolnavei, era veşnic cu surâsul pe buze, primăvăratică, îngrijită şi părea la fel de ispititoare în halatul ei de casă şi cu boneta pe cap ca şi în cea mai elegantă rochie de seară pe care o avea.

Aşa gândea căpitanul, care era îndrăgostit nebuneşte de ea şi se fâstâcea ori de câte ori o vedea. Săgeata ascuţită a iubirii străpunsese pielea-i grosolană. Şase săptămâni în şir – relaţii continue, ocazii peste ocazii de a sta de vorbă – îl pierdură cu totul. Şi dintre toţi o alese tocmai pe mătuşa lui de la parohie pentru a i se destăinui. Ea îl lua peste picior; observase mai demult nebunia lui; îi atrăsese atenţia asupra urmărilor, dar sfârşi prin a recunoaşte că această micuţă Sharp era cea mai deşteaptă, mai spirituală, mai originală, mai bună, mai naturală şi mai blândă făptură din Anglia. Rawdon n-avea dreptul să-şi bată joc de sentimentele fetei, căci scumpa domnişoară Crawley nu i-ar ierta niciodată lucrul acesta, pentru că se lăsase şi ea cucerită de mica guvernantă şi o iubea pe domnişoara Sharp ca pe propria ei fiică. Rawdon trebuia să plece, să se înapoieze la regimentul lui şi la capricioasa lui Londră, iar nu să se joace cu inima unei biete fete nevinovate.

Dar de nenumărate ori această binevoitoare doamnă, mişcată de disperata stare sufletească a ofiţerului din gardă, îi dădu prilejul de-a o vedea pe domnişoara Sharp la casa parohială şi de-a o conduce acasă, după cum am văzut. Când anumiţi bărbaţi, doamnelor, sunt îndrăgostiţi, cu toate că văd undiţa şi nada, cât şi toată aparatura cu care sunt împresuraţi, ei se îndoapă totuşi cu momeala asta – trebuie s-ajungă la ea cu orice preţ, trebuie s-o înghită – şi deodată sunt prinşi în ea şi scoşi pe uscat

zbătându-se după aer. Rawdon înţelese cât de vădită era intenţia doamnei Bute de a-l vedea prins în mrejele Rebeccăi. Nu era prea deştept, dar era om umblat şi văzuse fel de fel de lucruri. O dată, la nişte vorbe de-ale doamnei Bute, prin mintea lui întunecată trecu ca o licărire de lumină.

— Ia seama la vorbele mele, Rawdon, zise ea, ai să te înrudeşti mâine-poimâine cu domnişoara Sharp.

— Cum să mă înrudesc, nu cumva în calitate de verişoară, doamnă Bute? i-o fi făcând James curte? întrebă glumeţ ofiţerul.

— Rudă mult mai apropiată, spuse doamna Bute, cu o scăpărare a ochilor ei negri.

— N-o fi Pitt cumva? N-are să pună mâna pe ea. Nu-i de nasul fătarnicului ăstuia. Şi apoi toată lumea ştie că e angajat faţă de domnişoara Jane Sheepshariks.

— Voi, bărbaţii, nu vedeţi nici până-n vârful nasului. Fiinţă oarbă şi neghioabă ce eşti! Dacă i se întâmplă ceva doamnei Crawley, domnişoara Sharp are să-ţi fie mamă vitregă: şi *asta* fără doar şi poate!

Domnul Rawdon Crawley scoase o straşnică şuierătură în semn de uluire auzind asemenea lucru. Nu-l putea combate. Vădita simpatie a tatălui său pentru domnişoara Sharp nu-i scăpase nicidecum. Cunoştea prea bine temperamentul bătrânului *gentleman,* un bătrân fără niciun fel de scrupul... dar nu-şi duse gândul până la capăt, ci se înapoie acasă, răsucindu-şi mustaţa, sigur că începuse să întrevadă ce ascundea purtarea misterioasă a doamnei Bute.

„Ei drăcie, e prea din cale-afară, îşi spuse Rawdon, e prea din cale-afară! Mă duce gândul că femeia asta vrea cu tot dinadinsul compromiterea sărmanei fete, ca să nu mai poată intra în familie ca doamna Crawley!”.

Iar când fu singur cu Rebecca, începu s-o ia peste picior

pe chestia simpatiei pe care i-o arăta tatălui lui. Ea îşi înălţă capul cu dispreţ, îl ţintui cu privirea şi zise:

— Ei bine, presupune că e îndrăgostit de mine. Eu ştiu că este, şi mai ştiu asta şi despre alţii. N-ai cumva impresia că mi-e frică de el, căpitane Crawley? Să nu crezi că nu-mi pot apăra cinstea şi singură! rosti micuţa femeie uitându-se la el cu gravitatea unei regine.

— Oh, ah, de ce... te previn numai... bagă de seamă, înţelegi? asta-i totul... îngăimă chipeşul mustăcios.

— Faci aluzie la vreun lucru scandalos atunci? zise ea, fulgerându-l cu privirea.

— O... la naiba, ce Dumnezeu... domnişoară Rebecca... interveni greoiul dragon.

— Dumneata ai impresia că eu n-am simţul respectului faţă de mine însămi numai pentru că sunt săracă şi lipsită de sprijin şi pentru că oamenii bogaţi n-au pic de simţ moral? Dumneata crezi că eu, pentru că nu sunt decât o simplă guvernantă, am mai puţin bun-simţ, sensibilitate şi educaţie decât dumneavoastră, moşierii din Hampshire? Eu sunt o Montmorency. Şi crezi că o Montmorency e mai prejos decât un Crawley?

Când domnişoara Sharp se înfuria şi aducea vorba despre rubedeniile mamei sale, vorbea cu un uşor accent străin, ceea ce dădea şi mai mare farmec vocii ei limpezi şi sonore.

— Nu, continuă ea, aprinzându-se în timp ce-i vorbea căpitanului, pot îndura sărăcia, dar nu şi dezonoarea; pot îndura nepăsarea, dar nu şi insulta; mai ales insulta venită de la... de la *dumneata!*

Nu se mai putu stăpâni şi izbucni în lacrimi.

— Să mă ia naiba, domnişoară Sharp... Rebecca... ţi-o jur... îţi jur pe sufletul meu că nu mi-ar trece prin gând una ca asta nici pentru o mie de lire! încetează, Rebecca!

Ea părăsi încăperea. Toată ziua aceea se plimbă cu

domnişoara Crawley. Asta se petrecuse înainte de boala bătrânei domnişoare. La masă, Rebecca fu neobişnuit de strălucitoare şi de vioaie; dar nu lua în seamă nici aluziile, nici semnele şi nici stângacele reproşuri ale umilului şi foarte îndrăgostitului ofiţer din gardă. Hărţuieli de felul acesta avură loc neîntrerupt în tot timpul micii campanii – certuri plicticoase de povestit şi având toate acelaşi rezultat. Cavaleria grea a lui Crawley era înnebunită din cauza înfrângerii şi pusă pe fugă în fiecare zi.

Dacă baronetului de la Queen's Crawley nu i-ar fi fost teamă că-i scapă din mână moştenirea aşteptată de la soră-sa, nu s-ar fi învoit nici în ruptul capului ca iubitele lui fiice să fie văduvite de binecuvântarea educaţiei pe care le-o dădea nepreţuita lor guvernantă. Bătrânul conac părea pustiu fără ea, atât de folositoare şi de plăcută ştiuse să se facă Rebecca acolo. Nu mai avea cine să copieze şi să corecteze scrisorile lui *sir* Pitt; registrele îi erau alandala; treburile casei, ca şi nenumăratele-i afaceri, erau lăsate în părăsire acum, că tânăra lui secretară era plecată. Şi era uşor de văzut de câtă trebuinţă îi era un asemenea ajutor din cuprinsul, cât şi din ortografia numeroaselor scrisori pe care i le trimitea, prin care-i cerea stăruitor şi-i poruncea să se reîntoarcă. Aproape fiecare zi aducea o nouă scrisoare de la baronet, plină de cele mai stăruitoare rugăminţi pentru Becky de a se înapoia acasă sau de cele mai patetice invocări adresate domnişoarei Crawley referitor la starea de delăsare a educaţiei fiicelor Lui; documente cărora bătrâna domnişoară le dădea o foarte mică atenţie.

Domnişoara Briggs nu fusese concediată în mod formal, dar postul ei de doamnă de companie devenise o sinecură şi o bătaie de joc; singura ei companie era căţelul cel dolofan, în salon, iar din când în când, îmbufnata Firkin, în camera menajerei. Dar deşi bătrâna doamnă nu voia să

audă de plecarea Rebeccăi, aceasta nu fusese totuşi investită cu vreun titlu oficial la Park Lane. Ca foarte mulţi oameni bogaţi, domnişoara Crawley avea şi ea obiceiul să accepte cât mai multe servicii din partea celor mai prejos decât ea, ca apoi să-i trimită la plimbare cu zâmbetul pe buze când nu-i mai erau pe plac. Recunoştinţa la anumiţi oameni bogaţi porneşte rareori dintr-un îndemn firesc, şi aceştia nu prea se gândesc la aşa ceva. Ei primesc serviciile celor nevoiaşi ca şi cum li s-ar cuveni. Dar nici tu, o, sărman parazit şi umil lingău, nu te poţi plânge! Prietenia ta faţă de oamenii bogaţi e aproape tot atât de sinceră ca şi răsplata care ţi se întoarce. Căci voi iubiţi banul, nu onul; iar dacă Cresus[156] şi valetul lui şi-ar inversa rolurile, voi ştiţi foarte bine, bieţi pungaşi, care din ei s-ar bucura de respectul vostru.

Şi nu sunt sigur dacă, în ciuda modestiei şi hărniciei, a purtării alese şi a neobositei voioşii de care dădea dovadă Rebecca, vicleana bătrână din Londra, asupra căreia se revărsau toate aceste dovezi de prietenie, nu avea totuşi anumite tainice bănuieli în privinţa devotatei ei infirmiere şi prietene. Se vede treaba că nu de puţine ori i-o fi trecut domnişoarei Crawley prin minte că nimeni nu-i face cuiva vreun serviciu pe degeaba. Dacă ea îşi putea da seama de valoarea propriilor ei sentimente faţă de lume, era destul de capabilă să le măsoare şi pe cele ale lumii faţă de ea însăşi; şi se gândea pesemne că asta e de obicei soarta oamenilor: să nu aibă prieteni sinceri atâta timp cât nu se sinchisesc nici ei de nimeni.

Ei bine, în momentul acela Becky îi era de mare sprijin şi foarte necesară şi-i dărui două rochii noi, un colier vechi şi un şal şi-şi arătă prietenia faţă de noua-i confidentă bârfindu-şi toate cunoştinţele ei intime (mai mare dovadă

---

[156] Ultimul rege al Lydiei (563-548 î.e.n.), vestit prin legaţia sa fabuloasă.

de consideraţie nici nu poate exista), şi medita vag asupra unei mari binefaceri viitoare – s-o mărite poate cu Clump, spiţerul, sau să-i facă cine ştie ce situaţie bună în viaţă; sau, în cel mai rău caz, s-o trimită înapoi la Queen’s Crawley când are să se sature de ea şi când la Londra sezonul va fi în toi.

Când domnişoara Crawley intră în convalescenţă şi coborî în salon, Becky îi cântă la pian şi-o făcu să petreacă în fel şi chip; iar când se întremă îndeajuns ca să poată ieşi în trăsură, Becky o însoţi şi ea. Şi printre plimbările cu trăsura pe care le făcură, unde avea să o ducă admirabila bunătate şi prietenie a domnişoarei Crawley dacă nu la Russell Square, Bloomsbury, la casa domnului John Sedley?

Înainte de această întâmplare fuseseră schimbate mai multe scrisori, după cum ne putem cu uşurinţă închipui, între cele două prietene. În timpul în care Rebecca stătuse la Hampshire, prietenia veşnică (trebuie să recunoaştem) suferise o micşorare considerabilă şi ajunsese atât de gârbovă şi de slăbănoagă cu timpul, încât ameninţa să dea ortul popii. Adevărul este că cele două fete aveau acum propriile lor preocupări, care le absorbeau cu totul: Becky, cucerirea stăpânilor săi; Amelia, ideea ei fixă care nu-i mai dădea niciun pic de răgaz. Când cele două fete se întâlniră şi căzură una în braţele celeilalte, cu acea însufleţire ce caracterizează purtarea domnişoarelor una faţă de cealaltă, Rebecca îşi jucă rolul cu cea mai desăvârşită spontaneitate şi energie. Micuţa Amelia roşi însă când îşi sărută prietena, gândindu-se cât de vinovată era de răceala pe care i-o arătase acesteia.

Prima lor convorbire fu cât se poate de scurtă, Amelia se pregătea tocmai să iasă. Domnişoara Crawley aştepta jos în trăsură, iar servitorii ei se uitau foarte miraţi şi priveau ţintă la cinstitul Sambo, lacheul negru din Bloomsbury, ca

la un ciudat băştinaş din partea locului. Dar când Amelia coborî, cu figura ei binevoitoare şi numai zâmbet (Rebecca trebui s-o prezinte prietenei sale, domnişoara Crawley, care ardea de nerăbdare s-o cunoască, dar era prea suferindă ca să se poată da jos din trăsură), când, zic, Amelia coborî, aristocraţia galonată din Park Lane rămase de-a dreptul uluită că o făptură de felul acesta putea răsări din Bloomsbury; iar domnişoara Crawley fu pe loc cucerită de figura drăgălaşă şi îmbujorată a domnişoarei care înainta cu atâta sfială şi cu atâta graţie să-şi prezinte omagiile protectoarei prietenei sale.

— Ce ten, draga mea! Ce voce suavă! îi spuse domnişoara Crawley când porniră din nou către vestul oraşului, după scurta lor întrevedere. Scumpa mea Becky, tânăra dumitale prietenă e pur şi simplu încântătoare! Invit-o în Park Lane, auzi?

Domnişoara Crawley avea un gust ales. Îi plăceau purtările simple – un pic de sfială o dădea gata. Îi plăcea să aibă prin preajmă chipuri drăgălaşe, exact aşa cum îi plăceau tablourile sau porţelanurile drăguţe. În ziua aceea vorbi cu mare entuziasm despre Amelia preţ de şase ceasuri. Îi pomeni despre ea şi lui Rawdon Crawley, care venise, plin de supunere, să se împărtăşească din puii de găină ai mătuşii sale.

Bineînţeles că la asta Rebecca adause numaidecât că Amelia era logodită cu locotenentul Osborne – o dragoste foarte veche.

— Dintr-un regiment de infanterie? întrebă căpitanul Crawley, amintindu-şi, după un mare efort, aşa cum se cuvenea unui ofiţer din gardă, şi numărul regimentului, al...-lea.

Rebecca avu impresia că într-adevăr acesta era numărul regimentului.

— Pe căpitan, spuse ea, îl cheamă Dobbin.

— Un individ deşirat şi stângaci, zise Crawley, şi care se împiedică de toată lumea. Îl cunosc; iar Osborne e unul arătos, cu nişte favorite mari şi negre?

— Enorme! spuse *miss* Rebecca Sharp. Şi enorm de mândru de ele, te asigur!

Drept răspuns, căpitanul Rawdon Crawley izbucni într-un hohot de râs, dar fiind îmboldit de doamne să le dea lămuriri, o făcu imediat ce-i trecu criza de veselie.

— Ăsta-şi închipuie că ştie să joace biliard, zise el. I-am câştigat două sute de lire la „Cocotierul”. Şi-i joacă înainte, fraierul! Şi-ar fi jucat şi cămaşa de pe el în ziua aceea, dar prietenul lui, căpitanul Dobbin, l-a luat de-acolo cu forţa, dracu’ să-l pieptene!

— Rawdon, Rawdon, nu fi aşa de afurisit! interveni domnişoara Crawley, cât se poate de înveselită.

— De ce, cucoană, căci dintre toţi băieţii pe care i-am întâlnit în infanterie, am impresia că acesta e cel mai niznai. Tarquin şi Deuceace îl jecmănesc ori de câte ori au chef. Ar face şi pe dracu-n patru, numai să fie văzut în tovărăşia vreunui lord. Le plăteşte mesele la Greenwich, iar ei îşi cară acolo toată banda.

— O bandă cât se poate de veselă, cred!

— Ai perfectă dreptate, domnişoară Sharp; ca întotdeauna, de altfel, domnişoară Sharp! O bandă nemaipomenit de veselă, ha, ha, ha! Şi căpitanul râse din ce în ce mai cu poftă, socotind că făcuse o glumă bună.

— Rawdon, nu fi răutăcios! exclamă mătuşă-sa.

— Ce mai, tată-său e un individ din City, colosal de bogat se zice. Naiba să-i ia pe indivizii ăia din City, lasă-i să crape, căci eu n-am sfârşit cu el, pot să vă asigur de asta. Ha, ha, ha!

— Ruşine, căpitane Crawley; am să-i dau de veste şi Ameliei. Un soţ jucător!

— Îngrozitor, nu-i aşa? rosti căpitanul cu mare

solemnitate; apoi adăugă, pălit ca de-o inspiraţie subită: Ei drăcie, ştii ce, cucoană, cred c-ar trebui să-l invităm pe aici!

— E un tip prezentabil? se informă mătuşa.

— Prezentabil? Oh, cât se poate de prezentabil. Ai să vezi şi singură dacă face mai multe parale decât alţii! răspunse căpitanul Crawley. Să-l inviţi negreşit când ai să începi să primeşti puţină lume; şi să vină şi, cum îi zice, şi dulcineea lui... eh, domnişoară Sharp, nu mai ţin minte cum ai spus c-o cheamă. La naiba, am să-i scriu o scrisoare şi-am să-l chem; şi-am să văd dacă ştie să joace pichet tot aşa de bine ca biliard. Ce adresă are, domnişoară Sharp?

Becky Sharp îi dădu lui Crawley adresa din oraş a locotenentului; şi la câteva zile după această discuţie, locotenentul Osborne primi un plic, cu scrisul acela şcolăresc al căpitanului Rawdon, care cuprindea o invitaţie din partea domnişoarei Crawley.

Rebecca trimise de asemenea o invitaţie scumpei sale Amelia, care, să n-aveţi niciun fel de îndoială, a primit-o de îndată ce a auzit că şi George face parte dintre invitaţi. Lucrurile au fost ticluite în aşa fel „că Amelia îşi petrecu dimineaţa la doamnele din Park Lane, unde toată lumea fu cât se poate de amabilă cu ea. Rebecca o luă sub aripa ei protectoare cu un aer de calmă superioritate; era în mod atât de vădit cea mai îndemânatică dintre ele două, iar prietena ei era aşa de blândă şi de sfioasă, încât se supunea întotdeauna când se găsea cineva s-o conducă, aşa că primi poruncile Rebeccăi cu **o** deosebită blândeţe şi voie bună. Gingăşiile domnişoarei Crawley fură de asemenea ieşite din comun. Era într-un continuu extaz faţă de mica Amelia, vorbea despre ea la persoana a treia, ca şi cum ar fi fost o păpuşă, o servitoare sau un tablou, şi **o** admira cu cea mai binevoitoare uluire posibilă. Eu am

toată consideraţia pentru această admiraţie cu care persoanele din lumea mare îi copleşesc pe oamenii de rând. Nu există nimic mai plăcut în viaţă decât să vezi mărimile tratând pe ceilalţi muritori cu condescendenţă. Prodigioasa bunăvoinţă a domnişoarei Crawley o obosea mai degrabă pe micuţa Amelia, şi nu sunt sigur dacă dintre cele trei doamne din Park Lane ea nu se simţi atrasă mai curând de cinstita domnişoară Briggs. Ea o simpatiza pe domnişoara Briggs ca pe toate fiinţele părăsite şi blânde, căci Amelia nu era ceea ce se numeşte o femeie de spirit.

George veni la masă, crezând că-i vorba de-o masă *en garson*[157], numai cu căpitanul Crawley.

Încăpătoarea trăsură de casă a Osbornilor îl purtă din Russell Square în Park Lane, acolo unde surorile nu-i fuseseră invitate, dar ele arătau cea mai mare indiferenţă faţă de omisiunea respectivă: cu toate acestea, căutară numele lui *sir* Pitt în *Anuarul nobilimii* şi citiră tot ceea ce le putea servi această operă în legătură cu familia Crawley, cu genealogia sa, cu familia Binkie, cât şi cu celelalte rubedenii etc., etc. Rawdon Crawley îl primi pe George Osborne cu multă voie bună şi amabilitate, îi lăudă priceperea cu care juca biliard, îl întrebă când voia să-şi ia revanşa, se interesă de regimentul lui Osborne şi i-ar fi propus chiar în seara aceea o partidă de pichet, dar domnişoara Crawley interzicea categoric orice fel de joc în casă la ea; astfel că punga tânărului locotenent nu fu uşurată de galantul său amfitrion în ziua aceea cel puţin. Totuşi, ei puseră la cale o întâlnire pentru a doua zi într-alt loc, să vadă un cal pe care Crawley voia să-l vândă, şi să-l încerce în parc, să ia masa împreună şi-apoi să-şi petreacă seara în tovărăşia unor camarazi simpatici.

— Numai în cazul când n-ai nicio obligaţie faţă de această drăgălaşă domnişoară Sedley, zise Crawley,

[157] Între burlaci (fr.).

clipind din ochi cu înţeles. Formidabil de drăgălaşă, pe cinstea mea, Osborne! avu el bunătatea să adauge. O mulţime de gologani cred, nu?

Osborne nu avea niciun fel de obligaţie şi primea să se vadă cu mare plăcere cu Crawley, iar acesta, când se întâlniră a doua zi, lăudă felul de-a se ţine în şa al noului său prieten – ca şi cum ar fi rostit cel mai mare adevăr din lume – şi-l prezentă la trei sau patru tineri foarte eleganţi, a căror cunoştinţă îl măguli la culme pe naivul ofiţeraş.

— Şi ce mai face domnişoara Sharp? îşi întrebase Osborne prietenul la un păhărel de vin, dându-şi aere de mare crai. Bună fetiţă, n-am ce zice! Sunteţi mulţumit de ea la Queen’s Crawley? Domnişoara Sedley o iubea grozav de mult anul trecut.

Căpitanul Crawley îi aruncă locotenentului o privire cruntă cu ochii lui mici şi albaştri şi pândi momentul când acesta avea să se reîntâlnească cu gingaşa guvernantă. Dar purtarea ei avea să-i ia orice piatră de pe inimă, în cazul în care exista oarecare gelozie în inima acestui ofiţer din gardă.

Cânt tinerii se urcară sus şi după ce Osborne fu prezentat domnişoarei Crawley, el se îndreptă spre Rebecca cu un aer proteguitor, uşor semeţ. Se pregăti să fie cât mai îndatoritor cu ea şi s-o ia sub aripa lui ocrotitoare. Avu de gând să-i dea chiar şi mâna, căci era, la urma urmei, prietena Ameliei; şi rostind: „Ah, domnişoară Sharp, ce mai faci?” îi întinse mâna stângă, aşteptându-se ca fata să se zăpăcească cu totul, copleşită de-atâta onoare.

Domnişoara Sharp îi întinse degetul arătător de la mâna dreaptă şi dădu puţintel din cap, dar atât de rece şi de sarcastic, că Rawdon Crawley, care pândea scena din cealaltă cameră, cu greu îşi putu înăbuşi râsul când văzu completa înfrângere a locotenentului, mirarea lui, pauza şi

desăvârşita stângăcie cu care binevoi să ia în cele din urmă degetul care i se oferea.

„Fata asta i-ar veni de hac şi lui Scaraoţchi în persoană, pe cinstea mea!” îşi zise căpitanul în plin extaz; iar locotenentul, pentru a începe conversaţia, o întrebă cu amabilitate pe Rebecca cum îi place noul său post.

— Postul meu? spuse domnişoara Sharp cu răceală. Ce drăguţ din partea dumneavoastră să-mi reamintiţi de el! E un post destul de bun, leafă îndestulătoare, nu chiar cât a domnişoarei Wirt, cred, din serviciul surorilor dumneavoastră din Russell Square. Ce mai fac domnişoarele respective? Deşi n-ar trebui să mă interesez de ele.

— Şi de ce n-ar trebui? se miră domnul Osborne.

— Pentru că ele n-au binevoit niciodată să stea de vorbă cu mine sau să mă invite la ele cât timp am locuit la Amelia; dar noi, bietele guvernante, ştiţi, suntem obişnuite să fim dispreţuite în felul acesta.

— Dragă domnişoară Sharp! exclamă Osborne.

— Cel puţin în anumite familii, continuă Rebecca. Dar nici nu vă puteţi închipui ce deosebiri există, cu toate acestea. Noi, cei din Kampshire, nu suntem chiar atât de bogaţi ca dumneavoastră, fericiţii din City. Dar sunt în familia unui *gentleman* de viţă veche englezească. Presupun că ştiţi că tatăl lui *sir* Pitt a refuzat demnitatea de *pair,* şi vedeţi bine felul în care sunt tratată. Sunt destul de mulţumită, într-adevăr, e un post cât se poate de bun. Dar câtă amabilitate din partea dumneavoastră să vă interesaţi de mine!

Osborne spumega de furie. Mica guvernantă îi vorbea de sus şi-l lua peste picior, aşa că tânărul nostru crai nu se mai simţi de loc în largul lui; nici nu mai avea destulă prezenţă de spirit ca să găsească un pretext onorabil pentru a pune capăt acestei desfătătoare conversaţii.

— Aveam totuşi impresia că-ţi plac destul de mult familiile din City, îi spuse el cu mândrie.

— Vă gândiţi la anul care-a trecut, când nici nu ieşisem bine din şcoala aceea îngrozitoare şi vulgară. Bineînţeles că-mi plăceau. Nu-i place oare fiecărei fete să vină în vacanţă acasă? Şi ce eram eu ca să ştiu că există şi altceva pe lume? Dar, vai, domnule Osborne, cum te mai schimbă optsprezece luni de experienţă, optsprezece luni petrecute, iertaţi-mă că spun aşa, în tovărăşia unor *gentleman.* Cât despre scumpa mea Amelia, ea, sunt cu totul de acord, e o adevărată perlă şi are să-şi păstreze farmecul ei oriunde. În sfârşit, bine că v-aţi mai înseninat la faţă; dar, vai, ce curioşi, ce ciudaţi sunt oamenii din City! Şi domnul Jos... ce mai face acel extraordinar domn Jos?

— Mi se pare că nu-ţi era antipatic de loc acest extraordinar domn Joseph anul trecut, zise Osborne cu blândeţe.

— Ce crud sunteţi! Ei bine, *entre nous*[158]*,* nu m-a prea durut inima din cauza lui; totuşi, dacă mi-ar fi cerut să accept ceea ce voiţi să insinuaţi prin privirile dumneavoastră, care sunt cât se poate de expresive şi binevoitoare în acelaşi timp, n-aş fi spus nu.

Domnul Osborne îi aruncă o privire de parcă i-ar fi spus: „Într-adevăr, cât de îndatoritoare eşti!”

— Ce onoare pe mine să te fi avut drept cumnat, îţi dai seama? Să fii cumnata domnului George Osborne, fiul domnului John Osborne, fiul lui... ce era bunicul dumitale, domnule Osborne? Ei, haide, nu fi supărat. Nu-ţi poţi face rost cât ai bate din palme de o genealogie, şi eu sunt întru totul de acord cu dumneata că m-aş fi măritat cu domnul Jos Sedley; căci ce altceva mai bun putea face o biată fată săracă lipită, ca mine? Acum îmi cunoşti taina. Eu sunt

[158] Între noi (fr.).

sinceră şi cu inima deschisă şi, ţinând seama de toate astea, a fost cât se poate de drăguţ din partea dumitale să faci aluzie la împrejurarea aceea, cât se poate de drăguţ şi foarte politicos. Amelia, scumpa mea, tocmai vorbeam cu domnul Osborne despre bietul tău frate Joseph. Ce mai face?

În modul acesta, George fu în mod definitiv înfrânt. Nu că dreptatea ar fi fost de partea Rebeccăi, dar ea izbutise să-i demonstreze, şi chiar cu mult succes, că părerea lui era cu totul greşită, şi astfel locotenentul bătu în retragere în mod cât se poate de ruşinos, simţind că dacă mai zăboveşte un singur minut, ar fi fost pus în situaţia de a deveni ridicol în prezenţa Ameliei.

Cu toate că Rebecca îl pusese cu botul pe labe, totuşi George – deşi era mai presus de josnicia de-a vorbi de rău pe cineva sau de-a se răzbuna pe o femeie – nu se putu stăpâni de-a nu-i strecura cu dibăcie căpitanului Crawley, a doua zi, anumite lucruri pe care le ştia despre domnişoara Rebecca – şi anume că era o femeie şireată, periculoasă, o

Cochetă plină de îndrăzneală etc.; păreri pe care Crawley le primea râzând pe toate şi despre care domnişoara Rebecca fu pusă în cunoştinţă mai înainte de-a se fi scurs douăzeci şi patru de ore. Şi care se adăugară la prima părere pe care şi-o făcuse Rebecca despre domnul Osborne. Instinctele ei de femeie îi dăduseră de veste că George fusese acela care se pusese de-a curmezişul primei ei aventuri sentimentale şi, în consecinţă, avea pentru el toată stima.

— Nu fac decât să vă pun în gardă, îi spuse George lui Rawdon Crawley, privindu-l cu înţeles; el cumpărase calul şi pierduse vreo douăzeci de guinee imediat după masă. Vă pun doar în gardă, căci mă pricep bine în materie de femei şi vă sfătuiesc să fiţi cu ochii în patru.

— Îţi mulţumesc, prietene, răspunse Crawley, cu o ciudată privire de recunoştinţă. Văd că eşti tare prevăzător.

Şi George plecă, socotind că Rawdon Crawley are perfectă dreptate.

Îi povesti Ameliei ce făcuse şi cum îl sfătuise pe Rawdon Crawley – un băiat al naibii de bun şi de sincer – să fie cu băgare de seamă în privinţa viclenei şi interesatei Rebecca.

— În privinţa *cui*? strigă Amelia.

— În privinţa prietenei tale, guvernanta. Nu te uita aşa uimită!

— Oh, George, ce-ai făcut? zise Amelia. Căci ochii ei de femeie, pe care iubirea îi făcea şi mai pătrunzători, descoperiseră într-o clipă secretul care rămăsese o taină şi pentru domnişoara Crawley şi pentru feciorelnica domnişoară Briggs, şi, mai mult decât pentru oricare, pentru ochii stupizi ai acestui tânăr mustăcios şi înfumurat care era locotenentul Osborne.

Odată, pe când Rebecca îşi potrivea şalul într-o cameră la etaj, unde cele două prietene avură prilejul să trăncănească în voie şi să pună la cale fel de fel de lucruri, ceea ce constituie una din plăcerile vieţii femeieşti, Amelia, venind spre Rebecca şi luându-i micuţele mâini într-ale ei, îi spuse: „Rebecca, înţeleg totul!”

Iar Rebecca o sărută.

Şi în privinţa acestui fermecător secret nu mai fu rostită nici o singură silabă de vreuna din fete. Dar era sortit să iasă în curând la iveală.

La scurtă vreme după întâmplările mai sus pomenite şi în timp ce domnişoara Rebecca Sharp locuia încă în casa protectoarei sale din Park Lane, o nouă tăbliţă armorială de doliu apăru în Great Gaunt Street, figurând printre cele multe ce împodobeau în mod obişnuit acest posomorât

cartier. Era pusă la casa lui *sir* Pitt Crawley, dar ea nu indica moartea onorabilului baronet, era o tăbliţă armorială de femeie, căci, într-adevăr, cu câţiva ani mai înainte servise drept podoabă funerară pentru bătrâna mamă a lui *sir* Pitt, răposata văduvă *lady* Crawley. După ce-şi îndeplinise datoria, tăbliţa armorială fusese scoasă de pe faţada casei şi vieţui undeva în dependinţele locuinţei lui *sir* Pitt. Ea fu scoasă acuma din nou la iveală pentru biata Rose Dawson. *Sir* Pitt era iarăşi văduv. Armele culcate pe scut alături de ale lui proprii nu erau, cu siguranţă, ale bietei Rose. Ea nu avea blazon. Dar îngerii pictaţi pe stemă i se potriveau şi ei cât şi mamei lui *sir* Pitt, iar sub pajură stătea scris *Resurgam*[159], flancat de porumbelul şi şarpele familiei Crawley. Blazoane şi tăbliţe de doliu, *Resurgam.* Bun prilej pentru a trage anumite învăţături!

Domnul Crawley era cel care stătuse la căpătâiul acestei bolnave lipsite de prieteni. Ea părăsi Lumea aceasta întărită de toate cuvintele şi mângâierile pe care era el în stare să i le dea. Şi de mai mulţi ani de zile acestea constituiau singura manifestare de bunătate pe care-o cunoscuse, singura prietenie care mai încălzise sufletul acesta slab şi stingher. Inima ei murise cu mult înaintea trupului. Ea şi-o vânduse pentru a deveni soţia lui *sir* Pitt Crawley. Mamele şi fiicele fac zilnic târguri asemănătoare în Bâlciul deşertăciunilor.

Când avu loc decesul, soţul ei se găsea la Londra, văzându-şi de nenumăratele lui afaceri în tovărăşia veşnicilor lui avocaţi. Dar cu toate astea, găsise timp să-şi aducă deseori aminte de Park Lane şi să trimită numeroase scrisori Rebeccăi, rugând-o stăruitor, recomandându-i şi poruncindu-i să se întoarcă la ţară, la elevele ei, care rămăseseră acum complet singure în

[159] Voi învia (lat.).

timpul bolii mamei lor. Dar domnişoara Crawley nici nu voia să audă de plecarea Rebeccăi, căci, cu toate că nu se găsea în toată Londra o singură doamnă din lumea bună care să se despartă de prietenele ei cu inima mai uşoară de îndată ce tovărăşia lor începea s-o plictisească şi cu toate că puţine doamne se plictiseau mai repede de prietenele lor, totuşi, atâta timp cât dura acest *engouement*[160] dădea dovadă de un ataşament uimitor, şi ea se agăţa încă de Rebecca cu cea mai mare energie. Vestea morţii lui Rose Crawley nu stârni în cercul familial al domnişoarei Crawley nici mai multă durere şi nici mai multă zarvă decât atâta cât era de aşteptat.

— Cred că trebuie să-mi amân serata din ziua de 3, spuse domnişoara Crawley, şi adăugă, după un scurt răstimp de tăcere: Sper că fratele meu va avea decenţa să nu se mai însoare din nou.

— Ce furii or să-l apuce pe Pitt dacă va face-o totuşi, observă Rawdon, cu obişnuita lui consideraţie faţă de fratele mai mare.

Rebecca nu zise nimic. Ea arăta cu mult mai gravă şi mai mişcată decât restul familiei. În ziua aceea ieşi din odaie înainte de plecarea lui Rawdon; dar ei se întâlniră jos, absolut din întâmplare, pe când el pleca după ce-şi luase cuvenitul rămas bun, şi stătură câtva timp de vorbă.

A doua zi de dimineaţă, în timp ce Rebecca stătea şi se uita pe fereastră, o sperie aproape pe domnişoara Crawley, care citea liniştită un roman franţuzesc, strigând foarte alarmată:

— Iată-l pe *sir* Pitt, doamnă! Şi lovitura de ciocan de la intrare a baronetului urmă aproape numaidecât.

— Draga mea, mi-e cu neputinţă să-l văd. N-am chef de-aşa ceva; să-i spună Bowls că nu sunt acasă, sau coboară dumneata şi anunţă-l că mă simt foarte rău şi că nu pot

[160] Admiraţie exagerată (fr.).

primi pe nimeni. N-am nervi ca să-mi pot suporta fratele în momentul ăsta! strigă domnişoara Crawley, şi-şi reluă romanul.

— E mult prea suferindă ca să vă poată primi, domnule, îl anunţă Rebecca, coborând, pe *sir* Pitt, care se pregătea să urce.

— Cu atât mai bine, răspunse *sir* Pitt. Pe dumneata voiam să te văd, domnişoară Becky. Vino cu mine în salon! şi intrară împreună în această încăpere. Trebuie să te întorci la Queen's Crawley, domnişoară, zise baronetul, ţintuind-o cu privirea, în timp ce-şi scotea mănuşile-i negre şi pălăria cernită de-o lungă panglică de crep. Ochii lui aveau o foarte stranie strălucire şi o aţinteau cu atâta tărie, că Rebecca Sharp începu aproape să tremure.

— Nădăjduiesc să vin cât mai repede, rosti ea cu glasul scăzut, adică de îndată ce se va simţi mai bine domnişoara Crawley, şi atunci am să mă întorc la... la drăgălaşele fetiţe.

— Aşa spui de trei luni de zile, Becky, răspunse *sir* Pitt, şi mai stai încă agăţată de sora-mea, care are să te dea afară ca pe-un papuc hăbucit. Eu îţi spun însă că *am nevoie* de dumneata. Acuma mă întorc pentru înmormântare. Vrei să vii înapoi? Da, sau ba?

— Nu îndrăznesc... nu cred că ar fi bine... să stau singură... cu dumneavoastră, domnule... zise Becky, dând semne de mare nelinişte.

— Îţi repet că am nevoie de dumneata! zise *sir* Pitt, izbind cu pumnul în masă. Nu pot trăi fără dumneata. Mi-am dat seama de asta abia după ce-ai plecat. Toată casa-i cu susu-n jos, niciun lucru nu-i la locul lui. Toate socotelile mele sunt alandala. *Trebuie* să te întorci înapoi, dragă Becky! Te rog, întoarce-te!

— Să mă întorc... dar în ce calitate, domnule? spuse Rebecca gâfâind.

— Întoarce-te ca *lady* Crawley dacă-ţi place! rosti baronetul, frământându-şi pălăria îndoliată. Ei, asta te mulţumeşte? întoarce-te şi fii soţia mea. Sunt sigur c-o meriţi. Dă-o dracului de obârşie! Dumneata preţuieşti cât orice aristocrată şi ai mai multă minte în degetul dumitale cel mic decât oricare soţie de baronet din ţinut. Vrei să te întorci?

— Oh, *sir* Pitt! zise Rebecca, tulburată la culme.

— Spune da, Becky! continuă *sir* Pitt. Sunt om bătrân, dar destul de verde; mai ţin încă douăzeci de ani la tăvăleală. Ai să fii fericită, dracu' să mă ia! Ai să faci tot ce-ţi doreşte inima, ai să cheltuieşti cât îţi place şi ai să faci ce-ţi place. Am să-ţi trec o parte din avere pe numele tău. Voi face totul cu acte în regulă. Uite! şi bătrânul căzu în genunchi şi o privi ca un satir.

Rebecca se dădu repede înapoi, vie icoană a consternării. N-am văzut-o pierzându-şi cumpătul niciodată în cursul acestei povestiri, dar acum ea şi-l pierdu cu totul şi vărsă cele mai sincere lacrimi ce-au picurat vreodată din ochii ei.

— Oh, *sir* Pitt! zise ea. Oh!... *sir...* eu... eu *sunt măritată.*

CAPITOLUL XV

ÎN CARE SOŢUL REBECCĂI APARE PENTRU SCURTĂ VREME

Este de la sine înţeles că orice cititor sentimental din fire (şi nici nu ne dorim altul) trebuie să fi fost mulţumit cu acest *tablou* cu care s-a închis ultimul act al micii noastre drame, căci ce poate fi mai sublim ca imaginea Amorului îngenuncheat în faţa Frumuseţii?

Dar când Amorul auzi această teribilă destăinuire din partea Frumuseţii, cum că era adică măritată, sări numaidecât de pe covor din atitudinea lui umilitoare, dând drumul unor exclamaţii care-o înspăimântară pe biata şi micuţa Frumuseţe mult mai mult decât fusese în clipa uluitoarei mărturisiri.

— Măritată! îţi baţi joc de mine?! strigă baronetul, după cea dintâi explozie de furie şi de uimire. Îţi baţi joc de mine, Becki?! Cine să te ia de nevastă fără nicio leţcaie?

— Măritată! măritată! repetă Rebecca, vărsând şiroaie de lacrimi şi cu vocea sugrumată de emoţie, cu batista la ochi, sprijinindu-şi capul de marmura căminului, vie icoană a durerii, în stare să mişte şi o inimă de piatră. O, *sir* Pitt, iubite *sir* Pitt, să nu mă socotiţi nerecunoscătoare faţă de marea bunătate pe care mi-aţi arătat-o. Numai generozitatea dumneavoastră mi-a putut smulge taina aceasta.

— Naiba s-o ia de generozitate! urlă *sir* Pitt. Cine-i atunci individul acela cu care te-ai măritat? Şi când s-a întâmplat una ca asta?

— Daţi-mi voie să mă întorc la ţară cu dumneavoastră, sir! Lăsaţi-mă să veghez asupra dumneavoastră cu devotamentul meu dinainte! Nu mă smulgeţi din scumpul meu Queen’s Crawley!

— Ţi-a dat, care va să zică, cu piciorul, puşlamaua, nu-i aşa? zise baronetul, începând, după cum îşi închipui el, să prindă rostul lucrurilor. Ei bine, Becky, vino înapoi dacă vrei. Nu poţi să împaci şi capra şi varza. În orice caz, ţi-am făcut o propunere cinstită. Vino ca guvernantă, şi totul o să fie după cum vrei tu.

Ea îi întinse mâna şi plângea de parcă i se rupea inima; zulufii îi căzură în ochi şi peste placa de marmură a căminului de care se sprijinea.

— Aşadar, a spălat putina, păcătosul! spuse *sir* Pitt,

gândindu-se la o hidoasă încercare de consolare. Nu face nimic, Becky, *am să am eu* grijă de dumneata.

— Oh, sir! ar fi mândria vieţii mele să mă pot întoarce înapoi la Queen’s Crawley şi să am grijă de dumneavoastră şi de fetiţe ca şi mai înainte, când spuneaţi că sunteţi atât de mulţumit de serviciile micuţei dumneavoastră Rebecca. Când mă gândesc la ceea ce mi-aţi propus mai adineauri, mi se umple inima de recunoştinţă... cu adevărat că mi se umple. Nu pot să fiu soţia dumneavoastră, *sir;* dar îngăduiţi-mi să vă fiu fiică!

Şi rostind aceste cuvinte, Rebecca se aruncă în genunchi în chipul cel mai tragic cu putinţă şi, luând mâna bătătorită a lui *sir* Pitt între mâinile ei (care erau foarte drăgălaşe şi albe şi netede ca mătasea), îl privi ţintă în ochi cu o expresie mişcător de patetică şi de încrezătoare, când... când uşa se deschise, şi domnişoara Crawley se ivi în pragul ei.

Doamna Firkin şi domnişoara Briggs, care se nimeriră, întâmplător, să fie la uşa salonului imediat ce baronetul şi Rebecca intrară în încăperea respectivă, îl văzuseră tot întâmplător, prin gaura cheii, pe bătrânul *gentleman* prosternat la picioarele guvernantei şi auziseră generoasa propunere pe care tocmai i-o făcea. Nici nu-i ieşiseră bine din gură acele cuvinte, că doamna Firkin şi domnişoara Briggs se şi năpustiră pe scări în sus, dădură buzna în salonul unde domnişoara Crawley îşi citea romanul ei franţuzesc şi aduseră la cunoştinţa acestei bătrâne doamne uluitoarea informaţie că *sir* Pitt, în genunchi, o cere pe domnişoara Sharp de nevastă. Dacă socotiţi timpul cât a durat dialogul de mai sus, timpul necesar ca Briggs şi Firkin să dea fuga până-n salon, timpul necesar ca domnişoara Crawley să-şi revină din uluială şi să arunce

cât colo volumul lui Pigault Lebrun[161] şi timpul necesar ca să coboare, veţi vedea cât de riguros precisă este această relatare şi că domnişoara Crawley *trebuia* să se ivească exact în clipa în care Rebecca îşi însuşise rolul de pocăită.

— Aşadar, doamna e la pământ, şi nu domnul, zise domnişoara Crawley, cu o privire şi un ton de profund dispreţ. Mi s-a spus că *dumneata* erai cel prosternat, *sir* Pitt; ia mai îngenunchează o dată şi daţi-mi voie să admir nostima pereche!

— I-am mulţumit lui *sir* Pitt Crawley, doamnă, grăi Rebecca ridicându-se, şi i-am spus că... că eu nu pot deveni niciodată *lady* Crawley!

— L-ai refuzat! exclamă domnişoara Crawley, mai tulburată ca niciodată.

Iar Briggs şi Firkin, din uşă, holbară ochii de uluire şi-şi căscară gura de consternare.

— Da... refuzat! continuă Rebecca, cu întristată şi înlăcrimată voce.

— Şi să dau oare crezare urechilor mele că i-ai făcut o cerere de căsătorie în toată legea, *sir* Pitt? întrebă bătrâna doamnă.

— Îhâ... răspunse baronetul. În toată legea!

— Şi ea te-a refuzat, aşa cum pretinde?

— Ihî! spuse *sir* Pitt, cu faţa schimonosită de-un rânjet grosolan.

— Nu pare, în tot cazul, să-ţi fi frânt inima! observă domnişoara Crawley.

— Câtuşi de puţin, răspunse *sir* Pitt nepăsător şi voios la culme, ceea ce o zăpăci cu totul pe domnişoara Crawley.

Ca un bătrân *gentleman* cu situaţia lui să se târască la picioarele unei guvernante sărace şi apoi să izbucnească

---

[161] Charles-Antoine-Guillaume Pigault de l'Epineif, zis Pigault Lehrun (1753-1835), dramaturg şi romancier francez, cu o viaţă deosebit de aventuroasă şi ale cărui opere au adesea o notă licenţioasă.

în râs, pentru c-a fost refuzat, ca o guvernantă săracă să dea cu piciorul unui baronet cu un venit de patru mii de lire pe an, acestea erau mistere pe care domnişoara Crawley nu le putea nicidecum pătrunde. Căci erau mult mai complicate chiar şi decât intriga din iubitul ei roman de Pigault Lebrun.

— Mă bucur că iei totul în glumă, frăţioare, continuă ea, căutând cu disperare să iasă din uimirea ei.

— Straşnică chestie! făcu *sir* Pitt. Cine-ar fi crezut! Ce drăcuşor viclean! Ce vulpe mică-mi mai eşti! bodogănea el de unul singur, râzând pe înfundate şi înveselit la culme.

— Cine-ar fi crezut... ce? strigă domnişoara Crawley, bătând din picior. Te rog, domnişoară Sharp, se vede că dumneata aştepţi divorţul prinţului regent, de socoteşti că familia noastră nu-i la înălţimea dumitale?

— Atitudinea mea, zise Rebecca, atunci când aţi intrat în salon, *madame,* nu arăta câtuşi de puţin c-ar fi dispreţuit cinstea pe care acest minunat, acest nobil bărbat a binevoit să mi-o acorde. Credeţi că eu sunt lipsită de inimă? Mi-aţi arătat cu toţii atâta afecţiune şi aţi fost atât de buni cu biata orfană, cu o biată fată părăsită, încât cum aş putea eu oare să nu răspund cu aceleaşi simţăminte? Oh, voi, prietenii mei! Oh, voi, binefăcătorii mei! Oare dragostea mea, viaţa mea, datoria mea nu trebuie să caute să vă răsplătească încrederea pe care mi-aţi arătat-o? Şi mă acuzaţi de nerecunoştinţă, domnişoară Crawley? Nu mai pot, e prea mult pentru biata mea inimă! şi se prăbuşi cu atâta patetism pe-un scaun, încât toţi cei de faţă se înduioşară până la lacrimi de atâta suferinţă.

— Fie că mă iei sau nu de bărbat, dumneata eşti o fetiţă bună, Becky, iar eu sunt prietenul dumitale, adu-ţi aminte de asta! rosti *sir* Pitt şi, punându-şi pe cap pălăria-i cernită, plecă, spre marea mulţumire a Rebeccăi; căci era limpede ca bună ziua că domnişoara Crawley nu-i cunoştea încă

taina şi ea se mai putea bucura de-un oarecare răgaz.

Şi ştergându-şi ochii cu batista, o refuză din cap pe buna Briggs, care-ar fi vrut s-o urmeze, şi se duse în camera ei; în timpul acesta, Briggs şi cu domnişoara Crawley, într-o puternică stare de agitaţie, rămaseră să întoarcă pe toate feţele ciudata întâmplare, iar Firkin, nu mai puţin tulburată şi ea, se strecură către aripa bucătăriei şi comentă evenimentul cu întreaga suflare de-acolo, de parte bărbătească, cât şi de parte femeiască. Şi atât de impresionată fu doamna Firkin de toate noutăţile acestea, încât găsi de cuviinţă să le comunice chiar cu poşta din seara aceea, cu preaplecatul său respect faţă de doamna Bute Crawley, şi faţă de familia preacucernicului: *„Sir* Pitt a fost pe-aici şi-a cerut-o în căsătorie pe domnişoara Sharp, dar ea n-a primit, spre marea mirare a tuturor!”

Pe când în sufragerie (unde dispreţuita domnişoară Briggs era în culmea fericirii din pricină că fusese din nou convocată la o convorbire intimă cu protectoarea ei) cele două femei nu mai sfârşeau minunându-se, spre marea lor mulţumire sufletească, de propunerea lui *sir* Pitt şi de refuzul Rebeccăi, Briggs îşi dădu cu părerea, şi într-un mod cât se poate de judicios, că trebuie să fie la mijloc o piedică serioasă, vreo dragoste veche pesemne, altminteri nicio fată cu mintea întreagă n-ar fi refuzat vreodată o asemenea propunere.

— Dumneata ai fi primit-o, nu-i aşa, Briggs? o întrebă domnişoara Crawley cu bunătate.

— N-ar fi fost oare o cinste deosebit de mare să devin sora domnişoarei Crawley? răspunse cu blândeţe Briggs şi cam pe ocolite.

— Ei bine, Becky ar fi fost o straşnică lady Crawley, la urma urmei! observă domnişoara Crawley (înduioşată foarte de refuzul fetei şi nemaipomenit de liberală şi de generoasă acum, când nu mai era vorba să i se ceară

vreun sacrificiu). Minte are, slavă Domnului (mult mai mult spirit găseşti în degetul ei cel mic decât ai dumneata, biata şi draga mea Briggs, în toată căpăţâna dumitale). Purtările-i sunt excelente, acum, după ce am format-o eu. Şi e o Montmorency, Briggs, iar sângele *înseamnă* şi el ceva, deşi, în ceea ce mă priveşte, eu sunt deasupra lucrurilor ăstora; şi şi-ar fi ţinut rangul printre băţoşii şi stupizii aceia din Hampshire cu mult mai mult succes decât nefericita aceea de fată de negustor!

Briggs era întru totul de acord, ca de obicei. Şi „dragostea cea veche" fu răstălmăcită în fel şi chip.

— Voi, biete făpturi lipsite de prietenie, aveţi mai întotdeauna câte-un *tendre*[162] nebunesc, zise domnişoara Crawley. Chiar şi dumneata, mi-aduc foarte bine aminte, erai îndrăgostită de un profesor de caligrafie (nu plânge, Briggs, dumneata plângi întotdeauna, şi asta nu-l mai învie), şi presupun că şi această nefericită Becky a fost tot atât de proastă şi de sentimentală... vreun spiţer, pesemne, vreun intendent, un pictor, un tânăr pastor sau ceva în genul ăsta.

— Biata copilă, biata copilă! o compătimi Briggs, al cărei gând fugea îndărăt cu douăzeci şi patru de ani la acel tânăr profesor de caligrafie, tuberculos şi a cărui şuviţă de păr blond şi ale cărui scrisori, sublime în ilizibilitatea lor, le păstra în dulapul ei vechi, de sus. Biata copilă! Biata copilă! exclamă Briggs.

Şi se vedea din nou fetiţă de 18 ani, cu obrajii fragezi; fusese seara la biserică; ea şi ofticosul profesor de caligrafie cântaseră din aceeaşi carte de rugăciuni.

— După asemenea purtare din partea Rebeccăi, zise domnişoara Crawley cu entuziasm, familia noastră are datoria să facă ceva pentru ea. Caută de află cine-i *respectivul,* Briggs. Am să-i deschid o prăvălie; sau am să-i

[162] Slăbiciune (fr.).

comand să-mi facă portretul, depinde; sau am să vorbesc cu vărul meu, episcopul, şi-am s-o înzestrez pe Becky, şi-o s-avem o nuntă, Briggs, iar dumneata vei pregăti ospăţul şi vei fi domnişoară de onoare.

Briggs găsi că ar fi minunat şi se jură că scumpa ei domnişoară Crawley era, ca întotdeauna, numai bunăvoinţă şi generozitate, şi se duse în odaia Rebeccăi, ca s-o mângâie şi să mai trăncănească despre propunerea lui *sir* Pitt, despre refuzul ei şi despre pricina acestui refuz, ca să facă oarecare aluzii la intenţiile mărinimoase ale domnişoarei Crawley şi să încerce să afle cine era *gentleman-ul* care pusese stăpânire pe inima domnişoarei Sharp.

Rebecca fu foarte îndatoritoare, foarte impresionată, foarte mişcată, răspunse declaraţiilor de dragoste ale domnişoarei Briggs cu un zel plin de recunoştinţă, mărturisi că era la mijloc o dragoste tăinuită, minunat mister... ce păcat că domnişoara Briggs nu mai rămăsese încă o jumătate de minut la gaura cheii! Poate că Rebecca ar fi spus mai multe. Dar la cinci minute după intrarea domnişoarei Briggs în camera Rebeccăi, îşi făcu apariţia însăşi domnişoara Crawley, o onoare nemaipomenită; o învinsese nerăbdarea; ea nu mai avu inima să aştepte sfârşitul operaţiilor desfăşurate de ambasadoarea ei, încât veni în persoană la faţa locului şi-i porunci domnişoarei Briggs să iasă din cameră. Şi exprimându-şi mai întâi încuviinţarea asupra purtării Rebeccăi, ceru apoi amănunte asupra conversaţiei dintre ea şi *sir* Pitt, cât şi asupra întâmplărilor anterioare care duseseră la uluitoarea propunere a baronetului.

Rebecca mărturisi că avusese de multă vreme oarecare bănuială în privinţa slăbiciunii cu care-o onora *sir* Pitt (căci era în obiceiul lui de a-şi da pe faţă sentimentele într-o manieră foarte directă şi fără niciun fel de rezervă), dar nu

suflă niciun cuvânt despre motivele de ordin personal care dictaseră refuzul ei, căci nu voia deocamdată s-o supere pe domnişoara Crawley. Vârsta lui *sir* Pitt, rangul, cât şi deprinderile lui erau de aşa natură, încât făceau cu totul imposibilă o asemenea căsătorie; şi putea oare o femeie cu oarecare simţ al demnităţii personale şi cu oarecare decenţă să dea ascultare unor propuneri de căsătorie tocmai acum, când nici nu avusese loc înmormântarea răposatei soţii a pretendentului?

— Fleacuri, draga mea, dumneata nu l-ai fi refuzat niciodată dacă nu ar fi fost altcineva la mijloc! îi răspunse domnişoara Crawley, luând taurul de coarne. Spune-mi motivele dumitale personale, care sunt motivele dumitale personale? Căci nu se poate să nu existe; cine-i cel care ţi-a cucerit inima?

Rebecca îşi plecă ochii în pământ şi mărturisi că există într-adevăr unul.

— Aţi ghicit, scumpă doamnă, rosti ea cu o voce suavă, simplă, vibrând de emoţie. Vă miraţi că o fată atât de săracă şi de stingheră ca mine poate iubi, nu-i aşa? N-am auzit niciodată că sărăcia ar putea servi drept pavăză iubirii. Deşi aş fi vrut să fie aşa.

— Bietul, dragul meu copil, exclamă domnişoara Crawley, care era întotdeauna gata să alunece pe panta sentimentalismului, atunci dragostea noastră e neîmpărtăşită? Şi plângem în taină? Povesteşte mi totul şi lasă-mă să te mângâi.

— Cât de mult aş vrea să puteţi, scumpă doamnă, zise Rebecca cu aceeaşi voce înlăcrimată, căci într-adevăr, am mare nevoie de aşa ceva!

Şi ea îşi lăsă capul pe umărul domnişoarei Crawley şi plânse cu atâta firească durere, încât bătrâna doamnă, într-o pornire de duioşie, o îmbrăţişă cu o dragoste aproape maternă, o asigură, cu blândeţe, de toată

consideraţia şi afecţiunea ei, se jură c-o iubea ca pe propria ei fiică şi că era gata să facă orice-i stătea în putinţă ca s-o ajute.

— Şi acuma, care-i numele lui, draga mea? O fi fratele acelei drăguţe domnişoare Sedley? Mi-ai pomenit parcă nu ştiu ce întâmplare despre el. Am să-l poftesc aicea, draga mea. Şi-l vei avea. Sigur că-l vei avea!

— Nu mă întrebaţi nimica, zise Rebecca. Aveţi să aflaţi în curând totul. Sigur c-aveţi să aflaţi! Scumpă, bună domnişoară Crawley... scumpă prietenă... vă pot oare numi aşa?

— Poţi, copila mea, răspunse bătrâna doamnă, sărutând-o.

— Nu, acuma nu vă pot spune, hohoti Rebecca. Sunt foarte nefericită. Dar, oh, iubiţi-mă întotdeauna, făgăduiţi-mi c-aveţi să mă iubiţi întotdeauna.

Şi în mijlocul acestui bocet general, căci emoţiile tinerei femei treziseră simpatiile celei mai bătrâne, făgăduiala respectivă fu făcută în mod solemn de către domnişoara Crawley, care-o părăsi apoi pe mica ei *protegee*[163] binecuvântând-o şi admirând-o ca pe o făptură din cale-afară de scumpă, naivă, gingaşă, iubitoare şi enigmatică.

Şi Rebecca fu lăsată singură să mediteze asupra neaşteptatelor şi uluitoarelor evenimente ale acelei zile şi asupra celor întâmplate şi asupra celor care ar fi putut să se întâmple. Care credeţi că erau sentimentele intime ale domnişoarei (iertaţi-mă), ale doamnei Rebecca? Dacă, cu câteva pagini mai înainte, scriitorul aici de faţă cerea îngăduinţa de-a se furişa în camera domnişoarei Amelia Sedley şi de-a pătrunde, cu atotştiinţa romancierului, toate suferinţele şi blândele pasiuni care se frământau pe acea pernă nevinovată, de ce nu s-ar proclama el adică şi confidentul Rebeccăi, stăpânul tainelor ei şi temnicerul

[163] Protejată (fr.).

conştiinţei acestei tinere femei?

Ei bine, în cazul acesta, Rebecca se lăsă mai întâi şi întâi pradă unor foarte sincere şi mişcătoare păreri de rău că fusese la doi paşi de-o partidă atât de extraordinară şi că trebuie să-i dea cu piciorul. Emoţie cât se poate de firească şi pe care orice om cu judecată o va înţelege şi-i va da toată dreptatea. Ce fel de mamă iubitoare e aceea căreia nu i-ar fi fost milă de-o biată fată săracă, care ar fi putut deveni o lady cu un venit de patru mii de lire pe an? Şi există vreo tânără binecrescută în tot Bâlciul deşertăciunilor care să nu simtă niciun fel de emoţie pentru o fată atât de greu încercată, isteaţă, merituoasă, căreia i se face o propunere atât de onorabilă, de îmbietoare şi de ispititoare, exact în clipa în care nu o poate primi? Sunt sigur că dezamăgirea prietenei noastre Becky merită toată simpatia.

Îmi amintesc că într-o seară mă găseam şi eu în Bâlci, la o serată, şi am băgat de seamă că bătrâna domnişoară Toady, şi ea de faţă, o copleşea cu cele mai delicate atenţii din arsenalul ei de linguşiri pe mica doamnă Briefless, soţia avocatului, femeie care provenea, fără îndoială, dintr-o familie bună, dar care era, precum ştim cu toţii, cât se poate de săracă.

Care poate fi pricina, m-am întrebat, a acestei slugărnicii din partea domnişoarei Toady? O fi căpătat Briefless vreun post important sau i-o fi adus nevastă-sa vreo moştenire? Domnişoara Toady mă lămuri însă numaidecât, cu acea lipsă de făţărnicie care caracterizează întreaga ei purtare. „Ştii, zise ea, doamna Briefless e nepoata lui sir John Redhand, care se află în momentul acesta la Cheltenham, grav bolnav, şi nu mai are de trăit nici şase luni. Iar moştenitorul e tatăl doamnei Briefless; încât vezi, *are să fie* fiică de baronet!” Şi domnişoara Toady îl invită pe Briefless şi pe soţia lui la

masă chiar în săptămâna imediat următoare.

Şi dacă simpla perspectivă de-a deveni fiica unui baronet poate aduce unei doamne asemenea omagii în societate, puteţi fi absolut siguri că avem de ce respecta suferinţele unei tinere femei care-a pierdut prilejul de a deveni soţia unui baronet. „Cine şi-ar fi putut închipui că *lady* Crawley avea să moară atât de curând? Ea făcea parte din bolnavii aceia care-ar mai fi putut-o duce încă zece ani, îşi spuse Rebecca în toată durerea căinţei ei, iar eu puteam fi soţia baronetului! L-aş fi dus de nas pe bătrânul *gentleman* cum aş fi poftit! I-aş fi mulţumit doamnei Bute pentru bunăvoinţa ei protectoare şi domnului Pitt pentru insuportabila lui condescendenţă. Mi-aş fi mobilat şi împodobit după gustul meu casa din oraş. Aş fi avut cea mai frumoasă trăsură din Londra şi o lojă la Operă: şi în sezonul viitor aş fi fost prezentată la curte”. Toate lucrurile astea ar fi fost cu putinţă, pe când acum totul nu era decât îndoială şi mister.

Dar Rebecca era o tânără mult prea hotărâtă şi avea o voinţă mult prea neclintită ca să se lase prea multă vreme pradă unor nefolositoare şi nelalocul lor păreri de rău faţă de trecutul ce nu se mai putea întoarce, încât, după ce-i dărui regretul cuvenit, ea îşi concentra în mod cât se poate de înţelept întreaga ei atenţie spre viitor, care în momentul de faţă îi apărea cu mult mai însemnat. Şi-şi examină cu toată grija situaţia, speranţele, îndoielile şi perspectivele.

În primul rând, era *măritată;* şi ăsta era lucrul cel mai de seamă. *Sir* Pitt o ştia. Ea nu făcuse această mărturisire numai pentru că fusese luată prin surprindere, ci mai curând în urma unui calcul imediat. Trebuia să se întâmple şi asta într-o bună zi, şi de ce nu mai degrabă acum decât altă dată? *Sir* Pitt, care voia s-o ia şi el de nevastă, nu mai avea nas să spună nimic în privinţa căsătoriei ei. Dar în ce

fel avea să primească vestea domnişoara Crawley, asta era marea întrebare. Presimţiri rele avea Rebecca destule, dar îşi amintea tot ce spusese domnişoara Crawley: mărturisirea bătrânei domnişoare că-i pasă prea puţin de obârşia cuiva; îndrăzneţele-i opinii liberale şi, în general, toate pornirile ei romanţioase; pasiunea pe care-o avea faţă de nepotul ei şi chiar dragostea, dovedită în repetate rânduri, faţă de Rebecca. „Îl iubeşte atât de mult, îşi spuse Rebeca, încât are să-i ierte orice; şi e atât de obişnuită cu mine, încât nu cred că s-ar putea lipsi de prezenţa mea; când are să aibă loc temutul *éclaircissement*[164]*,* are să urmeze o scenă, şi istericale, şi un scandal enorm, şi pe urmă marea împăcare. În orice caz, ce rost are să mai amân? Zarurile au fost aruncate şi, fie azi, fie mâine, sfârşitul are să fie acelaşi". Şi astfel, hotărând că domnişoara Crawley trebuie să afle noutatea, tânăra persoană îşi frământă mintea să afle şi mijlocul cel mai potrivit pentru a-i aduce la cunoştinţă un asemenea lucru, şi dac-ar fi mai bine să înfrunte ea singură furtuna care urma să vină, sau să fugă şi să se ferească din calea ei până ce-i va trece cea dintâi furie.

Aceasta fiind starea ei de spirit, Rebecca scrise următoarea scrisoare:

„Preaiubitul meu prieten,

Marea criză despre care am vorbit de atâtea ori *a sosit.* Jumătate din taina mea e bine cunoscută, iar eu m-am gândit şi m-am tot gândit, până ce-am ajuns la convingerea că acum e momentul potrivit să dau pe faţă tot *misterul. Sir* Pitt a venit la mine azi-dimineaţă şi mi-a făcut – ce crezi? – *o declaraţie în toată regula.* Gândeşte-te! Sărăcuţa de mine. Puteam deveni *lady* Crawley. Ce încântată ar fi fost doamna Bute, şi *ma tante*[165] dacă i-aş fi luat-o înainte! Puteam să devin mama cuiva, în loc să-i

[164] Lămurire (fr.).

fiu... oh, tremur, tremur toată când mă gândesc cât de repede va trebui să dăm totul pe faţă.

Sir Pitt a aflat că sunt măritată, dar neştiind cu cine, nu-i peste măsură de furios până acuma. *Ma tante* e *cu adevărat necăjită* că am fost în stare să-l refuz. Şi e toată numai bunătate şi afecţiune. Ea binevoieşte să mărturisească că aş fi fost o soţie bună pentru el şi mi-a făgăduit că va fi o mamă pentru mica ta Rebecca. Are să fie foarte zdruncinată când va auzi vestea. Dar trebuie să ne temem oare de ceva mai mult decât de-o furie trecătoare? Eu cred că nu. *Sunt sigură* că nu. Ea te iubeşte prea mult, puşlama răutăcioasă ce eşti, aşa că are să-ţi ierte *orice,* şi cred că cel de-al doilea loc în inima ei îl ocupă persoana mea şi că ar fi nefericită fără mine, iubitule! Există ceva care-mi *spune* că vom învinge. Şi-atunci ai să părăseşti acel odios regiment, şi jocul şi cursele, şi ai să devii *un băiat bun,* şi avem să trăim cu toţii în Park Lane, iar *ma tante* are să ne lase toţi banii ei.

Am să caut să mă plimb mâine la 3 prin locul obişnuit. Dacă domnişoara Briggs are să fie cu mine, înseamnă că trebuie să vii la masă, şi adu-mi atunci şi răspunsul; pune-l în volumul al treilea al *Predicilor* lui Porteus. Dar, în orice caz, vino la a ta.

R.

Către domnişoara Eliza Styles, la domnul Barnei, şelar, Knightsbridge".

Şi sunt încredinţat că nu există un singur cititor al prezentei istorisiri care să nu aibă destulă judecată pentru a-şi da seama că domnişoara Eliza Styles (o veche colegă de şcoală, zicea Rebecca, cu care reîncepuse nu de multă vreme o corespondenţă activă şi care obişnuia să-şi ridice scrisorile de la şelar) purta pinteni de alamă şi nişte mustăţi mari, răsucite, şi că nu era nimeni altul decât

[165] Mătuşa mea (fr.).

căpitanul Rawdon Crawley.

CAPITOLUL XVI

SCRISOAREA DE PE PERNIŢA DE ACE

În ce chip s-au căsătorit eroii noştri nu-i de prea puţină însemnătate pentru toată Lumea. Cum să-l împiedici pe un căpitan, care-i major, şi pe o domnişoară, care are şi ea vârsta legiuită, să capete permisiunea cuvenită şi să se unească în oricare biserică din acest oraş? Şi cui trebuie să i se mai repete că dacă îi trăsneşte prin cap cine ştie ce unei femei şi dacă ea are destulă voinţă, va găsi cu siguranţă mijlocul de a-şi îndeplini dorinţa? Credinţa mea este că într-o zi, pe când domnişoara Sharp se dusese să-şi petreacă după-amiaza cu scumpa ei prietenă Amelia Sedley din Russell Square, o doamnă care semăna leit cu ea putea fi văzută intrând într-o biserică din City în tovărăşia unui domn cu mustăţi cănite, care, după vreun sfert de oră, o conduse la o birjă ce o aştepta nu departe, şi asta a fost întreaga şi discreta ceremonie

Şi care muritor, după pildele pe care le avem zilnic, se mai poate îndoi de probabilitatea căsătoriei unui *gentleman* cu o femeie oarecare? câţi oameni înţelepţi şi învăţaţi nu s-au însurat cu bucătăresele lor? Oare lordul Eldon[166] însuşi, cel mai prevăzător dintre oameni, nu s-a însurat abia după ce şi-a răpit nevasta? Oare Ahile şi Ajax[167] nu erau, şi unul şi altul, îndrăgostiţi de sclavele lor? Să ne aşteptăm atunci ca un dragon greoi, cu pofte violente şi minte scurtă, care nu şi-a putut stăpâni

[166] Lord Eldon (1751-1838), om de stat englez, reacţionar, care a ocupat funcţia de lord-cancelar în primul pătrar al secolului al XIX-lea.

niciodată în viaţă vreo pasiune, să se transforme dintr-odată într-un ins chibzuit şi să refuze să plătească oricare preţ pentru o plăcere pe care-o dorea din toată inima? Dacă oamenii nu s-ar însura decât din chibzuinţă, ce stavilă s-ar mai pune creşterii populaţiei?

Dinspre partea mea, eu am impresia că însurătoarea domnului Rawdon era una din cele mai leale fapte pe care ni le putem aminti, indiferent de capitol, din biografia acestui *gentleman* cu care are de-a face istorisirea de faţă. Nimeni nu poate susţine că-i nedemn din partea unui bărbat să fie cucerit de o femeie sau, o dată cucerit, că-i nedemn să se însoare cu ea; iar admiraţia, bucuria, pasiunea, uimirea, încrederea nemărginită şi frenetica adoraţie, sentimente pe care treptat-treptat acest voinic luptător le încercase pentru micuţa Rebecca, erau sentimente pe care cel puţin doamnele nu le vor găsi complet ruşinoase pentru unul ca el. Când cânta ea, fiecare notă vibra în sufletul lui amorţit, strecurându-se în întreaga-i fiinţă uriaşă. Când vorbea ea, el îşi concentra toată puterea minţii ca s-o poată înţelege şi admira. Dacă făcea ea spirite, el obişnuia să rumege în minte glumele ei şi izbucnea în râs jumătate de oră mai târziu, în stradă, spre uimirea valetului, care stătea alături de el în cabrioletă, sau a camaradului care călărea cu el pe Rotten Row. Cuvintele ei erau oracole pentru el, iar cele mai mici acţiuni ale ei îi apăreau de-o gingăşie şi înţelepciune fără seamăn. „Ce minunat cântă, ce minunat pictează! îşi spunea el. Ce minunat arăta ea călare pe iapa aceea nervoasă la Queen’s Crawley!” Şi, în momentele lor de intimitate: „Să mă ia dracu’, Beck, tu ai putea fi comandant-şef sau arhiepiscop de Canterbury, ţi-o jur!” Şi oare acesta e un caz ieşit din comun? Nu-l vedem oare

[167] Eroi ai războiului troian; s-au îndrăgostit de prizonierele lor, Brizcida şi Tecmesse, devenite sclave.

zilnic, în societate, pe Hercule, în persoana atâtor oameni cumsecade, agăţat de fustele unei Omphale[168], şi atâţia Samsoni cu mustăţi uriaşe prosternaţi la picioarele Dalilei?[169]

Când Becky îi spuse aşadar că marea criză se apropia şi că sosise timpul să intre în acţiune, Rawdon declara că e gata să pornească la atac sub ordinele ei, ca şi cum s-ar fi pregătit de luptă împreună cu trupa, la comanda colonelului său. N-a mai fost nevoie să pună scrisoarea într-al treilea volum din Porteus, căci Rebecca găsi uşor mijlocul de a se descotorosi de Briggs, însoţitoarea ei, şi în ziua următoare îl întâlni pe devotatul ei prieten „la locul obişnuit”. Ea meditase toată noaptea asupra acestei chestiuni şi îi aduse la cunoştinţă lui Rawdon rezultatul hotărârilor sale. El fu pe deplin de acord, bineînţeles; era convins că totul e în regulă, că tot ceea ce propunea Rebecca era perfect, că domnişoara Crawley avea să cedeze negreşit, sau „să se îmblânzească”, cum zicea el, după câtva timp. Dacă hotărârile Rebeccăi ar fi fost complet diferite, el le-ar fi urmat cu aceeaşi supunere. „Ai minte destulă pentru noi amândoi, Beck! zise el. E sigur că ne vei scoate din încurcătură. Niciodată n-am văzut pe cineva care să se măsoare cu tine, şi doar am întâlnit şi eu câţiva oameni isteţi în viaţa mea!” Şi cu această simplă profesiune de credinţă, dragonul cu inima rănită de iubire o lăsă pe ea să-i hotărască rolul din planul pe care Rebecca îl alcătuise în interesul amândurora.

Acest rol consta pur şi simplu în închirierea unei locuinţe

[168] Hercule, îndrăgostit de Omphala, regina Lidiei, a uitat de faptele lui de arme şi torcea lână la picioarele reginei, satisfăcându-i toate capriciile.

[169] Samson, personaj biblic, învingătorul filistenilor, dotat cu o extraordinară forţă fizică, care rezidă în pletele sale ; Dalila, iubita lui, aflându-i secretul, îi taie pletele şi-l predă duşmanilor.

liniştite pentru căpitanul şi doamna Crawley la Brompton, sau în vecinătatea cazărmii. Căci Rebecca hotărâse, şi din mare prevedere, credem noi, să fugă. Rawdon era încântat la culme de hotărârea ei; el o implorase neîncetat, timp de câteva săptămâni, să ia această măsură. Şi purcese la închirierea locuinţei respective cu toată impetuozitatea iubirii. El acceptă cu atâta uşurinţă să plătească două guinee pe săptămână, încât proprietăresei îi păru rău că ceruse numai atâta. Porunci numaidecât un pian şi o jumătate de seră de flori şi o grămadă de lucruri bune. Cât despre şaluri, mănuşi de piele de căprioară, ciorapi de mătase, ceasuri franţuzeşti de aur, brăţări şi parfumuri, le cumpără cu toptanul, cu profuziunea iubirii oarbe şi a creditului nelimitat. Şi după ce-şi uşură sufletul prin această revărsare de generozitate, se duse să ia masa la club, nervos, aşteptând să sosească clipa hotărâtoare a vieţii sale.

Evenimentele zilei precedente – purtarea admirabilă a Rebeccăi, prin refuzarea unei propuneri atât de avantajoase pentru ea, tainica nefericire care plana asupra ei, suavitatea şi resemnarea cu care-şi purta povara – o făcuseră pe domnişoara Crawley mult mai duioasă ca de obicei. Un caz de natura acestuia, o căsătorie, sau un refuz, sau o cerere în căsătorie, pune în mişcare un întreg regiment de femei şi dă de lucru tuturor fibrelor lor nervoase. Ca observator al naturii omeneşti ce mă aflu, frecventez regulat biserica Saint George din Hanover Square în sezonul căsătoriilor din lumea mare; şi cu toate că n-am văzut niciodată vreun prieten de-al mirelui respectiv izbucnind în lacrimi, sau ca paracliserii sau preoţii care oficiază să fie câtuşi de puţin mişcaţi, nu e absolut de loc neobişnuit să vezi femei care nu sunt nici pe departe interesate în acţiunea ce se desfăşoară tocmai atunci – doamne bătrâne, de multă vreme trecute de

vârsta măritişului, sau femei trupeşe, la jumătatea vieţii lor şi cu o droaie de băieţi şi fete după ele, ca să nu mai vorbim de tinerele şi drăgălaşele făpturi cu bonete trandafirii pe cap, care ies pentru prima dată în lume şi pe care trebuie să le intereseze în mod firesc această ceremonie – zic, e cât se poate de obişnuit să vezi femeile astea suspinând care mai de care, plângând cu sughiţuri, smiorcăindu-se, ascunzându-şi mutrişoarele în micile şi inutilele lor batiste, aproape leşinate, bătrâne sau tinere, în culmea emoţiei. Când prietenul meu, mondenul John Pimlico, s-a însurat cu drăgălaşa *lachi* Belgravia Green Parker, s-a stârnit o asemenea vâlvă, încât până şi fiinţa aceea mică şi uscăţivă, bătrâna îngrijitoare a stranelor, care m-a condus până la scaun, era cu obrazul scăldat în lacrimi. Şi pentru ce? îmi iscodesc propriul meu suflet: doar nu ea urma să se mărite.

Într-un cuvânt, după întâmplarea cu *sir* Pitt, domnişoara Crawley şi Briggs se dedară celui mai neobişnuit acces de sentimentalism, iar Rebecca deveni centrul interesului şi al înduioşării lor. În absenţa ei, domnişoara Crawley se mângâia cu cele mai siropoase romane din biblioteca sa. Micuţa Sharp, cu tăinuitele ei necazuri, era eroina zilei.

În seara aceea Rebecca cântă mai suav şi glumi cu mai multă voioşie ca oricând de la începutul şederii ei în Park Lane. O cucerise cu totul pe domnişoara Crawley. Discută foarte amuzată şi râzând despre propunerea lui *sir* Pitt, bătându-şi joc de ea ca de o fantasmagorie de om bătrân; şi ochii ei se umpleau de lacrimi, iar inima domnişoarei Briggs, de nespusa durere a propriei ei înfrângeri, când o auzea spunând că nu-şi dorea altă soartă decât aceea de a rămâne pentru vecie lângă iubita ei binefăcătoare.

— Scumpa mea mititică, zicea bătrâna doamna, nici prin gând nu-mi trece să te las în voia sorţii; fii absolut sigură de asta. Cât priveşte întoarcerea dumitale la îngrozitorul

acela de frate-meu, după cele ce s-au petrecut, nici nu mai poate fi vorba. Ai să rămâi aici, cu mine şi cu Briggs. Domnişoarei Briggs îi place să-şi vadă cât mai des cu putinţă rubedeniile. Briggs, poţi să te duci ori de câte ori ai chef. Dar dumneata, draga mea, dumneata trebuie să rămâi cu mine şi să ai grijă de bătrâna doamnă!

Dacă Rawdon Crawley ar fi fost şi el de faţă atunci, în loc să fie la club şi să bea, în culmea agitaţiei, pahar după pahar, cei doi interesaţi ar fi putut să cadă în genunchi la picioarele bătrânei domnişoare şi să-i mărturisească totul, şi ar fi fost iertaţi cât ai bate din palme. Dar tinerei perechi nu-i era hărăzit norocul acesta, din pricină, fără îndoială, ca istorisirea de faţă să poată fi scrisă cu numeroasele şi extraordinarele aventuri prin care-au trecut cei doi, aventuri care n-ar fi avut loc niciodată dac-ar fi fost oploşiţi de liniştitoarea dar neinteresanta iertare a domnişoarei Crawley.

În casa din Park Lane se găsea, sub ordinele doamnei Firkin, o fată din Hampshire, a cărei îndatorire consta, printre multe altele, să bată la uşa domnişoarei Sharp şi să-i aducă o cană de apă caldă, pe care Firkin mai curând ar fi îndurat să-i cadă cerul asupră-i decât să i-o fi prezentat ea singură intrusei. Această fată, crescută pe lângă casa baronetului, avea un frate chiar în compania căpitanului Crawley, şi dacă ar fi să spunem adevărul, îndrăznesc să susţin că era la curent cu anumite fapte care au într-o foarte mare măsură de-a face cu povestirea noastră. În orice caz, ea şi-a cumpărat un şal galben, o pereche de ghete verzi şi o pălărie albastră cu pană roşie din cele trei guinee pe care i le-a dat Rebecca, şi cum micuţa Sharp nu era nicidecum risipitoare cu banii ei, nu mai există nici un fel de îndoială că Betty Martin fusese mituită pentru serviciile pe care i le adusese.

A doua zi după propunerea făcută de *sir* Pitt Crawley

domnişoarei Sharp, soarele răsări ca de obicei, şi tot ca de obicei, la ora ştiută, Betty Martin, fata de la etajul de sus, bătu la uşa camerei de dormit a guvernantei.

Neprimind niciun răspuns, ea bătu încă o dată. Dar nici cel mai mic zgomot nu tulbură tăcerea; şi Betty, cu cana de apă caldă în mână, deschise uşa şi intră în cameră.

Pătucul, acoperit cu cuvertura-i albă, era la fel de neatins şi de dichisit ca şi cu o zi înainte, când însăşi Betty, cu mâinile ei, o ajutase pe domnişoara Sharp să-l facă. Două geamantănaşe legate cu frânghii erau puse într-un colţ al camerei; iar pe masa din faţa ferestrei, pe perniţa de ace – o perniţă de ace mare şi umflată, căptuşită cu mătase trandafirie şi cu faţa de dantelă, ca o bonetă femeiască de noapte – zăcea o scrisoare. Se odihnise, pesemne, toată noaptea acolo.

Betty veni spre ea în vârful picioarelor – ca şi cum i-ar fi fost frică să n-o trezească – se uită la ea, apoi de jur-împrejurul camerei, cu un aer de mare uimire şi de mulţumire, luă scrisoarea şi începu să râdă din toată inima în timp ce-o întorcea şi pe-o parte şi pe alta, iar în cele din urmă o duse jos, în camera domnişoarei Briggs.

Tare-aş vrea să ştiu cum de-a bănuit Betty că scrisoarea era pentru domnişoara Briggs. Căci toată învăţătura ei se reducea la şcoala de duminică a doamnei Bute Crawley şi nu putea citi literele de mână, după cum nu putea citi nici ebraica.

— Hei, domnişoară Briggs! strigă fata. Oh, domnişoară, pesemne că s-a întâmplat vreo nenorocire... nu-i nimeni în camera domnişoarei Sharp; nici n-a desfăcut patul măcar şi a plecat, şi a lăsat scrisoarea asta pentru dumneavoastră, domnişoară!

— Ce?! exclamă Briggs, scăpând pieptenele din mână, iar părul ei rar şi veştejit îi căzu pe umeri. O răpire! A fugit domnişoara Sharp! Ce, ce-i asta? Rupse plicul cu lăcomie

şi, după cum se spune, „devoră conţinutul” scrisorii respective.

„Dragă domnişoară Briggs (scria fugara), inima cea mai simţitoare din lume, aşa cum este inima dumitale, îşi va arăta toată mila şi bunăvoinţa ei faţă de mine şi mă va ierta. Cu lacrimi, cu rugăciuni şi cu binecuvântări părăsesc căminul acesta, în care biata orfană a fost primită cu atâta bunăvoinţă şi cu atâta dragoste. Căci mă cheamă îndatoriri mult mai grave decât acelea pe care le am faţă de binefăcătoarea mea. Mă duc acolo unde este datoria mea, unde este *soţul meu.* Da, căci sunt măritată. Iar soţul meu îmi *porunceşte* să-l urmez în *umilul cămin* căruia îi spunem al nostru. Multiubita mea domnişoară Briggs, dă-i vestea aceasta, aşa cum va găsi de cuviinţă delicata dumitale sensibilitate, scumpei şi nepreţuitei mele binefăcătoare. Şi spune-i că, înainte de-a pleca, am vărsat lacrimi amare pe scumpa ei pernă... acea pernă pe care de-atâtea şi de-atâtea ori i-am alinat suferinţele, acea pernă pe care doresc din toată inima s-o mai veghez încă... oh, cu ce bucurie mă voi reîntoarce la iubitul meu Park Lane! Ce zbucium până ce voi primi răspunsul care-mi va *pecetlui soarta!* Atunci când *sir* Pitt mi-a făcut cinstea să-mi ceară mâna, cinste de care adorata mea domnişoară Crawley spune că eram întru totul *demnă* (binecuvântările mele s-o însoţească pretutindeni pentru că a socotit-o pe biata orfană demnă de a-i fi *soră),* i-am spus lui *sir* Pitt că eram *soţia altcuiva,* şi el m-a iertat. Dar curajul m-a părăsit, căci atunci ar fi trebuit să-i spun totul... că nu puteam fi soţia lui pentru că eram *fiica lui*. Sunt măritată cu cel mai bun şi mai generos dintre oameni, căci Rawdon al domnişoarei Crawley este acum Rawdon *al meu.* Mă supun plecată poruncii lui şi-l urmez în umilul nostru cămin, aşa după cum l-aş urma până la *capătul pământului.* Oh, neîntrecută şi buna mea prietenă,

pune o vorbă bună pe lângă scumpa mătuşă a lui Rawdon al meu, pentru el, cât şi pentru biata fată căreia toată nobila ei familie i-a arătat o *incomparabilă dragoste.* Roag-o pe domnişoara Crawley să-şi primească *copiii*. Nu pot adăuga nimic altceva în afară de binecuvântări, binecuvântări tuturor celor din scumpa casă pe care o părăsesc.

A dumitale devotată şi *recunoscătoare.*

REBECCA CRAWLEY

Miezul nopţii".

Exact în clipa în care Briggs terminase de citit acest mişcător şi interesant document, care o reintegra în funcţia ei de primă confidentă a domnişoarei Crawley, intră şi doamna Firkin în cameră.

— A sosit chiar acuma doamna Bute Crawley cu poştalionul de la Hampshire şi vrea un ceai; eşti bună să cobori şi să pregăteşti o gustare, domnişoară?

Dar spre uimirea doamnei Firkin, domnişoara Briggs, strângându-şi pe ea capotul, în timp ce sărăcăcioasa-i şuviţă de păr despletit îi flutura pe spate, cu moaţele strânse ciorchine deasupra frunţii, coborî în goană la doamna Bute, ţinând în mână scrisoarea care cuprindea extraordinarele noutăţi.

— Oh, doamnă Firkin! suspină Betty. Ce mai treabă! Domnişoara Sharp a spălat putina cu căpitanul şi sunt în drum spre Gretney Green!

Am fi consacrat un capitol întreg pentru a reda emoţiile doamnei Firkin dacă graţioasa noastră muză n-ar fi până peste cap de ocupată cu sentimentele stăpânelor acesteia.

Când doamna Bute Crawley, care, îngheţată de călătoria nocturnă, se încălzea în salon la focul de curând aţâţat, află de la domnişoara Briggs vestea despre căsătoria secretă, spuse că era pesemne mâna providenţei la mijloc că sosise tocmai la timp ca să-i poată fi de-un ajutor bietei

şi scumpei domnişoare Crawley până ce va trece şocul, şi că Rebecca era o mică şi isteaţă nemernică, în privinţa căreia ea îşi avusese întotdeauna bănuielile ei; în ceea ce-l priveşte pe Rawdon Crawley, ea n-a putut niciodată pricepe marea dragoste pe care i-o arăta mătuşă-sa, căci l-a socotit toată vremea un risipitor şi un desfrânat, o fiinţă pierdută, şi purtarea lui incalificabilă, zicea doamna Bute, are să aibă cel puţin urmarea că va deschide ochii bietei şi iubitei domnişoare Crawley asupra adevăratului caracter al acestui om fără Inimă. Apoi doamna Bute fu servită cu o ispititoare felie de pâine prăjită şi cu ceai; şi întrucât tocmai se eliberase în casă o cameră, nu mai era nevoită să tragă la „Gloster Coffee-House", unde-o lăsase poştalionul de Portsmouth, aşa că porunci lacheului de sub ordinele domnului Bowls să-i aducă numaidecât cuferele.

Domnişoara Crawley, să se ştie, nu-şi părăsea camera până către amiază, căci dimineaţa îşi lua ciocolata în pat, în timp ce Becky Sharp îi citea *Morning Post* sau îşi pierdea vremea cu tot felul de nimicuri. Conspiratoarele de la parter căzură de acord să cruţe sensibilitatea scumpei doamne până când îşi va face apariţia în salon; i se trimise deocamdată vorbă că doamna Bute Crawley venise de la Hampshire cu poştalionul, că trăsese la hotelul „Gloster", că-i transmitea domnişoarei Crawley toată dragostea ei şi că luase micul dejun în tovărăşia domnişoarei Briggs. Sosirea doamnei Bute, care oricând altă dată n-ar fi fost primită cu prea mare bucurie, fu salutată de data asta din toată inima, căci domnişoara Crawley era foarte doritoare de-a trăncăni cu cumnata ei despre răposata *lady* Crawley, despre felul în care a avut loc înmormântarea, cât şi despre nemaipomenitele propuneri făcute de *sir* Pitt Rebeccăi.

Conspiratoarele găsiră de cuviinţă s-o supună operaţiei respective numai după ce bătrâna doamnă se aşeză în

fotoliul ei obişnuit din salon şi după ce îmbrăţişările preliminare şi întrebările de rigoare se schimbară, după toate regulile, între cele două doamne. Cine nu s-a minunat de vicleşugurile şi de gingaşele aluzii cu care-şi „pregătesc” femeile prietenele pentru veştile aducătoare de nenorocire? Cele două prietene ale domnişoarei Crawley făuriră o asemenea ţesătură plină de mister mai înainte de a-i servi noutatea, încât îi aţâţară în măsura cuvenită şi îndoiala, şi neliniştea.

— Şi ea l-a refuzat pe *sir* Pitt, scumpa mea, scumpă domnişoară Crawley, pregăteşte-te şi dumneata pentru vestea asta, zise doamna Bute, pentru că ea nu putea face altfel.

— Bineînţeles că e ceva la mijloc, răspunse domnişoara Crawley. E îndrăgostită de altcineva. Aşa i-a spus ieri domnişoarei Briggs.

— *E îndrăgostită de altcineva...* gâfâi Briggs. Oh, scumpele mele prietene, ea s-a şi măritat!

— Da, s-a şi măritat, confirmă doamna Bute; şi rămaseră amândouă cu mâinile încrucişate, uitându-se când una la alta, când la victima lor.

— Trimiteţi-o la mine de îndată ce soseşte! Mica mizerabilă... cum de-a îndrăznit să nu-mi spună nimic? urlă domnişoara Crawley.

— N-are să sosească aşa curând. Pregăteşte-te, scumpă prietenă... ea a plecat pentru timp mai îndelungat... ea a... ea a plecat definitiv!

— Pentru numele lui Dumnezeu, şi cine-are să-mi mai pregătească ciocolata? Trimiteţi după ea şi s-o aducă numaidecât înapoi; vreau să vină înapoi! porunci bătrâna domnişoară.

— A şters-o azi-noapte! strigă doamna Bute.

— Şi a lăsat o scrisoare pentru mine! exclamă Briggs. Ea s-a măritat cu...

— Pregăteşte-o mai întâi, pentru Dumnezeu! N-o chinui atâta, dragă domnişoară Briggs.

— Cu cine s-a măritat? strigă bătrâna domnişoară, în culmea nervozităţii.

— Cu... cu o rudă a...

— Doar l-a refuzat pe *sir* Pitt! strigă iar victima. Vorbeşte odată! Nu mă scoate din fire!

— Oh, doamnă... pregăteşte-o, domnişoară Brigs... s-a măritat cu Rawdon Crawley.

— Rawdon... însurat... Rebecca... o guvernantă... niciodată! Afară din casa mea, Briggs, nebuno, idioato, babă tâmpită, cum de îndrăzneşti? Faci şi tu parte din complot, tu l-ai silit să se însoare, crezând că-n felul ăsta n-am să-i mai las niciun ban, tu ai făcut asta, Martha! ţipă sărmana bătrână în scurte fraze isterice.

— Eu, doamnă, tocmai eu să cer unui membru al familiei acesteia să se însoare cu fata unui profesor de desen?

— Mama ei era o Montmorency! zbieră bătrâna doamnă, trăgând de cordonul clopoţelului cu toată forţa.

— Mama ei era dansatoare la Operă şi a jucat pe scenă, dacă nu cumva şi mai rău, rosti doamna Bute.

Domnişoara Crawley scoase un ţipăt final şi leşină. Cele două prietene fură silite s-o ducă înapoi în camera pe care abia o părăsise. Atacurile de nervi urmară unul după altul. Doctorul fu chemat, spiţerul sosi de asemenea. Doamna Bute luă în primire postul de infirmieră, rămas acum liber.

— Toate rudele ar trebui să fie roată în jurul ei, fu de părere această caritabilă femeie.

Abia fusese dusă în camera ei, când o nouă persoană sosi, căreia, de asemenea, trebui să i se povestească toate noutăţile. Noul-venit era *sir* Pitt.

— Unde e Becky? întrebă el intrând. Unde-i sunt bagajele? O iau cu mine la Queen’s Crawley!

— N-aţi auzit încă vestea nemaipomenită despre

căsătoria ei secretă? se miră Briggs.

— Ce-mi pasă mie de asta? îi răspunse *sir* Pitt. Ştiu că e măritată. Dar asta n-are nicio importanţă, spune-i să coboare numaidecât şi să nu mă lase s-o aştept.

— N-ai aflat, *sir,* zise domnişoara Briggs, de faptul că ea a părăsit acoperişul casei noastre, spre groaza domnişoarei Crawley, care era cât pe-aci să moară auzind despre căsătoria căpitanului Rawdon cu domnişoara Sharp?

Când *sir* Pitt Crawley auzi că Rebecca s-a măritat cu fiul său, el dădu drumul unui torent de înjurături pe care n-ar fi cuviincios să le repetăm în asemenea loc, înjurături care-o goniră pur şi simplu din cameră pe biata Briggs, care tremura toată; şi odată cu ea, vom închide şi noi uşa peste chipul acestui bătrân turbat de mânie şi de ură sălbatică şi ieşit cu total din minţi din cauza zădărnicitelor lui pofte.

A doua zi, de îndată ce ajunse la Queen’s Crawley, se năpusti ca un nebun în camera pe care-o ocupase Rebecca, îi sparse cuferele cu piciorul şi-i împrăştie hârtiile, rochiile şi toate celelalte fleacuri. Domnişoara Horrocks, fiica majordomului, luă o parte din ele. Fetiţele se îmbrăcară şi jucară piese de teatru cu cele rămase. Trecuseră numai câteva zile de când sărmana lor mamă fusese dusă, neplânsă şi nebăgată în seamă de nimeni, la locul ei liniştit din cimitir şi aşezată într-un cavou plin de străini.

— Ia presupune că bătrâna *lady* nu se îmblânzeşte, îi spuse Rawdon soţiei lui, pe când stăteau împreună în mica şi tihnita lor locuinţă din Brompton.

Ea încercase pianul cel nou toată dimineaţa. Mănuşile proaspăt cumpărate îi veneau ca turnate; şalurile cele noi i se potriveau de minune; inelele cele noi străluceau pe micuţele-i mâini, iar ceasul cel nou făcea tic-tac la cingătoarea ei.

— Presupune că nu cedează nici în ruptul capului, ce facem atunci, Becky?

— Atunci am să-ţi croiesc eu singură norocul! zise ea, şi Dalila îl lovi uşurel peste obraz pe Samson.

— Tu poţi face orice, recunoscu el, sărutând mâna ei mică. Pe cinstea mea că poţi; şi avem să mergem la „Star and Carter” să mâncăm, al naibii să fiu!

CAPITOLUL XVII

ÎN CARE CĂPITANUL DOBBIN CUMPĂRĂ UN PIAN

Dacă există în tot Bâlciul deşertăciunilor vreun spectacol la care satira şi sensibilitatea pot merge braţ la braţ; unde poţi întâlni cele mai ciudate contraste între comic şi tragic; unde poţi deveni cu aceeaşi uşurinţă duios şi patetic sau crud şi cinic, acesta e una din adunările acelea publice care sunt anunţate zilnic cu grămada în ultima pagină a ziarului *Times* şi pe care răposatul domn George Robins obişnuia să le prezideze cu atâta demnitate. Există foarte puţini oameni din Londra, socot eu, care să nu fi luat parte la asemenea adunări, iar cei cu înclinări moralizatoare trebuie să fi cugetat cu un simţământ şi un interes straniu şi destul de înfricoşător la ziua când are să le vină şi lor rândul, iar domnul Hammerdown are să vândă la mezat, din ordinul adepţilor lui Diogene sau conform instrucţiilor unor executori testamentari, biblioteca, mobilierul, vesela,

garderoba şi vinurile alese ale vreunui Epicur[170], răposat întru Domnul.

Şi tot cu cea mai egoistă bună dispoziţie, orice obişnuit al Bâlciului deşertăciunilor, în timp ce e şi el martor la acest josnic episod al funeraliilor unui prieten de curând decedat, nu poate să aibă decât simpatie şi păreri de rău. Rămăşiţele pământeşti ale lordului Dives se odihnesc în cavoul familiei; cioplitorii sapă inscripţia care-i comemorează virtuţile lui reale, cât şi durerea moştenitorului, care-i vinde în momentul de faţă toată averea. Care dintre oaspeţii ce stăteau la masa lui Dives poate trece fără un suspin prin faţa acestei case pe care-o cunoştea atât de bine? Casa aceasta cunoscută, ale cărei lumini străluceau atât de îmbietor la ora 7 seara, ale cărei uşi principale erau atât de larg deschise, ai cărei preaplecaţi servitori, în timp ce urcai scara cea largă, îţi anunţau numele din palier în palier, până ce se făcea auzit în încăperile în care-şi întâmpina oaspeţii bătrânul şi radiosul Dives... şi cât de mulţi prieteni avea, şi cât de bine ştia el să-i primească! Şi cât de spirituali erau aici oamenii, chiar dacă dincolo de uşile lordului erau veşnic încruntaţi, şi cât de curtenitori şi de prietenoşi erau ei aici, deşi, oriunde în altă parte, se calomniau şi se urau. Era om trufaş lordul, dar avea un bucătar aşa de straşnic, că merita să înghiţi orice din partea stăpânului; era mai degrabă prostănac, cred, dar avea un vin care însufleţea orice conversaţie! „Trebuie să punem numaidecât mâna pe câteva sticle de Bourgogne, oricât de scumpe ar fi!” proclamă îndoliaţii la clubul din care făcea parte. „Am cumpărat cutiuţa asta de la licitaţia bătrânului Dives,

[170] Adepţii lui *Diogene* (filozof grec din secolul al IV-lea î.e.n.) tindeau spre o viaţă sobră, refuzând să se supună convenienţelor sociale ; adepţii lui *Epicur* (filozof materialist grec din secolul al IV-lea î.e.n.) socoteau că scopul strădaniilor omeneşti este fericirea.

spune Pincher, trecând-o din mână-n mână; e una din favoritele lui Ludovic al XV-lea[171]... drăguţ lucru, nu-i aşa?... Delicioasă miniatură!” şi trăncănesc despre felul în care-şi toacă moştenirea tânărul Dives.

Şi cât e de schimbată casa! Faţada e acoperită toată cu anunţuri, caracteristicile mobilierului sunt enumerate în majuscule bătătoare la ochi. La o fereastră de la etaj atârnă o bucată de covor, o jumătate de duzină de hamali stau înşiraţi pe treptele pline de noroi, iar holul mişună de indivizi slinoşi cu aer de orientali, care-ţi pun în mână cartonaşe tipărite şi se oferă să liciteze pentru tine. Un cârd de babe şi de amatori au invadat apartamentele de sus, pipăind cuverturile, scormonind pernele de puf, întorcând saltelele pe toate feţele, închizând şi deschizând mereu sertarele şifonierelor. Gospodine tinere şi isteţe măsoară oglinzile şi perdelele, să vadă dacă au să se potrivească proaspătului *ménage* (Snob are să se laude ani de-a rândul c-a cumpărat cutare lucru de la licitaţia lui Dives), iar domnul Harmnerdown şade pe masa cea mare de mahon din sufrageria de jos, lovind mereu cu ciocanele lui de fildeş şi întrebuinţând toate şiretlicurile elocvenţei, entuziasm, rugăminţi, raţionamente, deznădejde, muştruluindu-şi oamenii, ironizându-l pe domnul Davids pentru trândăvia lui, îndemnând-o pe doamna Moss să intre în acţiune, implorând, poruncind, urlând, până ce lovitura de ciocan cade asemenea destinului, şi apoi se trece la obiectul următor. O, Dives! Cine s-ar fi gândit vreodată, pe când stăteam în jurul mesei tale largi, cu vesela ei scânteietoare şi pânzeturile-i imaculate, că are să vadă într-o bună zi şi-o astfel de mâncare, pe licitatorul ăsta zgomotos?

Licitaţia se apropia de sfârşit. Minunata mobilă din salon, lucrată de meşteri vestiţi; vinurile rare şi

[171] *Ludovic al XV-lea* (1710-1774), rege al Franţei începând din 1715.

arhicunoscute, alese odinioară pe gustul fără greş al fostului lor stăpân, care nu se uitase la preţ; bogata şi nepreţuita argintărie de familie fuseseră vândute cu câteva zile mai înainte. Iar vinurile cele mai bune (deşi absolut toate aveau mare faimă printre cunoscătorii din partea locului) fuseseră cumpărate pentru stăpânul său, care le preţuia aşa cum se cuvine, de către intendentul prietenului nostru, domnul John Osborne, din Russell Square. O parte din lucrurile de uz casnic ale licitaţiei respective fuseseră cumpărate de nişte tineri agenţi de bursă din City, iar acum, publicul fiind invitat să cumpere şi obiectele mai mici, întâmplarea făcu aşa ca domnul Hammerdown, crainicul, suit pe masă, să înceapă să înşire meritele unui tablou pe care căuta să-l recomande celor de faţă; nu mai era lumea aceea atât de aleasă şi care venise în număr aşa de mare în primele zile ale licitaţiei.

— Numărul 369! urlă domnul Hammerdown. Portretul unui domn pe spinarea unui elefant. Cine oferă pentru domnul pe elefant? Ridică tabloul, Blowman, şi lasă societatea să cerceteze obiectul în voie!

Un domn înalt şi palid; în uniformă militară, care stătea liniştit la masa de mahon, nu-şi putu reţine zâmbetul când domnul Blowman prezentă publicului preţiosul obiect.

— Întoarce elefantul înspre domnul căpitan, Blowman. Cât oferiţi pentru elefant, domnule? dar căpitanul, încurcat, se roşi deodată şi îşi întoarse capul într-o parte. Nu merită douăzeci de guinee opera asta de artă? Cincisprezece, cinci, spuneţi şi dumneavoastră! Numai domnul singur, fără elefant, merită cinci lire!

— Mă mir cum de nu s-a deşelat încă! glumi un mucalit de profesie. Straşnică povară, n-am ce zice! La care sala (căci domnul de pe spinarea elefantului arăta ca o persoană cât se poate de corpolentă) izbucni într-un chicot general.

— Nu încerca să depreciezi valoarea obiectului, domnule Mfoss! se supără domnul Hammerdown. Lasă lumea să-l privească în voie, ca poo adevărată operă de artă... atitudinea elegantului animal e în perfectă concordanţă cu natura; domnul poartă o jachetă de nanchin, ţine puşca în mână, merge la vânătoare; în depărtare, un cocotier şi o pagodă; pare să fie o desăvârşită redare a unui interesant peisaj din faimoasele noastre posesiuni din răsărit. Cât oferiţi pe obiectul, acesta? Haideţi, domnilor, nu mă ţineţi aici toată ziua!

Cineva oferi cinci şilingi, iar militarul nostru se uită spre partea de unde venise această splendidă ofertă şi văzu acolo un alt ofiţer – la braţ cu o tânără doamnă, amândoi părând cât se poate de amuzaţi de scenă – şi căruia, în cele din urmă, i se adjudecă acest obiect pentru o jumătate de guinee. Cel de la masă păru foarte mirat şi peste măsură de mâhnit când zări această pereche, iar capul i se înfundă cu totul în gulerul uniformei şi se întoarse cu spatele la ei, ca şi cum ar fi vrut să-i evite.

Dintre celelalte articole, pe care domnul Hammerdonn avu onoarea să le liciteze în ziua aceea, nu stă în intenţia noastră să menţionăm decât unul singur, un mic pian pătrat, care fusese coborât de la etajul de sus (pianul cel mare, cu coadă, vânzându-se cu câteva zile mai înainte); tânăra doamnă îl încercă cu o mână sigură şi dibace (făcându-l pe ofiţer să se roşească şi să tresară din nou), şi când veni şi rândul pianului, agentul ei începu să liciteze.

Dar aici întâmpină o împotrivire: evreul care era în serviciul ofiţerului de la masă licita împotriva onorabilului evreu din solda cumpărătorilor elefantului şi se încinse o aprigă luptă în jurul acestui mic pian, combatanţii fiind viu încurajaţi de domnul Hammer

În cele din urmă, căci competiţia ţinu o bună bucată de vreme, căpitanul cu elefantul şi doamna lui renunţară; iar

ciocanul căzând, licitatorul rosti:

— Domnul Lewis, douăzeci şi cinci de lire! şi patronul domnului Lewis ajunse în felul acesta proprietarul micuţului pian pătrat.

După ce se încheiară formele, el se ridică de la masă, ca şi cum ar fi scăpat de-o mare greutate; în acest timp, ceilalţi doi nenorocoşi concurenţi uitându-se tocmai atunci spre el, doamna spuse prietenului ei:

— Dar bine, Rawdon, e căpitanul Dobbin în persoană!

Presupun că Becky era nemulţumită de pianul cel nou pe care i-l închiriase soţul ei, sau poate că proprietarii instrumentului respectiv îl luaseră înapoi, refuzând un credit atât de îndelungat, sau poate că avea o înclinaţie specială pentru micul pian pe care tocmai voise să-l cumpere, care-i aducea aminte de zilele de odinioară, când ea obişnuia să cânte la el în odăiţa scumpei noastre Amelia Sedley.

Licitaţia avea loc în vechea casă din Russell Square, în care am petrecut împreună câteva seri la începutul acestei povestiri. Bătrânul John Sedley era un om sfârşit. Numele Lui fusese declarat la Bursă ca falit, după care au urmat bancruta şi executarea lui comercială. Intendentul domnului Osborne venise să cumpere o parte din faimosul lui vin de Porto şi să-l mute în pivniţele de peste drum. Cât despre duzina de linguri şi furculiţe de argint frumos cizelate, care urmau să se vândă la kilogram, ca şi duzina de *idem-idem* pentru desert, trei tineri agenţi de schimb (domnii „Dale, Spiggot & Dale” din Threadneedle Street, într-adevăr), care avuseseră legături de afaceri cu bătrânul şi se înfruptaseră din bunăvoinţa lui în zilele când era binevoitor faţă de orice tovarăş de afaceri, trimiseră această mică epavă salvată de la naufragiu, împreună cu omagiile lor, doamnei Sedley; în ceea ce priveşte pianul, cum acesta aparţinuse Ameliei, iar acum fata poate că-i

ducea dorul şi avea nevoie de altul, şi cum, pe de altă parte, căpitanul William Dobbin nu ştia să cânte la pian, după cum nu ştia să danseze pe frânghie, e mai mult ca sigur că el nu cumpărase instrumentul acesta pentru folosul lui personal.

Într-un cuvânt, pianul ajunse chiar în seara aceea într-o mică şi fermecătoare vilă de pe-o stradă care dădea în Fulham Road, una din străzile acelea care poartă cele mai graţioase nume romantice (numele era vila „Sfânta Adelaida”, Anna-Maria Road, West), unde locuinţele arătau ca nişte căsuţe de păpuşi; unde atunci când oamenii privesc de la fereastra ultimului etaj, ai neapărat impresia că trebuie să stea cu picioarele la parter; ¿unde copăceii din grădiniţele din faţă sunt înfloriţi de-o veşnică podoabă de şorţuri de copii, de ciorăpei roşii, de scufiţe etc. Polyandna polygynia); unde se aud sunând clopoţei şi spinete şi unde femeile cântă; unde de parmaclâcurile însorite spânzură ghivece de flori, unde vezi îndreptându-se alene, în faptul serii, funcţionari obosiţi din City, şi unde avea şi domnul Clapp, impiegatul domnului Sedley, domiciliul lui personal, în azilul acesta se retrăsese bunul şi bătrânul domn, împreună cu soţia şi cu fiica sa, când veni catastrofa.

Jos Sedley se purtase exact aşa cum trebuia să te aştepţi de la un om cu firea lui. Când îi ajunsese vestea nenorocirii familiei sale, nu veni la Londra, dar îi scrise maică-sii să ia de la agenţii lui orice sume de bani avea nevoie, aşa că bunii, demoralizaţii şi bătrânii lui părinţi nu aveau a se teme de sărăcie pentru moment. După ce dădu aceste dispoziţii, Jos se întoarse la pensiunea lui din Cheltenham, tot aşa de bine dispus ca şi mai înainte. Făcu o plimbare cu trăsura; îşi bău Bordeaux-ul lui obişnuit; jucă partida lui de cărţi; îşi povesti istoriile lui despre India, iar văduva irlandeză îl mângâie şi-l linguşi ca de obicei.

Ajutorul lui bănesc, deşi se simţea mare nevoie de el, făcu prea puţină impresie asupra părinţilor săi; dar am auzit-o pe Amelia spunând că prima oară când şi-a văzut tatăl ridicându-şi capul după prăbuşire a fost la primirea pachetului de furculiţe şi linguri, însoţit de omagiile tinerilor agenţi de bursă; atunci a izbucnit în plâns ca un copil, fiind mult mai mişcat chiar şi decât nevastă-sa, căreia îi erau dăruite toate acestea. Edward Dale, cel mai tânăr dintre asociaţi, cel care cumpărase argintăria în numele celorlalţi, era de fapt foarte drăguţ faţă de Amelia şi gata s-o ia în căsătorie, în ciuda tuturor împrejurărilor. El s-a însurat mai târziu cu domnişoara Louisa Cutts (fiica lui „Higham & Cutts”, cunoscutul agent de grâne), care, prin 1820, poseda o avere frumuşică, iar acum trăieşte în îmbelşugare împreună cu numeroasa lui familie în eleganta-i vilă „Muswell Hill”. Dar nu trebuie ca aducerile-aminte în legătură cu acest băiat de treabă să ne îndepărteze de la istorisirea principală.

Nădăjduiesc că cititorul are o mult prea bună părere despre căpitanul şi despre doamna Crawley ca să presupună o singură clipă măcar că le-ar fi trecut vreodată prin gând să facă o vizită într-un cartier atât de îndepărtat ca rblomsbury, mai ales că familia pe care şi-ar fi propus s-o onoreze cu vizita lor era nu numai complet ignorată în lumea mondenă, ci şi ruinată, aşa că nu le putea fi în niciun chip de vreun folos oarecare. Rebecca fu cu totul uimită văzând cum îmbelşugata casă bătrânească, în care fusese atât de bine primită odinioară, era despuiată de samsari şi de afacerişti, iar tihnitele ei comori de familie expuse profanării şi jafului public. La o lună după fugă, ea îşi aduse aminte şi de Amelia, iar Rawdon, râzând cu hohote, îşi arătă întreaga lui bunăvoinţă la gândul de a-l vedea din nou pe tânărul George Osborne.

— E o cunoştinţă cât se poate de plăcută, Beek, adăugă

şugubăţul nostru. Tare-aş vrea să-i mai vând un cal, Beck; şi tare-aş vrea să mai joc cu el câteva partide de biliard. Este exact ceea ce înţeleg eu printr-o prietenie *utilă*, doamnă Crawley, ha, ha, ha!...

Din care fel de-a vorbi nu trebuie să tragem concluzia că la Rawdon Crawley exista dorinţa expresă de a-l trişa pe domnul Osborne la joc, ci numai aceea de-a trage un cât mai frumos profit de pe urma lui, lucru pe care aproape orice jucător din Bâlciul deşertăciunilor socoate că vecinul său i-l datorează în chip firesc.

Bătrâna mătuşă nu se lăsă „îmblânzită" cu una, cu două. Trecuse o lună. Lui Rawdon i se închidea pur şi simplu uşa în nas de către domnul Bowls; servitorii săi n-aveau niciun fel de acces în casa din Park Lane; scrisorile i se înapoiau nedesfăcute. Domnişoara Crawley nu ieşea niciodată, nu se simţea bine, iar doamna Bute stătea neclintită la postul ei şi n-o părăsea nicio clipă; Crawley şi soţia lui nu se aşteptau la nimic bun de la continua prezenţă a doamnei Bute.

— La naiba, abia acum încep să pricep de ce ne poftea totdeauna împreună la Queen's Crawley, zise Rawdon.

— Ce femeiuşcă vicleană! oftă Rebecca.

— Ei bine, mie nu-mi pare rău de loc, dacă nici tu nu regreţi! exclamă căpitanul, într-un veşnic extaz amoros faţă de nevastă-sa, care, drept răspuns. Îl răsplăti cu un sărut şi care se simţea destul de măgulită de generoasa mărturisire a soţului său.

„Dacă ar fi numai o idee mai deştept, îşi spunea ea, aş putea scoate ceva din el". Dar nu-i dădea niciodată a înţelege cam ce părere avea ea despre el; asculta cu o neobosită bunăvoinţă povestirile lui în legătură cu grajdul şi popota; râdea de glumele lui; arăta cel mai mare interes pentru Jack Spatterdash, al cărui cal de la cabrioletă căzuse, şi pentru Bob Martingale, care fusese surprins într-

o casă de joc, şi pentru Tom Cinqbars, care se pregătea să participe la o cursă cu obstacole. Când îl vedea intrând pe uşă, Rebecca îl întâmpina zglobie şi voioasă; când pleca, nu încerca să-l împiedice, iar când rămânea acasă, îi cânta la pian şi din gură, îi pregătea băuturi bune, îi supraveghea masa, îi încălzea papucii şi-l copleşea cu tot soiul de drăgălăşenii. Cele mai bune soţii (am auzit asta de la bunica mea) sunt femeile ipocrite. Nu ştim niciodată ce se ascunde în sufletele lor. Sunt mai prefăcute tocmai atunci când ne par mai sincere şi mai încrezătoare; şi de multe ori zâmbetele lor cele mai spontane şi pe care ni le oferă cu atâta uşurinţă sunt doar momeli cu care suntem linguşiţi, îndepărtaţi sau dezarmaţi; nu mă refer nicidecum la demimondenele voastre, ci la icoanele voastre casnice şi la pildele de virtute feminină. Cine n-a văzut nicio femeie ascunzând neghiobia unui soţ stupid sau domolind mânia unuia furios? Acceptăm această plăcută sclavie şi ridicăm în slava cerului femeile de felul acesta; şi-i spunem perfidiei acesteia: devotament. O gospodină desăvârşită comite falsuri din necesitate; iar soţul Corneliei[172] a fost şi el legat la ochi, după cum a fost şi Putifar[173], numai că într-alt fel.

Prin aceste felurite atenţii, acest veteran desfrânat, pe nume Rawdon Crawley, s-a trezit dintr-odată un foarte fericit şi prea supus soţ. Nu mai era văzut în locurile pe care le frecventa atât de des mai înainte. Prietenii au întrebat o dată sau de două ori de el prin cluburile respective, dar nu i-au simţit prea mult lipsa – în barăcile

---

[172] *Cornelia* (secolul al II-lea), femeie romană, mama tribunilor Caius şi Tiherius Gracelius ; după moartea soţului ei a refuzat să se remărite, închinându-şi viaţa educaţiei fiilor ei.

[173] În *Biblie :* ofiţer la curtea faraonului ; a dat dovadă de o mare credulitate faţă de soţia sa.

din Bâlciul deşertăciunilor oamenii simt rareori lipsa cuiva. Nevastă-sa, care stătea mereu în casă, întotdeauna zâmbitoare şi veselă, căsuţa lor plină cu de toate, bucatele lor gustoase şi serile lor tihnite aveau, pentru el, farmecul neştirbit al noutăţii şi al singurătăţii. Căsătoria lor nu fusese anunţată şi nici publicată în *Moniing Post,* căci toţi creditorii s-ar fi năpustit asupra lui în cazul când ar fi aflat că s-a însurat cu o femeie fără zestre.

„Neamurilor mele n-are cum să le fie ruşine de mine!” zicea Becky cu un s-urâs mai degrabă amar, dar era cât se poate de mulţumită să aştepte până ce se va îmbuna bătrâna mătuşă şi-abia atunci să-şi revendice locul ce i se cuvenea în societate. Acesta era felul ei de viaţă la Brompton, şi deocamdată nu vedea mai pe nimeni, sau mai bine zis numai pe cei câţiva camarazi ai” soţului ei, pe care-i primea în mica lor sufragerie. Iar aceştia erau încântaţi de ea. Gustările, râsul şi palavrele, apoi muzica îi fermecau pe toţi cei care luau parte la asemenea petreceri. Maiorului Martingale nu-i trăsnise niciodată prin cap să le ceară certificatul de cununie. Căpitanul Cinqbars devenise un fervent admirator al talentului ei de-a pregăti *punch*-ul. Iar tânărul locotenent Spatterdash (care era nebun după pichet şi pe care Crawley îl, invita foarte des) fu repede şi fără urmă de îndoială vrăjit de doamna Crawley; dar prevederea şi cumpătarea n-o părăseau niciun moment, şi faima de straşnic duel giu a lui Crawley, cât şi gelozia lui constituiau şi pentru viitor o pavăză desăvârşită pentru reputaţia micuţei lui neveste.

În oraşul acesta există destui *gentleman* de neam ales şi cât se poate de mondeni care n-au călcat niciodată în salonul unei doamne din lumea mare; astfel încât, deşi datorită doamnei Bute în ţinutul său natal, unde bineînţeles vestea se răspândise repede, lumea putea trăncăni în voie despre căsătoria Lui Rawdon Crawley, la

Londra lucrul acesta nu se bucură de niciun fel de crezare, sau nu fu băgat în seamă, sau nu stârni nici cel mai mic interes. Rawdon trăia pe picior mare din împrumuturi, avea un credit nelimitat, care, folosit cu judecată, putea să-l mai ţină încă mulţi ani, credit cu care anumiţi oameni din oraş izbutesc s-o scoată la capăt de-o sută de ori mai bine decât poate face oricare om cu venituri sigure. Căci există oare cineva care să fi umblat vreodată pe străzile Londrei fără să vadă măcar o jumătate de duzină de oameni trecând pe lângă el, care merge pe jos, oameni în echipaje strălucitoare, salutaţi până la pământ de toţi negustorii, oameni care nu-şi refuză nimic, şi trăind din te miri ce? Uite-l pe Jack Thriffless mergând ţanţoş prin parc sau zburând în cupeul lui la Pall Mall[174]; am prânzit la masa lui, împodobită cu minunata sa argintărie. „Cum a început asta, ne întrebăm, sau unde are să sfârşească?" „Băiete dragă, l-am auzit spunând o dată, sunt dator vândut în toate capitalele din Europa". Sfârşitul trebuie să vină şi el într-o bună zi, dar deocamdată Jack o duce mai bine ca oricând; oamenii îi strâng cu plăcere mâna, se fac că nu iau în seamă istoriile tenebroase care se şoptesc pe socoteala lui şi susţin sus şi tare că-i un băiat de viaţă, atent cu toată lumea şi cam nepăsător.

Adevărul ne obligă să mărturisim că Rebecca se măritase cu un *gentleman* de soiul acesta. Se găseau de toate în casa lui şi din belşug, în afară de bani gheaţă, articol de care se simţi repede nevoia în menajul lor; şi într-o zi, pe când citea gazeta, găsind anunţul: „Locotenentul G. Osborne a cumpărat brevetul de căpitan de la Smith, demisionat", Rawdon îşi dădu cu părerea, în chipul în care am văzut, despre iubitul Ameliei, şi toate astea avură drept urmare vizita lor în Russell Square.

Dar când Rawdon şi soţia lui doriră să stea de vorbă cu

[174] Stradă londoneză, unde-şi au sediul numeroase cluburi.

căpitanul Dobbin în timpul licitaţiei şi să afle toate amănuntele în legătură cu nenorocirea care se abătuse asupra vechilor cunoştinţe ale Rebeccăi, căpitanul dispăruse; aşa că trebuiră să se mulţumească cu informaţiile pe care le putură culege de la un hamal rătăcit sau de la un samsar aflat la licitaţie.

— Ia priveşte-le chipurile, zise Becky, urcându-se în trăsurica lor, cu tabloul la subsuoară şi cât se poate de voioasă. Parc-ar fi nişte hultani după bătălie!

— Habar n-am cum vine asta. N-am văzut câmp de bătălie în viaţa mea, scumpo! întreabă-l pe Martingale; el a fost aghiotantul generalului Blazes în Spania!

— A fost un bătrân foarte cumsecade acest domn Sedley, îşi dădu Rebecca cu părerea. Şi-mi pare cât se poate de rău de ceea ce i s-a întâmplat.

— Oh, nişte agenţi de bursă... faliţi... obişnuiţi cu de-alde astea, ştii şi tu, răspunse Rawdon, izgonind muştele de pe urechea calului.

— Tare-aş fi vrut să pot cumpăra câte ceva din argintărie, Rawdon, continuă soţia pe un ton sentimental. Douăzeci şi cinci de guinee era cam exagerat pentru pianul acela mic. L-am ales chiar eu de la „Broadwbod” pentru Amelia, când s-a întors de la şcoală. Şi atunci a costat numai treizeci şi cinci.

— Cum îi zice... aha, Osborne... cred c-are să-şi ia cuvântul înapoi acuma, am impresia, de când s-a ruinat familia. Şi cât de necăjită are să fie drăgălaşa şi mica ta prietenă, nu-i aşa, Beck?

— N-are să se piardă cu firea, fii pe pace! zise Becky surâzând; şi-şi continuară drumul vorbind despre altele.

CAPITOLUL XVIII

CINE A CÂNTAT LA PIANUL PE CARE L-A CUMPĂRAT CĂPITANUL DOBBIN

Oricine îşi dă seama că povestirea noastră se găseşte în momentul de faţă prinsă şi ea, nu pentru multă vreme, între atât de cunoscutele evenimente şi personaje ale timpului, şi agăţată de pulpanele istoriei. Când vulturii lui Napoleon Bon aparte, parvenitul corsican, şi-au luat zborul din Provence, unde se abătuseră după o scurtă şedere pe Elba, şi, poposind din clopotniţă în clopotniţă, au ajuns în cele din urmă pe turnurile de la Notredame, tare-aş fi curios să ştiu dacă păsările imperiale aveau un cât de mic interes pentru un colţişor al parohiei Bloomsbury din Londra, despre care puteai crede că-i atât de calmă, încât zborul şi fâlfâitul puternicelor aripi ar fi putut trece pe-acolo nebăgate în seamă?

„Napoleon a debarcat la Cannes!” Asemenea veste putea produce panică la Viena, putea răsturna planurile Rusiei, putea strânge în chingi Prusia, îl putea sili pe Talleyrand[175], cât şi pe Metternich[176] să dea din cap, în

[175] Prinţul Talleyrand-Purigord-Charles-Maurice (1754-1838), politician lipsit de principii şi maestru al diplomaţiei burgheze de la începutul secolului al XIX-lea ; în 1814, în epoca căderii lui Napoleon, a avut un rol activ în restaurarea dinastiei Bourbonilor ; la Congresul de la Viena, întrunit după căderea lui Napoleon, a apărat principiile legitimismului, folosind în mod abil contradicţiile dintre aliaţi, pentru a obţine rezultate cât mai bune pentru Franţa.

[176] *Clement-Winceslas, prinţ de Meiternich-Winneburg* (1773-1859), diplomat, om de stat şi notoriu reacţionar austriac ; unul dintre organizatorii Sfintei Alianţe, organizaţie internaţională creată de ţarul Rusiei, împăratul Austriei şi regele Prusiei după căderea lui Napoleon, pentru a înăbuşi mişcarea revoluţionară şi de eliberare naţională din Europa.

timp ce prinţul Hardenberg, ba chiar şi actualul marchiz de Londonderry[177], să fie în mare nedumerire; dar cum avea să o atingă vestea asta pe-o anumită domnişoară din Russell Square, care dormea în timp ce paznicul de noapte striga orele în faţa porţii ei; care, dacă se învârtea de două-trei ori prin parc, era păzită într-o parte de zăbrele şi în alta de intendent; care, dacă umbla vreodată pe jos, chiar pe-o distanţă scurtă, să-şi cumpere vreo panglică din Southampton Row, era însoţită de negrul Sambo, înarmat cu un baston enorm; care era veşnic îngrijită, îmbrăcată, culcată şi supravegheată de tot atâţia îngeri păzitori, cu sau fără leafă? *Bon Dieu*[178], zic eu, nu-i oare trist că ciocnirea fatală a uriaşei încleştări imperiale nu poate avea loc fără să rănească o biată fetiţă nevinovată de 18 ani, care stă toată ziua să guruie sau să brodeze guleraşe de muselină în Russell Square? Şi tu, gingaşă floare domestică, oare puternica furtună a războiului care stă gata să se dezlănţuie are să te doboare şi pe tine, cu toate că stai pitită sub acoperişul de la Holborn? Da; Napoleon îşi joacă cea din urmă carte, iar fericirea bietei şi micuţei Emmy Sedley e legată, într-un fel sau altul, de această ultimă încercare. În primul rând, fu măturată de groaznica veste averea tatălui ei. Toate speculaţiile lui din ultima vreme fură adevărată pacoste pentru nenorocitul bătrân. Toate operaţiile dădură greş; negustorii ajunseră faliţi; acţiunile urcaseră tocmai când el socotise că aveau să scadă. Dar ce nevoie mai e să intrăm în amănunte? Dacă norocul vine rar şi cu încetineală, toată lumea ştie cât de uşor şi cu câtă repeziciune vine nenorocirea. La început, bătrânul Sedley n-a spus nimănui nimic. Părea că totul merge ca de obicei în liniştita şi îmbelşugata casă; buna

[177] Oameni politici, adversari ai lui Napoleon.

[178] Dumnezeule (fr.).

doamnă îşi vedea mai departe de sârguincioasa-i lenevie şi de neînsemnatele ei ocupaţii zilnice, fără să bănuiască câtuşi de puţin ceva; fiica era veşnic absorbită în meditaţiile ei personale, blândă şi cu totul nepăsătoare la ceea ce se întâmpla în lume, când veni catastrofa finală, sub care se prăbuşi onorabila familie.

Într-o seară doamna Sedley scria nişte invitaţii pentru o serată; familia Osborne dăduse una, şi ea nu se putea lăsa mai prejos. John Sedley, care venise acasă foarte târziu din City, se aşează tăcut la gura căminului, în timp ce soţia lui flecărea întruna. Emmy se suise în camera ei, tristă şi abătută.

— Nu-i fericită de loc, spuse mama. George Osborne o cam neglijează. Mă scot din fire ifosele indivizilor ăstora. Fetele n-au mai dat pe la noi de trei săptămâni; iar George a venit de două ori în oraş fără să treacă pe aici. L-a văzut la Operă Edward Dale. Edward ar vrea să se însoare cu Emmy, sunt sigură; şi mai e şi căpitanul Dobbin, care, bănui eu, ar dori şi el aşa ceva, numai că mie nu-mi plac nici de frică militarii. Ce filfizon s-a mai făcut şi George ăsta! Şi când îl văd cu ifosele lui de militar! Ar trebui să le arătăm o dată oamenilor ăstora că nu suntem cu nimic mai prejos ca ei. Încurajează-l un pic pe Edward Dale, şi-ai să vezi numai. Avem să dăm o serată, domnule Sedley! De ce nu scoţi nicio vorbă, John? Să zicem de marţi în două săptămâni? De ce nu răspunzi? Pentru Dumnezeu, John, ce s-a întâmplat?

John Sedley sări de pe scaun să-şi întâmpine soţia, care alerga spre el. O luă în braţe şi-i spuse pe nerăsuflate:

— Suntem ruinaţi, Mary. Trebuie s-o luăm iarăşi de la capăt, draga mea. E mai bine să ştii totul şi dintr-odată.

În timp ce vorbea, el tremura din toate mădularele şi era cât pe-aici să se prăbuşească. Credea că vestea avea s-o doboare pe nevastă-sa, nevasta lui, căreia nu-i spusese

niciodată vreo vorbă rea. Dar el fu cu mult mai emoţionat, deşi pentru ea lovitura venea pe neaşteptate. Când căzu din nou pe scaun, doamna Sedley fu aceea care încercă să-l mângâie. Ea îi luă mâna tremurătoare şi i-o sărută, şi şi-o trecu pe după gât, şi-i spunea John al ei, scumpul ei John, bătrânul ei bărbăţel, bunul şi bătrânul ei bărbăţel; îl copleşi cu nenumărate cuvinte duioase de iubire, spuse fără nicio noimă; glasul ei credincios şi mângâierile ei sincere ţineau inima asta întristată deopotrivă într-o stare de nespusă bucurie şi de amărăciune, dându-i curaj şi alinând acest suflet peste măsură de împovărat.

Doar o singură dată în decursul nesfârşitei seri, pe când stăteau împreună, iar bietul Sedley îşi descărca inima înşirând toate pierderile şi încurcăturile sale – trădarea unora din cei mai vechi prieteni, bunăvoinţa plină de curaj a altora, de la care nu s-ar fi putut aştepta niciodată la aşa ceva – mărturisindu-i totul, o singură dată îşi dădu frâu liber emoţiei devotata lui soţie:

— Doamne-Dumnezeule, asta are să-i zdrobească inima Ameliei! zise ea.

Tatăl uitase de biata fată. Iar ea stătea sus, în camera ei, trează şi nefericită. Înconjurată de prieteni acasă la ea şi lângă nişte părinţi atât de buni, se simţea totuşi singură. Câţi sunt acei oameni cărora să li te poţi destăinui? Şi cine-şi deschide sufletul în faţa celor la care nu găseşte nici urmă de compătimire, sau cine poate sta de vorbă cu cei care nu înţeleg niciodată nimic?

Aşa că blânda noastră Amelia era o fiinţă stingheră. Ea n-avea cui să se spovedească, cum se spune, şi asta tocmai acuma, când avea de încredinţat atâtea taine. Nu-şi putea împărtăşi îndoielile şi neliniştile bătrânei sale mame; viitoarele ei cumnate i se păreau din zi în zi tot mai străine. Şi avea presimţiri şi temeri pe care nu şi le mărturisea nici măcar ei înseşi, deşi le clocea tot timpul în

adâncul sufletului.

Inima Ameliei căuta să stăruie în încredinţarea că George Osborne era un om devotat şi credincios, deşi ştia foarte bine că nu-i adevărat. Câte lucruri nu-i împărtăşise ea, dar nu găsiseră niciun răsunet în sufletul lui! Câte dovezi de egoism şi de nepăsare nu-i dăduse el, dar ea le înlăturase cu încăpăţânare! Cui avea să-i spună această biată şi mică martiră luptele şi chinurile prin care trecea în fiecare zi? însuşi eroul ei o înţelegea numai pe jumătate. Şi nu îndrăznea să-şi spună că bărbatul pe care-l iubea îi era inferior, şi nici să înţeleagă că-şi dăruise inima mult prea devreme. O dată dragostea ei dăruită, neprihănita şi sfioasa fată era prea delicată, prea gingaşă, prea devotată, prea slabă, prea mult femeie ca să şi-o mai poată lua înapoi. Noi ne purtăm asemenea turcilor cu sentimentele femeilor noastre şi le-am silit să adopte şi ele doctrina noastră. Nu acordăm decât trupurilor libertatea de-a ieşi în lume, deghizate cu zâmbetele, cu buclele şi bonetele lor trandafirii în loc de văluri şi feregele. Pe când sufletele lor trebuie să fie cunoscute numai de un singur bărbat, iar ele se supun nu fără oarecare plăcere şi consimt să stea acasă ca nişte sclave, slujindu-ne şi muncind din greu pentru noi.

În felul acesta, zăvorâtă şi chinuită, era blânda inimioară a Ameliei când, în luna lui martie, anul Domnului 1815, Napoleon debarcă la Cannes, iar Ludovic al XVIII-lea[179] dădu bir cu fugiţii; întreaga Europă intră în panică, acţiunile scăzură, şi bătrânul John Sedley fu ruinat.

Nu-l vom însoţi pe vrednicul şi bătrânul agent de bursă

---

[179] *Ludovic al XVIII-lea* (1755-1824), rege al Franţei din 1814, după căderea lui Napoleon ; în cele 100 de zile care au urmat după întoarcerea lui Napoleon din insula Elba, s-a refugiat la Gand; reîntors pe tron după bătălia de la Waterloo (1815) ; domnia sa se caracterizează, în special după 1820, printr-o politică ultrareacţionară.

de-a lungul acestor ultime suferinţe şi chinuri morale ale dezastrului, prin care el trecuse cu mult înainte de moartea lui comercială. L-au afişat la Bursă; pe la biroul lui de schimb nici nu mai dădea; poliţele i-au fost protestate, iar bancruta anunţată cu toate formele. Casa şi mobilierul din Russell Square au fost sechestrate şi scoase la mezat, iar el şi familia lui, siliţi, precum am văzut, să-şi caute adăpost unde-or pofti.

John Sedley nu avu tăria să dea ochii cu servitorimea care a apărut din când în când în paginile cărţii de faţă şi de care era acum silit să se despartă din cauza sărăciei. Lefurile acestor onorabili oameni fură plătite cu punctualitatea aceea pe care-o au, în general, numai oamenii care datorează sume mari – servitorilor le părea rău că pierd un loc atât de bun, dar nu li se rupse inima când îi părăsiră pe preaiubiţii lor stăpâni. Camerista Ameliei făcu mare risipă de regrete, dar plecă foarte hotărâtă să-şi găsească o situaţie şi mai bună într-un cartier mai de elită al oraşului. Negrul Sambo, cu îngâmfarea specifică profesiunii lui, luă hotărârea să-şi deschidă o cârciumă. Doar cinstita şi bătrâna doamnă Blenkinsop, care-i văzuse şi pe Jos şi pe Amelia născându-se, care-i cunoştea pe stăpânii ei de pe vremea când John Sedley îi făcea curte soţiei sale, rămase pe lângă ei fără plată, căci adunase o sumă respectabilă de când era în serviciul lor; şi-i însoţi pe oamenii aceştia, acum prăbuşiţi, în noul şi umilul lor adăpost, unde continuă să-i îngrijească şi să bombăne încă o bucată de vreme.

În toate dezbaterile astea cu creditorii săi, care urmară numaidecât după dezastru şi care răniră atât de adânc sensibilitatea umilitului şi bătrânului *gentleman* încât în şase săptămâni de zile îmbătrâni mai mult decât în ultimii cincisprezece ani, cel mai înverşunat şi mai încăpăţânat dintre toţi adversarii săi părea a fi John Osborne, vechiul

său prieten şi vecinul său, John Osborne, pe care-l ajutase să-şi facă un rost în viaţă, care avea mari şi numeroase îndatoriri faţă de el şi al cărui fiu urma să se însoare cu fiica lui Sedley. Oricare din împrejurările acelea explica cu vârf şi îndesat de ce Osborne se împotrivea cu atâta înverşunare.

Când, un om are obligaţii deosebite faţă de altul, cu care în cele din urmă se ceartă, cel mai simplu simţ de decenţă face ca primul să-l duşmănească pe al doilea mult mai aprig decât dac-ar fi vorba de un străin oarecare. Ca să justifici atâta cruzime şi atâta nerecunoştinţă în asemenea caz, trebuie neapărat să dovedeşti nelegiuirea celuilalt. Nu pentru că tu ai fi un om egoist, brutal şi mâniat pe nereuşita unei speculaţii, nu, nu, ci pentru că asociatul tău te-a adus în situaţia asta prin cea mai josnică înşelătorie şi mânat de cele mai sinistre motive. Şi numai din pură consecvenţă este silit prigonitorul să demonstreze că cel prăbuşit nu-i decât un nemernic, altminteri, prigonitorul dă dovadă că el însuşi nu e decât un ticălos.

Şi ca regulă generală, pe care-o proclamă toţi creditorii înclinaţi spre severitate, dar destul de îngăduitori cu ei înşişi, niciunul din oamenii care-au dat greş în afaceri nu-i, fără îndoială, om cinstit. Ei ascund întotdeauna câte ceva; exagerează posibilităţile de câştig; nu suflă un cuvânt despre situaţia reală a afacerilor; declară că totul e în regulă, pe când ei nu mai au în realitate nicio speranţă; au zâmbetul pe buze (ce zâmbet dureros) chiar când se găsesc la doi paşi de faliment şi sunt gata să se agaţe de orice pretext ca să obţină o amânare, sau de orice sumă de bani ca să întârzie, măcar cu câteva zile, inevitabila catastrofă. „Jos cu necinstea asta!” strigă victoriosul creditor, acoperindu-l de ocări pe duşmanul căzut la pământ. „Nebunule, de ce te agăţi de-un pai?” îi şopteşte

raţiunea calmă omului care se îneacă. „Nemernicule, de ce cauţi să mai scapi, să nu apari în inevitabila *Gazette?*”” spune prosperitatea nenorocitului care se zbate în neagra deznădejde. Cine n-a băgat de seamă zelul cu care cei mai apropiaţi prieteni şi oamenii cei mai cinstiţi se suspectează unii pe alţii şi se acuză reciproc de înşelătorie când e vorba de bani? Fiecare face aşa. Fiecare are dreptate, bănuiesc, şi lumea e plină de tâlhari.

Iar pe deasupra, Osborne încerca şi simţământul de neîndurat al binefacerilor primite, sentiment care-l râcâia şi-l irita; ceea ce duce întotdeauna la o duşmănie şi mai aprigă. Şi, pentru că, în sfârşit, era obligat să rupă şi logodna dintre fiica lui Sedley şi fiul său; şi pentru că lucrurile astea merseseră într-adevăr mult prea departe; şi cum fericirea, ba poate chiar şi reputaţia bietei fete erau compromise, avea nevoie de motive foarte serioase care să justifice această ruptură, şi John Osborne trebuia să dovedească că John Sedley avea un renume din cale-afară de deocheat.

La adunările creditorilor, prin urmare, se purtă cu atâta brutalitate şi-i arătă lui Sedley atâta dispreţ, încât era gata-gata să-i zdrobească inima acestui om ruinat şi falit. În privinţa relaţiilor de prietenie dintre George şi Amelia, el opuse un grabnic veto, ameninţându-l pe tânăr cu blestemul său în cazul în care are să se abată de la ordinele lui şi purtându-se faţă de biata şi nevinovata copilă ca faţă de cea mai josnică şi mai vicleană femeiuşcă. Una din cele mai grele condiţii ale mâniei şi ale duşmăniei este obligaţia de-a scorni fel de fel de minciuni împotriva obiectului urii tale şi a le crede, bineînţeles, ca să fii, cum am spus, consecvent.

Când marea catastrofă sosi, vestea dezastrului şi părăsirea casei din Russell Square, cât şi declaraţia că se sfârşise totul între ea şi George, că se sfârşise totul între

ea şi iubire, între ea şi fericire, între ea şi încrederea pe care o avea în univers, o grosolană scrisoare de la John Osborne o înştiinţa în câteva scurte rânduri că purtarea tatălui ei fusese de asemenea natură încât orice angajament dintre cele două familii luase sfârşit. Când sentinţa finală sosi, Amelia nu fu aşa de lovită cum se aşteptau părinţii ei, şi mai ales maică-sa (căci John Sedley era cu totul doborât de ruina propriilor lui afaceri şi a cinstei lui ştirbite). Amelia primi vestea cu foarte mult calm, doar că se îngălbeni la faţă peste măsură, căci toate astea nu erau decât adeverirea negrelor presimţiri care-o chinuiau de atâta vreme. Era doar sentinţa pentru crima de care se făcuse vinovată mai demult, crima de a fi iubit cu înflăcărare, din toată puterea inimii ei, împotriva raţiunii. Dar nu-şi împărtăşi nimănui gândurile acestea, după cum nu vorbise cu nimeni şi absolut nimic nici mai înainte. Arăta numai cu puţin mai nefericită acum, când îşi vedea spulberată şi cea din urmă speranţă, decât înainte, când presimţea totul, dar nu îndrăznea să privească realitatea în faţă. Astfel că se mută din casa cea bogată în cea sărăcăcioasă aproape fără să bage de seamă deosebirea; stătea în cămăruţa ei mai tot timpul; tânjea în tăcere şi se topea văzând cu ochii. N-am de gând să susţin că toate femeile sunt croite la fel. Scumpa mea domnişoară Bullock, n-am impresia că inima *dumitale* s-ar frânge tot în felul acesta. Dumneata eşti o domnişoară plină de bun-simţ şi te conduci după alte principii. Şi nici nu mă încumet să spun că şi inima mea s-ar frânge; ea a suferit şi, trebuie să mărturisesc, a supravieţuit. Dar există şi suflete alcătuite din blândeţe şi slăbiciune, din delii cateţe şi gingăşie.

Ori de câte ori bătrânul John Sedley se gândea la relaţiile dintre George şi Amelia, sau îi scăpa vreo aluzie, el făcea asta cu o înverşunare aproape tot atât de mare ca şi

aceea pe care-o arătase şi domnul Osborne. Îl blestema pe Osborne şi întreaga lui familie, socotindu-i lipsiţi de omenie, plini de răutate şi nerecunoştinţă. Nicio putere de pe pământ, se jura el, nu-l va putea sili să-şi mărite fata după fiul unui asemenea ticălos şi-i porunci Ameliei să-l izgonească din inima ei pe George şi să-i dea înapoi toate darurile şi toate scrisorile pe care le-a primit vreodată de la el.

Ea făgădui că are să facă întocmai şi încercă să-i dea toată ascultarea. Puse deoparte cele două sau trei nimicuri; cât despre scrisori, ea le scoase din locul unde le păstra şi le mai reciti o dată, ca şi cum nu le-ar fi ştiut, de multă vreme, pe de rost; dar îi fu cu neputinţă să se despartă de ele. Era o sforţare prea mare pentru ea; aşa că şi le puse din nou în sân, ca o femeie care-şi alăptează copilul mort. Tânăra Amelia simţea c-ar muri sau că şi-ar pierde minţile dacă i s-ar lua şi mângâierea asta din urmă. Cum mai roşea ea şi cum se mai lumina ea la faţă când îi veneau scrisorile astea! Şi cum se mai ascundea ea de repede şi peste măsură de tulburată, să le poată citi fără niciun martor. Iar dacă erau reci, cum îi mai plăcea acestui încăpăţânat suflet îndrăgostit să le răstălmăcească, găsindu-le pline de căldură! Iar dacă erau scurte şi vădeau egoismul, câte pricini de dezvinovăţire nu născocea ea întru apărarea celui care le scrisese!

Aplecată peste hârtiile acestea nevrednice de dragostea ei, ea visa şi visa mereu. Trăia numai în trecut, fiecare scrisoare părea că-i reaminteşte o împrejurare din viaţa ei de mai înainte. Cât de bine îşi amintea ea de toate! De privirile lui şi de glasul lui, de îmbrăcămintea lui, de ceea ce spunea şi cum spunea, aceste relicve şi aduceri-aminte ale iubirii ei moarte erau tot ceea ce-i mai rămăsese pe lume. Şi rostul vieţii ei era să vegheze cadavrul iubirii.

Se gândea cu un dor nespus la moarte. „Abia atunci, îşi

spunea ea, am să fiu în stare să-l urmez pentru totdeauna”. Eu nu ridic în slavă purtarea Ameliei şi nu i-o dau drept model domnişoarei Bullock. Domnişoara Bullock ştie să-şi pună ordine în viaţa ei sentimentală mai bine decât această biată şi mică făptură. Domnişoara Bullock n-ar fi putut să se lege niciodată aşa cum a făcut această nesocotită Amelia; să-şi zălogească dragostea o dată pentru totdeauna; să-şi încredinţeze inima fără a i se da nimic în schimb, în afară de-o fragilă făgăduială scăpată la un moment dat, dar cu totul uitată în clipa următoare. Un angajament de lungă durată e o asociaţie în care una din părţi e liberă să rămână sau să iasă, dar în care se investeşte tot capitalul celeilalte.

Aşadar, fiţi prevăzătoare, domnişoarelor; fiţi cu luare-aminte când faceţi vreo făgăduială. Păstraţi-vă cumpătul atunci când iubiţi cu adevărat; nu daţi niciodată pe faţă toată simţirea voastră, sau (ceea ce e şi mai bine) simţiţi cât se poate mai puţin. Priviţi urmările faptului de-a fi încă de la început cinstite şi sincere şi nu vă încredeţi nici în voi şi nici în alţii. Măritaţi-vă aşa cum fac semenele voastre din Franţa, unde avocaţii ţin loc de domnişoare de onoare şi de prietene. Dar să nu vă împovăraţi niciodată şi cu niciun preţ cu sentimente care să vă tulbure liniştea şi nici să faceţi făgăduieli pe care să nu le puteţi stăpâni sau retrage la timpul potrivit. Aceasta e calea pe care o aveţi de urmat pentru a fi respectate şi luate drept femei virtuoase în Bâlciul deşertăciunilor.

Dacă Amelia ar fi putut auzi ce se vorbea pe seama ei în lumea din care abia o smulsese prăbuşirea tatălui său, şi-ar fi dat imediat seama de crimele de care era învinovăţită, cât şi de faptul că reputaţia ei era întru totul primejduită. Doamna Smith nu văzuse în viaţa ei o nesocotinţă atât de criminală la cineva; iar doamna Brown condamnase întotdeauna asemenea familiarităţi

scandaloase, a căror urmare putea servi drept învăţătură fetelor sale.

Bineînţeles că bietul căpitan Osborne nu se poate însura cu fata unui falit, spuneau domnişoarele Dobbin. Îi era destul cât fusese escrocat de tată. În ce-o priveşte pe mititica de Amelia, nebunia ei depăşea toate...

— Toate ce? strigă căpitanul Dobbin. Oare nu erau ei sortiţi unul altuia încă de pe vremea când erau copii? Şi nu valora asta cât o căsătorie? Şi există cineva pe toată suprafaţa pământului care să îndrăznească să sufle o singură vorbă împotriva celei mai suave, mai neprihănite, mai gingaşe şi mai divine dintre fete?

— Mai las-o şi tu, William, şi nu te repezi cu gura pe noi. Noi nu suntem bărbaţi. Şi nu ne putem bate cu tine, îi răspunse domnişoara Jane. N-am spus nimic rău împotriva domnişoarei Sedley, doar că purtarea ei a fost, de la început până la sfârşit, cât se poate de nesocotită, ca să nu-i spun mai rău; şi că părinţii ei sunt oameni care-şi merită soarta, fără doar şi poate.

— Nu crezi c-ar fi bine, acum, că domnişoara Sedley e liberă, să-i ceri tu însuşi mâna, William? întrebă batjocoritor domnişoara Ann. Ar fi o partidă excelentă! Ha! Ha! Ha!

— Să mă însor eu cu ea! exclamă Dobbin, înroşindu-se până-n vârful urechilor şi vorbind cu repeziciune. Dacă voi, domnişoarelor, sunteţi numaidecât gata să treceţi mai departe şi să vă schimbaţi iubitul, credeţi că şi *ea* e ca voi? Râdeţi şi băteţi-vă joc de îngerul acesta. Ea nu aude nimic; e în mizerie şi e nefericită, şi aveţi tot dreptul să râdeţi de asta. Continuă cu glumele, Ann. Tu eşti inteligenta familie, şi tuturor le place s-audă asemenea lucruri.

— Trebuie să-ţi mai atrag încă o dată atenţia că aici nu suntem la regiment, William! observă Ann.

— La regiment, Doamne-Dumnezeule! Tare-aş mai vrea

s-aud vorbind pe careva la regiment aşa cum vorbiţi voi! strigă acest înfuriat leu britanic. Mi-ar plăcea s-aud un singur bărbat spunând ceva împotriva ei, şi i-aş arăta eu! Dar bărbaţii nu vorbesc în felul acesta, Ann, ci numai femeile care n-au altă treabă decât să şuiere toată vremea, să ţipe şi să trăncănească. Ei bine, gata, nu începe să te miorlăi acuma. Spuneam numai că sunteţi o pereche de gâşte! încheie Will Dobbin, văzând că ochii albaştri ai domnişoarei Ann încep să se umezească, ca de obicei. Nu, nu sunteţi gâşte, sunteţi lebede... sau orice vreţi, numai lăsaţi-o, lăsaţi-o în pace pe domnişoara Sedley!

Patima asta ridicolă a lui William faţă de mica, prostuţa, cocheta şi perfida creatură era ceva nemaivăzut, îşi spuneau mama şi surorile sale, temându-se ca nu cumva acum, când rupsese orice legătură cu Osborne, Amelia să pună numaidecât mâna pe celălalt admirator al ei, căpitanul. Temerile acestor onorabile domnişoare se potriveau, fără îndoială, experienţei lor; sau mai degrabă (pentru că ele nu avuseseră până acum prilejul nici să se mărite şi nici să cocheteze) aceste temeri izvorau din felul lor de-a înţelege binele şi răul.

— Mare noroc, mamă, că regimentul a primit ordinul de plecare, ziceau fetele. În orice caz, fratele nostru e scutit de primejdia *asta.*

Căci, într-adevăr, lucrurile stăteau întocmai; şi în felul acesta vine să-şi joace şi împăratul francezilor rolul în această comedie domestică din Bâlciul deşertăciunilor pe care o jucăm noi acum şi care n-ar fi fost niciodată scrisă fără intervenţia acestui august personaj mut. El a fost acela care i-a ruinat pe Bourboni şi pe domnul John Sedley. El a fost acela care, de îndată ce a pus piciorul în capitala sa, a chemat întreaga Franţă la arme spre a-l apăra şi întreaga Europă spre a-l alunga. În timp ce naţiunea

franceză şi armata ei jurau credinţă acvilelor lui în Champ-de-Mars[180], patru puternice armate europene se puseră în mişcare pentru marea *chasse a l'aigle*[181]; şi una din acestea era însăşi armata britanică, din care doi dintre eroii noştri, căpitanul Dobbin şi căpitanul Osborne, formau şi ei **o** părticică.

Vestea despre evadarea şi debarcarea lui Napoleon fu primită de viteazul regiment al...-lea cu o bucurie şi un entuziasm de nedescris, pe care-l înţelege oricine cunoaşte acest faimos corp de armată. De la colonel până la cel din urmă toboşar din regiment erau năpădiţi cu toţii de speranţă, de ambiţie şi înflăcărare patriotică şi-i mulţumeau împăratului francez ca pentru cine ştie ce favoare personală pentru faptul de-a fi venit să tulbure pacea Europei. Sosise în sfârşit şi timpul, de-atâta vreme dorit, ca să poată dovedi camarazilor lor de arme că ei se puteau bate tot atât de bine ca şi veteranii din peninsulă şi că vitejia şi curajul regimentului lor nu fuseseră nimicite de Indiile Occidentale şi nici de frigurile galbene. Stubble şi Spooney trăgeau nădejde să capete comanda unei companii fără să mai fie nevoiţi să cumpere brevetul de căpitan. Iar înainte de terminarea campaniei (la care luase hotărârea să ia şi ea parte), doamna maior O'Dowd nădăjduia să semneze: „Doamna colonel O'Dowd, cavaler al ordinului «Bath[182]»". Cei doi prieteni ai noştri (Dobbin şi Osborne) erau la fel de înfierbântaţi ca şi ceilalţi, fiecare în felul lui, domnul Dobbin păstrându-şi tot cumpătul, domnul Osborne plin de exuberanţă şi energie, şi erau hotărî ţi să-şi facă datoria şi să-şi câştige partea lor de glorie şi decoraţiile respective.

---

[180] Teren din Paris, destinat manevrelor şi parăzilor militare.

[181] Vânătoarea vulturului (fr.).

[182] Ordin militar şi civil în Anglia, înfiinţat în secolul al XIX-lea.

Tulburarea care zguduia ţara şi armata, ca urmare a acestei veşti, era atât de mare, încât chestiunile personale erau cât mai puţin băgate în seamă, şi pesemne că din cauza asta George Osborne, proaspătul comandant de companie, ocupat cum era cu pregătirile pentru campania care urma să înceapă în mod inevitabil şi tremurând pentru avansarea următoare, nu era chiar aşa de mişcat de restul întâmplărilor care l-ar fi interesat cu mult mai mult într-o perioadă mai liniştită. El nu era, trebuie să mărturisim, prea doborât de nenorocirea bunului şi bătrânului domn Sedley. Îşi încercă uniforma cea nouă, care-i venea ca turnată, chiar în ziua în care avu loc prima adunare a creditorilor nefericitului *gentleman.* Tatăl său îi povesti totul despre neobrăzata, ticăloasa şi ruşinoasa purtare a falitului, reamintindu-i ceea ce-i spusese şi altă dată în legătură cu Amelia, precum şi faptul că proiectele lor de căsătorie nu mai aveau niciun rost nici acum, nici în viitor, apoi îi dărui o frumoasă sumă de bani, din care să-şi plătească hainele cele noi şi epoleţii, care-i stăteau atât de bine. Banii erau întotdeauna bineveniţi pentru acest tânăr mână-spartă, care-i lua fără prea multă vorbă. Anunţurile de vânzare năpădiseră casa lui Sedley, unde el petrecuse atâtea şi atâtea ceasuri fericite. Putu să le vadă bine în timp ce plecă de-acasă în seara aceea (la bătrânul Slaughters, unde trăgea ori de câte ori venea în oraş), atât erau ele de albe în bătaia lunii. Aşadar, casa asta îmbelşugată era de acum încolo zăvorâtă pentru Amelia şi pentru părinţii ei; îşi găsiseră oare vreun adăpost? Gândul catastrofei lor îl mişcă destul de mult. Fu foarte melancolic în seara respectivă, la cafeneaua lui Slaughters, şi bău mai mult ca de obicei, după cum băgară de seamă camarazii lui.

Dobbin intră şi el acolo şi-i atrase atenţia că prea se întrece cu băutura, la care îi răspunse că o face numai

pentru că se simţea al dracului de abătut; dar când prietenul lui începu să-i pună unele întrebări stângace şi să-l iscodească în mod destul de semnificativ dacă avea ceva noutăţi, Osborne se feri să vorbească despre asta; îi mărturisi, în schimb, că era al dracului de tulburat şi de nefericit.

Trei zile după aceea, Dobbin îl găsi pe Osborne în camera lui de la regiment, cu capul pe masă, cu nişte hârtii în faţă, tânărul căpitan fiind, precum se vedea, într-o stare de mare deznădejde.

— Ea... mi-a înapoiat nişte fleacuri pe care i le-am dăruit... nişte blestemate de flecuşteţe. Uită-te şi tu!

Era un pacheţel adresat, cu binecunoscuta ei slovă, căpitanului George Osborne, cuprinzând câteva lucruşoare, împrăştiate acum pe masă: un inel, un briceag de argint pe care i-l cumpărase George la un bâlci pe când era copil, un lanţ de aur şi un medalion cu o şuviţă de păr în el.

— Totul s-a sfârşit, spuse el, cu un oftat de întristată remuşcare. Uită-te, Will, poţi s-o citeşti şi tu, dacă vrei!

Şi îi întinse o scrisorică, cu câteva rânduri numai, care spunea:

„Tata mi-a poruncit să-ţi înapoiez aceste daruri, pe care mi le-ai făcut în zile mai fericite; şi îţi scriu pentru ultima dată. Cred şi ştiu că tu resimţi tot aşa de dureros ca şi mine lovitura care s-a abătut asupra noastră. Şi eu sunt aceea care te dezleg de-un angajament cu neputinţă de ţinut în starea noastră actuală de mizerie. Sunt sigură că tu n-ai luat parte la asta şi nici la crudele învinuiri ale domnului Osborne, fapt care înseamnă pentru noi cea mai cruntă dintre toate durerile pe care le avem de îndurat. Adio! Adio! Mă rog lui Dumnezeu să-mi dea tăria să pot îndura această nenorocire, cât şi celelalte viitoare, şi să le binecuvânteze întotdeauna.

Am să cânt adesea la pian... la pianul tău. În gestul acesta te-am recunoscut în întregime”.

Dobbin era o fire foarte sensibilă. Vederea femeilor şi a copiilor care suferă îl mişca întotdeauna. Când se gândea la inima frântă şi la singurătatea Ameliei, i se rupea inima de durere. Şi era într-o stare de mare frământare, stare pe care oricine vrea poate s-o considere nedemnă de un bărbat. Şi se jură că Amelia era un înger, la care Osborne răspunse din toată inima că da. Evocase, la rândul său, povestea vieţii lor, şi o văzuse din copilărie şi până în clipa aceea, atât de suavă, de candidă, de încântător de sinceră şi atât de naiv de îndrăgostită şi de gingaşă.

Ce nenorocire era să piardă toate acestea, să o fi avut şi să n-o fi preţuit! O mie de scene de familie şi de aduceri-aminte se îmbulzeau în mintea lui, în care el o vedea întotdeauna bună şi frumoasă. Iar în ceea ce-l privea, roşea de remuşcare şi de ruşine amintindu-şi cât de mult contrastau egoismul şi indiferenţa lui cu această desăvârşită nevinovăţie. Pentru un răstimp, gloria, războiul, totul era dat uitării, şi cei doi prieteni vorbiră numai despre ea.

— Unde stau ei acum? întrebă Osborne, după ce tăifăsuiră o vreme şi după ce tăcură un timp, şi, într-adevăr, nu-i fu puţină ruşine la gândul că el nu făcuse un pas ca s-o urmeze. Unde stau ei acum? Pe bilet nu-i nicio adresă?

Dobbin ştia unde. Nu numai că trimisese pianul, dar îi scrisese şi un bileţel doamnei Sedley şi-i ceruse îngăduinţa de-a veni s-o vadă, şi o văzuse, ca şi pe Amelia de altfel, chiar ieri, înainte de-a se întoarce la Chatham; ba mai mult, chiar el adusese scrisoarea asta de adio şi pachetul care-i emoţionase atât de mult pe cei doi prieteni.

Inimosul băiat o găsise pe doamna Sedley prea bucuroasă să-l primească şi cât se poate de mişcată de

sosirea pianului, care, după cum presupunea şi ea, *trebuie* să fi fost trimis de George, ceea ce însemna semn de mare prietenie din partea lui. Căpitanul Dobbin nu îndreptă nicidecum greşeala onorabilei doamne, ci ascultă toată povestea nenorocirilor şi toate tânguielile ei cu cea mai profundă simpatie, deplângând toate pierderile şi lipsurile pe care le suferise şi fiind întru totul de acord în a condamna purtarea crudă a domnului Osborne faţă de primul lui binefăcător. Numai după ce doamna Sedley îşi mai uşură puţin inima-i mult prea încărcată şi-şi deşertă tot sacul amărăciunilor, avu Dobbin curajul să-i ceară s-o vadă pe Amelia, care era sus, în camera ei, ca de obicei, şi pe care mamă-sa o aduse jos mai mult moartă decât vie.

Înfăţişarea tinerei fete era atât de fantomatică şi privirea ei atât de deznădăjduită şi de patetică, încât bunul William Dobbin se cutremură văzând-o şi citi cele mai fatale prevestiri pe această faţă palidă şi împietrită. După ce stătu cu el un minut sau două, îi puse pachetul în mână şi-i zise:

— Du-l, te rog, căpitanului Osborne... Nădăjduiesc că-i sănătos şi... a fost foarte drăguţ din partea dumitale c-ai venit să ne vezi... ne place foarte mult noua noastră locuinţă. Şi eu... eu cred c-am să mă urc iarăşi sus, mamă, căci nu mă simt prea bine.

Şi cu asta, c-o reverenţă şi c-un zâmbet, biata copilă îi părăsi. Mama, în timp ce-o conducea sus, se uită plină de nelinişte spre Dobbin. Dar bunul băiat n-avea nevoie de asemenea semne. El o iubea, şi încă din toată puterea sufletului lui. Se simţea copleşit de-o nespusă durere, de milă şi groază, şi plecă, după ce-o văzu, ca şi cum ar fi fost un criminal.

Când Osborne auzi că prietenul său le dăduse de urmă, îi puse stăruitoare întrebări privind starea bietei copile.

Ce făcea ea? Cum arăta? Ce mai spunea? Prietenul său

îl luă de mână şi-l privi drept în faţă:

— George, se stinge! rosti William Dobbin, şi nu mai putu scoate niciun cuvânt.

Aveau o mică şi durdulie servitoare irlandeză care făcea toate treburile modestei gospodării în care-şi găsise familia Sedley adăpost, şi fata asta încercase zadarnic, timp de câteva zile, să-i dea Ameliei vreo mână de ajutor sau s-o mângâie într-un fel sau altul. Emmy era mult prea tristă ca să poată răspunde sau chiar să ia în seamă încercările acestea ale fetei.

Patru ore după convorbirea dintre Dobbin şi Osborne, servitoarea intră în camera Ameliei, unde stătea ea de obicei, meditând în tăcere asupra scrisorilor – micile ei comori. Fata, zâmbind şi uitându-se la ea cu şiretenie şi voioşie, făcu fel de fel de încercări de-a atrage atenţia Ameliei, care însă n-o băgă în seamă.

— Domnişoara Emmy! zise fata.

— Da! răspunse Emmy, fără să se uite la ea.

— Aveţi o scrisoare! continuă mica irlandeză. E ceva... cineva... desigur, o nouă scrisoare pentru dumneavoastră... nu le mai citiţi atâta pe cele vechi! şi ea îi dădu scrisoarea, pe care Emmy o luă şi citi.

„Trebuie să te văd, spunea în scrisoare, Emmy scumpă, iubire scumpă, soţie scumpă, vino la mine!”

George şi mama ei erau dincolo, aşteptând să-şi termine de citit scrisoarea.

CAPITOLUL XIX

DOMNIŞOARA CRAWLEY ŞI INFIRMIERA

Am văzut că Firkin, camerista onoratei doamne, de îndată ce afla vreun eveniment important privitor la familia Crawley, se grăbea să-l aducă la cunoştinţa doamnei Bute Crawley de la parohie; şi am pomenit şi cât de deosebit de drăguţă şi de atentă era această bună doamnă faţă de femeia de încredere a domnişoarei Crawley. Ea fusese şi-o generoasă prietenă a domnişoarei Briggs, domnişoara de companie, a cărei bunăvoinţă şi-o câştigase printr-o sumedenie de mici servicii şi făgăduieli care-l costă atât de puţin pe cel care le face, dar, cu toate astea, sunt atât de preţuite şi fac atâta plăcere celui care le primeşte. Căci orice persoană bine chibzuită şi oricine are în grijă o gospodărie trebuie să ştie cât de ieftine şi totuşi cât de îndatoritoare sunt aceste dovezi şi ce gust dau ele în viaţă chiar şi celor mai simple bucate. Care-a fost imbecilul care-a spus, înşelându-se ca un prostănac, că „vorbele frumoase nu pot adăuga unt la spanac Jumătate din spanacul societăţii este servit, şi i se dă un gust cât se poate de plăcut cu un sos de felul acesta. După cum nemuritorul Alexis Soyer[183] ştia să pregătească, cu o jumătate de *penny,* o supă mult mai gustoasă decât ştie să fiarbă un bucătar nepriceput cu kilograme întregi de zarzavat şi de carne, tot aşa, doar cu câteva fraze simple şi bine simţite, un artist dibaci are să obţină rezultate mai mari decât cine ştie ce nătărău cu cele mai substanţiale idei. Ei bine, noi ştim că sunt idei substanţiale care îmbolnăvesc adesea anumite stomacuri, în vreme ce mare parte din oameni digeră vorbe de spirit cu multă plăcere, dorind să mănânce din ce în ce mai des din felul acesta. Doamna Bute le asigurase de atâtea ori, atât pe domnişoara Briggs, cât şi pe doamna Firkin, de trăinicia afecţiunii ei faţă de ele şi de ce-ar face *ea,* dacă ar avea

[183] Vestit bucătar din acea vreme, autorul unor cărţi despre arta culinară.

averea domnişoarei Crawley, pentru nişte prietene atât de minunate şi de credincioase, încât doamnele în chestiune aveau cele mai trainice sentimente faţă de ea şi-i arătau toată recunoştinţa şi încrederea lor, ca şi cum doamna Bute le-ar fi copleşit cu cele mai costisitoare atenţii.

Rawdon Crawley, pe de altă parte, ca un dragon leneş şi egoist ce era, nu-şi dăduse niciodată nici cea mai mică osteneală să le îmbuneze pe aghiotantele mătuşii sale, ci le arăta, şi cât se poate mai făţiş, tot dispreţul lui – o dată o pusese pe Firkin să-i tragă cizmele şi-o trimitea chiar şi pe ploaie cu treburi mai prejos de demnitatea ei, iar dacă îi dăruia vreo guinee, i-o azvârlea în nas, ca şi cum i-ar fi dat o palmă. Şi cum mătuşă-sa îşi bătea şi ea joc de Briggs, căpitanul îi urma pilda şi-i arunca tot felul de glume, glume tot atât de delicate ca şi o lovitură de copită a calului său. În timp ce doamna Bute îi cerea părerea în chestiuni de gust sau în probleme şi mai complicate, îi admira poeziile şi-i arăta cât de mult o preţuieşte şi prin alte o mie de acte de bunăvoinţă şi de politeţe; iar când îi dăruia doamnei Firkin vreun flecuşteţ de câţiva gologani, îl însoţea de atâtea complimente, încât cei câţiva gologani se transformau în aur în inima recunoscătoarei cameriste, care, în afară de asta, avea în vedere, într-un viitor spre care căta cu deplină mulţumire, şi cine ştie ce prodigioasă răsplată care trebuia să-i revină în ziua în care doamna Bute avea să intre în stăpânirea moştenirii.

Purtarea atât de deosebită a acestor două fiinţe este respectuos semnalată atenţiei persoanelor care abia intră în viaţă. Ridicaţi în slava cerului pe toată lumea, le spun eu acestora; nu fiţi timizi, ci rostiţi-vă complimentul cât mai tare şi în orice împrejurare atât în faţa cetăţeanului, cât şi în spatele lui, când credeţi că există oarecum posibilitatea să fiţi auziţi din nou. Nu pierdeţi niciodată prilejul de-a spune un cuvânt plăcut. După cum Collingwood nu putea

vedea niciodată o palmă de pământ necultivată pe moşiile lui fără să scoată din buzunar o ghindă şi s-o semene, tot aşa să faceţi şi voi în viaţă cu complimentele voastre. O ghindă nu costă nimic, dar s-ar putea preface într-un morman de lemnărie.

Într-un cuvânt, pe vremea prosperităţii lui Rawdon Crawley, el era ascultat cu un fel de supunere plină de îmbufnare, iar atunci când căzu în dizgraţie, nu se găsea nimeni care să-l scoată din încurcătură sau să-l compătimească. Pe când, de îndată ce doamna Bute preluă comanda în casa domnişoarei Crawley, garnizoana locală fu încântată să opereze sub asemenea comandant, aşteptând tot felul de avansări de la promisiunile, generozitatea şi vorbele ei îndatoritoare.

Că el s-ar fi dat bătut după înfrângerea suferită şi că n-ar mai avea de gând să facă nicio încercare pentru a-şi recâştiga poziţia pierdută, una ca asta doamna Bute Crawley nu-şi putea imagina nici în ruptul capului. Ea ştia că Rebecca e o femeie prea iscusită, prea înfocată şi prea hotărâtă ca să depună armele fără luptă, şi o simţea pregătindu-se să dea piept cu inamicul, şi mai ştia că ea trebuia să fie neîncetat cu ochii în patru, căci se putea aştepta în orice clipă la asalt, la cine ştie ce lucrătură sau la vreo întâmplare neaşteptată.

În primul rând, deşi ea era aceea care cucerise pentru moment fortăreaţa, putea fi oare sigură de principalul ei ocupant? Cât timp avea să reziste domnişoara Crawley; şi nu era oare dorinţa ei secretă de a primi înapoi adversarul învins? Bătrâna doamnă îi iubea pe Rawdon şi pe Rebecca, care o înveseleau. Doamna Bute nu-şi putea niciodată ascunde faptul că nimeni din partida ei n-o putea desfăta pe mondena domnişoară în aceeaşi măsură. „Ştiu că fetele mele cântă insuportabil în comparaţie cu mica şi îngrozitoarea guvernantă! îşi mărturisea candida

preotească. Domnişoara Crawley se duce regulat la culcare când îşi execută Martha şi cu Louisa duetele. Iar apucăturile grosolane ale lui Jim, deprinse la colegiu, şi conversaţia bietului şi dragului meu Bute despre câini şi despre cai o plictisesc de moarte. Dacă am duce-o la parohie, s-ar mânia numaidecât împotriva noastră şi ar lua-o imediat din loc, ştiu bine c-aşa ar fi, şi ar putea să pice din nou în ghearele acestui Rawdon şi să cadă victimă acelei mici vipere de Sharp. Deocamdată, pentru mine e limpede că se simte nemaipomenit de prost şi că nu se poate mişca din pat, în orice caz, încă vreo câteva săptămâni, în care răstimp trebuie să ne gândim la un plan care s-o pună la adăpost de tertipurile oamenilor ăstora lipsiţi de scrupule!”

În momentele ei cele mai bune, dacă cineva îi spunea domnişoarei Crawley că se simte prost sau că arată prost, bătrâna domnişoară trimitea îngrijorată după doctor; şi pot afirma că ea se simţea cât se poate de rău după năprasnicul eveniment familial care ar fi fost în măsură să dea gata o constituţie şi mai robustă decât” a ei. În orice caz, doamna Bute crezu că e de datoria ei să aducă la cunoştinţa medicului, a spiţerului, a doamnei de companie, cât şi a servitorilor că domnişoara Crawley se află într-o stare foarte critică şi că ei trebuie să se poarte în consecinţă. Puse să se aştearnă pe stradă un strat de paie până la genunchi, iar ciocanul de la poartă fu înlăturat şi înlocuit cu tava domnului Bowls. Stărui ca doctorul să fie chemat de două ori pe zi şi-şi inunda pacienta tot la două ore cu droguri. Când intra cineva în cameră, ea rostea un „ssst!” aşa de şuierător şi de sinistru, că nefericita şi bătrâna domnişoară se cutremura toată în patul ei şi nu putea arunca nicio privire fără să nu vadă ochii holbaţi ai doamnei Bute fixaţi stăruitor asupra ei, căci aceasta stătea neclintită în fotoliul de la căpătâiul patului. Şi arătau foarte

strălucitori în întuneric (căci ţinea perdelele lăsate), în timp ce se mişca prin cameră cu paşi catifelaţi de pisică. Aici zăcu domnişoara Crawley zile de-a rândul – multe şi nenumărate zile de-a rândul – pe când doamna Bute îi citea cărţi religioase; nopţi de-a rândul, nopţi fără sfârşit, în care n-auzea decât fluierul paznicului şi sfârâitul lămpii de noapte; vizitată la miezul nopţii de cea din urmă fiinţă pe care-o vedea, de spiţerul care intra pe furiş; şi-apoi lăsată să se uite la ochii scânteietori ai doamnei Bute sau la răsfrângerile gălbui pe care le arunca lămpiţa de noapte pe tavanul negru şi mohorât. Însăşi Hygeia[184] ar fi căzut la pat cu asemenea regim, darămite această sărmană, bătrână şi nervoasă victimă? S-a amintit că atunci când era sănătoasă şi voioasă, această venerabilă cetăţeană a Bâlciului deşertăciunilor avea idei tot atât de liberale despre religie şi morală cum şi le-ar fi putut dori însuşi *monsieur* de Voltaire, dar când o ajungea boala, o copleşeau cele mai îngrozitoare spaime ale morţii şi o frică nemaipomenită punea stăpânire pe doborâta şi bătrâna păcătoasă.

Predicile şi cugetările pioase în legătură cu boala sunt, cu siguranţă, foarte nelalocul lor în romane şi nu vom merge până acolo (după moda anumitor romancieri din zilele noastre) încât să înşelăm publicul cu o predică, când cititorul îşi dă banii ca să citească lucruri vesele. Dar şi fără să predicăm, adevărul va ieşi la suprafaţă, căci toată zarva, şi gloria, şi râsul, şi veselia cu care se produce în public în Bâlciul deşertăciunilor nu-l urmează întotdeauna pe actor în viaţa lui particulară şi uneori îl copleşesc cele mai adânci depresiuni sufleteşti şi cele mai sfâşietoare căinţe. Amintirea celor mai strălucite ospeţe cu greu *avea* să mai încurajeze cât de cât vreun epicurian bolnav. Amintirile celor mai elegante rochii şi-ale celor mai

[184] În mitologia greacă, zeiţa sănătăţii.

strălucitoare succese la baluri au s-aducă prea puţine mângâieri frumuseţilor veştejite. Poate că nici oamenii de stat, într-o anumită perioadă a existenţei lor, nu sunt din cale-afară de mulţumiţi gândindu-se la răsunătoarele lor victorii electorale; atât succesul, cât şi plăcerea de ieri capătă foarte mică însemnătate când un singur (cu toate că nesigur) mâine ne stă în faţă, un mâine la care, mai devreme sau mai târziu, trebuie să medităm cu toţii. O, frate măscărici! Oare nu sunt momente când cade cineva la pat din cauza prea multor ţopăieli şi zeflemele şi din cauză că-şi scutură cu prea multă tărie tichia lui cu clopoţei? Aceasta, dragi prieteni şi tovarăşi, este binevoitoarea mea ţintă, să mă plimb cu voi prin bâlci, să cercetez prăvăliile şi barăcile de-acolo; şi-apoi să ne întoarcem acasă după iluminaţia şi zgomotul şi veselia de-acolo şi să ne simţim cu totul nenorociţi în viaţa noastră particulară.

„Dacă bietul meu bărbat ar avea capul bine pus pe umeri, îşi spunea doamna Bute Crawley, de cât folos ar putea fi el în împrejurările de faţă acestei bătrâne şi nefericite femei! Ar putea-o convinge să se căiască de îngrozitoarele ei rătăciri; ar putea-o îndemna să-şi facă datoria şi să-l dezmoştenească pe nemernicul acela odios, care s-a dezonorat şi pe el, şi familia ei, şi ar putea-o îndupleca să facă dreptate scumpelor mele fete şi celor doi băieţi ai mei, care cer şi care merită, sunt sigură, tot sprijinul pe care li-l pot da rudele lor!”

Şi cum a urî viciul înseamnă întotdeauna un pas către virtute, doamna Bute Crawley se silea să-i insufle cumnatei sale **o** firească şi neîmpăcată ură împotriva feluritelor păcate ale lui Rawdon Crawley; păcate despre care soţia unchiului său prezentă un asemenea pomelnic, c-ar fi fost cu totul îndestulător pentru osândirea la chinurile veşnice a unui întreg regiment de tineri ofiţeri.

Dacă un om săvârşeşte cine ştie ce greşeală în viaţă, nu cunosc niciun moralist mai nerăbdător s-arunce în el cu piatra decât propriile lui rubedenii; astfel că doamna Bute dovedea o desăvârşită grijă pentru familie, cât şi cunoaşterea vieţii lui Rawdon. Cunoştea toate amănuntele bucluculuiaceluia în legătură cu căpitanul Marker, în care Rawdon, fără să aibă niciun pic de dreptate, sfârşi prin a-l împuşca pe căpitan. Ştia şi cum nefericitul lord Dovedale, a cărui mamă închinase o casă la Oxford ca el să-şi poată face educaţia acolo şi care înainte de a veni la Londra nu pusese niciodată mâna pe-o carte de joc, a fost corupt de Rawdon la „Cocotierul”, îmbătat criţă de către acest groaznic seducător şi corupător al tineretului şi-apoi jupuit de patru mii de lire. Descria cu cea mai vie exactitate suferinţele familiilor din provincie pe care le adusese la sapă de lemn, tinerii pe care-i împinsese în necinste şi sărăcie, fetele pe care le ademenise spre pierzanie. Ea cunoştea şi pe sărmanii negustori care dăduseră faliment din cauza extravaganţei lui, josnicele expediente şi pungăşiile la care s-a dedat, uluitoarele minciuni cu care a înşelat-o pe cea mai generoasă dintre mătuşi şi nerecunoştinţa şi bătaia de joc cu care i-a răsplătit sacrificiile. Încetul cu încetul ea îi servea domnişoarei Crawley toate aceste noutăţi, căutând s-o facă să tragă de pe urma lor tot folosul pe care-l putea trage; simţea că e de datoria ei de creştină şi de mamă de familie să procedeze în felul acesta; nu avea nici cea mai mică remuşcare sau căinţă pentru victima pe care-o sacrifica limba ei; nu, şi e foarte probabil ca ea să fi găsit că purtarea asta a ei e cât se poate de lăudabilă şi să se fălească cu felul ei hotărât de-a proceda. Da, dacă vrei să cleveteşti pe socoteala cuiva, orice ai spune, nimeni nu poate s-o facă mai bine ca o rubedenie. Şi trebuie să mărturisim, în ce-l priveşte pe nefericitul şi ticălosul ăsta

de Rawdon Crawley, că pentru osândirea lui erau de ajuns numai faptele cele adevărate, şi că toate născocirile şi bârfelile erau osteneală de prisos din partea prietenilor săi.

Rebecca, de asemenea, făcând acum parte din familie, îşi avu şi ea, şi încă din plin, porţia ei de binevoitoare cercetări din partea doamnei Bute. Această neobosită cercetătoare a adevărului (după ce dădu ordine stricte ca uşa să fie închisă tuturor emisarilor sau scrisorilor lui Rawdon) luă trăsura domnişoarei Crawley şi se duse la vechea ei prietenă, domnişoara Pinkerton, la Minerva House, din Chiswick Mall, căreia îi anunţă îngrozitoarea veste a seducerii căpitanului Rawdon de către domnişoara Sharp şi de la care căpătă o mulţime de amănunte ciudate în legătură cu naşterea şi copilăria fostei guvernante. Prietena lexico-grafului era în stare să dea mare belşug de informaţii în privinţa asta. Domnişoara Jemima fu pusă să aducă chitanţele şi scrisorile fostului profesor de desen. Una era scrisă dintr-o închisoare pentru datornici, în alta cerea stăruitor un avans, cealaltă mustea de recunoştinţă pentru primirea Rebeccăi de către doamnele de la Chiswick, iar ultimul document datorit penei nefericitului artist era acela prin care, pe patul de moarte fiind, îşi recomanda copila orfană protecţiei domnişoarei Pinkerton. Se mai găseau acolo şi scrisori copilăreşti şi cereri de ale Rebeccăi, o colecţie întreagă, implorând ajutor pentru tatăl ei sau arătându-şi propria-i recunoştinţă. Poate că nu există, în tot Bâlciul deşertăciunilor, satire mai izbutite ca scrisorile. Luaţi un teanc de la iubitul vostru prieten de-acum zece ani, iubitul vostru prieten pe care, în momentul de faţă, nu-l puteţi suferi. Aruncaţi-vă ochii peste cele de la sora voastră... cât de legaţi eraţi până când v-aţi luat de păr pentru o moştenire de douăzeci de lire! Silabiseşte mâzgăliturile copilăreşti ale fiului tău, care de-atunci încoace ţi-a frânt aproape inima cu neascultarea şi

egoismul lui; sau răsfoieşte câteva din propriile tale scrisori, ce respirau neţărmurită pasiune şi iubire veşnică, care ţi-au fost înapoiate de iubita ta când s-a măritat cu Nababul, iubita ta, de care-ţi pasă în momentul de faţă tot atâta cât de regina Elizabeth. Jurăminte, dragoste, făgăduieli, mărturisiri, recunoştinţă, cât de ciudate vi se par după un răstimp! Ar trebui să existe o lege în Bâlciul deşertăciunilor care să ordone distrugerea oricărui document scris (cu excepţia recipiselor de plată) după un anumit interval de timp, şi scurt, şi bine chibzuit. Iar şarlatanii şi mizantropii aceia care fac reclamă cu cerneala japoneză care nu se şterge niciodată ar trebui nimiciţi până la unul, cu păcătoasele lor născociri cu tot. Cea mai bună cerneală pentru nevoile celor din Bâlciul deşertăciunilor ar fi una care-ar dispărea complet după două zile şi ar lăsa hârtia curată şi albă, ca să mai poţi scrie pe ea şi altcuiva.

De la domnişoara Pinkerton, neobosita doamnă Bute a pornit pe urmele lui Sharp şi ale fiicei lui la locuinţa din Greek Street pe care o ocupase răposatul pictor, şi unde portretele proprietăresei în rochie de satin alb şi al bărbatului ei în haină cu nasturi de alamă, făcute de Sharp în loc de chirie, împodobeau încă pereţii salonului. Doamna Stokes era o persoană limbută şi-i povesti într-o clipită tot ce ştia despre domnul Sharp; cât de desfrânat şi de calic era, cât era de binevoitor şi de hazliu; cum era toată vremea vânat de portărei şi de creditori; cum, spre groaza proprietăresei, deşi n-o putea suferi pe femeie, el nu se însură cu nevastă-sa decât cu puţin înainte de moartea acesteia; şi ce ciudată şi mică vulpoaică sălbatică era fata lui; şi cum îi făcea pe toţi să râdă cu glumele şi caraghioslâcurile ei; cum obişnuia ea să se ducă după gin prin cârciumi şi cum era cunoscută în toate atelierele din cartier... pe scurt, doamna Bute căpătă o dare de seamă

atât de completă în legătură cu naşterea, educaţia şi obiceiurile noii sale nepoate, încât Rebecca nu s-ar fi simţit de loc bine dacă ar fi ştiut că se făcuseră atâtea cercetări cu privire la persoana ei.

Din toate aceste stăruitoare investigaţii, doamna Crawley trase profitul cel mai mare cu putinţă. Doamna Rawdon Crawley era fiica unei balerine, şi dansase şi ea. Servise ca model pictorilor. Fusese crescută ca o demnă fiică a mamei sale. Bea rachiu de-a valma cu taică-său etc., etc. Era o femeie pierdută, care se măritase cu un bărbat pierdut; iar morala care se trăgea din povestea doamnei Bute era aceea că ticăloşia celor doi era fără leac şi că nicio persoană care se respectă nu trebuie să-i mai bage vreodată în seamă.

Acesta era materialul pe care-l adunase prevăzătoarea doamnă Bute în Park Lane, proviziile şi muniţiile cu care-şi întărea fortăreaţa în aşteptarea asediului pe care ea ştia că Rawdon şi cu nevastă-sa îl vor da împotriva domnişoarei Crawley.

Dar dacă i se putea imputa vreo greşeală în planurile ei, era aceea de a se arăta prea nerăbdătoare; ea ticluise lucrurile mult prea bine; nu era nici urmă de îndoială c-o socotea pe domnişoara Crawley mai bolnavă decât era nevoie; şi, cu toate că bătrâna pacientă se pleca sub autoritatea ei, doamna Bute era atât de obositoare şi de neîndurătoare, că victima ar fi fost înclinată să se descotorosească de ea la cel dintâi prilej ce i s-ar fi ivit în cale. Femeile autoritare, podoabe ale sexului lor – femei care orânduiesc totul şi pentru toată lumea, şi care ştiu chiar mai bine decât cei interesaţi ce le prieşte vecinilor lor – nu se gândesc niciodată la posibilitatea unei revolte domestice sau la alte consecinţe extreme care-ar rezulta din nepotolita lor sete de autoritate.

Aşa, de pildă, doamna Bute, deşi avea, fără îndoială,

cele mai bune intenţii din lume, obosindu-se până la extenuare, sacrificându-şi somnul, masa, şi plimbările din iubire pentru cumnata ei bolnavă, mergea atât de departe cu convingerea ei despre starea disperată a bătrânei doamne, încât era cât pe-aci să-i comande şi coşciugul. Ea atrase într-o bună zi atenţia statornicului spiţer, domnul Clump, asupra acestor sacrificii şi ale urmărilor lor.

— Sunt sigură, dragul meu domn Clump, zicea ea, că n-am cruţat nicio osteneală pentru însănătoşirea iubitei noastre bolnave, pe care nerecunoştinţa nepotului său a aruncat-o pe patul de suferinţă. Pe mine nu mă sperie niciodată necazurile mele proprii; şi nu mă dau în lături să-mi jertfesc propria mea persoană.

— Devotamentul dumneavoastră este, trebuie să mărturisim, minunat, zise domnul Clump cu o plecăciune adâncă, dar...

— Abia dac-am închis ochii de când am venit aici; dar eu las deoparte şi somnul, şi sănătatea, şi orice altă plăcere în faţa sentimentului meu de datorie. Când bietul meu James a suferit de vărsat, crezi ca-m îngăduit eu vreunui străin să se atingă de el? Nici gând!

— Aţi făcut ceea ce se cuvenea să facă orice mamă excelentă, scumpa mea doamnă, cea mai bună dintre mame; dar...

— Ca mamă de familie şi ca soţie de cleric englez, eu am umila credinţă că merg pe calea cea mai bună, rosti doamna Bute, cu o fericită şi gravă convingere, şi atâta timp cât are să-mi îngăduie sănătatea, n-am să dezertez niciodată de la datorie, domnule Clump, niciodată. Alţii pot să-i provoace fel de fel de supărări bietei bătrâne şi s-o trântească la pat (aici doamna Bute, făcând un semn larg cu mâna, arătă spre un bust de culoare cafenie al bătrânei domnişoare Crawley care stătea în cabinetul de toaletă), dar eu n-am s-o părăsesc niciodată. Ah, domnule Clump!

Mă tem, şi ştiu bine că bolnava noastră are nevoie de asistenţa spirituală tot atât de mult ca şi de cea medicală.

— Ceea ce am băgat eu de seamă, scumpa mea doamnă, aici hotărâtul Clump interveni cu un aer plin de blândeţe, ceea ce-am băgat eu de seamă de când aţi început a da glas sentimentelor care vă fac atât de multă cinste este, am impresia, că vă alarmaţi fără motiv pentru buna noastră prietenă şi că, din pricina aceasta, vă sacrificaţi cu prea multă risipă propria dumneavoastră sănătate.

— Eu mi-aş da şi viaţa pentru împlinirea datoriei mele sau pentru salvarea vreunui membru al familiei soţului meu, interveni doamna Bute.

— Da, doamnă, dac-ar fi necesar; dar noi nu vrem ca doamna Bute Crawley să se transforme în martiră, rosti Clump galant. Doctorul Squills şi cu mine am examinat împreună cazul domnişoarei Crawley cu toată grija şi atenţia noastră, după cum vă puteţi lesne închipui. Am găsit-o deprimată şi nervoasă; evenimentele petrecute în familie au tulburat-o.

— Nepotul ei a apucat pe calea pierzării! strigă doamna Crawley.

— Au tulburat-o peste măsură; şi dumneavoastră aţi venit ca un înger păzitor, scumpa mea doamnă, întocmai ca un înger păzitor, vă dau cuvântul meu, pentru a-i uşura chinul ei cumplit... Dar doctorul Squills şi cu mine suntem de părere că buna noastră prietenă nu-i într-o stare aşa de gravă încât să stea la pat. E abătută, dar poate că statul acesta în pat o deprimă şi mai mult. I-ar trebui o schimbare, aer proaspăt, veselie – acestea sunt cele mai plăcute leacuri din toată farmacopeea – zise domnul Clump zâmbind şi arătându-şi frumoasa lui dantură. Sfătuiţi-o să se scoale, scumpă doamnă, smulgeţi-o din patul şi din toropeala ei; stăruiţi pe lângă ea să facă mici

plimbări cu trăsura. Plimbări care vor învia şi trandafirii din obrajii *dumneavoastră*, dacă mă pot exprima astfel faţă de doamna Bute Crawley!

— O întâlnire neaşteptată cu îngrozitorul ei nepot în parc, unde mi s-a spus că infamul se plimbă cu trăsura alături de neruşinata părtaşă a crimelor sale, rosti doamna Bute (dezvăluindu-şi, fără să vrea, egoismul pe care-l ţinea cât mai ascuns), i-ar pricinui un asemenea şoc, încât ar trebui s-o urcăm iarăşi în pat. Ea nu trebuie să iasă din casă, domnule Clump, şi nici n-are să iasă atâta timp cât voi sta să veghez eu asupra ei. Iar în ce priveşte sănătatea *mea,* ce însemnătate are asta? Mi-o jertfesc bucuros, domnule. O sacrific pe altarul datoriei mele!

— Pe cuvântul meu, doamnă, spuse categoric domnul Clump, eu nu pot răspunde de viaţa ei atâta timp cât are să rămână închisă în camera asta întunecoasă. E atât de nervoasă, încât o putem pierde de la o zi la alta; şi dacă doriţi ca Rawdon Craw ey s-o moştenească mai repede, vă previn în mod deschis, doamnă, că faceţi tot posibilul să-l serviţi!

— Dumnezeule, e în primejdie de moarte? strigă doamna Bute. De ce, de ce nu m-aţi înştiinţat mai curând, domnule Clump?

Cu o seară înainte, domnul Clump şi doctorul Squills avuseseră o consultaţie (în faţa unei sticle de vin în casa lui *sir* Lapin Warren, a cărui doamnă era pe cale de a-l dărui cu a treisprezecea binecuvântare) cu privire la domnişoara Crawley şi la cazul ei.

— Ce mai scorpie e şi femeiuşca asta din Hampshire, Clump, observă Squills; a izbutit să pună mâna pe bătrâna Tilly Crawley. E dată dracului Madeira asta!

— Ce nebun a fost şi Rawdon Crawley, răspunse Clump, să se însoare c-o guvernantă! Deşi nu era de loc de azvârlit!

— Ochi verzi, ten frumos, faţa drăguţă, frunte splendidă, observă Squills. E ceva de capul ei; dar şi Crawley a fost nebun de legat, Clump!

— Nebun cu-adevărat, nu alta... întotdeauna a fost aşa, răspunse spiţerul.

— Bineînţeles că bătrâna domnişoară are să-l dezmoştenească, zise medicul, şi după o pauză adăugă: Sper c-are să lase avere mare după moarte.

— Care moarte? făcu Clump rânjind. Vrei să pierd două sute de lire pe an?

— Femeia aceea din Hampshire are s-o dea gata în două luni, Clump băiete, dacă mai rămâne lângă ea, îi spuse doctorul Squills. Vârstă înaintată, indigestie, nervi, palpitaţii, congestie cerebrală, apoplexie, şi gata! Pune-o pe picioare, Clump, şi scoate-o la aer, sau de nu, se duc naibii peste câteva săptămâni cele două sute de lire pe an ale tale.

Şi în urma acestui îndemn îi vorbi vrednicul spiţer cu atâta candoare doamnei Bute Crawley.

Având-o pe bătrâna doamnă pe mâna ei, bolnavă, şi pe nimeni altul prin preajmă, doamna Bute dăduse nu o singură dată asaltul pentru a o convinge să-şi schimbe testamentul. Dar domnişoara Crawley, cu obişnuita ei spaimă de moarte, se înfricoşa şi mai mult când i se făceau asemenea funeste propuneri, şi doamna Bute îşi dădu seama că trebuie să-şi aducă pacienta într-o stare de bună dispoziţie şi de sănătate înainte de-a putea nădăjdui să-şi îndeplinească piosul scop pe care-l avea în vedere. Dar unde s-o scoată la aer, era întrebarea! Singurul loc unde-ar fi avut norocul să nu-l întâlnească pe odiosul acela de Rawdon era biserica, şi locul acela n-avea s-o distreze de loc, doamna Bute ştia asta prea bine. „Trebuie să ne ducem să vizităm frumoasele împrejurimi ale Londrei! se gândi ea atunci. Aud că sunt cele mai pitoreşti din lume”;

şi arătă un interes subit pentru Hampstead şi pentru Homsey şi descoperi că Dulwich îi place la nebunie, astfel că, urcându-şi victima în trăsură, o însoţi în locurile acelea rustice, trecându-şi timpul acestor mici călătorii în convorbiri în jurul lui Rawdon şi a nevestei lui şi povestind bătrânei domnişoare orice istorioară care mai putea spori cu ceva indignarea ei împotriva acestei perechi de nemernici.

Poate că doamna Bute întinsese coarda mai mult decât era nevoie. Căci deşi ea o îndemna pe domnişoara Crawley la o bine întemeiată aversiune faţă de neobrăzatul ei nepot, bolnava nutrea o ură neîmpăcată şi-o adevărată groază ascunsă şi faţă de călăul ei, şi abia aştepta să scape de ea. Şi nu după multă vreme domnişoara Crawley se răzvrăti definitiv împotriva suburbiilor Highgate şi Homsey. Ea voia să se plimbe în parc. Doamna Bute ştia că are să-l întâlnească acolo pe îngrozitorul Rawdon, şi avea dreptate. Într-una din zile îşi făcu apariţia şi cabrioleta lui Rawdon; Rebecca şedea alături de el. În echipajul inamicului, domnişoara Crawley ocupa locul ei obişnuit, cu doamna Bute în stânga ei, iar câinele şi domnişoara Briggs stăteau pe banchetă. Fu un moment de mare încordare, şi inima Rebeccăi bătu neliniştită când recunoscu trăsura; iar când cele două vehicule se încrucişară, ea îşi încleştă mâinile şi se uită la bătrâna domnişoară cu o figură plină de dragoste îndurerată şi de devotament. Rawdon tremura şi el, iar faţa i se împurpură în întregime sub mustăţile lui cănite. Dar numai bătrâna Briggs îşi pierdu cumpătul în cealaltă trăsură şi se uită cu ochi mari spre bătrânele ei prietene. Pălăria domnişoarei Crawley era cu hotărâre întoarsă spre serpentine, doamna Bute era, din întâmplare, ocupată cu câinele, căruia-i spunea mititelul ei drag şi mititelul ei dulce şi drăguţul ei răsfăţat. Trăsurile mergeau, fiecare în direcţia ei.

— S-a zis cu ea, sunt sigur! spuse Rawdon neveste-sii.

— Mai încearcă o dată, Rawdon! răspunse Rebecca. Nu poţi să te agăţi cu roţile cabrioletei tale de roţile trăsurii lor, dragul meu?

Rawdon nu avea curaj să facă asemenea manevră. Când trăsurile se întâlniră din nou, el se ridică în picioare în cabrioleta lui; îşi duse mâna la pălărie, gata să şi-o scoată; privea cu încordare. Dar de astă dată faţa domnişoarei Crawley nu mai căta în altă parte; atât ea, cât şi doamna Bute îl priviră drept în faţă şi-şi străpunseră fără milă nepotul cu privirile. El căzu pe locul lui înjurând şi, părăsind arena, goni înfuriat spre casă.

Era o strălucitoare şi neîndoielnică victorie pentru doamna Bute. Dar dându-şi seama de vădita nervozitate a domnişoarei Crawley, începu să se teamă de primejdia prea multor întâlniri de felul acesta; şi hotărî că, pentru sănătatea scumpei sale prietene, era neapărată nevoie să părăsească pentru o vreme oraşul, astfel că-i recomandă în mod cât se poate de stăruitor Brightonul.

CAPITOLUL XX

ÎN CARE CĂPITANUL DOBBIN ACŢIONEAZĂ CA INTERMEDIAR DE CĂSĂTORII

Fără să ştie cum, căpitanul William Dobbin se pomeni mare protector, iniţiator şi organizator al căsătoriei dintre George Osborne şi Amelia. Fără el, căsătoria n-ar fi avut loc niciodată; trebuia să şi-o mărturisească, şi zâmbea mai degrabă cu amărăciune când se gândea că, dintre toţi bărbaţii din lume, tocmai el trebuia să fie persoana asupra

căreia să cadă grija acestei căsătorii. Dar cu toate că ducerea la bun sfârşit a acestor negocieri era aproape cea mai anevoioasă însărcinare ce i se putea cere, totuşi, când avea vreo îndatorire de îndeplinit, căpitanul Dobbin avea obiceiul să meargă până la capăt, fără muită vorbărie sau şovăială; şi fiind cât se poate de convins că dacă domnişoarei Sedley i s-ar spulbera şi ultima speranţă în legătură cu viitorul ei soţ, ar muri de durere, luase hotărârea să depună toate strădaniile cu putinţă spre a o menţine în viaţă.

Mă feresc de-a intra în micile amănunte ale întâlnirii dintre George şi Amelia când cel dintâi fu readus la picioarele (să ne încumetăm oare şi să spunem în braţele?) tinerei sale logodnice prin mijlocirea prietenului său, cinstitul William. O inimă mult mai tare ca a lui George, şi tot s-ar fi muiat în faţa acestui chip suav atât de pustiit de durere şi deznădejde, cât şi la glasul ei nevinovat şi gingaş cu care-şi destăinui tot zbuciumul ei sufletesc; dar cum Amelia nu leşină când mamă-sa, tremurând, i-l adusese pe Osborne, şi cum nu îşi ogoi sufletul ei prea încărcat decât punându-şi capul pe umărul iubitului şi vărsând o bună bucată de timp cele mai duioase, mai îmbelşugate şi mai liniştitoare lacrimi, bătrâna doamnă Sedley, cât se poate de mulţumită şi ea, se gândi că e mult mai bine să-i lase pe tineri singuri, astfel că plecă de acolo, în timp ce Emmy hohotea peste mâna lui George şi i-o săruta, plină de umilinţă, ca şi cum acesta ar fi fost supremul ei domn şi stăpân şi ca şi cum ea ar fi purtat cine ştie ce vină îngrozitoare şi, socotindu-se nevrednică, cerea cine ştie ce protecţie sau favoare din partea lui.

Îngenuncherea asta şi supunerea asta plină de duioşie şi fără murmur îl mişcară şi-l măguliră la culme pe George Osborne. În această făptură simplă, supusă şi

credincioasă, nu vedea decât o sclavă, şi se înfioră în adâncul sufletului dându-şi seama de marea lui putere. Avea să se poarte generos în situaţia lui de sultan, şi era gata s-o ridice pe această prosternată Estheră şi să facă din ea o regină; pe de altă parte, suferinţa şi frumuseţea ei îl emoţionară în aceeaşi măsură ca şi ascultarea ei, aşa că el o mângâie şi o ridică de jos şi o iertă, ca să spunem aşa. Toate nădejdile şi sentimentele ei, care se veştejeau şi trăgeau să moară, pentru că soarele acesta al ei îşi întorsese de la ea faţa, înfloriră iarăşi şi dintr-odată, căci lumina se revărsa din nou asupra lor. Cu greu aţi fi recunoscut în chipul strălucitor şi micuţ ce se odihnea în noaptea aceea pe perna Ameliei faţa culcată în acelaşi loc cu o noapte înainte, atât de palidă, vlăguită şi nepăsătoare la tot ce se petrecea în jurul ei. Buna servitoare irlandeză, bucuroasă de schimbare, îi ceru voie să-i sărute obrajii, care se făcuseră fără veste atât de trandafirii. Amelia îşi trecu» braţele pe după gâtul fetei şi o sărută din toată inima, ca un copil. Era ceva mai mult decât un copil. În noaptea aceea se bucură de un somn dulce, întremător, profund, şi ce izvor de nespusă fericire când se deşteptă în lumina soarelui de dimineaţă!

„Are să vină şi astăzi la noi, îşi spuse Amelia. E cel mai nobil dintre oameni!” Şi de fapt şi George se gândea că el e una din cele mai generoase fiinţe din lume şi că făcea un nemaipomenit sacrificiu însurându-se cu această plăpândă făptură.

În timp ce Amelia şi Osborne se bucurau de plăcutul lor *tête-à-tête* la etajul de sus, la parter, bătrâna doamnă Sedley şi căpitanul Dobbin discutau despre situaţia celor doi tineri şi despre posibilitatea de a-şi croi un viitor. Doamna Sedley, care îi pusese pe cei doi îndrăgostiţi faţă în faţă şi-i lăsase să se îmbrăţişeze cu tot focul inimii lor, ca o adevărată femeie ce se găsea, era de părere că nicio

putere de pe pământ n-are să-l poată înduplece pe domnul Sedley să consimtă la căsătoria dintre fiica lui şi băiatul unui om care se purtase faţă de el cu atâta neruşinare, răutate şi lipsă de omenie. Şi-i înşiră o poveste nesfârşită din zilele lor mai fericite şi despre măreţia lor de odinioară, când Osborne o ducea destul de greu în New Road, iar nevasta lui era prea mulţumită să capete o parte din jucăriile lui Jos, pe care i le dăruia doamna Sedley la naşterea vreunuia din copiii lui Osborne. Era sigură că diabolica nerecunoştinţă a acestui om îl rănise de moarte pe domnul Sedley; iar în ceea ce priveşte căsătoria, el n-are să consimtă niciodată, niciodată, *niciodată.*

— Trebuie să fugă atunci împreună, doamnă! zise Dobbin, râzând. Şi să urmeze exemplul căpitanului Rawdon Crawley şi a prietenei domnişoarei Emmy, mica guvernantă.

Era cu putinţă una ca asta? Ei bine, ea n-ar fi crezut niciodată aşa ceva! Doamna Sedley îşi pierdu cumpătul la auzul acestei noutăţi. Cât ar fi vrut să fie şi Blenkinsop de faţă ca să audă asta; Blenkinsop n-a avut niciodată încredere în această domnişoară Sharp. Ce noroc pe Jos c-a scăpat de ea! şi doamna Sedley descrise binecunoscutele scene de dragoste dintre Rebecca şi perceptorul din Roggley Wollah.

Însă nu de mânia domnului Sedley se temea atât de mult Dobbin, cât de aceea a celuilalt părinte interesat; şi el mărturisi că avea mare îndoială şi era foarte îngrijorat în ceea ce priveşte comportarea sprâncenatului şi bătrânului negustor, tiran de modă veche, din Russell Square. El se împotrivea în mod categoric căsătoriei, îşi aminti Dobbin. Şi ştia ce om brutal şi hotărât era Osborne, şi cum se încăpăţâna când arunca vreo vorbă.

— Singurul prilej de împăcare pe care-l are George, pleda prietenul său, este acela de-a se distinge în viitoarea

campanie. Dacă moare, se prăpădesc amândoi. Dacă nu reuşeşte să se distingă în război, ce-are să se întâmple atunci? El are ceva bani. De la maică-sa, după cum am auzit... destui ca să-şi cumpere gradul de maior; sau poate să-şi vândă ce are şi apoi să plece şi să devină căutător de aur în Canada sau să se lupte cu greul vieţii într-o căsuţă de ţară.

Dobbin se gândea că lui, cu asemenea tovarăşă de viaţă, nu i-ar păsa de nimic, şi, lucru ciudat, băiatul acesta absurd şi aşa de nechibzuit nu se gândea nici o singură clipă că lipsa mijloacelor pentru a ţine o trăsură frumoasă şi cai, şi lipsa unui venit care să dea posesorilor lui putinţa de a-şi ospăta cum se cuvine prietenii ar trebui să fie adevărate piedici în calea unirii dintre George şi Amelia Sedley.

Aceste grave consideraţii îl siliră să se gândească de asemenea că această căsătorie trebuie să aibă loc cât mai repede cu putinţă. Era oare atât de nerăbdător s-o vadă încheiată, asemenea oamenilor care, după ce le-a murit cineva, vor să grăbească înmormântarea, sau când pun la cale vreo despărţire, o fac numaidecât? Este cert că domnul Dobbin, după ce luase totul asupra lui, era cât mai nerăbdător să-l ducă la bun sfârşit. El stărui pe lângă George să treacă numaidecât la acţiune; îi arătă sorţii împăcării cu tatăl său, pe care o menţiune onorabilă a numelui lui în *Gazette* o putea oricând înfăptui. Dacă era nevoie, el ar fi gata să-i înfrunte pe cei doi taţi în problema respectivă. În tot cazul, el îl rugă din tot sufletul pe George să meargă până la capăt, şi asta înainte ca regimentul să primească ordinul de-a părăsi Anglia pentru a pleca pe câmpuri de luptă străine, ordin pe care-l aşteptau cu toţii.

Hotărât asupra acestor proiecte matrimoniale, şi cu îndemnul şi consimţământul doamnei Sedley, care nu avea niciun chef să trateze chestiunea personal cu soţul său,

domnul Dobbin se duse să-l caute pe John Sedley la localul lui din City, cafeneaua „Tapioca”, unde, de când i se închiseseră birourile şi-l lovise atât de crunt soarta, acest bătrân, sărman şi ruinat, obişnuia să se refugieze zilnic, să scrie şi să primească scrisori şi să le lege în teancuri misterioase, purtând în pulpanele hainei sale multe dintre acestea. Nu ştiu Lucru mai trist decât ocupaţia asta şi alergătura şi tainele acestea ale unui om ruinat; scrisorile acelea de la cine ştie ce bogătaş pe care ţi le arată mereu; hârţoagele acelea învechite şi unsuroase care-i făgăduiesc ajutor şi care-i prezintă condoleanţe, pe care ţi le pune cu grijă sub ochi şi pe care îşi clădeşte toate speranţele lui de refacere, cât şi viitoarea lui bogăţie. Fără îndoială că, în decursul vieţii sale, iubitul meu cititor a fost oprit în drum de mulţi asemenea nefericiţi. Omul te ia binişor deoparte; îşi scoate teancul de hârtii din buzunarul căscat al hainei, dezleagă şnurul, pune panglica în gură, îşi alege scrisorile lui favorite şi ţi le pune dinainte; şi cine nu cunoaşte privirea aceea deznădăjduită, încordată, pe jumătate înnebunită, pe care o aţinteşte asupra ta ou ochii lui văduviţi de orice speranţă?

Transformat în asemenea om îl găsi Dobbin pe rumenul, altă dată, voiosul şi fericitul John Sedley. Haina lui, odinioară elegantă şi frumoasă, era acum albită la cusături, iar nasturii începuseră să se coclească. Era tras la faţă şi nebărbierit; jaboul şi gulerul atârnau mototol sub jiletca lui de pânză. Când îi ospăta altă dată pe băieţi în vreo cafenea, vorbea şi râdea mai tare ca toată lumea, şi chelnerii săreau care mai de care să-l servească; acum era cât se poate de jalnic să vezi cât de umil şi de modest era faţă de John de la „Tapiooa”, un bătrân servitor cu urdori la ochi, cu ciorapi murdari şi pantofi scâlciaţi, a cărui ocupaţie era să servească pahare cu buline de lipit scrisorile, cerneală în borcănaşe de cositor şi coli de hârtie

celor care frecventau acest trist local, unde nu părea că se consumă nimic altceva; cât despre William Dobbin, căruia îi făcuse nenumărate daruri în tinereţea lui şi care fusese ţinta ironiilor bătrânului *gentleman* în mii de ocazii, bătrânul Sedley îi întinse mâna într-un fel cât se poate de şovăielnic şi de umil şi-i spuse „domnule”. Un sentiment de ruşine şi de remuşcare puse stăpânire pe William Dobbin văzând în ce fel îl primea şi cum i se adresa bătrânul acesta ruinat, ca şi cum el, Dobbin, ar fi fost vinovat, într-un fel sau altul, de nenorocirile care-l împinseseră atât de jos pe Sedley.

— Îmi pare foarte bine că vă văd, domnule căpitan Dobbin! rosti el, după ce se uită de câteva ori pe furiş la vizitatorul său (a cărui figură lunguiaţă şi-a cărui uniformă stârni oarecare tulburare în ochii urduroşi ai chelnerului în pantofi de dans hăbuciţi şi-o trezi şi pe bătrâna doamnă în negru care moţăia printre prăfuitele şi străvechile ceşti de cafea de la bar). Ce mai face onorabilul consilier şi stimata doamnă, admirabila dumitale mamă, domnule? El se uită spre chelner când rosti „stimata doamnă, ca şi când ar fi spus: „Atenţie, John, mai am încă prieteni, şi încă persoane de rang şi cu vază mare!” Ai nevoie de ceva, domnule? Tinerii mei prieteni Dale şi Spiggot se ocupă ei acuma de treburile mele, până or să fie gata noile mele birouri; căci sunt, aici numai pentru puţină vreme, înţelegeţi, căpitane? Ce putem face pentru dumneavoastră, domnule? Nu vreţi să luaţi ceva?

Dobbin, peste măsură de şovăitor şi bâlbâindu-se, spuse că nu-i era câtuşi de puţin foame sau sete; că nu avea niciun fel de afacere de discutat; că a venit doar ca să-l întrebe pe domnul Sedley de sănătate şi să strângă mâna unui vechi prieten; şi adăugă, cu o îndrăzneaţă denaturare a adevărului:

— Mama mea se simte foarte bine... adică a fost foarte

suferindă şi abia aşteaptă prima zi frumoasă ca să poată ieşi din casă s-o vadă pe doamna Sedley. Ce mai face doamna Sedley, domnule? Sper că foarte bine!

Şi aici el se opri, cugetând asupra desăvârşitei lui ipocrizii; căci ziua era nespus de frumoasă, şi lumina soarelui strălucea ca niciodată peste Coffin Court, unde se găsea cafeneaua „Tapioca”; şi domnul Dobbin îşi aminti că o văzuse pe doamna Sedley numai cu un ceas înainte, după ce-l dusese pe Osborne cu cabrioleta sa la Fulham şi după ce-l lăsase în *tête-à-tête* cu domnişoara Amelia.

— Soţia mea are să fie cât se poate de încântată s-o vadă pe distinsa doamnă! răspunse Sedley, scoţându-şi hârtiile. Am aici o scrisoare foarte binevoitoare de la tatăl dumitale, domnule, şi te rog să-i transmiţi respectuoasele mele salutări. Doamna Dobbin are să ne găsească într-o casă ceva mai mică decât aceea în care am fost noi obişnuiţi să ne primim prietenii, dar e foarte tihnită, şi schimbarea de aer îi prinde de minune fetiţei mele, căreia nu-i pria de loc oraşul... îţi mai aduci aminte de mica Emmy, domnule?... da, se simţea foarte prost! Ochii bătrânului *gentleman* umblau de colo-colo în timp ce vorbea. Căci se gândea la cu totul altceva şi frunzărea mereu hârţoagele şi pipăia necontenit panglica roşie şi roasă în care erau legate. Dumneata eşti ostaş, continuă el. Şi atunci te întreb, Will Dobbin, s-ar fi putut aştepta cineva vreodată la înapoierea pungaşului ăstuia de corsican de pe Elba? Şi după ce suveranii aliaţi au fost aici anul trecut, iar noi le-am dat ospăţul acela în City, domnule, şi după ce-am văzut Templul Concordiei, şi focurile de artificii, şi podul chinezesc din Saint James, ce om cu judecată îşi putea oare închipui că pacea nu era pe deplin încheiată, după ce-am înălţat şi-un *Te Deum* pentru ea, domnule? Te întreb, William, puteam eu oare bănui că împăratul Austriei nu-i decât un trădător afurisit, un

trădător, şi nimic mai mult? Eu nu îndulcesc cuvintele... un taler cu două feţe, un trădător infernal şi-un intrigant care nu urmărea decât să-şi aducă ginerele înapoi. Şi eu îţi spun că evadarea lui Boney de pe Elba a fost o coţcărie afurisită, o adevărată conspiraţie, domnule, în care erau interesate jumătate din puterile Europei, ca să scadă acţiunile şi să ne ruineze ţara. De aceea am ajuns eu aici, William. De aceea a apărut numele meu în *Gasette.* Şi de ce, domnule? Pentru că am avut încredere în împăratul Rusiei şi în prinţul regent. Şi-acum priveşte! Uită-te la hârtiile mele. Priveşte cum erau valorile la 1 martie, la cât era cotat francul francez când am făcut eu investiţiile mele. Şi la cât e cotat acuma. A fost o înţelegere secretă, domnule, altminteri n-ar fi evadat niciodată ticălosul ăsta. Unde era comisarul englez de l-a lăsat să plece? Ar trebui să fie împuşcat, domnule, adus în faţa unei curţi marţiale şi împuşcat, pe legea mea!

— Avem să-l alungăm noi pe Boney, domnule, zise Dobbin, puţin cam neliniştit de furia bătrânului, ale cărui vine de la frunte începeau să se umfle şi care-şi izbea hârtiile cu pumnul încleştat. Avem să-l alungăm, domnule. Ducele a şi ajuns în Belgia, iar noi aşteptăm în fiecare zi ordinul de plecare.

— Să nu-l cruţaţi! Să vă întoarceţi cu capul ticălosului, domnule! lmpuşcaţi-l pe mişel, domnule! urla Sedley. M-aş înrola şi eu, dar nu sunt decât un moşneag distrus, adus la sapă de lemn de pungaşul ăsta blestemat şi de-o şleahtă de hoţomani din ţara asta care m-au escrocat şi pe care eu i-am procopsit, domnule, şi care se lăfăiesc acuma în trăsurile lor... adăugă el cu glasul răguşit.

Dobbin era destul de mişcat la vederea acestui vechi prieten, binevoitor altă dată, iar acuma aproape înnebunit sub loviturile sorţii şi turbând de-o furie senilă. Fie-vă milă de *gentleman-ul* ruinat, voi, cei pentru care banii şi-o

reputaţie înseamnă avuţia cea mai de seamă; şi, cu siguranţă, aşa sunt cei din Bâlciul deşertăciunilor.

— Da, continuă el, sunt vipere pe care le încălzeşti la sân, şi după aceea ele te muşcă. Sunt milogi pe care-i urci pe calul tău, şi ei sunt cei dintâi care te îmbrâncesc jos. Ştii la cine mă gândesc, William Dobbin, băiatule; mă gândesc la nemernicul acela îngâmfat din Russel Square, pe care-l ştiu de când n-avea niciun şiling în buzunar şi pe care mă rog şi trag nădejde să-l văd iar calic, aşa cum era când l-am scos din încurcătură.

— Am auzit câte ceva despre asta, domnule, de la prietenul meu George, zise Dobbin, nerăbdător să-şi atingă ţinta. Cearta dintre dumneavoastră şi tatăl lui l-a mâhnit peste măsură de tare, domnule. Şi sunt aducătorul unui mesaj din partea lui.

— Oh, care va să zică *ăsta* a fost scopul vizitei dumitale, nu-i aşa? strigă bătrânul sărind ca ars. Ce! Poate că-mi trimite condoleanţe, mai ştii? Foarte drăguţ din partea lichelei, ăsteia scrobite şi cu ifose de coconaş din West End! mai dă încă târcoale casei mele, nu-i aşa? Dacă băiatul meu ar avea curajul unui bărbat, l-ar împuşca. E tot atât de nemernic ca şi taică-său. Nu vreau să i se mai pomenească numele în casa mea. Blestem ziua când l-am lăsat să-mi calce pragul; şi mai bine-mi văd fata moartă la picioarele mele decât măritată cu el!

— George n-are niciun fel de vină pentru purtarea tatălui lui, domnule! Iar iubirea fiicei dumneavoastră pentru el este în aceeaşi măsură opera dumneavoastră, ca şi a lui. Şi credeţi c-aveţi dreptul să vă jucaţi cu sentimentele de dragoste ale tinerilor acestora şi-apoi să le frângeţi inimile după bunul dumneavoastră plac?

— A du-ţi aminte că nu tatăl lui e cel care rupe logodna! strigă bătrânul Sedley. Eu sunt acela care-o interzic! Familia asta şi familia mea nu mai au de-acum înainte

absolut nimic comun. Am căzut jos de tot, dar nu atât de jos încât să admit una ca asta; niciodată! Şi poţi spune asta întregii lui seminţii, şi fiului, şi tatălui, şi surorilor, şi tuturor celorlalţi!

— Credinţa mea este, domnule, că dumneavoastră nu aveţi nici puterea şi nici dreptul de a-i despărţi pe cei doi tineri, răspunse Dobbin cu glasul scăzut, şi că dacă nu-i daţi fiicei dumneavoastră consimţământul, va fi de datoria ei să se mărite şi fără el, căci nu-i niciun motiv să moară sau să trăiască ca o nenorocită numai pentru că v-a căşunat dumneavoastră aşa. După părerea mea, ea se poate socoti într-adevăr măritată, ca şi cum i s-ar fi făcut strigările în toate bisericile din Londra. Şi ce răspuns ar dovedi mai bine cât sunt de neîntemeiate atacurile lui Osborne împotriva dumneavoastră decât faptul că propriul său fiu cere să intre în familia dumneavoastră şi să se însoare cu fiica dumneavoastră!

Un fulger de mulţumire păru să ilumineze faţa bătrânului Sedley când i se puse chestiunea în felul acesta; dar el tot mai stărui în ideea că această căsătorie n-are să aibă niciodată loc cu consimţământul său.

— Atunci trebuie făcută fără el, spuse Dobbin zâmbind.

Şi-i povesti domnului Sedley, aşa cum îi povestise şi doamnei Sedley, cu o zi înainte, istoria fugii Rebeccăi cu căpitanul Crawley. Aceasta îl distră foarte mult pe bătrânul *gentleman.*

— Straşnici oameni mai sunteţi şi voi, căpitanii! zise el, legându-şi la loc hârţoagele. Şi pe faţa lui rătăcea ceva care-aducea a zâmbet, spre marea uimire a chelnerului cu ochii urduroşi, care intra chiar atunci şi care nu văzuse niciodată asemenea expresie pe figura lui Sedley de când acesta luase obiceiul de-a veni în cafeneaua aceea mohorâtă.

Ideea de a-şi lovi în felul acesta duşmanul, pe Osborne,

îl încânta, poate, pe bătrânul *gentleman;* şi convorbirea lor luând acum sfârşit, el şi cu Dubbin se despărţiră buni prieteni.

— Surorile mele spun că are nişte diamante mari cât ouăle de porumbel, îi povesti George, râzând. Şi ce înfăţişare minunată trebuie să-i dea! Trebuie să fie o adevărată iluminaţie când îşi pune la gât atâtea giuvaericale: părul ei ţipător de negru e tot aşa de cârlionţat ca şi al lui Sambo. Aş paria c-avea şi-un belciug în nas când a fost prezentată la curte; şi cu o gătează de pene în loc de conci, ar arăta întocmai ca *la belle sauvage*[185]*.*

George, care stătea de vorbă cu Amelia, îşi bătea joc de înfăţişarea unei domnişoare cu care tatăl şi surorile sale îi făcuseră de curând cunoştinţă şi care era un obiect de nemaipomenit respect în casa din Russell Square. Se povestea despre ea că are un ştiu câte plantaţii în Indiile Occidentale, o mare sumă de bani în valori şi trei steluţe în dreptul numelui ei de pe lista acţionarilor Companiei Indiilor Orientale. Avea o casă în Surrev şi-o casă în Portland Place. Numele bogatei moştenitoare din Indiile Occidentale fusese menţionat cu elogii în *Morning Post.* Doamna Haggistoun, văduva colonelului Haggistoun, ruda ei, o avea sub tutelă şi-i conducea casa. Fata părăsise atunci pensionul, unde-şi desăvârşise educaţia, iar George şi surorile lui o întâlniseră la o serată în casa bătrânului Hulker, din Devonshire Place („Hulker, Bullock & Co”. fiind de multă vreme corespondenţii casei sale în Indiile Occidentale), iar fetele îi arătaseră cele mai măgulitoare atenţii, pe care moştenitoarea le primise cu vădită bunăvoinţă. O orfană în situaţia ei, cu averea ei, ce interesant! se minunau domnişoarele Osborne. Erau complet obsedate de noua lor prietenă când se înapoiară

[185] Frumoasa sălbatică (fr.).

de la balul lui Hulker la domnişoara Wirt, guvernanta lor: făcuseră tot felul de planuri ca să se întâlnească mereu şi luară trăsura şi se duseră s-o vadă chiar a doua zi. Doamna Haggistoun, văduva colonelului Haggistoun şi ruda lordului Binkie, despre care vorbea necontenit, păru acestor fete drăguţe şi modeste cam mândră şi prea dispusă să trăncănească toată vremea despre rubedeniile ei; dar Rhoda era într-adevăr minunată – cea mai sinceră, mai drăguţă şi mai plăcută fiinţă – având nevoie de încă puţină spoială, dar încolo, o fire cât se poate de bună. Şi fetele îşi spuseră numaidecât pe nume.

— Să-i fi văzut rochia cu care a mers la curte, Emmy! exclamă Osborne, hohotind. A venit la surorile mele să le-o arate, înainte de a fi prezentată de către *lady* Binkie, rubedenia doamnei Haggistoun. E neam cu toată lumea Haggistoun ăsta. Diamantele ei scânteiau ca luminile de la Vauxhall în noaptea când am fost şi noi acolo. (Îţi aminteşti de Vauxhall, Emmy, şi cum îi mai cânta Jos puicuţei lui dragi?) Diamante şi mahon, draga mea!

Gândeşte-te ce contrast interesant... Cât şi penele albe din părul... voiam să spun, din lâna ei. Avea nişte cercei ca nişte candelabre; puteai să te şi luminezi cu ei, ţi-o jur, şi o trenă de satin galben, care se târa după ea de parcă era coada unei comete.

— Ce vârstă are? întrebă Emmy, căreia George îi înşirase verzi şi uscate despre frumuseţea asta de abanos chiar în dimineaţa întâlnirii lor, îi înşirase verzi şi uscate aşa cum n-o putea face, cu siguranţă, niciun alt om din lume.

— Prinţesa neagră, deşi a părăsit şcoala abia acuma, trebuie să aibă vreo douăzeci şi trei de ani. Şi să-i vezi şi ortografia! De obicei îi scrie scrisorile doamna colonel Haggistoun, dar într-un moment de mare exuberanţă s-a încumetat să scrie ea singură surorilor mele; şi

ortografiază „sating” în loc de satin, şi „Saint Jams” în loc de Saint James’s!

— Sunt sigură că asta trebuie să fie domnişoara Swartz, internă la domnişoara Pinkerton, zise Emmy, amintindu-şi de vesela mulatră, care avusese un adevărat atac de nervi când Amelia părăsise pensionul.

— Exact aşa o şi cheamă, spuse George. Tatăl ei a fost un evreu din Germania... un negustor de sclavi, se zice, şi avea legături, într-un fel sau altul, cu Insulele Canibalilor. A murit anul trecut, iar domnişoara Pinkerton i-a desăvârşit educaţia. Ştie să cânte la pian două bucăţi; şi trei cântece din gură. Ştie să scrie când stă alături doamna Haggistoun, ca să-i îndrepte ortografia; iar Jane şi Maria au şi început s-o iubească ca pe-o soră.

— Ce mult mi-ar fi plăcut să mă iubească aşa şi pe mine, rosti Emmy gânditoare. Dar au fost întotdeauna foarte reci faţă de mine.

— Dragul meu copil, te-ar fi iubit la sigur dacă ai fi avut două sute de mii de lire, răspunse George.

Ăsta e felul în care-au fost crescute. Familia noastră nu apreciază decât banii gheaţă. Noi trăim printre bancherii şi mărimile din City, şi, naiba să-i ia, orice om, când stă de vorbă cu tine, îşi zornăie în buzunar guineele. În primul rând e măgarul acela de Fred Bullock, care-i pe cale de a se însura cu Maria, apoi Goldmore, directorul Companiei Indiilor Orientale... apoi Dipley, din comerţul cu grăsimi, comerţul *nostru* adică, adăugă George, cu un surâs forţat şi înroşindu-se. Dracu’ să ia toată şleahta asta ordinară şi setoasă de bani! Pic de somn la măreţele şi plictisitoarele lor ospeţe. Şi mi-e ruşine de seratele pompoase şi stupide ale tatălui meu. Eu am fost obişnuit să trăiesc printre *gentleman* şi printre oameni de lume, Emmy, iar nu c-o droaie de negustori neciopliţi. Scumpă nevestică, tu eşti singura făptură din societatea noastră care-ai arătat, ai

gândit şi-ai vorbit întotdeauna ca o doamnă; şi asta pentru că tu eşti un înger şi nu poţi face altfel. Nu mă dojeni. Tu *eşti* singura doamnă dintre ei toţi. Oare n-a băgat asta de seamă şi domnişoara Crawley, care s-a învârtit prin cele mai înalte cercuri din Europa? Cât despre Crawley din garda majestăţii-sale, naiba să-l ia, e-un băiat straşnic şi-mi place pentru că s-a însurat cu fata pe care şi-a ales-o el singur!

Amelia îl admira şi ea pe căpitanul Crawley, şi încă foarte mult pentru lucrul acesta, şi era încredinţată că Rebecca are să fie fericită cu el şi nădăjduia, surâzând, că Jos are să se consoleze. Şi cam în chipul ăsta flecăreau cei doi, ca în vremurile bune. Amelia îşi recăpătase toată încrederea în George, deşi se arăta foarte geloasă pe Rhoda Swartz şi-i mărturisi că e îngrozitor de înfricoşată, ca o ipocrită ce era, că el are s-o uite de dragul moştenitoarei şi a banilor ei şi a domeniilor ei din Saint Kitts. Dar adevărul este că ea se simţea prea fericită ca să mai aibă temeri şi îndoieli sau presimţiri rele; căci ştiindu-l din nou pe George lângă ea, nu-i era frică de nicio moştenitoare, de nicio frumuseţe şi de niciun fel de altă primejdie.

Când căpitanul Dobbin se întoarse după masă la Emmy – lucru pe care-l făcu din mare dragoste pentru ei – îi crescu inima de bucurie văzând cât de mult reîntinerise Amelia, cum mai râdea şi mai ciripea şi cum cânta la pian câteva cântece vechi şi atât de bine cunoscute, ocupaţie care nu încetă decât în clipa în care se auzi clopoţelul de la poartă, ce vestea întoarcerea domnului Sedley din City, dinaintea căruia George primi semnalul de-a se retrage.

După primul zâmbet de salut – şi care era, până şi el, o prefăcătorie, pentru că ea socotea sosirea lui Dobbin mai degrabă supărătoare – Amelia nu se mai sinchisi de loc de Dobbin în timpul vizitei. Dar el era mulţumit văzând-o atât

de fericită şi recunoscător sorţii fiindcă el fusese acela care făcuse totul.

CAPITOLUL XXI

CEARTĂ ÎN JURUL UNEI MOŞTENITOARE

Oricare domnişoară înzestrată cu calităţile pe care le avea domnişoara Swartz putea inspira sentimente de dragoste; şi un vis măreţ şi plin de ambiţie puse stăpânire pe sufletul bătrânului domn Osborne, vis care urma să se înfiripe cu ajutorul ei. El încuraja cu cel mai mare entuziasm şi bunăvoinţă îndatoritoarea prietenie a fiicelor sale pentru tânăra moştenitoare şi susţinea sus şi tare că-i face cea mai mare plăcere, în calitatea lui de părinte, să vadă cât de bine ştiau fetele lui să-şi dăruiască dragostea.

„N-ai să găseşti, în umila noastră locuinţă din Russell Square, îi spunea el domnişoarei Rhoda, strălucirea aceea şi nici luxul cu care eşti dumneata obişnuită în West End, scumpa mea domnişoară. Fiicele mele sunt nişte fete simple şi curate, dar inimile lor ştiu cui trebuie să se dăruiască şi au prins mare dragoste pentru dumneata, dragoste care le face cinste, repet, care le face cinste. Iar eu nu sunt decât un simplu, un sincer şi-un umil negustor britanic, un negustor cinstit, după cum pot mărturisi şi respectaţii mei prieteni Hulker şi Bullock, care-au fost reprezentanţii răposatului şi regretatului dumitale tată. Ai să găseşti aici o familie unită, simplă, fericită şi, nădăjduiesc că pot afirma, respectată, o masă simplă, oameni simpli, dar o primire călduroasă, iubita mea domnişoară Rhoda... Rhoda, îngăduie-mi să-ţi spun pe

nume, căci inima mea e plină de dragoste pentru dumneata, ăsta-i adevărul. Eu sunt un om deschis şi-mi eşti dragă. Un pahar de şampanie! Hicks, şampanie pentru domnişoara Swartz!”

Există însă o mică îndoială în privinţa faptului că bătrânul Osborne credea tot ce spunea şi că fetele erau cu totul sincere în dovezile lor de dragoste faţă de domnişoara Swartz. În Bâlciul deşertăciunilor, oamenii se lipesc în chipul cel mai firesc de cei bogaţi. Dacă cei mai săraci dintre oameni privesc cu ochi prea buni îndestularea (pentru că desfid pe orice membru al publicului britanic care ar susţine că noţiunea de avere nu i-ar trezi în minte ideea de măreţie şi de fericire; şi că dumneata, deşi ţi s-a spus că vecinul dumitale de masă are o jumătate de milion, nu te vei uita La el cu oarecare interes), iar dacă omul obişnuit se uita cu bunăvoinţă la bani, cu atât mai mult îi vor lua în seamă bătrânii tăi oameni de lume! Sentimentele lor se reped să întâmpine şi să ureze bun-venit banilor. Bunăvoinţa şi îngăduinţa lor se trezesc în mod spontan faţă de interesanţii posesori ai banului. Şi cunosc oameni foarte cumsecade care cred că nu li-e îngăduit să se împrietenească cu cineva dacă respectivul nu are o anumită stare materială sau oarecare poziţie în societate. Ei fac caz de sentimentele lor în anumite prilejuri bine alese. Şi dovada este că cea mai mare parte din membrii familiei Osborne, care în decurs de cincisprezece ani n-au fost în stare să-i arate Ameliei Sedley niciun fel de preţuire, se pomeniră atât de îndrăgostiţi de domnişoara Swartz în decursul unei singure seri, exact aşa cum şi-ar putea dori cel mai romantic partizan al prieteniei de la prima vedere.

Ce partidă ar fi ea pentru George (căzuseră de acord surorile şi domnişoara Wirt) şi cu cât ar fi mai bună decât acea micuţă şi neînsemnată Amelia! Un băiat atât de

strălucitor ca el, cu înfăţişarea, rangul şi talentele lui, ar fi un soţ cât se poate de potrivit pentru ea. Închipuindu-şi balurile din Portland Place, prezentările la curte, cât şi intrarea lor în cel puţin jumătate din marea aristocraţie, domnişoarele îşi pierdeau capul şi nu vorbeau iubitei şi noii lor prietene decât despre George şi despre legăturile lui din lumea mare.

Bătrânul Osborne se gândea şi el că fata ar fi o minunată partidă pentru fiu-său. Ar părăsi atunci armata; ar intra în Parlament; ar deveni o personalitate, atât în societate, cât şi în viaţa politică. Şi sângele lui clocotea de neprihănită bucurie britanică când vedea numele de Osborne înnobilat în persoana fiului său şi când se gândea c-ar putea fi trunchiul din care ar creşte o glorioasă linie de baroneţi. El puse în mişcare toate cunoştinţele lui din City şi de la Bursă, până află totul în legătură cu averea moştenitoarei, unde-i erau plasaţi banii şi unde-şi avea proprietăţile. Tânărul Fred Bullock, unul din principalii lui informatori, ar fi vrut s-o ceară pentru el (aşa se exprima tânărul bancher), dar era angajat faţă de Maria Osborne. Şi nefiind în stare să şi-o facă soţie, dezinteresatul Fred o acceptă cu entuziasm în calitate de cumnată.

— George ar trebui să intre numaidecât pe fir şi s-o cucerească, îşi dădea el cu părerea. Bate fierul până-i cald, ştiţi doar, şi câtă vreme-i încă nou-venită în oraş: peste vreo câteva săptămâni te pomeneşti că-şi face apariţia cine ştie ce crai din West End, cu titlu şi cu averea ferfeniţă, şi ne dă peste cap pe toţi ăştia din City, cum a făcut lordul Fitzrufus cu domnişoara Grogram anul trecut, care era ca şi logodită până atunci cu Podder, de la „Podder & Brown”. Cu cât mai repede, cu atât mai bine, domnule Osborne; asta e cel puţin părerea mea, rosti şugubăţul.

Totuşi, după ce domnul Osborne părăsi biroul băncii,

domnul Bullock îşi aminti de Amelia şi ce fată drăguţă era ea şi cât de mult ţinea la George Osborne. Şi risipi cel puţin zece secunde din preţiosul lui timp în păreri de rău pentru nenorocirea care-o lovise pe această nefericită fată.

Astfel, în timp ce nobilele simţăminte ale lui George Osborne şi prietenul şi geniul său cel bun, Dobbin, îl aduceau pe hoinar înapoi la picioarele Ameliei, părintele şi surorile lui George îi puneau la cale această strălucită căsătorie, negândindu-se niciun moment că tânărul s-ar putea împotrivi.

Când bătrânul Osborne făcea ceea ce numea el „o aluzie", era cu neputinţă, chiar şi pentru cel mai neghiob dintre oameni, să se înşele în privinţa intenţiei sale. Când izbea vreun valet cu piciorul şi-l dădea de-a berbeleacul pe scări, asta însemna pentru el o aluzie la faptul că omul trebuie să plece din serviciul său. Cu obişnuita lui sinceritate şi delicateţe, el îi spuse doamnei Haggistoun că are să-i înmâneze un cec de cinci mii de lire în ziua când fiul său se va însura cu pupila ei; acestei propuneri el îi spunea „aluzie" şi-o socotea drept un foarte abil act de diplomaţie. În cele din urmă el îi făcu şi lui George o asemenea aluzie relativ la moştenitoare, îi porunci adică să se însoare numaidecât cu ea, ca şi cum i-ar fi ordonat valetului său să desfunde o sticlă sau secretarului său să scrie o scrisoare.

Această imperativă aluzie îl tulbură foarte pe George, căci se găsea în plin entuziasm şi desfătare, acuma, când îi făcea a doua oară curte Ameliei, care era nespus de duioasă cu el. Contrastul dintre purtarea şi înfăţişarea ei şi purtarea şi înfăţişarea moştenitoarei făcea ca ideea unei căsătorii cu aceasta din urmă să-i apară îndoit de caraghioasă şi de odioasă. „Echipaje şi loji la Operă, îşi spunea el; închipuiţi-vă să fiu văzut în ele alături de-o

frumuseţe de mahon ca asta!” Adăugaţi la toate acestea că tânărul Osborne era tot atât de încăpăţânat ca şi bătrânul; când dorea un lucru, era la fel de hotărât să-l capete; şi exact tot atât de violent când se mânia, ca şi tatăl său, în momentele lui de mare furie.

Din prima clipă în care tatăl său îi făcu în mod formal aluzie că trebuie să-şi depună sentimentele lui de dragoste la picioarele domnişoarei Swartz, George hotărî să-l ducă cât va putea mai mult cu vorba pe bătrânul *gentleman.*

— Trebuia să te fi gândit mai demult la afacerea asta, îi spuse el. Nu pot face nimic acuma, când aşteptăm în fiecare zi ordinul de plecare. Ai răbdare până mă întorc înapoi, dac-am să mă mai întorc...

După care îi demonstra că momentul acela, în care regimentul lui aştepta în fiecare zi să părăsească Anglia, era cât se poate de prost ales; că puţinele zile sau săptămâni cât mai era încă acasă trebuia să le consacre afacerilor, şi nu să facă curte domnişoarelor;

— că era timp destul pentru asta când avea să se întoarcă acasă cu grad de maior.

— Căci îţi făgăduiesc, rosti el dându-şi aere, că ai să vezi, într-un fel sau altul, şi numele lui George Osborne în *Gazette!*

Răspunsul tatălui său avea drept temei informaţia proaspăt primită din City, şi anume, că maimuţoii din West End vor pune la sigur mâna pe moştenitoare dacă lucrurile se tărăgănează; şi că dacă nu se însoară imediat cu domnişoara Swartz, ar trebui cel puţin să aibă la mână un angajament scris că nunta va avea loc după ce se va reîntoarce el în Anglia; bătrânul Osborne mai spunea că un om care poate dobândi zece mii de lire venit anual stând acasă era un nebun dacă-şi primejduia viaţa în străinătate.

— Aşadar, ai vrea să fiu arătat cu degetul ca cel din urmă laş, domnule, şi să fac numele nostru de ocară de

dragul banilor domnişoarei Swartz?! interveni George.

Această observaţie îl făcu pe bătrânul *gentleman* să bată puţintel în retragere, dar, cum trebuia să răspundă şi la asta, şi cum planul lui era gata pus la cale.

— Mâine ai să iei masa aici, George; şi ori de câte ori are să vină domnişoara Swartz, ai să fii aici, ca să-i prezinţi omagiile tale. Dacă ai nevoie de bani, treci pe la domnul Cbopper!

Aşadar, o nouă piedică se ivea în calea lui George, punându-se de-a curmezişul planurilor lui în legătură cu Amelia, piedică în privinţa căreia el şi cu Dobbin avură mai multe convorbiri confidenţiale. Părerea prietenului lui cu privire la linia de conduită ce-o avea de urmat o cunoaştem mai demult. Iar în ceea ce-l privea pe Osborne, o dată ce-şi punea ceva în gând, o nouă piedică sau chiar mai multe îl făceau şi mai hotărât.

Întunecatul obiect al acestei conspiraţii, în care intraseră capii familiei Osborne, era cu totul străin de planurile acestora în privinţa ei (pe care, lucru ciudat, nici chiar prietena şi tutoarea ei nu le dădu în vileag) şi, luând toate linguşirile domnişoarelor drept un simţământ pornit din inimă şi, fiind, după cum am avut prilejul să arătăm mai înainte, o fire foarte iubitoare şi impetuoasă, răspundea la declaraţiile lor de dragoste cu o înflăcărare de-a dreptul tropicală. Şi dacă e să dăm pe faţă tot adevărul, aş spune că şi ea simţea oarecare atracţie egoistă pentru casa din Russell Square şi că, într-un cuvânt, îl găsea pe tânărul George Osborne cât se poate de plăcut. Favoritele lui făcuseră impresia asupra ei chiar din prima seară când îl văzuse la balul familiei Hulker; şi, precum ştim, ea nu era prima femeie care căzuse pradă farmecului lor. George avea totodată aerul unui fanfaron şi al unui om melancolic; părea fioros şi în acelaşi timp galeş. Avea înfăţişarea unui om pasionat, cu tainele, durerile şi aventurile lui ascunse.

Şi un glas adânc şi plin de intensitate. Vorbea despre vreme sau oferea îngheţată partenerei sale pe un ton atât de trist şi de confidenţial, de parcă i-ar fi anunţat moartea mamei sale sau s-ar fi pregătit să-i facă o declaraţie de dragoste. Se uita de sus la toţi filfizonii din cercul tatălui său şi-şi dădea aere de erou printre oamenii aceştia de mâna a treia. Unii îl luau peste picior şi-l duşmăneau. Alţii, ca Dobbin, îl admirau cu fanatism. Şi favoritele sale începuseră să-şi facă efectul şi să se joace cu sentimentele domnişoarei Svvartz.

Ori de câte ori credea că e cu putinţă să-l întâlnească în Russell Square, această simplă şi veselă domnişoară era cât se poate de grăbită să le vadă pe scumpele surori Osborne. Ea se arăta în rochii noi şi foarte costisitoare, cu brăţări, cu pălării şi cu găteli minunate de pene. Şi-şi împodobea făptura cu cea mai mare dibăcie, pentru a fi pe placul cuceritorului şi-şi expunea toate sărmanele ei talente pentru a-i câştiga bunăvoinţa. Fetele îi cereau, cu cea mai mare seriozitate, să facă puţină muzică, iar ea îşi cânta cele trei romanţe şi-şi executa la pian cele două bucăţi ori de câte ori era rugată, spre propria şi din ce în ce mai marea ei plăcere. În timpul acestor desfătătoare petreceri, domnişoara Wirt şi tutoarea ei stăteau la o parte şi se întreţineau despre nobilimea Angliei.

A doua zi după ce tatăl său îi făcuse aluzia respectivă şi puţin timp înainte de ora mesei, George stătea lungit pe-o sofa din salon, într-o foarte cuviincioasă şi desăvârşită poză de melancolie. Fusese, la cererea tatălui său, pe la domnul Chopper, în City (bătrânul *gentleman*, deşi îi dăruia mari sume de bani fiului său, nu-i hotăra niciodată o sumă fixă lunar, ci o făcea numai după cum avea chef). După aceea petrecuse trei ore cu Amelia, cu scumpa şi mica lui Amelia, la Fulham; apoi se întoarse acasă ca să-şi găsească surorile în salon, înfăşurate în muselină scrobită,

pe văduve flecărind într-un colţ, iar pe nevinovata domnişoară Swartz în rochia ei favorită de satin chihlimbariu, cu brăţări de turcoaze şi nenumărate inele, flori, pene şi tot felul de broşe şi zorzoane, împodobită aproape cu tot atâta gust ca şi-un coşar la 1 Mai.

După zadarnice încercări de a-l atrage în conversaţie, fetele vorbiră despre modă şi despre ultimul ceai la care fuseseră, până ce George fu cu totul dezgustat de pălăvrăgeala lor. Şi făcea comparaţie între purtarea lor şi aceea a micuţei Emmy, între glasurile lor ascuţite şi argintiile şi gingaşele ei modulaţii; punea faţă-n faţă ţinuta, gesturile grosolane şi băţoşenia lor cu delicatele, blândele şi graţioasele ei mişcări. Şi sărmana domnişoară Swartz, care stătea pe locul pe care obişnuia să stea Emmy! Mâinile ei încărcate cu giuvaericale se lăsaseră greu în poala rochiei de satin chihlimbariu. Broşele şi cerceii ei scânteiau, iar ochii ei mari se roteau de jur-împrejur. Nu făcea nimic, simţindu-se perfect mulţumită, şi se credea fermecătoare. Nimic nu era mai frumos ca satinul acela, un material cum surorile nu mai văzuseră niciodată.

— Afurisit să fiu, îi povestea George prietenului său credincios, dacă nu arată ca o păpuşă chinezească, care n-are nimic altceva de făcut toată vremea decât să rânjească şi să dea din cap! Să mă ia dracu', Will, dar abia m-am putut stăpâni să nu-i arunc în cap cu perna de pe sofa!

Totuşi, el se feri să-şi dea pe faţă sentimentele.

Surorile începură să cânte la pian *Bătălia de la Praga.*

— Încetaţi cu cântecul ăsta îngrozitor! urlă George de pe sofa, într-un acces de furie. Mă scoate din sărite. Cântă dumneata ceva, domnişoară Swartz. Cântă ceva, orice, în afară de *Bătălia de la Praga.*

— Să cânt *Mary cea cu ochii albaştri,* sau aria din

Cabinetul? întrebă domnişoara Swartz.

— Bucata aceea drăguţă din *Cabinetul*! îi cerură surorile.

— O ştim şi pe aceea, le-o întoarse mizantropul de pe sofa.

— Aş putea cânta *Fluviul Tajo,* propuse domnişoara Swartz cu *o* voce blândă, dacă aş avea cuvintele. Era ultima bucată din valorosul repertoriu al tinerei fete.

— Oh, *Fluviul Tajo*! exclamă domnişoara Maria. Avem noi cuvintele, şi ieşi să aducă partitura.

Dar se întâmplă că acest cântec, foarte la modă pe atunci, fusese dăruit surorilor Osborne de-o tânără prietenă de-a lor al cărei nume sta scris chiar pe copertă, iar domnişoara Swartz, terminând cântecul în aplauzele lui George (deoarece îşi amintea că-i plăcea foarte mult Ameliei) şi nădăjduind poate să fie bisată.

Începu să răsfoiască partitura, când privirea îi căzu pe copertă, şi ea văzu scris într-un colţ „Amelia Sedley”.

— Doamne, strigă Rhoda Swartz, învârtindu-se repede cu scăunelul de la pian, asta-i Amelia *mea?* Amelia, care a fost la pensionul domnişoarei Pinkerton din Hammersmith? Sigur că-i ea! Ea e. Şi... şi vorbiţi-mi despre ea, unde stă?

— Nu mai vorbi de ea! zise în mare grabă domnişoara Maria Osborne. Familia ei e cu desăvârşire compromisă. Tatăl ei l-a tras pe papa pe sfoară; cât despre ea, nici nu trebuie măcar pomenită *aici*! Era rândul domnişoarei Maria să se răzbune pentru ieşirea lui George în legătură cu *Bătălia de la Praga.*

— Dumneata eşti prietenă cu Amelia? întrebă George, sărind în sus. Dumnezeu să te binecuvânteze pentru asta, domnişoară Swartz! Nu crede ce spun fetele. Şi, în orice caz; nu-i *ea* de vină. Ea e cea mai bună...

— Tu ştii că nu trebuie să vorbeşti despre ea, George! strigă Jane. Papa nu îngăduie!

— Cine mă împiedică? strigă George la rândul lui. Eu

vreau să vorbesc despre ea! Şi spun că e cea mai bună, cea mai dulce şi cea mai fermecătoare fată din Anglia; şi că fiică de falit sau nu, surorile melé nu-s vrednice să-i dezlege cureaua încălţămintei ei! Dacă o iubeşti, du-te de-o vezi, domnişoară Swartz; căci are mare nevoie de prietene acuma, şi Dumnezeu să binecuvânteze pe oricine îi arată prietenie. Oricine-o vorbeşte de bine, mi-e prieten; oricine vorbeşte împotriva ei, mi-e duşman. Îţi mulţumesc, domnişoară Swartz! şi se duse spre ea şi îi strânse mâna.

— George! George! strigă una din surori, implorându-l.

— Spun, zise George plin de cruzime, că eu îi socot pe toţi cei care-o iubesc pe Amelia Sed... dar se opri.

Bătrânul Osborne era în cameră, cu faţa vânătă de furie şi cu ochii ca nişte cărbuni aprinşi.

Deşi se oprise în mijlocul frazei, totuşi, înfierbântat cum era, George nu mai putea fi strunit nici de toate generaţiile Osbomilor laolaltă; îşi reveni numaidecât, răspunse privirii provocatoare a tatălui său printr-alta care exprima atâta hotărâre şi dispreţ încât bătrânul îşi pierdu la rândul lui cumpătul şi se uită într-altă parte. Şi simţi că cearta se apropie.

— Doamnă Haggistoun, îngăduiţi-mi să vă conduc la masă, zise el. Oferă braţul domnişoarei Svvartz, George! şi porniră.

— Domnişoară Swartz, o iubesc pe Amelia şi-am fost logodiţi aproape de pe când eram copii, mărturisi George Osborne partenerei sale; şi trăncăni tot timpul mesei cu o volubilitate care-l minună chiar şi pe el şi care-l făcea pe taică-său de două ori pe-atâta de nervos, având în vedere scandalul care avea să izbucnească de îndată ce vor fi plecat doamnele.

Deosebirea dintre cei doi Osborne consta în faptul că, pe când tatăl era violent, dar mai mult foc de paie, fiul avea de trei ori tăria şi curajul părintelui şi era în stare nu numai

să atace, şi să şi reziste; şi dându-şi seama că se apropia clipa când avea să se hotărască lupta dintre el şi tatăl său, mâncă cu mare poftă şi cu mult sânge rece, înainte de a trece la acţiune. Bătrânul Osborne, dimpotrivă, era nervos şi bea mult. Se poticnea în timpul conversaţiei cu doamnele, vecinele sale, iar calmul lui George îl scotea şi mai rău din sărite. Mai că-i venea să plesnească de furie văzând stăpânirea cu care George îşi împături şervetul şi felul ţanţoş în care se înclină când deschise uşa doamnelor la plecare! şi umplându-şi un pahar cu vin, îl dădu peste cap, privindu-şi tatăl drept în faţă, ca şi cum ar fi spus: „Domnilor din gardă, foc!” Bătrânul luă de asemenea o nouă provizie de muniţii, dar carafa se ciocni de pahar pe când încerca să-l umple.

După ce scoase un oftat adânc, începu, cu faţa congestionată a omului gata să se înăbuşe:

— Cum de-ai îndrăznit, domnule, să pomeneşti numele acelei persoane în faţa domnişoarei Swartz, astăzi, în salonul meu? Răspunde, domnule, cum de îndrăzneşti să faci una ca asta?

— Încetează, domnule, zise George, nu rosti vorba asta! „Cum de îndrăzneşti” nu-i o expresie pe care-o poţi întrebuinţa faţă de-un căpitan din armata britanică!

— Cu fiul meu am să vorbesc aşa cum îmi place. Căci îl pot lăsa fără un şiling, dacă-mi place. Şi-l pot aduce la sapă de lemn, dacă-mi place. Şi-am să vorbesc cu el aşa cum îmi place! strigă bătrânul.

— Eu sunt un *gentleman,* domnule, deşi *sunt* fiul dumitale! răspunse George cu măreţie. Orice ai de gând să-mi spui sau orice porunci doreşti să-mi dai, cer să fie exprimate în limbajul civilizat pe care m-am obişnuit să-l aud!

Ori de câte ori tânărul îşi însuşea ţinuta aceasta trufaşă, trezea întotdeauna în sufletul părintelui său fie un mare

respect amestecat cu frică, fie o straşnică mânie. Bătrânul Osborne resimţea o tainică teamă faţă de fiul său, ca faţă de un *gentleman* mai desăvârşit decât dânsul; şi poate că cititorii mei au băgat de seamă din experienţa lor din acest Bâlci al deşertăciunilor că nu există purtare care să stânjenească mai mult pe omul de rând ca aceea a unui spirit ales.

— Tatăl meu nu mi-a dat educaţia de care ai avut dumneata parte, nici viaţa uşoară pe care ai avut-o dumneata, nici banii pe care i-ai avut dumneata. Dacă eu aş fi frecventat societatea pe care au frecventat-o *anumiţi oameni* mulţumită *mijloacelor mele,* poate că fiul meu n-ar avea niciun motiv să se fălească cu *superioritatea* lui şi cu *aerele lui din West End. (*Cuvintele acestea fură rostite cu cel mai batjocoritor ton al bătrânului Osborne.) Dar pe vremea *mea* nu se socotea a fi purtare de *gentleman* când un om îşi insulta tatăl. Dacă eu i-aş fi făcut tatălui meu una ca asta, m-ar fi dat afară în brânci, domnule!

— Eu nu te-am insultat niciodată, domnule. Am spus numai că-ţi cer să-ţi aduci aminte că fiul dumitale e un *gentleman,* ca şi dumneata. Şi ştiu foarte bine că-mi dai bani câţi doresc, zise George (pipăind teancul de bancnote pe care-l primise de dimineaţă de la domnul Chopper). Mi-o spui destul de des. Nici**o** teamă să uit asemenea lucru.

— Aş vrea să-ţi aminteşti tot aşa de bine şi de alte lucruri, răspunse tatăl. Aş vrea să-ţi aminteşti că în casa asta – şi atâta timp cât vei binevoi s-o *onorezi* cu *prezenţa* dumitale, căpitane – eu sunt stăpânul, şi că numele acela, şi că... că... că... dumneata... că...

— Ce anume, domnule? întrebă George, abia reţinându-şi zâmbetul lui ironic şi umplându-şi din nou paharul cu Bordeaux.

— Izbucni tatăl său într-o năprasnică înjurătură, că numele acelor Sedley nu trebuie pomenit aici niciodată,

domnule, nici măcar unul singur din toată şleahta lor afurisită, domnule!

— Nu eu am fost acela care-a pomenit numele domnişoarei Sedley. Surorile mele au fost acelea care-au bârfit-o faţă de domnişoara Swartz; şi, pe cinstea mea, am să-i iau apărarea ori de câte ori am să am prilejul. Nimeni n-are să ia numele acesta în derâdere de faţă cu mine. Familia noastră i-a făcut şi-aşa destul rău, cred, aşa că s-ar putea abţine s-o mai insulte şi acuma, când e cu totul doborâtă. Şi-am să provoc la duel pe orice bărbat, în afară de dumneata, care va îndrăzni să rostească o singură vorbă împotriva ei.

— Continuă, domnule, continuă! zise bătrânul *gentleman* cu ochii ieşiţi din orbite.

— Să continui despre ce, domnule? Despre felul în care ne-am purtat noi cu îngerul acesta de fată? Cine m-a îndemnat s-o iubesc? Asta a fost opera dumitale. Eu puteam să-mi arunc privirile în altă parte şi să ţintesc mai sus, poate, decât în lumea dumitale; dar te-am ascultat pe dumneata. Şi acum, că inima ei îmi aparţine, îmi porunceşti s-o părăsesc, s-o pedepsesc, s-o omor, poate, pentru greşelile altora. E o ruşine, şi iau martor cerul, spuse George scăpărând de patimă şi entuziasm pe măsură ce vorbea, să te joci cu bună ştiinţă cu sentimentele unei tinere fete, un înger ca ăsta, care-i cu mult mai presus decât oamenii printre care a trăit, aşa că nu se putea să nu stârnească invidie, numai că-i atât de bună şi de blândă, încât e de mirare că îndrăzneşte cineva s-o urască. Şi dacă eu o părăsesc, domnule, crezi că are să mă uite?

— N-am chef de asemenea baliverne afurisite şi nici de gogoşi sentimentale! strigă tatăl. În familia mea n-au să existe căsătorii din milă. Dacă vrei să dai cu piciorul unui venit de opt mii de lire pe an, pe care-l poţi avea oricând

doreşti, n-ai decât; dar dacă-i aşa, îţi faci bagajele şi pleci din casa asta. O dată pentru totdeauna, domnule: vrei să faci aşa cum îţi spun, sau nu vrei?

— Să mă însor cu mulatra aceea? întrebă George, lărgindu-şi gulerul cămăşii. Nu-mi place culoarea, domnule. Cheamă-l pe negrul care mătură în faţă, în Fleet Market, domnule! *Eu nu mă însor* c-o Venus hotentotă!

Domnul Osborne trase cu frenezie cordonul clopoţelului cu care-şi chema în mod obişnuit majordomul când avea nevoie de vin şi, cu faţa aproape vânătă, îi porunci s-aducă o birjă pentru căpitanul Osborne.

— S-a făcut! spuse George intrând la „Slaughters” un ceas mai târziu şi arătând cât se poate de palid.

— Ce, băiete? zise Dobbin.

George povesti ceea ce se petrecuse între el şi taică-său.

— Am să mă însor cu ea chiar mâine, hotărî el trăgând o înjurătură. O iubesc pe zi ce trece tot mai mult, Dobbin!

CAPITOLUL XXII

O CĂSĂTORIE ŞI O PARTE DIN LUNA DE MIERE

E sigur că nici cei mai înverşunaţi şi mai viteji duşmani nu pot ţine piept înfometării; aşa că bătrânul Osborne n-avea nicio grijă în privinţa adversarului său după ciocnirea pe care am descris-o; şi îndată ce proviziile lui George aveau să se isprăvească, el aştepta cu încredere capitularea lui necondiţionată. Era un mare ghinion, bineînţeles, că tânărul pusese mâna pe-un stoc de provizii tocmai în ziua când avusese loc prima ciocnire; dar

ajutorul acesta n-avea să ţină multă vreme, îşi spunea bătrânul Osborne, şi nu făcea altceva decât să întârzie predarea lui George. Tatăl nu mai avu niciun fel de veşti de la fiul său timp de câteva zile. Se îmbufnă din cauza acestei tăceri, fără să se simtă însă neliniştit; căci, după cum singur spunea, ştia el unde-l doare pe George, şi nu făcea decât să aştepte rezultatul acestei operaţii. Povesti şi surorilor sfârşitul certei dintre ei doi, dar le porunci să nu ia în seamă lucrul acesta şi să-l primească pe George, la înapoiere, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Tacâmul îi era pus ca de obicei în fiecare zi, şi poate că bătrânul *gentleman* îl aştepta cu oarecare nerăbdare; dar George nu mai veni. Cineva întrebă despre el la „Slaughters”, dar i se răspunse că atât el, cât şi prietenul său, căpitanul Dobbin, părăsiseră oraşul.

Într-o dimineaţă furtunoasă şi rece de la sfârşitul lui aprilie – ploaia biciuia caldarâmul străzii aceleia vechi unde era situată odinioară cafeneaua bătrânului Slaughters – George Osborne intră în cafenea, cu privirea rătăcită şi faţa palidă, deşi, la drept vorbind, era îmbrăcat cu eleganţă, într-o haină albastră cu nasturi de alamă şi o frumoasă jiletcă elegantă galben-deschis, după moda vremii. Acolo îl găsi şi pe prietenul său, căpitanul Dobbin, de asemenea în albastru şi cu nasturi de alamă, părăsindu-şi de data asta bluza militară şi pantalonii verzui, care erau de obicei îmbrăcămintea în care se înfăţişa uscăţiva lui persoană.

Dobbin venise la cafenea de-o oră şi mai bine. Frunzărise toate ziarele, dar nu putea citi nimic. Se uitase la ceas de nenumărate ori; privise strada acoperită de ropotul ploii şi oamenii care bocăneau cu saboţii lor, proiectând umbre largi pe caldarâmul strălucitor; bătu darabana pe masă; îşi roase unghiile complet, aproape până-n carne vie (aşa era el obişnuit să-şi împodobească

mâinile lui mari şi lungi); punea, cu multă dexteritate, în echilibru linguriţa pe marginea cănii de lapte; o răsturna etc.; dădea de fapt toate semnele acelea de nerăbdare şi punea în practică toate încercările acelea deznădăjduite de-a face să treacă mai repede timpul pe care oamenii obişnuiesc să le folosească atunci când sunt foarte neliniştiţi, întărâtaţi din pricina aşteptării şi în prada **a** tot soiul de frământări.

Unii din camarazii lui, obişnuiţi ai localului, făceau glume pe socoteala eleganţei costumului şi a neliniştii lui. Unul îl întrebă dacă se duce să se cunune. Dobbin începu să râdă şi-i spuse că are să-i trimită cunoştinţei sale (maiorul Wagstaff, din geniu) o felie din tortul de nuntă atunci când are să se întâmple evenimentul. În cele din urmă, căpitanul Osborne îşi făcu şi el apariţia, scos ca din cutie, dar cât se poate de palid şi de tulburat, precum am mai spus. Îşi şterse faţa-i palidă cu o uriaşă batistă galbenă, care era şi grozav de parfumată. Dădu mâna cu Dobbin, se uită la ceas şi-i porunci lui John, chelnerul, să-i aducă puţin Curacao. Din băutura asta întăritoare el dădu peste cap cu mare repeziciune şi nervozitate două pahare. Prietenul său îl întrebă cu oarecare interes cum se simte.

— N-am putut închide ochii până-n zori, Dob, zise el. Am avut o durere de cap îngrozitoare şi febră. M-am sculat la nouă şi m-am dus la Hummums să fac o baie. Îţi spun, Dob, mă simt exact cum m-am simţit şi în dimineaţa aceea când am ieşit pe teren cu Rocket, la Québec!

— Te cred, răspunse William. Numai că eu am fost cu mult mai nervos decât tine în dimineaţa aceea. Pe când tu ai înghiţit o gustare nemaipomenită. Mănâncă ceva şi acuma.

— Ce băiat minunat eşti tu, Will. Vreau să beau în sănătatea ta, bătrâne, şi pentru despărţirea noastră...

— Nu, nu; două pahare sunt tocmai de-ajuns, îl

întrerupse Dobbin. Ascultă, ia băuturile astea de-aici, John. Pune puţin piper la pui. Şi grăbeşte-te, totuşi, căci e timpul să fim acolo.

Era aproape unsprezece şi jumătate când avu loc această scurtă întrevedere şi convorbirea dintre cei doi căpitani. O birjă, în care servitorul căpitanului Osborne pusese geamantanul stăpânului său, cât şi cutia de toaletă, aştepta de mai multă vreme, birjă la care cei doi domni alergară ocrotiţi de o umbrelă; iar valetul se urcă pe capră, înjurând ploaia, cât şi mantaua udă leoarcă a birjarului, care aburea chiar în nasul lui.

— Avem să găsim o birjă mai bună decât asta în faţa bisericii, zise el, e şi asta o mângâiere!

Şi trăsura porni, străbătând toată strada Piccadilly, unde „Apsley House” şi spitalul „Saint George” îşi mai purtau încă îmbrăcămintea lor de cărămidă roşie[186]; unde se mai vedeau felinare cu ulei; dar unde Ahile nu se născuse încă[187], şi unde nu fusese încă înălţat nici Arcul de triumf al lui Pimlico şi nici hidosul monstru ecvestru[188] care-l domină acuma, atât pe el, cât şi împrejurimile, după care se opriră la Brompton, în faţa unei anumite capele de lângă Fulham Boad.

Acolo aştepta un cupeu cu patru cai; era un cupeu cu geamuri. Din cauza ploii aceleia îngrozitoare, se strânseseră numai foarte puţini gură-cască.

— Ei drăcie, exclamă George, eu am comandat numai o

---

[186] „Apsley House” (palatul ducelui de Wellington) şi spitalul „Saint George” – clădiri zidite din cărămidă, care nu fuseseră pe vremea aceea încă tencuite.

[187] E vorba de **o** statuie de bronz a ducelui de Wellington, înfăţişat ca Ahile, şi care pe vremea aceea nu fusese încă terminată.

[188] Referire la Arcul de triumf al lui Wellington, împodobit cu patru cai de bronz.

singură pereche de cai!

— Stăpânul meu a vrut patru, îi explică servitorul lui Joseph Sedley, care-i aştepta.

Şi atât el, cât şi valetul lui George Osborne căzură de acord, în timp ce-i urmau pe George şi pe William în biserică, că „asta arată a nuntă de calici, aşa, fără mese întinse şi fără daruri”.

— Iată-te! rosti vechiul nostru prieten, Jos Sedley, venindu-le întru întâmpinare. Ai întârziat cinci minute, George, băiatule! Ce zi, Dumnezeule! Parc-ar începe anotimpul ploilor în Bengal. Dar află că prin trăsura mea nu trece apa. Haideţi, mama şi cu Emmy sunt în sacristie.

Jos Sedley era în toată splendoarea lui. Era mai gras ca niciodată. Gulerul cămăşii îi era şi mai înalt ca de obicei; faţa îi era mai roşie; jaboul cămăşii fâlfâia cu măreţie din jiletca bălţată. Ghetele lustruite nu se inventaseră încă; dar cizmele de Hessa din frumoasele lui picioare luceau în aşa fel, încât trebuie să fi fost întru totul asemănătoare cu perechea în care *gentleman-ul* din vechile tablouri obişnuia să se radă; iar pe haina de culoare verde-deschis înflorea o frumoasă cocardă de nuntă, ca o magnolie mare, albă şi învoaltă.

Într-un cuvânt, George dăduse marea lovitură. Se însura. De unde paloarea şi nervozitatea lui, noaptea albă şi tulburarea din dimineaţa aceea. Am auzit oameni care-au trecut prin aceeaşi încercare, mărturisind aceeaşi emoţie. După trei sau patru ceremonii de felul acesta, te obişnuieşti şi cu asta, fără îndoială; dar prima afundare, toată lumea recunoaşte, e îngrozitoare.

Mireasa era îmbrăcată într-o haină de mătase cafenie, garnisită cu blană (după cum m-a informat după aceea căpitanul Dobbin), şi purta o pălărie de pai cu o panglică trandafirie; peste pălărie îşi pusese un voal de dantelă albă de Chantilly, darul domnului Joseph Sedley, fratele

său. Căpitanul Dobbin ceruse îngăduinţa de a-i dărui un ceas de aur cu lanţ, ceas cu care fata se făIea cu acel prilej; iar maică-sa îi dădu broşa ei cu diamante, aproape singurul flecuşteţ care-i mai rămăsese bătrânei doamne. Cum serviciul divin începu, doamna Sedley se aşeză într-o strană şi începu să se smiorcăie din belşug, consolată de servitoarea irlandeză şi de doamna Clapp, proprietăreasa ei. Bătrânul Sedley n-a vrut să fie de faţă, aşa că Jos îşi înlocui tatăl, conducând-o el pe mireasă, în timp ce căpitanul Dobbin făcea pe cavalerul de onoare al prietenului său George.

Nu era nimeni în biserică în afară de persoanele care oficiau, de nuntaşii care puteau fi număraţi pe degete şi de servitorii lor. Cei doi valeţi stăteau mai la o parte, plini de aroganţă. Ploaia bătea cu zgomot în geamuri. Răpăitul ei se auzea în pauzele serviciului divin, odată cu plânsul cu sughiţuri al bătrânei doamne Sedley din strană. Glasul preotului răsuna trist între zidurile goale. „Da”-ul lui Osborne sună foarte adânc şi pătrunzător. Răspunsul Ameliei ieşi drept din inima ei, tremurându-i pe buze, dar de-abia dacă-l auzi cineva, în afară de căpitanul Dobbin.

Când serviciul divin luă sfârşit, Jos Sedley înaintă şi-şi sărută sora, pe mireasă adică; pentru întâia oară după mai multe luni, aerul de tristeţe de pe faţa lui George dispăru şi arătă foarte mândru şi Strălucitor.

— E rândul tău, William, zise el, punând mâna pe umărul lui Dobbin cu dragoste; şi Dobbin se duse şi o sărută uşor pe Amelia pe obraz.

Apoi intrară în sacristie şi semnară registrul.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, bătrâne Dobbin! zise George, strângându-i mâna, cu ochii scânteindu-i parcă de roua lacrimilor.

William răspunse doar dând din cap. Inima lui era prea plină ca să mai poată rosti ceva.

— Scrie imediat şi vino cât poţi mai repede, ştii doar, spuse Osborne.

După ce doamna Sedley îşi luă plângând în hohote adio de la fiica ei, perechea se îndreptă spre trăsură.

— Faceţi loc, drăcuşorilor! strigă George unui mic cârd de puşti rebegiţi, care se adunaseră în uşa capelei.

Ploaia se repezea în obrazul mirelui şi miresei în timp ce ei alergau spre cupeu. Cocardele surugiilor se lipeau de jiletcile lor mustind de apă. Cei câţiva copii dădură un chiot slab când trăsura, împroşcând cu noroi o porni.

William Dobbin stătea la poarta bisericii, uitându-se în urma ei, cu o faţă ciudată. Mica ceată de spectatori râdea de el. Dar el nu-i luă în seamă nici pe ei, nici râsul lor.

— Haide acasă, Dobbin, să înghiţim ceva! strigă o voce în spatele lui, în timp ce o mână greoaie i se lăsă pe umăr şi puse capăt reveriei lealului tânăr.

Dar căpitanul n-avea inima să se ducă şi să se ospăteze cu Jos Sedley. O urcă în trăsură şi pe bătrâna doamnă înlăcrimată, cât şi pe însoţitorii săi, dimpreună cu Jos, şi-i părăsi fără prea multă vorbă. Trăsura aceasta porni şi ea, iar puştii scoaseră un strigăt batjocoritor.

— Na-vă, micilor cerşetori! zise Dobbin, aruncând în mijlocul lor câţiva gologani, şi-apoi porni şi el prin ploaie.

Totul se terminase. Erau căsătoriţi şi fericiţi, Dobbin se ruga pentru asta. Niciodată, de pe când era copil, nu se simţise atât de nenorocit şi aşa de stingher, şi dorea cu tot elanul inimii lui îndurerate ca primele câteva zile să treacă, şi apoi s-o poată vedea din nou.

La vreo zece zile după ceremonia de mai sus, trei dintre tinerele noastre cunoştinţe admirau acel minunat peisaj, mărginit într-o parte de un şir de uriaşe ferestre, iar într-alta de marea cea albastră care i se arată călătorului la Brighton. Uneori privirile fermecate ale londonezului se îndreaptă către ocean, care-i zâmbeşte cu nenumăratele

lui valuri, punctat cu pânze albe, cu sute de cabine de baie, înşirate la poalele hainei lui albastre; alteori, dimpotrivă, cel care iubeşte natura omenească mai mult decât orice altă privelişte, oricât de frumoasă ar fi ea, se întoarce către uriaşele ferestre în care roieşte viaţa pe care ele o lasă să se întrevadă uneori. Dintr-una se împrăştie sunetele unui pian, la care exersează şase ore pe zi o domnişoară cu zulufi, spre marea desfătare a celorlalţi locatari; la alta, simpatica Polly, doica, poate fi văzută cum îl leagănă pe braţe pe domnul Omnium; în timp ce Jacob, tatăl lui, e văzut la o fereastră mai jos cum mănâncă răcuşori-de-mare la micul dejun şi devorează Timesul. Dincolo sunt domnişoarele Leery, care se uită după tinerii ofiţeri de pe Heavies, care de bună seamă se vor fi plimbând pe faleză; sau după vreun domn din City, cu aspect nautic şi-un telescop de mărimea unei ţevi de tun, care şi-a îndreptat instrumentul înspre mare, ca şi cum ar ţine sub focul său fiecare barcă de plăcere sau barcă de pescuit, sau cabină de baie care vine sau părăseşte ţărmul etc., etc. Dar avem noi oare destul răgaz pentru descrierea Brightonului, a Brightonului, un fel de Neapole curat, cu *lazzaroni*[189] aristocratici, a Brightonului, care arată întotdeauna plin de viaţă, vesel şi strălucitor ca o jiletcă de arlechin, a Brightonului, care era la o depărtare de şapte ore de Londra în timpul povestirii noastre, dar care acuma e numai la o sută de minute şi care cine ştie cât de mult s-ar putea apropia dacă nu vine Joinville[190] să-l bombardeze mai înainte de asta?

[189] Vagabonzi (it.).

[190] *François-Ferdinand-Philippe d'Orléans, prinţ de Joinville* (1818-1900), fiul regelui Franţei Ludovic-Filip, era prin 1840 viceamiral al flotei franceze. Aici e vorba de un articol al lui Joinville despre flota franceză, scris în 1846, şi care a făcut mare vâlvă în Anglia, fiind plin de invective la adresa englezilor.

— Al dracului de frumoasă mai e şi fata aceea din locuinţa de deasupra modistei! observă unul din aceşti trei tineri care se plimbau. La naiba, Crawley, n-ai văzut-o cum mi-a făcut cu ochiul când am trecut?

— Nu-i frânge inima, Jos, ticălosule! spuse celălalt. Nu te juca cu sentimentele ei, donjuanule!

— Vezi-ţi de treabă! zise Jos Sedley, foarte mulţumit şi aruncând servitoarei în chestiune cea mai asasină ocheadă.

Aici la Brighton Jos era şi mai strălucitor decât fusese la nunta surorii l, ui. Avea o minunată colecţie de jiletci, şi oricare dintre ele ar fi satisfăcut pe orice domnişor fără pretenţii exagerate. Purta un veston militar împodobit cu găitane, cu ciucuri, cu nasturi negri şi cu broderii complicate. De la o vreme ţinuta şi uniformele militare făceau o teribilă impresie asupra lui; şi se plimba cu cei doi prieteni ai lui, care aveau această profesiune, zornăindu-şi pintenii, grozăvindu-se şi aruncând priviri ucigaşe tuturor servitoarelor demne de asemenea soartă.

— Ce ne facem, băieţi, până la întoarcerea doamnelor? întrebă craiul nostru.

Doamnele se duseseră să se plimbe la Rottingdean, cu trăsura lui.

— Să facem o partidă de biliard, îşi dete cu părerea unul din prietenii săi, cel înalt, cu mustăţile pomădate.

— Nu, nu, căpitane! ripostă Jos, cam speriat. Azi nu joc biliard, Crawley, băiatule; mi-a fost destul pe ziua de ieri.

— Joci foarte bine, zise Crawley, râzând. Nu-i aşa, Osborne? Ce bine-a nimerit lovitura aceea de cinci, nu-i aşa?

— Formidabil! zise Osborne. Jos e-un straşnic jucător de biliard, ca şi de toate celelalte, de altfel. Tare-aş vrea să fie pe aici vreo vânătoare de tigri; am putea merge să omorâm câţiva până la masă. (Uite o fată frumoasă; ce

mai gleznă! Ce părere ai, Jos?) Povesteşte-ne întâmplarea aceea cu tigrul şi cum l-ai dat gata în junglă... e o întâmplare nemaipomenită, Crawley! Aici, George Osborne slobozi un căscat. Mare plictiseală şi pe-aici, zise el, ce ne facem?

— Să mergem să vedem nişte cai pe care Snaffler i-a adus nu demult de la târgul din Lewes? propuse Crawley.

— Ce-ar fi să mergem să luăm nişte peltele la „Dutton”? zise pungaşul de Jos, voind să împuşte doi iepuri dintr-odată. Al dracului de frumuşică fetişcana aia de la „Dutton”!

— Ce-ar fi să mergem să aşteptăm poştalionul, e tocmai timpul, zise George.

Părerea aceasta biruind şi grajdurile şi pelteaua, cei trei se îndreptară spre staţia poştalionului, spre a fi de faţă la venirea „Fulgerului”.

Pe drum ei se întâlniră cu trăsura, cu trăsura descoperită a lui Jos, cu măreţele ei blazoane, cu acest splendid echipaj în care obişnuia el să se plimbe la Cheltenham, maiestuos şi solitar, cu braţele arcuite şi cu pălăria sa înaltă, sau, în împrejurări mai fericite, cu vreo doamnă alături.

De astă dată erau două doamne în trăsură; una, micuţă de statură, cu părul deschis şi îmbrăcată după ultima modă; cealaltă, într-o haină de mătase cafenie, împodobită cu blană, şi c-o pălărie de pai cu panglici trandafirii, rumenă, rotundă la faţă şi fericită, încât îţi făcea plăcere să te uiţi la ea. Ea opri trăsura când se apropie de cei trei domni, dar după ce-şi exercită autoritatea, păru puţin cam nervoasă şi-apoi începu să roşească în modul cel mai absurd.

— A fost o plimbare minunată, George, zise ea, şi ne pare foarte bine că ne-am întors; şi, Joseph, să nul faci să întârzie!

— Să nu ne duci soţii în ispită, domnule Sedley, răutăciosule, om rău ce eşti! zise Rebecca, ameninţându-l pe Jos cu un deget mic şi drăguţ, acoperit cu cea mai elegantă mănuşă franţuzească din piele de căprioară. Fără biliard, fără cafenea şi fără răutăţi!

— Draga mea doamnă Crawley... ah, acuma! pe onoarea mea! fu tot ce putu rosti Jos drept răspuns.

Dar avu grijă să-şi ia o poză plină de îngăduinţă, cu capul lăsat pe umăr, rânjind către victima lui şi sprijininduşi o mână pe baston, la spate, în timp ce cu cealaltă (cea cu inelul cu diamant) îşi mângâia jaboul cămăşii şi jiletca. Când trăsura porni, el trimise cu mâna lui inelată bezele frumoaselor, doamne dinăuntru. Ce n-ar fi dat el ca întregul Cheltenham, întregul Chowringhee şi toată Calcutta să-l poată vedea în atitudinea asta, făcând semn cu mâna unor asemenea frumuseţi şi în tovărăşia unui crai aşa de vestit ca Rawdon Crawley din gardă.

Mireasa şi mirele nostru îşi aleseseră Brightonul drept loc în care să-şi petreacă primele zile după căsătoria lor; şi după ce închiriară o locuinţă la „Ship Inn”, gustară din plin liniştea şi pacea de-acolo, până ce-i ajunse din urmă, după puţină vreme, Jos. Dar el nu fu singura cunoştinţă pe care-o găsiră acolo. Într-o după-amiază, pe când veneau spre hotel, după o plimbare pe malul mării, dădură din întâmplare peste Rebecca şi peste soţul ei. Se recunoscură numaidecât. Rebecca se aruncă în braţele preaiubitei sale prietene, Crawley şi Osborne îşi strânseră mâinile cu destulă prietenie; iar Becky, în decurs de câteva ceasuri numai, găsi mijloacele de a-l face pe acesta din urmă să uite acel mic şi neplăcut schimb de cuvinte care avusese loc între ei.

— Îţi aminteşti de ultima noastră întâlnire de la domnişoara Crawley, atunci când am fost aşa de aspră cu dumneata, dragă domnule, căpitan Osborne? Păreai cam

nepăsător faţă de scumpa mea Amelia. Şi asta a fost ceea ce m-a înfuriat atât de rău, şi m-a făcut atât de îndrăzneaţă, şi atât de nepoliticoasă, şi atât de nerecunoscătoare. Uită toate astea! zise Rebecca şi-i întinse mâna cu atâta spontană gingăşie şi cu atâta graţie, încât Osborne nu putu decât să i-o ia.

Prin umila şi sincera recunoaştere a greşelii tale, habar n-ai, fiule, cât bine poţi face! Cunoşteam odată un *gentleman* şi foarte onorabil medic din Bâlciul deşertăciunilor care obişnuia să aducă mici jigniri vecinilor săi dinadins, pentru ca apoi să-şi poată cere iertare pentru asta pe faţă şi cu mult curaj, şi care era rezultatul? Prietenul meu Crocky Doyle era primit pretutindeni şi cu braţele deschise, lumea socotindu-l cam impetuos, dar drept cel mai cinstit băiat. Umilirea Rebeccăi fu luată de George drept sinceritate.

Aceste două tinere perechi aveau o sumedenie de lucruri să-şi istorisească una alteia. Îşi povestiră amănuntele ceremoniilor respective şi dezbătură cu cea mai mare sinceritate şi interes din partea ambelor părţi perspectivele lor de viitor. Căsătoria lui George urma să fie anunţată tatălui de către prietenul său, căpitanul Dobbin; şi tânărul George cam tremura aşteptând rezultatul acestei veşti. Domnişoara Crawley, de care erau legate toate speranţele lui Rawdon, rezista încă. Neizbutind să pătrundă în casa ei din Park Lane, iubitorul ei nepot şi nepoata se luaseră după ea la Brighton, postând în permanenţă emisari la uşa ei.

— Tare mi-ar plăcea să-i poţi vedea pe anumiţi prieteni de-ai lui Rawdon dând mereu târcoale porţii *noastre,* zise Rebecca, râzând. Ai văzut vreodată vreun creditor supărător, dragul meu, sau vreun portărel cu omul lui? Doi din ticăloşii ăştia îngrozitori au pândit toată săptămâna trecută în faţa casei, pe partea băcanului, şi n-am putut

ieşi din casă până duminică. Dacă mătuşica nu se îmblânzeşte, ce-o să ne facem?

Rawdon povesti, râzând cu hohote, o duzină de anecdote hazlii despre creditorii săi, cât şi despre felul dibaci al Rebeccăi de-a se purta cu ei. El mărturisea, jurându-se pe toţi sfinţii, că nu există în toată Europa o femeie care să se poată descotorosi de un creditor aşa cum ştia ea. Aproape imediat după căsătoria lor îşi pusese în practică metoda, iar soţul ei preţui aşa cum se cuvine imensa valoare a unei astfel de soţii. Ei aveau credit din belşug, dar aveau şi poliţe din abundenţă, şi erau necăjiţi căci duceau mare lipsă de bani gheaţă. Oare aceste greutăţi pecuniare aveau vreo influenţă asupra bunei dispoziţii a lui Rawdon? Nicidecum! Oricine trebuie să fi băgat de seamă cât de bine trăiesc în Bâlciul deşertăciunilor cei care sunt înglodaţi până-n gât în datorii; că nu-şi refuză nimic; şi cât de veseli şi de liniştiţi sunt ei în sufletul lor. Rawdon şi soţia lui aveau cele mai bune camere la hotelul lui Brighton; când le aducea bucatele patronul se înclina în faţa lor ca în faţa celor mai de seamă clienţi; iar Rawdon se înfrupta din mesele şi vinul lui cu o îndrăzneală pe care niciun nobil din ţară n-o putea întrece. Practica îndelungată, o înfăţişare bărbătească, încălţăminte şi îmbrăcăminte fără cusur şi un aer fericit şi grozav de manierat vor fi de tot atâta ajutor ca şi un cont uriaş la bancă.

Cele două perechi se întâlneau foarte des, când la unii, când la alţii. După două sau trei nopţi, domnii făcură într-o seară o mică partidă de pichet, în timp ce soţiile lor şedeau şi flecăreau la o parte. Această plăcută îndeletnicire, cât şi venirea lui Jos Sedley, care-şi făcu apariţia în încăpătoarea trăsură descoperită şi care jucă câteva partide de biliard cu căpitanul Crawley, umplură puţin punga lui Rawdon şi-i dăruiră încrederea aceea pe

care ţi-o oferă banii gheaţă, a căror lipsă pune uneori în încurcătură până şi spiritele cele mai înalte.

Aşadar, cei trei domni se duseră să întâmpine sosirea diligenţei „Fulgerul”. Punctual până la minut, poştalionul „Fulgerul”, ticsit şi pe dinăuntru şi deasupra, cu surugiul scoţând din corn obişnuitu-i sunet, se apropie în goana mare şi se opri la staţia de poştă.

— Bravo! Iată-l şi pe bătrânul Dobbin! strigă George, foarte încântat că-şi vedea cocoţat pe imperială vechiul prieten, a cărui vizită la Brighton fusese până acum amânată. Ce mai faci, bătrâne? Drăguţ din partea ta c-ai venit. Emmy are să fie încântată să te vadă! îl întâmpină Osborne, strângând cu căldură mâna camaradului său de îndată ce acesta coborî din vehicul; şi apoi adăugă, cu vocea scăzută şi plină de nelinişte: Ce mai e nou? Ai fost în Russell Square? Ce mai spune stăpânul? Spune-mi

Dobbin arăta foarte palid şi foarte grav.

— L-am văzut pe tatăl tău, îi răspunse el. Ce face Amelia... doamna George, adică? Am să-ţi spun numaidecât toate noutăţile; dar am adus şi pe cea mai importantă din toate, şi anume că...

— Dă-i drumul, bătrâne! îl îndemnă George.

— Suntem trimişi în Belgia. Pleacă toată armata... şi garda, şi totul. Heavytop are-o criză de gută şi-i nebun de furie că nu se poate mişca. O’Dowd preia comanda, iar noi ne îmbarcăm din Chatham săptămâna viitoare!

Vestea despre începerea războiului căzu ca un trăsnet peste îndrăgostiţii noştri şi-i sili pe toţi aceşti domni să devină foarte serioşi.